

อยู่กับยาย

(ฉบับปรับปรุง พิมพ์ครั้งที่ ๒)

ที่ปรึกษาภาคีสถิต	พระเทพญาณมหามุนี วิ. (ไชยบูลย์ ธมฺมชโย) พระราชภาวนาจารย์ วิ. (เผด็จ ทัตตชีโว)	
ที่ปรึกษา	พระครูสังฆรักษ์รังสฤษดิ์ อิทธิจินตโก	พระครูใบฎีกาอำนวยศักดิ์ มุนิสโก
	พระไชยยศ ยสวโร	พระจุมพล ปุณณพโล
	อารีพันธุ์ ตรีนุสรณ์	เมตตา สุวชิตวงศ์
	ดร.ชนิดา จันทราศรีไศล	รัตนารณ ชุมทรัพย์
	สยามพร รังษิสรณ์	นิตยา จรุงจิตต์
ผู้เขียน	สุนิดา นาคเสน	
กองบรรณาธิการ	ขวัญจิตต์ จิตสินธุ	วลัยลักษณ์ มงคลภาวิ
	จารุวรรณ วศินสกุล	สุพัตรา เงินขาว
	สุธิดา จินตาทิพนธ์กุล	นิรมล เตียงพิทยากร
ภาพ	กองพุทธศิลป์ ศูนย์ภาพนิ่ง	
ภาพลายเส้น	จันทนา พรหมกลีกร	
ออกแบบปก	เมตตา สุวชิตวงศ์ และ DM&S Advertising Co.,Ltd.	
รูปเล่ม	จุฑารัตน์ กองอำไพ	
พิมพ์ครั้งที่ ๑	วันสลายร่างคุณยายอาจารย์ฯ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๕	
พิมพ์ครั้งที่ ๒	วันคุ้มครองโลก ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗	
จำนวนพิมพ์	๑๕,๐๐๐ เล่ม	
ลิขสิทธิ์ / ผู้จัดทำ	มูลนิธิธรรมกาย อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี ๑๒๑๒๐	
พิมพ์ที่	บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด	

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

สุนิดา นาคเสน.

อยู่กับยาย. -- พิมพ์ครั้งที่ 2. -- ปทุมธานี : มูลนิธิธรรมกาย, 2557.

300 หน้า.

1. อุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง. I. จันทนา พรหมกลีกร, ผู้วาดภาพประกอบ. II. ชื่อเรื่อง.

294.30922

ISBN 978-616-7200-56-9

อยู่กับยาย

ที่ระลึกเนื่องในวาระหล่อรูปเหมือนทองคำ
คุณยายอาจารย์มหารัตนอุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง
วันคุ้มครองโลก
วันอังคารที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗

คำนำพิมพ์ครั้งที่ ๑

“ยายไม่ได้แต่งงาน

แต่ยายมีลูกหลานเต็มบ้านเต็มเมืองไปหมด”

ข้าพเจ้าเคยได้ยินคุณยายพูดประโยคนี้

พร้อมรอยยิ้มที่แฝงด้วยความเมตตา

ลูกหลานคุณยายมีเยอะแยะมากมาย

ทั้งในและต่างประเทศ แต่ละคนมีหน้าที่ต่างๆ กันไป

ทุกคนต่างพยายามตั้งใจทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด

ลูกหลานคุณยายทุกคนล้วนรัก

และเคารพคุณยายอย่างสูงสุด

ข้าพเจ้าเป็นลูกหลานคนหนึ่งของคุณยาย

โชคดีและเป็นบุญยิ่งนัก...

ที่ได้มีโอกาสมาทำหน้าที่รับใช้อุปัชฌายาท่าน

ยิ่งเข้าใจ ยิ่งเห็นดวงปัญญาอันสว่างไสว

ยิ่งเห็นคุณธรรมที่ล้ำเลิศ

คุณยาย คือ บุคคลที่บริสุทธิ์
และงดงามที่สุดในชีวิตของข้าพเจ้า
ความรู้สึบบางอย่าง...
ยากนักที่จะถ่ายทอดมาเป็นคำพูดหรือตัวอักษรได้
แม้ที่ถ่ายทอดออกมาได้ ก็ยากนักที่จะเขียนได้หมด
หนังสือเล่มนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่ง
ที่ข้าพเจ้าอยากนำมาเขียนเล่าผ่านตัวอักษร
ให้ลูกหลานท่านอื่นได้อ่าน...เหมือนได้อ่านใกล้ๆ คุณยาย
วันเวลา...อาจทำให้หลายสิ่งหลายอย่างรางเลือนไป
แต่ข้าพเจ้าอยากให้ภาพแห่งความงดงามทั้งหลายเหล่านี้
แจ่มชัดอยู่ในใจของข้าพเจ้าตลอดไป
ความดีงามทั้งหลายที่เกิดจากหนังสือเล่มนี้
ขอนำมาเรียงร้อยประดุจเป็นรัตนมาลา
น้อมกราบถวายด้วยความเคารพรักอย่างสูงยิ่ง
แต่...คุณยาย สดุดยอชมหาปุษนิยาจารย์
ผู้งดงามอยู่ในดวงใจลูกหลานตลอดไป

สุนิดา นาคเสน

๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๕

คำนำพิมพ์ครั้งที่ ๒

หนังสือ “อยู่กับยาย” ฉบับปรับปรุงและเพิ่มเติมเล่มนี้ จัดทำขึ้นมาด้วยความรัก ความตั้งใจจากลูกหลานคุณยาย ประรณางจะตอบแทนและประกาศพระคุณของท่าน เนื่องในวาระโอกาสหล่อรูปเหมือนคุณยายด้วยทองคำองค์ที่สมบูรณ์ที่สุด เพื่อประดิษฐาน ณ มหาวิทยาลัยคุณยายอาจารย์มหารัตนอุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง

จากเนื้อหาเดิม ที่เล่าถึงวัตรปฏิบัติอันงดงามของคุณยาย ครูผู้สืบทอด และผู้สืบสานวิชชาธรรมกาย จนมาเป็นวัดพระธรรมกายที่งามสง่าในวันนี้ ตลอดจนถึงคำสอนของท่านที่เป็นแบบอย่างแนวทางการดำเนินชีวิต เพื่อรักษาตนให้พ้นจากภัยในวัฏสงสาร และเพิ่มพูนบารมีแผ่ไพศาลของกาย วาจา ใจ ให้ยิ่งๆ ขึ้นไป

ในเล่มนี้ ได้เพิ่มเติมเนื้อหาในช่วงการบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรม การเตรียมงาน ไปจนถึงงานวันสลายร่างคุณยาย ที่จัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่และสมเกียรติ แม้ไม่สามารถหยิบยกขึ้นมาเขียนได้ทั้งหมด แต่ก็คงทำให้มองเห็นถึงภาพของความกตัญญูตเวที ที่ลูกหลานทั้งหลายได้ร่วมแรงร่วมใจทำให้คุณยายผู้เป็นครูบาอาจารย์อย่างดีที่สุด อันจะเป็นแบบอย่างที่ดีงามให้แก่คนรุ่นหลังได้ปฏิบัติตาม

อีกทั้งยังเป็นการได้มาตามตรีกะลิกนิกถึงบุญของผู้ที่เคยมาร่วมทำบุญ
กับคุณยาย

สิ่งที่เราทำให้คุณยายนั้นยังนับว่าน้อยนิด เมื่อเทียบกับพระคุณ
อันยิ่งใหญ่สุดที่จะประมาณของคุณยาย คุณยาย...ผู้ที่ได้ชื่อว่า เป็น
“ผู้ให้กำเนิดวัดพระธรรมกาย”

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้เมื่อได้อ่านแล้วจะทำให้รู้สึก
ว่าเราได้รู้จักท่านและได้อยู่ใกล้ๆ ท่าน แม้ท่านจะละสังขารไป ๑๓ ปี
แล้ว แต่ก็เสมือนหนึ่งว่าคุณยายไม่ได้จากไปไหน... ยังคงงดงามอยู่ใน
ใจของลูกหลานตลอดไป

สุนิดา นาคเสน

๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗

สารบัญ

	หน้า
คำนำพิมพ์ครั้งที่ ๑	๕
คำนำพิมพ์ครั้งที่ ๒	๖
บทสวดสรรเสริญคุณยายอาจารย์ฯ	๑๐
คุณยาย	๑๓
ภาพแรกและหน้าที่อันยิ่งใหญ่	๑๙
ทุกท่วงท่า...สง่างาม	๓๑
ตรวจครวั - ตรวจวัด รักษาสมบัติพระศาสนา	๔๓
• นั่งรถสามล้อตรวจวัด	๔๓
• ตรวจครวั	๕๗
• ใช้เงินที่เขาจบหัวมา	๖๘
• การใช้ห้องน้ำ - ห้องส้วม	๗๑
• ในรัศมีที่คุณยายเดินไปถึง	๗๕
ต้นไม้	๘๕
คุณยายรับแขก	๙๓

ปรนิมมิตวสวัตตี	๑๐๙
ลมหายใจของคุณยาย	๑๑๙
ยายไม่รู้หนังสือ...ก้อขี่ไม่กระดิก	๑๓๕
อย่าไปทำตาวานกับใครนะ	๑๔๙
รู้คุณคน	๑๕๙
คุณยายกับพระเจดีย์	๑๖๙
บ้านธรรมบาล	๑๗๙
สุขภาพของคุณยาย	๑๙๑
ภาพสุดท้าย	๒๐๗
ลูกหลานหลอมรวมใจ	๒๒๕
วันสลายร่าง	๒๔๗
ประมวลภาพคุณยายอาจารย์ฯ	๒๖๕
ประวัติย่อคุณยายอาจารย์ฯ	๒๘๑
วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น	๒๘๙

บทสวดสรรเสริญ

คุณยายอาจารย์มหารัตนอุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง

น้อมจิตกราบบูชา	มหาอุบาสิกาจารย์
ก่องแก้วนฤพาน	ยอดทหารพระทศพล
สืบทอดธรรมธาตุ	มุ่งประกาศทางมรรคผล
ศิษย์เอก พระมงคล	เทพมุนี มิแปรผัน
เป็นหนึ่งในไม่มีสอง	นามเกริกก้องคุณยายจันทร์
ขนนกยูงพุ่มชีวัน	ทำวิชาพิชิตชัย
อดทนและเข้มแข็ง	মনะแกร่งพิสุทธิ์ใส
โกฏิเพชรในภพไตร	เพียงเศษห้วงของดวงมัลย์
เป็นยอดกตัญญู	น้อมนบครูทุกวันวาร
เชื่อมวิชาพระนิพพาน	ผู้สร้างสาน ตะวันธรรม
รวมศิษย์พลิกผืนนา	สถาปนาให้เลิศล้ำ
วัดพระธรรมกายนำ	ธรรมขยายหทัยชน
ธารใดในโลกล้ำ	รวมมหานทีดล
เทียบธารการุณย์มน	แค่เศษเสี้ยวน้ำใจยาย

ยอดปฐิมากร
หาเทียบสองมือยาย
ยายเป็นเช่นโพธิ์พฤษ์
ศิษย์ตั้งสกุณา
กลางยายใส่พิสุทธิ์
กายธรรมทัพบวี
ด้วยบุญกุศลล้ำ
คุ้มศิษย์ทุกคืนวัน
ธรรมใดคุณยายซึ่ง
ตามติดบ่มความดี
เปี่ยมด้วยธรรมฤทธิ์
สืบทอดอุดมการณ์
แผ่ขยายวิชาเลิศ
ศิษย์มั่นคำสัญญา

เอกบรมสมใจหมาย
ผู้ป็นกายแห่งธรรมมา
ให้ระลึกและพึ่งพา
ได้อาศัยได้บารมี
เปรียบประดุจพระเจดีย์
อสงไขยอนเอนันต์
วรธรรมคุณยายจันทร
สุขเกษมภิเษมปรีดี
ขอศิษย์ถึงทุกชีวี
ทุกภพชาติพิฆาตมาร
บุญศักดิ์สิทธิ์มหาศาล
ปณิธานธาดุธรรมมา
ให้บรรเจิดทั่วโลกา
แทนมาลาบูชาคุณา

คุณยาย

“คุณยาย” ทุกคนคงเคยเรียกคำคำนี้ ซึ่งเป็นคำที่ใช้เรียกแทนชื่อคุณแม่ของคุณแม่ หรือเป็นคำพ้องๆ ที่ใช้กันอยู่ทั่วไปสำหรับเรียกขานสตรีผู้สูงอายุ เรียกแล้วรู้สึกว่าจะมีความอบอุ่น สนิทสนม คุณเคยเป็นกันเองทั้งผู้เรียกและผู้ถูกเรียก

ณ ที่แห่งนี้ วัดพระธรรมกาย มีบุคคลท่านหนึ่ง ใครๆ ก็เรียกท่านว่า “คุณยาย” เช่นกัน แต่คุณยายท่านนี้ไม่ธรรมดา

คุณยายท่านนี้มีพื้นเพเป็นลูกสาวชาวนาจากนครชัยศรี มีชีวิตอยู่กับท้องทุ่ง แต่การใช้ชีวิตของท่านเปรียบประดุจดอกบัวงามที่ผุดขึ้นเหนือโคลนตม ทะยานชูก้านดอกเพื่อให้โผล่พ้นพื้นน้ำ แล้วค่อยๆ คลี่ขยายกลีบดอกอันงดงามยามต้องแสงแห่งดวงตะวัน...ส่งกลิ่นหอมฟุ้งจรจายให้ผู้คนจากทุกสารทิศได้มาชื่นชม

คุณยายท่านนี้มีชีวิตเพื่อก้าวไปข้างหน้า ด้วยความเข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว มุ่งมั่น อดทน ไม่มีคำว่าท้อแท้ในใจของท่าน มีแต่คำว่า พากเพียรพยายาม สู้ และทำอย่างดีที่สุด เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งใจ

คุณยายท่านนี้มีดวงใจที่งดงาม ใส สะอาด บริสุทธิ์ และเป็นธรรมชาติยิ่งนัก ท่านเป็นบุคคลที่สอนตัวเองได้ และฝึกฝนตนเองมา เป็นอย่างดี เปี่ยมด้วยคุณธรรมอันล้ำเลิศในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น ความกตัญญูรู้คุณ ความเคารพ อ่อนน้อมถ่อมตน ความมีวินัย มีเมตตา ความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ความพากเพียรพยายาม ฯลฯ ซึ่ง คุณธรรมความดีงามทั้งหลายเหล่านี้ ล้วนส่งเสริมให้ท่านมีธรรมะที่ ละเอียดและแตกฉานยิ่งนัก จนได้รับคำชมจากหลวงปู่วัดปากน้ำ*ว่า “หนึ่งไม่มีสอง”

คุณยายท่านนี้ หากมองภายนอกก็เป็นเพียงสตรีเดินดินธรรมดา คนหนึ่ง มีร่างเล็กๆ แต่ใจของท่านยิ่งใหญ่และกว้างขวางสุดที่จะ ประมาณ แม้ท่านจะอ่านหนังสือไม่ออก แต่ดวงปัญญาภายในของท่าน สว่างไสวยิ่งนัก มีोन้อยๆ ของท่าน คือมือของผู้สร้าง ผู้ก่อกำเนิด ส่วน ใจที่เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว มุ่งมั่น เอาจริง ไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย และไม่เคย

* พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) พระผู้ปราบมาร

เป้าหมายของท่าน คือใจของผู้ที่ทำหน้าที่หล่อหลอม วางแบบแผน
แนวทางสร้างวัดให้เป็นวัด สร้างพระให้เป็นพระ สร้างคนให้เป็นคนดี

ท่านสามารถนำหมู่คณะพลิกผืนดิน จากทุ่งนาฟ้าโล่งจนมาเป็น
วัดพระธรรมกาย ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว คือเป็นวัดที่มีความ
สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย เรียบง่าย แต่ทว่าสง่างาม สงบเย็น ผู้คน
ล้วนยิ้มแย้มแจ่มใส อ่อนน้อมถ่อมตน มีมิตรไมตรี จนทำให้ผู้คนจาก
ทั่วสารทิศหลั่งไหลมาประพฤติปฏิบัติธรรมกันเป็นจำนวนมาก และ
เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

คุณยายท่านนี้เป็นสุดยอดของกัลยาณมิตร สุดยอดของครูบา
อาจารย์ สุดยอดของต้นแบบแห่งนักสร้างบารมีอย่างแท้จริง ชีวิตของ
ท่านงดงาม เปี่ยมด้วยคุณธรรมและความดี

ทุกลมหายใจของท่านเกาะเกี่ยวอยู่แต่ในบุญกุศล เส้นทางเดิน
ของท่านไม่เคยอ้อม เลาะเลี้ยว หรือแวะพัก แต่เป็นเส้นทางที่เดินตรง
มุ่งไปสู่ฝั่งแห่งมรรคผลนิพพาน

คำว่า “คุณยาย” ณ ที่แห่งนี้ จึงเป็นคำที่มีความหมายอันยิ่งใหญ่
สุดจะประมาณ ทุกครั้งที่เรียก “คุณยาย” ผู้เรียกจะสัมผัสได้ถึงความ
อบอุ่น ความเป็นอานุภาพ และทรงพลัง

เป็นบุญยิ่งนักที่พวกเราได้มารู้จักท่าน

“คุณยายอาจารย์มหารัตนอุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง”

แม้ผู้ใดได้เดินตามท่าน...

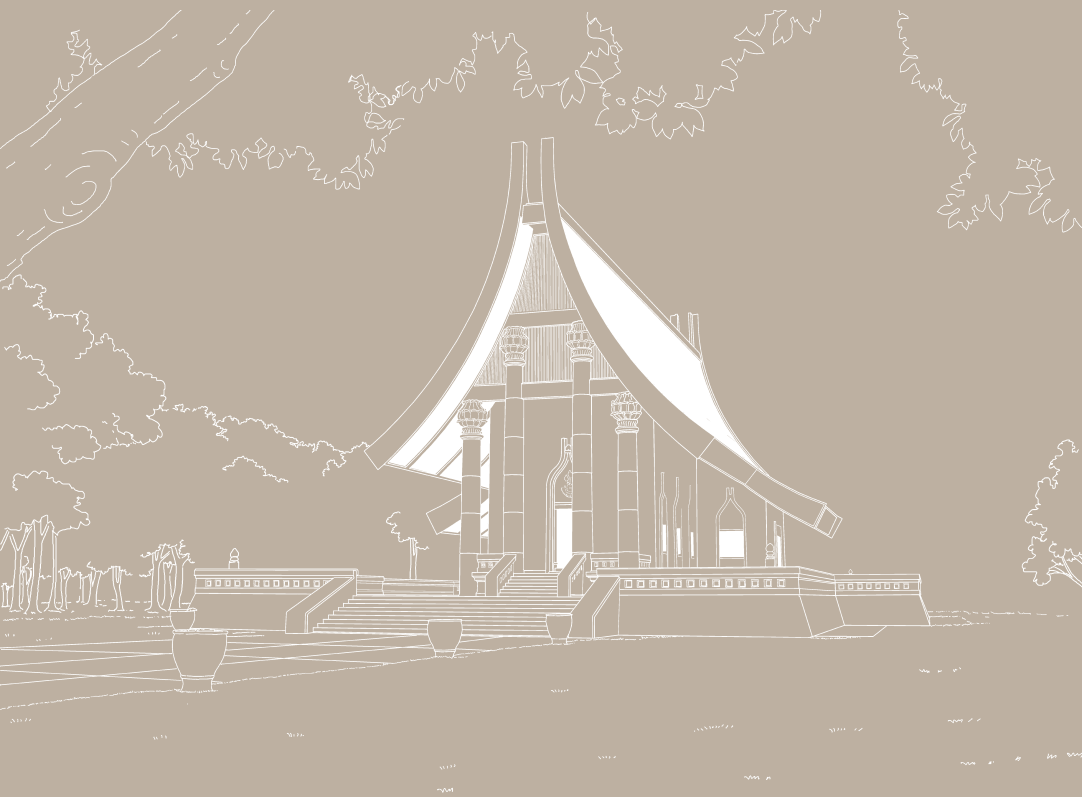
ได้นำท่านเป็นแบบอย่าง และปฏิบัติตามคำสอนของท่าน

บุคคลผู้นั้นย่อมพบแต่ความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

และย่อมมีนิพพานแดนเกษมเป็นที่ไป

ทุกลมหายใจของท่าน
เกาะเกี่ยวอยู่แต่ในบุญกุศล
เส้นทางเดินของท่าน
ไม่เคยอ้อม เลาะเลี้ยว หรือแวะพัก
แต่เป็นเส้นทางที่เดินตรง
มุ่งสู่ฝั่งแห่งมรรคผลนิพพาน

ภาพแรก และหน้าที่อันยิ่งใหญ่

ภาพเมื่อแรกพบคุณยาย ยังคงแจ่มชัดอยู่ในความทรงจำของข้าพเจ้าเสมอ

ข้าพเจ้ามาวัดครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๙ ด้วยความพยายามพากเพียรชักชวนจากรุ่นพี่ และเพื่อนชมรมพุทธศาสน์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ การมาวัดครั้งแรกของข้าพเจ้าล้วนมีแต่ภาพแห่งความประทับใจ

เริ่มจากประทับใจในความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความเขียวครึ้ม และร่มรื่นของต้นไม้ภายในวัด ข้าพเจ้าได้ไปกราบหลวงพ่อดัมมชโย (พระเทพญาณมหามุนี) ที่ศาลาตุสิตพร้อมกับเพื่อนสมาชิกชมรมพุทธฯ หลังจากกราบกันคนละครั้ง สองครั้ง ไม่พร้อมกัน หลวงพ่อก็พูดทักทายว่า “มาจากไหน กราบไหมพร้อมๆ กันสิจ๊ะ” ข้าพเจ้าประทับใจในความสว่างและผ่องใสของท่านมาก

หลังจากนั้นพวกเราได้ไปกราบหลวงพ่อตัตตชีโว (พระราชภาวนาจารย์) ขณะที่ท่านกำลังฉันเพลร่วมกับพระภิกษุสงฆ์อีกประมาณ ๖-๗ รูป ที่ครั้วยามา* ระหว่างนั้นรุ่นพี่ก็นำสวดมนต์ทำวัตรเช้า ซึ่งเป็นความประทับใจ เนื่องด้วยข้าพเจ้าไม่เคยสวดมนต์ยาวๆ อย่างนี้มาก่อนเลย

แต่การมาวัดครั้งแรกของข้าพเจ้า ไม่ได้พบ ไม่ได้รู้จัก ไม่ได้ยินแม้แต่ชื่อของคุณยาย จนกระทั่งวันหนึ่ง ข้าพเจ้าและเพื่อนเดินผ่านไปทางครั้วยามาด้านแท็งก์น้ำ ได้เห็นแม่ชีท่านหนึ่งดูมีอายุ ร่าเริงเล็กๆ ผิวคล้ำ ใส่แว่นตาสีชาอันโต นั่งอยู่บนเก้าอี้ตัวเตี้ยๆ ข้างหน้าของท่านมีอุบาสกนั่งเรียงแถวอยู่กับพื้น ๓-๔ คน ดูเหมือนท่านกำลังพูดคุยกับพวกอุบาสกอย่างเป็นกันเอง

ทันใดนั้น เพื่อนที่เดินไปกับข้าพเจ้าก็พูดอย่างตื่นเต้นดีใจเป็นพิเศษว่า

“คุณยายจันทร์ คุณยายจันทร์ อาจารย์ของหลวงพ่อ” พร้อมกับฉุดให้ข้าพเจ้านั่งลงพนมมือไหว้

* อาคารสถานที่ต่างๆ ภายในวัด จะตั้งชื่อตามสวรรค์ ๖ ชั้น รวมทั้งชื่อของพรหมโลก เช่น จาตุมาหาราชิกา ดาวดึงส์ ยามา ดุสิต เป็นต้น สำหรับโรงครัว ให้ชื่อว่า อาคารยามา บางครั้งจึงมักเรียกกันว่า “ครั้วยามา”

นั่นเป็นครั้งแรกที่ข้าพเจ้าได้รู้จักคุณยาย ข้าพเจ้านึกสงสัยในใจว่าทำไมอาจารย์หลวงพ่อกับเป็นผู้หญิง ท่านสอนอะไรหนอ ถึงเรียกท่านว่าเป็นอาจารย์ของหลวงพ่อกับ

เพื่อนของข้าพเจ้าเล่าด้วยน้ำเสียงที่ยังไม่คลายจากความตื่นเต้นดีใจว่า คุณยายท่านนี้เป็นอาจารย์สอนธรรมะให้หลวงพ่อกับ ท่านเป็นผู้มีธรรมะสูง และมีธรรมะละเอียด คำว่า “มีธรรมะสูง มีธรรมะละเอียด” ก็เป็นคำใหม่สำหรับข้าพเจ้าในตอนนั้น

เพื่อนพาข้าพเจ้าไปขอหนังสือ “เดินไปสู่ความสุข” จากอาคารประชาสัมพันธ์ (หินอ่อน) หลังจากอ่านจบ ความสงสัยต่างๆ จึงค่อยๆ คลายไป ทำให้เข้าใจกระจ่างขึ้น โดยเฉพาะข้าพเจ้าทราบแล้วว่า เหตุใดคุณยายท่านนี้จึงเป็นอาจารย์สอนธรรมะหลวงพ่อกับ ทำให้นึกถึงบทกวีที่ว่า

ไฉนว่าชายจะปราดเปรื่องกระเดื่องฤทธิ์
เป็นบัณฑิตไปทุกแห่งก็หาไม่
แม้สตรีมีปัญญาปรีชาไว
ก็ควรให้เป็นบัณฑิตฤทธิสตรี

พระธรรมโกษาจารย์

ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นบุญยิ่งนัก ที่ได้มาพบท่านในวันนั้น

จากภาพแรกก็เป็นภาพต่อๆ มา จากที่เพิ่งเคยได้ยินคำว่า “คุณยายจันทร์” ก็เริ่มคุ้นเคยกับคำว่า “คุณยาย” มากขึ้น เมื่อได้มาเป็นอาสาสมัครแผนกโภชนาการ ในวันอาทิตย์ก็จะมาช่วยรับบุญแจกข้าวให้สาธุชนบ้าง เข้าไปช่วยล้างภาชนะที่ครัวหลัง* บ้าง ไปช่วยจัดอาหารที่ครัวหน้า* บ้าง แม้ว่าจะไม่ได้พบคุณยายบ่อยนัก แต่ข้าพเจ้าก็คุ้นเคยกับคำว่า “คุณยาย” มากขึ้นเรื่อยๆ เพราะคุณยายเป็นคนดูแลจัดแจง วางแบบแผนความเป็นระเบียบเรียบร้อยต่างๆ ทั้งหลายในครัว ข้าพเจ้ามักจะได้ยินผู้ที่มาช่วยงานอยู่ก่อนพูดว่า คุณยายท่านสอนให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ หรือไม่ว่าข้าพเจ้าจะต้องวางต้องเก็บให้ถูกที่เป็นหมวดหมู่ให้เป็นระเบียบ เดี่ยวคุณยายจะมาตรวจ ครัวของคุณยายมองไปทางไหนจึงมีแต่ความสะอาดเรียบร้อย การจัดอาหารจัดผลไม้ถวายพระก็เช่นเดียวกัน ทุกอย่างทำด้วยความประณีต สวยงาม

ข้าพเจ้าได้พบได้เรียนรู้สิ่งที่ต่างต่างมากมายที่ยังไม่เคยพบเห็น และที่สำคัญข้าพเจ้าได้พบ ได้เข้าใจลึกลับของผู้เป็นต้นแบบแห่งความดีงามทั้งหลายทั้งปวงเข้ามาเรื่อยๆ จากที่เคยพนมมือไหว้ไกลๆ

* โรงครัว แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ด้านหน้า เรียกว่า “ครัวหน้า” เป็นที่จัดภัตตาหารถวายพระ ส่วนด้านหลังเรียกว่า “ครัวหลัง” เป็นสถานที่ประกอบอาหารสำหรับพระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา ตลอดจนเลี้ยงสาธุชนที่มาวัด

ก็เข้ามาพนมมือไหว้ใกล้ๆ ข้าพเจ้ามองเห็นแววตาแห่งความเมตตา ความจริงใจอันอบอุ่นจากท่าน และแววตานี้ของท่านเป็นแววตาที่อยู่ในใจของทุกๆ คน

เวลามาวัด ข้าพเจ้ามักจะนำช็อกโกแลต หรือขนมเล็กๆ น้อยๆ ติดมาด้วย เมื่อพบคุณยาย จะได้ถวายท่าน และเมื่อข้าพเจ้านำของไปถวาย คุณยายจะพูดสั้นๆ เช่น “ให้ได้บุญกับยายเยอะๆ นะไอ้หลาน” “โชคดีนะ” “ขอบคุณมาก” ฯลฯ พร้อมกับมองข้าพเจ้า

ข้าพเจ้ายังจำได้ถึงแววตาของคุณยาย ที่เปี่ยมด้วยความเมตตา และรู้สึกขอบคุณที่ข้าพเจ้านำของไปถวาย แม้จะเป็นสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ตามประสาเด็กก็ตาม บางครั้งขณะที่ข้าพเจ้าพนมมือไหว้ท่าน สองมือของท่านก็เอื้อมมาจับมือข้าพเจ้าไว้ ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกปิติและอบอุ่นใจยิ่งนัก ข้าพเจ้ารู้สึกรักคุณยายมาก...เช่นเดียวกับทุกคนที่ได้มารู้จักคุณยาย

เมื่อข้าพเจ้าเรียนจบและได้ทำงานแล้ว ก็ยังคงถือศีล ๘ และมาวัดอย่างสม่ำเสมอ ถ้าอาทิตย์ไหนข้าพเจ้าช่วยงานวัดจนกระทั่งเย็นหรือมาพักค้างที่วัดเพื่อช่วยงาน ข้าพเจ้ามักจะเห็นคุณยายกับพี่อารีพันธุ์ เดินผ่านมาทางครัวข้างหลัง บางครั้งคุณยายก็จะแวะหยุดยืนคุยกับหลวงพี่อิทธิจินตโก (พระครูสังฆรักษ์ธีรรัชสฤษฎ์ อิทธิจินตโก) ซึ่งดูแล

รับผิดชอบอยู่บริเวณนั้น คุณเป็นบรรยาภาศที่อบอุ่นและเป็นกันเอง หลังจากนั้นพี่อารีพันธุ์ก็จะพาคุณยายเดินต่อไปทางบ้านพักข้างหลังครัว ข้าพเจ้าก็ได้แต่นั่งพนมมือไหว้คุณยาย และเฝ้าดูเหตุการณ์อยู่บริเวณใกล้ๆ นั้น

ข้าพเจ้าชอบมองและชื่นชมมากกับภาพที่พี่อารีพันธุ์เดินจูงมือไปกับคุณยาย และมักจะมองตามหลังจนภาพนั้นลับสายตาไป นึกอยู่ในใจว่า คุณยายท่านช่างแลดูเป็นธรรมชาติ และเป็นผู้สูงอายุที่น่าเข้าใกล้ อยากเข้าไปอยู่ใกล้ๆ คุณยายอย่างนั้นบ้างจังเลย โดยไม่คาดคิดเลยว่า...ในวันข้างหน้าจะได้มีโอกาสมาช่วยงานพี่อารีพันธุ์ และมาอยู่ใกล้ๆ คุณยาย

ประมาณ ๓ เดือนก่อนจะเข้ามาอยู่วัด ข้าพเจ้าฝันเห็นคุณยายมายืนตรงหน้า และพูดด้วยเสียงเมตตาว่า “ให้ขยันนั่งสมาธินะ” ข้าพเจ้าดีใจมากที่ฝันเห็นคุณยาย แม่ตื่นขึ้นมา ภาพความฝันนั้นก็ยังชัดเจนเหมือนภาพที่เกิดขึ้นจริง หลังจากนั้นข้าพเจ้าจึงขยันนั่งสมาธิเป็นการใหญ่

นอกจากนี้ในวันอาทิตย์ที่ไปวัด ข้าพเจ้ายังได้รับบุญพิเศษอีกอย่างหนึ่ง คือ ช่วยจัดพระพุทธรูปซึ่งทางวัดหล่อขึ้นด้วยเรซิน ขนาดหน้าตัก ๓ นิ้ว ฐานพระทำเป็นรูปกลีบดอกบัวสีแดงที่ถอดออกมา

จากพิมพ์ียง หลวงพ่ออิทธิจิตโกจะให้นำมาแต่งให้เรียบร้อย ชัดด้วย
กระดาษทรายทั้งหยาบและละเอียด ก่อนที่จะนำไปพันเคลือบเงาต่อไป

ช่วงนั้นใจของข้าพเจ้าอยู่ในบุญตลอด ประกอบกับได้ฟังธรรมะ
จากพระอาจารย์ เรื่องการตอบแทนพระคุณบิดามารดาว่า จะเป็นการ
ตอบแทนที่ประเสริฐสุด ถ้าเราได้ชักชวนท่านให้ได้มาเห็นแสงสว่าง
ในทางธรรม ชักชวนให้ท่านรู้จักการทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนา
ข้าพเจ้าจึงตัดสินใจที่จะขออนุญาตคุณพ่อคุณแม่มาช่วยงานที่วัดอีก
ครั้งหนึ่ง หลังจากทีครั้งแรกตอนเรียนจบใหม่ๆ ข้าพเจ้าเคยขออนุญาต
ท่านมาช่วยงานที่วัด แต่ท่านไม่อนุญาตด้วยเหตุผลว่า “เดียวใครเขา
จะหาว่าเรามาพึ่งวัด” เนื่องจากท่านอยู่ต่างจังหวัดไม่เคยมาวัด สุดท้าย
ข้าพเจ้าจะอธิบายให้ท่านเข้าใจในขณะนั้นได้

การขออนุญาตในครั้งนี้ ข้าพเจ้าเตรียมเหตุผลไว้มากมายเพื่อ
อธิบายให้ท่านฟัง แต่แล้วเหตุอัศจรรย์ก็เกิดขึ้น เพียงข้าพเจ้าบอก
ท่านว่า อยากจะขอเปลี่ยนงานไปทำงานที่ตัวเองชอบ (คือไปทำงาน
ที่วัด) ท่านก็ไม่ได้คัดค้านหรือโต้แย้งใดๆ มีเพียงคำถามเดียวที่ถาม
ข้าพเจ้าว่า “แล้วลูกจะแต่งงานหรือเปล่า” หากเป็นเมื่อก่อน ข้าพเจ้า
จะยืนยันขึ้นเชิงว่าไม่แต่ง แต่วันเวลาสอนให้ข้าพเจ้าหาคำตอบที่เป็น
กลางๆ มาตอบ เพื่อถนอมน้ำใจท่านว่า “สุดแล้วแต่บุญของลูก” คราวนี้

ท่านอนุญาตพร้อมพูดว่า “ตามใจลูก แต่ต้องขอเวลาทำใจพอสมควร”
ข้าพเจ้ารู้ดีว่าท่านเป็นห่วง กลัวว่ายามแก่เฒ่าจะไม่มีใครดูแลข้าพเจ้า

ความรักของพ่อ - แม่ที่มีต่อลูกนั้นยิ่งใหญ่และมากล้น แต่
ข้าพเจ้ามั่นใจยิ่งนักว่า เส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่ประเสริฐที่สุดและเป็น
เส้นทางที่จะตอบแทนพระคุณท่านได้อย่างสูงสุด

วันเสาร์ที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นวันที่ข้าพเจ้าได้มา
อยู่วัด มาช่วยงานพระพุทธศาสนาอย่างเต็มภาคภูมิ โดยรับบุญช่วยงาน
ที่ครัว และได้ช่วยหลวงพี่อิทธิจินตโกทำพิมพ์อย่างสำหรับหล่อพระ
พุทธรูปเรซิน ซึ่งเมื่อทำเสร็จออกมาแล้วจะเป็นองค์พระธรรมกายใส
ฐานกลีบบัวสีแดง

ทุกวันข้าพเจ้าจะนั่งทำพิมพ์อย่างอยู่ที่ห้องครัวหลัง ตรงประตู
เป็นไม้กับกระຈก ทำให้มองเห็นทะเลเข้าไปในห้องได้ ตอนเย็นๆ
พี่อาร์พันธุจะพาคุณยายเดินไปบ้านข้างหลังครัว ซึ่งจะผ่านห้องนี้
บางครั้งคุณยายก็หยุดยืนดู มองลอดกระຈกเข้ามา บางครั้งก็เปิดประตู
เดินเข้าไปดูข้าพเจ้าทำพิมพ์อย่างองค์พระ ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจและอบอุ่นใจ
ทุกครั้งที่ได้พบคุณยาย

มีอยู่ครั้งหนึ่งข้าพเจ้ามาทำงานแต่เช้าตรู่ แต่คงเนื่องด้วยผสม
ตัวเร่งยงที่ใช้ทำพิมพ์คลาดเคลื่อนไป จึงต้องนั่งปาดยงไปปาดยง

มาเป็นเวลานาน ยางก็ยังไม่แข็งตัวสักที ข้าพเจ้าก็ยังใจเย็นนั่งทำต่อไปเรื่อยๆ จนประมาณเกือบ ๙ โมง คุณยายเดินเข้ามาในห้องกับพี่อารีพันธุ์ มายืนดูข้าพเจ้าปาดยางแต่งองค์พระอยู่ ท่านพูดว่า “ได้บุญเยอะนะ ทำพระให้คนเขากราบไหว้” แล้วก็บอกข้าพเจ้าว่า “ไปหาข้าวปลากินก่อน...”

ข้าพเจ้าดีใจที่คุณยายแวะมาทักทายพูดคุย และรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาของท่านมาก ขณะเดียวกันก็นึกสงสัยอยู่ในใจว่า คุณยายทราบได้อย่างไรว่าข้าพเจ้ายังไม่ทานข้าว ทำไมคุณยายไม่นึกว่าข้าพเจ้าทานข้าวเสร็จแล้วจึงมานั่งทำงาน ข้าพเจ้าได้แต่นึกในใจว่าท่านช่างเป็นผู้ที่มองอะไรได้ทะลุปรุโปร่ง

ข้าพเจ้ารู้สึกปิติ และมีความสุขเขินเบิกบานมาก คิดในใจว่านี่คงเป็นเพราะเราตั้งใจทำความดีด้วยจิตอันบริสุทธิ์ผ่องใสจึงได้พบเหตุการณ์เช่นนี้ ทำให้มีกำลังใจในการสร้างความดียิ่งๆ ขึ้นไป

วันเวลาผ่านไปไม่ได้ไม่เท่าไร พี่อารีพันธุ์ก็มาบอกข้าพเจ้าว่า อยากจะหาคนมาช่วยงาน เนื่องจากคุณยายอายุมากขึ้น การดูแลสุขภาพก็ต้องคอยระมัดระวังมากขึ้น ตอนนี้มีแต่พี่อารีพันธุ์คนเดียวรับบุญดูแลทั้งกลางวันและกลางคืน อยากให้มาทดลองช่วยงาน

พี่อารีพันธุ์ได้แนะนำว่า “งานดูแลผู้สูงอายุเป็นงานที่ละเอียดอ่อน ต้องใช้ความรอบคอบ และต้องคอยระมัดระวังในหลายๆ เรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องคอยระวังอย่าให้ท่านหกล้มเป็นอันขาด เพราะการหกล้มของผู้สูงอายุแต่ละครั้งนั้น จะมีผลตามมาหลายอย่าง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผลที่เป็นไปในทางที่เสื่อมลง ยากที่จะแก้ไขให้เหมือนเดิมได้” และยังแถมท้ายบอกอีกว่า “คุณยายท่านชอบคนชื้อและขยัน”

ต่อมาข้าพเจ้ามีโอกาสดูไปกราบหลวงพ่อดัมขโยที่หน้าโรงเรียนวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งเป็นวันที่ข้าพเจ้ามีโอกาสได้อีกหนึ่งวันหนึ่งของชีวิต หลวงพ่อชักถามและให้โอวาทในการทำหน้าที่แก่ข้าพเจ้าหลายอย่าง ซึ่งข้าพเจ้าจดและจำไว้เป็นอย่างดี มีอยู่ตอนหนึ่งที่ท่านบอกว่า

“การทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ ต้องมีความละเอียดอ่อน อันที่จริงหลวงพ่เป็นลูกศิษย์ต้องมีหน้าที่รับใช้ปรณนิตีครูบาอาจารย์ ถ้าหลวงพ่เป็นหญิงจะทำหน้าที่นี้ได้ดีที่สุด แต่หลวงพ่อยู่ในเพศภาวะที่ไม่เหมาะสมที่จะทำหน้าที่นี้ได้สะดวก จึงต้องให้พวกเราทำหน้าที่นี้แทน...”

เมื่อได้รับฟังโอวาทของหลวงปู่ ยิ่งทำให้ข้าพเจ้าทราบถึงความ
เคารพรักที่หลวงปู่มีต่อคุณยาย โอวาทของท่านแสดงถึงความ
ละเอียดอ่อน รอบคอบ และมองการณ์ไกลยิ่งนัก

เมื่อวันเวลาผ่านไป

ยิ่งทำให้ข้าพเจ้าซาบซึ้งในโอวาทของท่าน

และถือเป็นโอวาทอันศักดิ์สิทธิ์

ที่จะคอยประคับประคองข้าพเจ้าให้ทำหน้าที่ได้สำเร็จ

อย่างบริสุทธิ์บริบูรณ์

ทุกท่วงท่า...สง่างาม

คุณยาย คือ ผู้สูงอายุที่ดูแข็งแรงและขยับเขยื้อนแข็งแรงที่สุดเท่าที่ข้าพเจ้าเคยเห็นมา แม้ท่านจะมีวัยย่างเข้า ๘๓ ปีแล้ว (พ.ศ. ๒๕๓๔) แต่ท่านยังแข็งแรง สดใส กระฉับกระเฉง เดินตัวตรง คล่องแคล่ว ก้าวเท้ายาวและเร็ว การวางเท้าลงพื้นของท่านนุ่มนวลเหมือนติดสปริงไว้ ทุกย่างก้าวของท่านเต็มไปด้วยความมีสติ และมั่นคง บางครั้งข้าพเจ้าซึ่งตอนนั้นอายุ ๒๐ กว่าๆ ยังต้องเร่งฝีเท้าอย่างเต็มที่เพื่อเดินตามคุณยายวัย ๘๐ กว่าให้ทัน จนอดไม่ได้ที่จะต้องเรียนคุณยายด้วยความชื่นชมในความว่องไวของท่านว่า “คุณยายอายุ ๘๐ กว่าแล้ว ยังเดินคล่องแคล่วว่องไว สาวๆ (อย่างหนู) เดินตามแทบไม่ทัน” คุณยายก็ตอบว่า “ยายเคยเป็นชาวนาเดินเก่ง”

ครั้นเวลานั้น แม้เก้าอี้มีพนักพิง แต่ท่านก็จะไม่เอนหลังไปพิงอย่างง่ายๆ ท่านจะนั่งตัวตั้งตรง ไหล่ผึ่งผายอยู่ตลอดเวลา ดูเข้มแข็งสง่างามยิ่งนัก

แม้ว่าท่านจะดูร่างเล็กผอมบาง น้ำหนักเพียง ๔๑ กิโลกรัม
ในขณะนั้น แต่เร็วแรงและพลังกำลังของท่านมากมายมหาศาล

ครั้งแรกที่ข้าพเจ้าได้สัมผัสด้วยตัวเอง คือในขณะที่ท่านกำลัง
เดินตรวจครวั ข้าพเจ้าเรียนท่านว่า “คุณยายเดินไปทางนี้กันไหมคะ”
พร้อมกับใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ ที่จะชี้ชวนให้ท่านเดินไปอีกทาง
หนึ่ง ด้วยไม่อยากจะให้ท่านเดินไปพบเห็นอะไรที่ยังไม่ได้เก็บให้เรียบร้อย
กลัวว่าท่านจะเหนื่อยที่จะต้องจัดแจงดูแลอีก แต่ไม่มีอะไรปิดบังท่าน
ได้ ท่านบอกว่า “ไปทางนี้แหละ” พร้อมทั้งจุดดิ่งมือข้าพเจ้าซึ่งยืนพื้น
ตัวอยู่เล็กน้อย เนื่องจากว่าไม่อยากจะให้ท่านเดินไปทางนั้น แต่ในที่สุด
ข้าพเจ้าก็ต้องติดมือเดินตามคุณยายไปทุกที ข้าพเจ้าอดที่จะทึ่งและ
อัศจรรย์ใจในความมีเร็วแรงของท่านไม่ได้ว่า เหตุใดหนอคุณยายใน
วัย ๘๐ กว่าปี จึงมีเร็วแรงเยอะขนาดนี้

ทุกครั้งที่ท่านจับมือข้าพเจ้าจะสัมผัสได้ถึงพลังในตัวท่าน นิ้วมือ
ของท่านดูอัมสมบูรณ์ มีเลือดฝาดแดงเรื่อ นิ้วเต็มและเต่งทุกนิ้ว
คุณยายมักจะแบมือให้ดูแล้วบอกว่า มือยายใหญ่เหมือนใบพาย ทำงาน
มาตลอด ไม่ได้เลิกสวยเหมือนมือคนอื่นเขาหรอก หลวงพี่อิทธิจินตโก
มักจะชื่นชมคุณยายว่า “มือคุณยายสวย นิ้วคุณยายสวย เหมือนนิ้ว
ของพระพุทธรูปที่เขาปั้นกันเลย คุณยายเคยเห็นพระพุทธรูปโบราณ

หรือเปล่า ส่วนใหญ่เขาจะปั่นให้นัวยาวเท่ากัน แต่ละนัวจะเต็ม และแต่ง มีกันหอยทั้ง ๑๐ นัว เหมือนมือคุณยายเลย”

แม้คุณยายจะมีฟันเพเป็นลูกสาวชานา แต่ผิวพรรณท่าน ละเอียดเนียนใส ข้าพเจ้าชอบแอบมองที่ใบหน้าของท่าน ด้วยวัย ๘๐ กว่า ใบหน้าท่านยังดูเต่งตึง ผิวพรรณละเอียดอ่อนและเนียนใส ทำให้ อดนึกสงสัยในใจไม่ได้ว่า รอยตีนกาหรือรอยเหี่ยวย่นของท่านหายไป ไหนหมด มีเพียงเล็กน้อยตรงหางตาและตรงมุมปากทั้งสองเท่านั้น “ผู้ ที่มีใจอ้อมชุ่มอยู่ในศูนย์กลางกายเป็นนิจ จะมีผิวพรรณอันละเอียดนวล ผ่องใสและดูอ่อนวัยเช่นนี้เอง” นอกจากผิวพรรณแล้ว ข้าพเจ้ายัง ชอบมองที่หน้าผากอันโหนกนูนสวยและที่ดวงตาของท่าน

ดวงตาของท่านเป็นดวงตาที่สามารถสะกดทุกคนที่มาพบเห็น เพราะเป็นดวงตาที่แจ่มใสมีแววเป็นประกาย ดูใสบริสุทธิ์ มีเมตตา และจริงใจ แม้แต่ในรูปภาพ ความแจ่มใสเป็นประกายยังฉายแววส่อง ออกมา และดวงตานี้เช่นกัน เมื่อถึงเวลาต้องเอาจริงเอาจัง ต้องรักษา กฎระเบียบวินัย ดวงตานี้ก็จะมีประกายของความเข้มแข็ง เด็ดขาด มีอำนาจและทรงพลังยิ่งนัก โดยเฉพาะหากดวงตานี้จ้องมองไปที่ผู้ใด ผู้นั้นก็จะหนาวๆ ร้อนๆ ไปตามๆ กัน

การใช้ชีวิตประจำวันของท่าน ดำเนินไปด้วยความเรียบง่าย แต่
ทว่าทุกท่วงท่าจังหวะในการดำเนินชีวิต เต็มไปด้วยความสง่างาม พอ
เหมาะสมพอดี เต็มไปด้วยสติและการรู้จักคิดพิจารณา การปฏิบัติธรรม
ของท่านเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับการดำเนินชีวิต กับทุกลมหายใจเข้า
ออก ดังนั้นการกระทำของท่านจึงเป็นคำสอนได้หมดทุกอย่าง ตั้งแต่
ตื่นนอนตอนเช้า...จนกระทั่งถึงเข้านอน

ตอนเช้าคุณยายเข้าห้องน้ำ ท่านจะดักน้ำราดโกส่วมด้วยความ
พอเหมาะพอดี ไม่มีกระเซ็นออกมาเปียกแฉะเลย พื้นห้องน้ำของท่าน
จึงสะอาดและแห้งอยู่ตลอดเวลา

ขณะบ้วนปาก ท่านก็อมน้ำแต่พอเหมาะพอดี น้ำที่บ้วนออกมา
จากปากก็จะมีจังหวะและความแรงที่พอเหมาะพอดี น้ำจึงรวมเป็นสาย
ไหลลงอ่าง โดยไม่กระเด็นหกเลอะเทอะไปไหน

ครั้นล้างหน้าแล้วจะเช็ดหน้า คุณยายก็เช็ดอย่างสะอาด
ผ้าเช็ดหน้าที่ชุบน้ำบิดพอหมาดๆ ถูกคลี่ออก ค่อยๆ เช็ดและพลิกกลับ
ไปมา ส่วนนี้เช็ดหน้า ส่วนนี้เช็ดใบหู

ก่อนนั่ง ท่านก็จะยืนและวางก้นลงตำแหน่งตรงกลางเก้าอี้พอดี

ขณะทานข้าว ข้าวของท่านจะดูพูนซ้อนพอดี ในช้อนจะมีข้าว และกับข้าวในปริมาณที่พอดีกันไม่มากไม่น้อย จานข้าวของท่านมองดู ตอนไหนก็ดูสวยงาม เนื่องด้วยเม็ดข้าวไม่เคยแตกกระจายกระจุยกระจายออกมาจากกลุ่ม และท่านจะทานข้าวจนเกลี้ยงจานหมดทุกเม็ด

ข้าวของเครื่องใช้ที่ท่านวางไว้ จะดูวางอย่างเป็นระเบียบ เรียบร้อย ให้ตรงได้ฉาก ไม่มีเอียงเอ แล่ มีสิ่งใดที่วางไว้อยู่ก่อนแล้ว หากวางไว้ไม่เข้าที่เข้าทาง ท่านก็จะเอื้อมไปหยิบ หรือจัดวางให้เป็น ระเบียบเรียบร้อยโดยอัตโนมัติ และแม้กระทั่งเวลาเดินผ่านราวตากผ้า ขี๊ว ท่านก็ยังเดินเข้าไปจัดไปตั้งให้ชายผ้าเสมอกัน ดูสวยงาม สบายตา

ไม่ว่าท่านจะหยิบจะจับจะวางอะไร ท่านก็ทำด้วยความละเอียด ประณีต งดงามเสมอกันหมด ไม่ว่าของชิ้นนั้นจะเป็นผ้าขี๊วหรือ ผ้าเช็ดหน้า ท่านก็จะให้ความสำคัญและดูแลรักษาด้วยความละเอียด ประณีต งดงาม เสมอกัน

ข้าพเจ้ายังเข้ามาทบทวนเห็นความคล่องแคล่วว่องไวกระฉับกระเฉง ของท่านในช่วงท้ายชีวิต แม้ท่านจะทำอะไรรวดเร็วว่องไว แต่ในความ รวดเร็วของท่านกลับไม่มีความเร่งรีบ ร้อนรน โครมคราม หากเป็น ความคล่องแคล่วรวดเร็วที่สมบูรณ์ไปด้วยสติ จึงดูนุ่มนวลและสงบนิ่ง งามตาเย็นใจ

ข้าพเจ้าเป็นคนทำงานช้า เคยกราบเรียนถามคุณยายว่า ทำ
อย่างไรจึงจะทำงานได้เร็วๆ ท่านเมตตาตอบว่า “เราทำช้าก็ค่อยๆ
ตั้งใจทำไป ทำไปทำมาเดี๋ยวมันก็เก่ง เดี่ยวมันก็เร็วเอง”

คำว่า “ตั้งใจ” เป็นสิ่งที่สำคัญนักในการทำงานทุกๆ อย่าง
...ตั้งใจไว้ที่ศูนย์กลางกายแหล่งแห่งความบริสุทธิ์และงดงาม

ทุกท่วงท่าในการดำเนินชีวิตของคุณยาย จึงเต็มไปด้วยความ
งดงามและพอเหมาะพอดี

แม้ว่าภาพคุณยายในอิริยาบถต่างๆ จะเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าเห็น
จนคุ้นตาและเคยชิน แต่เป็นความเคยชินที่มองเมื่อไรก็งดงามเมื่อนั้น
มองเมื่อไรการกระทำของท่านก็เป็นคำสอนได้เมื่อนั้น และเมื่อได้นำ
มาฝึกฝนปฏิบัติเอง จึงได้ตระหนักว่าบุคคลผู้ที่ประพฤติปฏิบัติได้เช่น
คุณยาย คือสุดยอดของคน เพราะผู้ที่ทำได้เช่นนี้ต้องเป็นผู้ที่มีสติ
และมีใจอยู่ที่ศูนย์กลางกายตลอดเวลา

คุณยายเป็นบุคคลที่ขยันมาก แม้จะมีอายุ ๘๐ กว่าปีแล้ว แต่
ท่านไม่ยอมปล่อยเวลาให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ ถ้าไม่เหนื่อยหรือ
เมื่อยจริงๆ ท่านจะไม่ยอมเอนหลังพัก แม้เอนหลังพัก ท่านยังบอกว่า
“ยายนอนพัก ดั่งธรรมชาติไป ยายไม่ชอบนอนกลางวัน”

ช่วงนั้นตอนกลางคืน ท่านจะนอนพักที่บนกุฏิ ตอนกลางวันท่าน
จะลงมาพักอยู่ที่ห้องเลขหา*

หลังจากรับประทานอาหารเข้าเสร็จ คุณยายก็จะนั่งรถสามล้อ
ไปตรวจวัด ประมาณ ๙ โมง จึงจะกลับมา ถ้าไม่เหนื่อยมากท่านก็จะ
มานั่งพักที่ห้องเลขหา จะมีเก้าอี้ที่ท่านนั่งประจำ ๑ ตัว คือเก้าอี้ที่ทำ
จากไม้พะยูง มีที่วางเท้า วางแขน เอนโยกไปมาได้ มีอาสนะปูรองไว้
และอีกตัวหนึ่งเป็นเก้าอี้ที่ท่านนั่งขณะรับประทานอาหาร ห้องเลขหา
จะมีหน้าต่างกระจกรอบด้าน ซึ่งเมื่อมองออกไปจะเห็นคนข้างนอกได้
อย่างชัดเจน แต่คนข้างนอกมองเข้ามาจะไม่เห็นท่าน เก้าอี้โยกของ
คุณยายจะอยู่ในตำแหน่งที่มุมมองกว้าง สามารถมองเห็นกุฏิที่อยู่ฝั่ง
ตรงกันข้าม มองเห็นน้ำและคนที่เดินผ่านไปมาได้อย่างชัดเจน

การนั่งพักของท่าน ไม่ใช่เพียงนั่งพักเฉยๆ หากสายตาของท่าน
จะกวาดมองดูสิ่งต่างๆ มองดูต้นไม้บ้าง มองดูกระรอกซึ่งวิ่งซุกซนไปมา
บนต้นแก้วบ้าง ดูไก่ที่มากุ้ยเขี่ยหาอาหารรอบๆ บริเวณนี้ บางทีเห็น
แม่ไก่พาลูกมากุ้ยเขี่ยอาหาร แม้คุณยายไม่รู้หนังสือ แต่ท่านนับตัวเลข
ได้เร็วและความจำดีมาก คุณยายท่านจะคอยนับว่าแม่ไก่ตัวนี้มีลูกกี่ตัว
๔, ๕, ๖, ๗ วันต่อมาเมื่อแม่ไก่พาลูกมา คุณยายก็นับอีก ๓, ๔, ๕ หาย

* อาคารหลังเล็กที่ตั้งอยู่ใกล้อาคารนิมมานนรดีตรงข้ามกุฏิคุณยายฯ

ไปไหน ๒ ตัว กว่าแม่ไก่จะเลี้ยงลูกไก่ให้โตพอที่จะช่วยเหลือตัวเองให้ได้ ก็เหลือลูกไก่เพียงตัวหรือสองตัว นี่คงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทางวัดไม่อนุญาตให้นำหมา แมว มาปล่อยไว้ที่วัด เพราะสัตว์พวกนี้มักจะแอบมาจับลูกไก่กินเป็นอาหารอยู่เสมอ

นอกจากนี้คุณยายยังทำหน้าที่คอยสอดส่องตรวจตราดูแลความเรียบร้อยต่างๆ ภายในวัด ในรัศมีสายตาของคุณยาย ใครเข้าออกผ่านมาบริเวณนี้ คุณยายจะมองเห็นหมด บางคนเดินผ่านพูดคุยกันเสียงดัง บางคนฝ่าฝืนกฎหรือเพราะไม่รู้กฎ ขับริยยนต์ผ่านเข้ามาในเขตสังฆาวาส ข้าพเจ้าจะรู้หน้าที่ทันทีโดยที่คุณยายไม่ต้องบอกว่าให้ออกไปตักเตือนอธิบายกฎระเบียบให้ท่านเหล่านั้นเข้าใจ

สายตาคุณยายยังมองไปถึงฟากฝั่งน้ำที่อยู่ระหว่างกุฏิคุณยายกับอาคารดาวดิงส์ บางครั้งเห็นเด็กวิ่งเล่นกันใกล้ริมน้ำ คุณยายก็จะให้ข้าพเจ้าไปบอกพ่อแม่เขาว่า ให้ดูแลลูกดีๆ อย่าปล่อยไปเล่นริมน้ำเดี๋ยวพลัดตกลงไปจมน้ำ

บางครั้งเห็นหนุ่มสาวมานั่งคุยกันที่ริมน้ำ คุณยายก็จะบอกว่า “ไปบอกให้เขาไปคุยกันที่อื่น พุดกับเขาดีๆ” ...วัดเป็นสถานที่ให้นานั่งสมาธิ ประพฤติปฏิบัติธรรม ไม่ใช่ที่ให้มานั่งเกี้ยวกัน คุณยายท่าน

จะเข้มงวดและให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มาก ท่านจะหาวิธีป้องกันภัยอันตราย และความไม่เหมาะสมไม่ควรในทุกวิถีทาง

มีอยู่ครั้งหนึ่งวันนั้นเป็นวันธรรมดาไม่ใช่วันอาทิตย์ที่จะมีสาธุชนเดินผ่านไป ได้มีสุภาพสตรีท่านหนึ่งสวยทั้งการแต่งกายและรูปร่างหน้าตา ค่อยๆ เดินผ่านมาทางประตูรั้วสเตนเลสเขตที่อยู่ของพระภิกษุ ที่มีป้ายเขียนติดไว้ว่า “เขตสังฆาวาสต้องการความสงบ ผู้ไม่มีกิจธุระ ไม่สมควรเข้า”

คุณยายมองสุภาพสตรีท่านนั้นซึ่งเดินเข้ามาคนเดียว แล้วถามข้าพเจ้าว่า รู้จักหรือเปล่าว่าคนนี่ชื่ออะไร แล้วคุณยายก็บอกให้ข้าพเจ้าไปถามเขาชื่อว่า “คุณชื่ออะไร มาหาใครคะ” ท่านชักข้อมคำพูดให้ข้าพเจ้าเรียบร้อยเสร็จสรรพก่อนที่จะให้ออกไปถาม ข้าพเจ้าอึ้งมึนในใบหน้าพร้อมกับนึกในใจว่า คุณยายช่างเป็นคนรอบคอบ และมองการณ์ไกลยิ่งนัก ไม่ว่าจะมียะไรมาแผ้วพาน คุณยายจะรีบขจัดปิดเป่าออกไปหมดในทันที

บางครั้งคุณยายเมตตาเล่าเรื่องราวต่างๆ ให้ฟัง เรื่องที่ข้าพเจ้ามักได้ฟังบ่อยๆ คือเรื่องไปช่วยพ่อ เรื่องปิดลูกกระเบิด เรื่องการสร้างวัด เรื่องหลวงพ่อทั้งสองรูป ฯลฯ ดูท่านมีความสุขและไม่เคยเบื่อที่จะเล่าเรื่องเหล่านี้ให้พวกเราฟังเลย เวลาท่านเล่าเรื่องไปช่วยพ่อ เรื่องปิดลูก

ระเบิด ทั้งน้ำเสียง คำพูด และการแสดงความรู้สึกที่ถ่ายทอดออกมา ทำให้ข้าพเจ้านึกเห็นภาพเหมือนได้เข้าไปอยู่ในเหตุการณ์นั้นๆ กับท่าน

ในการเล่าของคุณยายแต่ละครั้ง คำพูดของท่านทุกคำจะตรงเหมือนเดิมตลอดไม่มีผิดเพี้ยน แม้เวลาจะผ่านไปนานแค่ไหน คำพูดนั้นก็ตรงคำเดิมเหมือนอัดเทปเอาไว้ ทำให้ข้าพเจ้ารู้ว่า **คำจริงพูดเมื่อไรก็จริงเมื่อนั้น พูดเมื่อไรก็ไม่เปลี่ยนแปลง**

ข้าพเจ้าไม่สงสัยเลยว่า เหตุใดท่านจึงเล่าเรื่องราวทั้งหลายเหล่านี้โดยไม่รู้เบื่อที่จะเล่า เล่าครั้งไหนก็มีแต่ความสุขใจ เบิกบานใจ ภาคภูมิใจ เพราะเหตุการณ์เหล่านั้นล้วนเป็นภาพแห่งความประทับใจ ที่อยู่ในความทรงจำของท่านตลอดเวลา ที่ท่านได้ต่อสู้ พากเพียร ห่มเท ห่มชีวิต ทำอย่างเต็มที่สุดกำลัง เมื่อนึกถึงภาพเหล่านั้นคราใด ก็มีแต่ความภาคภูมิใจ สุขใจและปีติใจทุกคราไป เพราะคำพูดของท่านเป็นประเภททำอย่างไรก็พูดอย่างนั้น พูดอย่างไรก็ทำอย่างนั้น

ทำให้ข้าพเจ้าย้อนกลับมามองตัวเองว่า

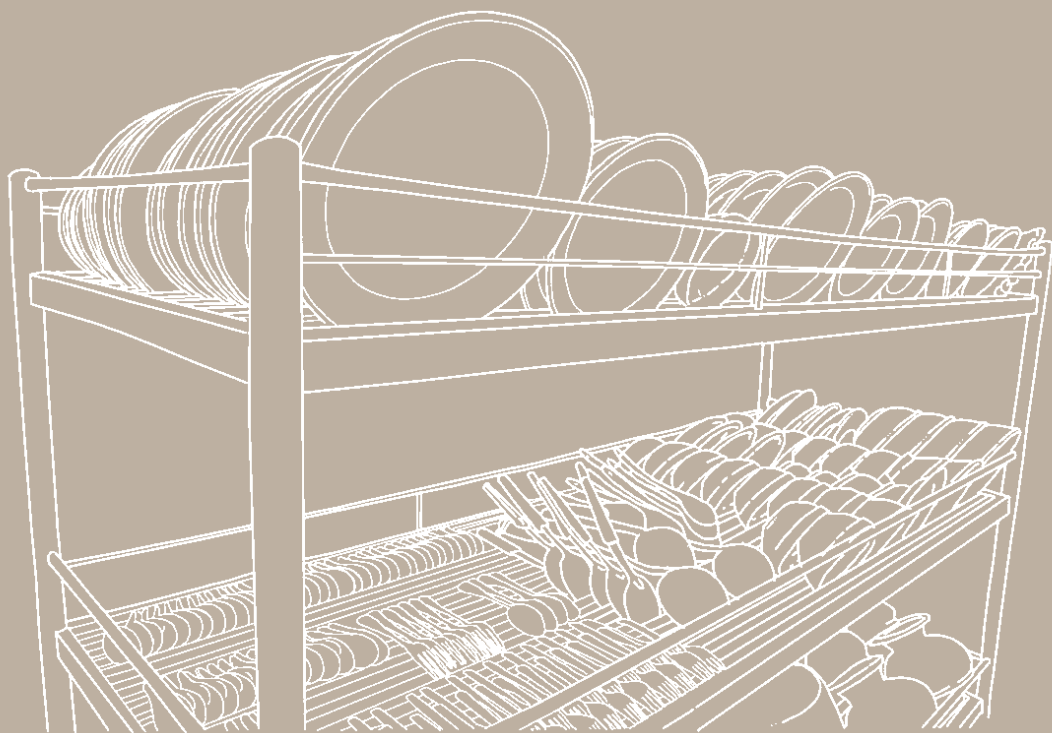
ถ้าเรามีโอกาสได้อยู่จนถึงแก่เฒ่า

เราจะมีเรื่องราวแห่งความดีงามอะไรบ้างหนอ

ที่เราได้ห่มเททำอย่างเต็มที่เต็มกำลัง

จนเป็นภาพแห่งความทรงจำที่ไม่รู้ลืม
ที่พอจะเล่าให้คนรุ่นหลังๆ ฟังได้
ด้วยความปิติ ภาคภูมิใจ...
ที่แม้จะเล่ากี่ครั้งๆ ก็ไม่รู้จักเบื่อที่จะได้เล่าเลย

ตรวจครัว-ตรวจวัด รักษาสมบัติพระศาสนา

นั่งรถสามล้อตรวจวัด

ในวัยสูงอายุ ๘๐ ปีของคุณยาย ท่านยังขยันขันแข็ง กิจวัตรอีกอย่างหนึ่งที่ข้าพเจ้าเห็นคุณยายทำเป็นประจำ คือ การนั่งรถสามล้อตรวจบริเวณต่างๆ ภายในวัด ทั้งตอนเช้าและตอนเย็น

เวลาประมาณก่อน ๘ โมงเล็กน้อย พี่อุบาสกจะนำรถสามล้อมาจอดรับคุณยายที่หน้าห้องเลขานุการ หลังจากคุณยายรับประทานอาหารเช้าเสร็จ พี่อารีพันธุ์จะส่งท่านขึ้นนั่งรถสามล้อ บางครั้งท่านรับประทานอาหารเช้าเสร็จเร็ว รถสามล้อยังไม่มา พี่อารีพันธุ์ก็จะพาท่านค่อยๆ เดินย่อยอาหาร ไปรอรถสามล้ออยู่ที่ครัว

ตอนเช้าแดดยังไม่จัด คุณยายจะนั่งรถสามล้อไปทางหน้าวัด ซึ่งเป็นฝั่งทิศตะวันออกแล้วจึงอ้อมกลับไปทางหลังวัด ซึ่งมีต้นไม้ทึบ แม้สายแล้วก็ไม่ร้อนมากนัก คุณยายจะใช้เวลานั่งรถสามล้อตรวจจากหน้าวัดไปหลังวัดจนกลับมาถึงที่พักใช้เวลาประมาณชั่วโมงกว่าๆ

โดยเฉลี่ยคุณยายจะกลับมาถึงที่พักคือที่ห้องเลขหาฯ ประมาณ ๙ โมงเช้า จะก่อนหรือหลัง ๙ โมงก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น พี่อารีพันธุ์มอบหมายหน้าที่ให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มารอรับคุณยายเมื่อรถสามล้อมาถึง ดังนั้นก่อนเวลา ๙ โมง ข้าพเจ้าจึงมักออกมายืนที่หน้าห้องเลขหาฯ คอยชะเง้อดูตามเส้นทางว่า รถสามล้อคุณยายมาถึงจุดไหนแล้ว เพื่อว่าเมื่อรถสามล้อมาถึงจะได้รับท่านลงจากรถสามล้อได้ทันที

บางวันรถสามล้อคุณยายก็มาถึงเร็ว แต่บางวัน ๙ โมงกว่าแล้วก็ยังกลับมาไม่ถึง ถ้ารู้สึกว้ากกว่าปกติมาก ข้าพเจ้าจะปั่นจักรยานตามไปดูว่ารถสามล้อคุณยายอยู่ที่ไหน กำลังประสบเหตุการณ์ใดอยู่ ส่วนใหญ่ก็จะพบว่า รถสามล้อคุณยายจอดอยู่ที่หน้าอาคารสองชั้น (อาคารบุโรหิตา) ซึ่งเป็นที่ทำงานของพระ อุบาสก อุบาสิกา คล้ายสำนักงานรวมในปัจจุบัน บางครั้งจะพบท่านนั่งอยู่บนรถสามล้อที่จอดนิ่งสนิทอยู่ ท่านกำลังพูดคุยกับพระหรือเด็กวัด (อุบาสก อุบาสิกา) ที่อยู่แถวๆ นั้น

บางครั้งข้าพเจ้าก็พบแต่สามล้อว่างเปล่าจอดอยู่ เมื่อตามไปดูจึงพบว่า
คุณยายท่านเดินเข้าไปตรวจดูข้างในอาคารสองชั้น

คุณยายมักจะแวะมาที่อาคารสองชั้นอยู่เสมอ โดยเฉพาะวันไหน
ที่ท่านนั่งรถสามล้อตรวจวัดแล้วพบเห็นสิ่งใดที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ท่าน
ก็จะแวะเพื่อเล่าเรื่องต่างๆ ที่ท่านพบเห็นให้พระและเด็กวัดที่ทำงาน
อยู่ที่นี่ฟัง เพื่อทุกคนจะได้ช่วยกันดูแลปรับปรุงแก้ไขต่อไป หรือไม่ก็
ไปตรวจดูความเรียบร้อยที่อาคารสองชั้นว่าอยู่กันอย่างไร สะอาดเป็น
ระเบียบเรียบร้อยดีหรือไม่

กลับจากนั่งรถสามล้อ คุณยายมักจะมีเรื่องต่างๆ ที่พบเห็นมาเล่า
ให้ฟัง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสะอาด ความเป็นระเบียบ
เรียบร้อย และการรักษาสมบัติสงฆ์ สิ่งไหนที่ท่านทำได้ ท่านกับ
พี่อุบาสกที่ถือบรรดาสถาฬก็จะช่วยกันลงมือทำเองทันที

มีอยู่ครั้งหนึ่ง คุณยายกลับมาแล้วเล่าให้ฟังว่า

“วันนี้ยายไปปราบหญาคาบกับเปาะแป๊ะ (ต้นต้อยติ่ง) มา”

ข้าพเจ้าถามคุณยายว่า “คุณยายไปถอนด้วยหรือเปล่าคะ”

ท่านตอบว่า “ถอน ช่วยกันกับประติษฐ์ (ปัจจุบันคือพระประติษฐ์ อริรัชโย) ตอนเช้ายายถอนได้ ตอนเย็นยายอาบน้ำแล้วไม่ถอน นั่งอยู่บนรถเฉยๆ”

แม้วัยของคุณยายจะกว่า ๘๐ แล้ว แต่ท่านไม่เคยนั่งเฉยดูตาย สิ่งไหนที่ท่านทำได้ท่านจะลงมือทำเองทันที

บางครั้งหากสิ่งที่ไปพบเห็นเป็นงานที่หนักเกินแรง หรือเกินกำลังที่ท่านจะทำได้ ท่านก็จะดูๆ และจดจำสถานที่นั้นไว้ แล้วนำมาหาวิธีการแก้ไขต่อไปโดยไม่ปล่อยให้ข้ามวัน บางครั้งเมื่อกลับมาถึงที่พัก คุณยายก็จะเอนหลังพัก บอกว่า “พอยายนอนทำใจนิ่งๆ ดึงธรรมชาติภาพมันก็จะผุดขึ้นมาว่าจะต้องทำอะไรต่อไป มันเห็นในที่”

คุณยายจึงมีวิธีแก้ปัญหาที่ชาญฉลาดยากจะหาผู้ใดเสมอเหมือน เพราะท่านไม่ต้องคิดให้ปวดหัว แต่ความรู้และคำตอบผุดขึ้นมาจากธรรมชาติภายในนั่นเอง

บางครั้งเมื่อกลับมาถึงแล้ว ท่านจะเล่าให้ฟังว่า ไปพบตรงนั้น รกรุงรัง ตรงนี้ข้าวของทิ้งไว้จะเสียหาย พร้อมกับบอกข้าพเจ้าให้โทรตามหาบุคคลที่รับผิดชอบดูแล เพื่อแจ้งเรื่องเหล่านั้นให้ทราบ ซึ่งส่วนใหญ่ก็หนีไม่พ้นโทรศัพท์ไปที่สโตร์หน้าวัด ซึ่งในช่วงนั้นเป็นศูนย์รวมของหน่วยงานช่าง งานโยธา งานสุขาภิบาล ฯลฯ และมีคนงานที่

มีหน้าที่ดูแลอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ในบางครั้งเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วน โจรศัพท์ไปบอกก็คงไม่เหมือนท่านไปบอกด้วยตัวเอง...

ดังนั้น หลังจากนั่งรถสามล้อตรวจวัดเสร็จ นั่งพักพอหายเหนื่อย แล้ว คุณยายก็จะชวนให้พี่อารีพันธุ์ช่วยขับรถพาท่านไปที่สโมสรหน้าวัดอีกครั้งหนึ่ง ส่วนใหญ่จะไปพบหลวงพี่ณานาภิญโญ (พระครูปลัดภูเบศ ณานาภิญโญ) ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดูแลงานในส่วนนั้น เมื่อรถคุณยายไปถึง ถ้าหลวงพี่เห็นท่าน หลวงพี่ก็จะรีบเดินมาหาคุณยายที่รถทันที ด้วยกิริยาที่แสดงความเคารพรัก ขณะเดียวกันคุณยายก็จะรีบพนมมือไหว้ แล้วกล่าวทักทายท่าน พร้อมกับเล่าสิ่งที่ไปพบเห็นระหว่างนั่งรถสามล้อตรวจวัดให้หลวงพี่ฟัง

“ท่าน...ยายไปเห็นตรงแถวเนินประตู พวกคนงานเขาทำอะไร ทั้งๆ ขว้างๆ ไว้ ทำเสร็จแล้วไม่เก็บ...”

ท่านมักจะลงท้ายด้วยประโยคที่เหมือนเป็นการฝากฝังและให้ความไว้วางใจว่า “ท่านช่วยยายดูแลวัดด้วยนะ” ซึ่งเป็นประโยคที่ข้าพเจ้ามักได้ยินท่านพูดอยู่เสมอๆ กับพระที่รับผิดชอบงานในส่วนต่างๆ ที่ท่านไปพบเจอ

เมื่อคุณยายเริ่มต้นทำสิ่งใดแล้ว ท่านจะตามงานของท่านตลอดอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยหรือย่อท้อ ครั้งหนึ่งขณะนั่งรถสามล้อตรวจวัด

ท่านสังเกตเห็นว่าที่บริเวณข้างๆ กำแพงซึ่งเป็นพื้นหญ้าสีเขียวปรากฏเป็นรอยทางคนเดินลัดสนาม คุณยายบอกว่า “ทางที่เขาทำไว้ให้ใช้เดินก็มี ทำไมถึงขี้เกียจมาเดินลัดสนามแถวนี้” ท่านจึงคิดหาวิธีการ ไม่ให้คนเดินผ่าน โดยให้พี่ประติษฐ์ทำป้ายมาปักไว้ตรงบริเวณที่คนงานชอบเดินผ่านไปมาว่า “ห้ามเดินผ่าน”

หลังจากปักป้ายแล้ว เวลาท่านนั่งรถสามล้อท่านก็จะแวะเวียนไปดูอยู่ทุกวัน เมื่อรู้ว่าป้ายที่ปักไว้นั้นไม่ได้ผล ท่านก็คิดหาวิธีการใหม่ต่อไป

คุณยายท่านจะบอกว่า “เวลายายทำงานอะไร จะค่อยๆ กระทบๆ คลู่ทาง” แล้วท่านก็ให้พี่ประติษฐ์หาต้นไม้ที่เป็นหนามๆ มาปลูกกันตรงทางเดินไว้ คราวนี้คงไม่มีใครกล้าเดินผ่านแล้ว เพราะกลัวเจ้าหนามแหลมๆ ของต้นไม้ทิ่มแทงเอา!

สำหรับคุณยายแล้ว ไม่มีคำว่า “ผัดวันประกันพรุ่ง” ไม่มีคำว่า “เอาไว้ก่อน” ไม่มีคำว่า “ทิ้งงาน” มีแต่คำว่า “ติดตามและตามติด คิดสิ่งใดแล้วท่านจะลงมือทำทันที” ขำพเจ้ายังมองไม่เห็นเลยว่า ถ้าท่านได้ลงมือทำสิ่งใดแล้ว สิ่งนั้นจะไม่สำเร็จ แม้ท่านจะอยู่ในวัยใกล้ ๘๐ แล้วก็ตาม เพราะท่านเป็นผู้ที่เพียบพร้อมไปด้วยอิทธิบาท ๔ อย่างครบถ้วน คือ

ฉันทะ เต็มใจทำ
วิริยะ แข็งใจทำ
จิตตะ ตั้งใจทำ
วิมังสา เข้าใจทำ

ท่านจึงเป็นแบบอย่างของผู้มีความสำเร็จเป็นที่ตั้งอย่างแท้จริง

ช่วงหลังคุณยายอายุมากขึ้นและมักจะมึนศีรษะอยู่บ่อยๆ วันไหนหากมึนศีรษะมาก ท่านก็จะงดนั่งรถสามล้อไปโดยปริยาย ดังนั้นเพื่อความไม่ประมาท วันไหนที่คุณยายนั่งรถสามล้อ พี่อารีพันธุ์ก็จะให้ข้าพเจ้าปั่นรถจักรยานตามรถสามล้อคุณยายไปด้วยอีกคน

นับเป็นโอกาสอันดี ที่ข้าพเจ้าจะได้ติดตามคุณยายผู้ซึ่งเป็นต้นแบบในเรื่องต่างๆ อย่างยากจะหาผู้ใดเสมอเหมือน... ไปชมวัด ตรวจวัดตามสถานที่ต่างๆ

คุณยายบอกว่า “ยายชอบนั่งสามล้อตรวจวัด นั่งสามล้อมันไม่กระเทือนเหมือนรถอย่างอื่น” และที่สำคัญไม่ว่าคุณยายจะขี่มือไปทางไหนว่าอยากจะไปดู รถสามล้อก็จะพาคุณยายชอกซอนเข้าไปได้ทุกชอกทุกมุมทั่ววัด

ที่อุบาสกที่ถิบรรดสามล้อให้คุณยายนั่ง ก็จะถิบรรดสามล้อในจังหวัด
ที่พอเหมาะพอดีไปเรื่อยๆ ไม่เร็วหรือช้าเกินไป รถสามล้อของคุณยาย
จะมีหมอนพิงหลังใบอ้วนๆ สีขาววางอยู่ เวลาคุณยายขึ้นนั่งรถสามล้อ
ก็จะจัดหมอนพิงหลังให้อยู่ในตำแหน่งที่พอดีต้นระหว่างหลังคุณยายกับ
เบาะไว้ เพื่อว่าระหว่างเวลาที่คุณยายนั่งรถสามล้อตรวจวัดจะได้ไม่เมื่อย
หลังจนเกินไป ถึงกระนั้นขณะที่คุณยายนั่งรถสามล้อ ท่านก็จะนั่งตัวตั้งตรง
ตลอด สายตาของท่านจะคอยทอดมองดูสองข้างทางในระยะใกล้บ้าง
ไกลบ้าง มือของท่านจะคอยยกขึ้นชี้ชวนให้ดูสิ่งโน้นสิ่งนี้ พร้อมทั้งเล่า
เรื่องราวต่างๆ ให้ฟังอย่างมีความสุขและภาคภูมิใจ

“ยายนึกไม่ถึงเลยว่า วัดเราจะมีคนเยอะขนาดนี้ ตอนแรกที่
หลวงพ่อรั้มมะบวช ยายคิดจะมาสร้างวัด คิดจะเอาสัก ๕๐ ไร่ ตอนนี้
๒,๐๐๐ ไร่ คนก็จะเต็มแล้ว”

รถสามล้อของคุณยายจะเลี้ยวเข้าทางข้างๆ อาคารดาวดิงส์ ซึ่ง
ถนนปูด้วยแผ่นปูน ผ่านแผ่นปูนซึ่งปูเป็นทางเล็กๆ ขึ้นสะพานโค้งอ้อม
ผ่านหอรบขัง (ปัจจุบันคือบริเวณที่เป็นหอเทียนวิหารคุณยายฯ) แล้วขึ้น
สะพานโค้งอีกครั้ง ก่อนที่จะถึงเนินประตู ที่เรียกว่า “เนินประตู” คง
เป็นเพราะบริเวณนี้มีต้นประตูเขียวครีมนกคลุมแน่นหนาเต็มไปหมด

บางทีก็จะพบสิ่งของหรือเศษกิ่งไม้ที่เกะกะอยู่ไม่เป็นที่เป็นทาง แต่ที่พบเห็นอยู่บ่อยๆ คือต้นต้อยติ่งที่คนยายชอบเรียกว่า ต้นเปาะแป๊ะ

คุณยายมักจะบอกให้จอดรถสามล้อ เพื่อจัดการกับวัชพืชเหล่านี้ให้เรียบร้อยเสียก่อน แต่ช่วงหลังคุณยายอายุมากขึ้นสังขารไม่เอื้ออำนวยเท่าได้นัก ท่านจึงนั่งดูเฉยๆ อยู่บนรถ

ที่เนินประจู่จะมีชุมชุม ถ้าจอดรถนิ่งๆ ยุงมักจะมา พื้บุาสกจึงพยายามหลีกเลี่ยงการจอดรถสามล้อโดยการชี้ชวนให้ท่านมองดูตรงจุดอื่นที่ไม่มีต้นเปาะแป๊ะหรืออะไรที่รกรุงรัง แต่ก็หาได้รอดพ้นสายตาของคุณยายไปไม่ ถ้าต้องจอดรถสามล้อ ข้าพเจ้าจะคอยเอาผ้าไล่ปิดยุงไม่ให้มากัดคุณยาย ส่วนพื้บุาสกก็จะไปเก็บพวกเศษกิ่งไม้ที่เกะกะไปกองๆ รวมกันไว้ให้เป็นที่เป็นทาง ต้นเปาะแป๊ะก็เช่นเดียวกัน ถ้าเจอคุณยายจะให้ถอนทันที ถ้าเยอะมาก คุณยายก็จะให้ข้าพเจ้าไปช่วยถอนอีกแรงหนึ่ง

ข้าพเจ้าบอกว่ากลัวยุงจะกัดคุณยาย ท่านบอกว่า “ไม่เป็นไรเดี๋ยวยายจะขยับขาบ่อยๆ ยุงจะได้ไม่มากัด” พร้อมทั้งทำท่าขยับๆ ขาให้ดู ท่านจะดูบริสุทธิ์และเป็นธรรมชาติเช่นนี้เสมอ ข้าพเจ้าก็ไม่ไปไหนไกลนั่งถอนต้นเปาะแป๊ะอยู่ใกล้ๆ รถสามล้อคุณยายนั่นแหละ ถอนบ้างเอาผ้าไล่ยุงให้คุณยายบ้าง

ข้าพเจ้านึกชื่นชมในความพากเพียรของคุณยาย “ถ้าท่านทำ
สิ่งใดแล้วไม่สำเร็จไม่เลิกเรา” ปราบเปื้อนแป๊ะก็เช่นเดียวกัน ถอน
เท่าไรก็ไม่เห็นหมดสักที แต่คุณยายไม่เคยละความพยายามที่จะปราบ
มันให้สำเร็จ คงเหมือนกับกิเลสที่อยู่ในใจ คุณยายก็ไม่เคยละความ
เพียรพยายามที่จะถอนมันออกไปให้หมด ปราบมันให้สำเร็จเช่นกัน

พอได้จังหวะข้าพเจ้าก็ชวนคุณยายนั่งรถสามล้อต่อไป จากเนิน
ประดิษฐ์มุ่งตรงไปทางหน้าวัด เมื่อมาถึงหน้าวัดจะเห็นประตูสแตนเลส
รูปทรงเรียบง่าย สูงโปร่ง ดูสวยงาม วาววับยามต้องแสงแดดในยาม
เช้า คุณยายท่านขึ้นไปประตู แล้วมักจะพูดว่า

“ประตูข้างหน้านะ ยายไปบอกบุญเขามา พอยายทำประตู
เสร็จได้ ยายก็มีความสุข เมื่อก่อนเป็นประตูเหล็กเก่าๆ ลากไปลาก
มา ก่อนจะทำ ยายก็ดูเขาสรางกำแพง ลงเสาเข็ม ทำกำแพงชะ
แน่นหนา ยายเลยคิดทำประตูถาวร ถ้ากำแพงไม่พัง ประตูก็ไม่พัง”

คุณยายจะมองดูประตูนั้นด้วยความสุขใจและภาคภูมิใจทุกครั้ง
ที่ผ่าน เหมือนเป็นภาพที่ตอกย้ำทำให้ท่านได้ตามตรีกระลึกรึกถึงบุญ
กุศลที่ท่านได้ทำมา

เสร็จจากหน้าวัด รถสามล้อของคุณยายก็จะเลี้ยวกลับมา ผ่าน
อาคารประชาสัมพันธ์ (หินอ่อน) ศาลาจตุรมุขาราชิกา ซึ่งขณะนั้น

เป็นช่วงก่อนที่คนงานหรือพนักงานจะเข้าทำงาน ก็จะมารวมตัวกัน สวดมนต์ทำวัตรเช้าที่ศาลานี้ โดยมีหลวงพี่มาคอยดูความเรียบร้อย และเช็ครายชื่อพนักงาน ช่วงก่อนที่จะถึงเวลาสวดมนต์ หลวงพี่ก็จะพาคนงานที่มาถึงก่อนช่วยกันทำความสะอาดเขตศาลาบ้าง กวาดใบไม้ตามทางบ้าง ทันทีที่รถคุณยายผ่านมา คนงานต่างก็พากันยกมือไหว้คุณยาย ท่านก็จะยกมือพนมทักทายกับทุกคน และหากท่านมองเห็นอะไรที่พอจะสอนได้ ท่านก็จะให้หยุดรถ เพื่อที่จะเมตตาอบรมสั่งสอนคนงานเหล่านั้น

ส่วนใหญ่คุณยายจะสอนให้ทุกคนรู้จักรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการรักษาสมบัติสงฆ์ เช่น การกวาดเศษใบไม้บนถนน ให้กวาดไปกองๆ รวมกันไว้ ไม่ใช่กวาดจากถนนลงมาทิ้งข้างทาง เมื่อกวาดเสร็จแล้วให้หาถุงมาใส่เศษใบไม้ที่กองๆ และเก็บไปทิ้ง อย่ากองทิ้งไว้ เดี่ยวจะมีอะไรมาคุ้ยเขี่ย หรือเวลามีลมแรงมันก็พัดกระเจาไปอีก อุปกรณ์ข้าวของต่างๆ เมื่อใช้งานเสร็จแล้ว ก็ให้นำไปเก็บไว้ที่เดิม สำหรับคนที่ชอบทำอะไรเลอะๆ เทอะๆ ไม่รักษาสถาปัตยกรรมสั่งสอนจากคุณยายอยู่บ่อยๆ ยิ่งกว่านั้นคุณยายยังจดจำ

ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณงานรุ่นก่อนๆ โชคดีมีบุญที่ได้พบและได้รับการอบรมสั่งสอนจากคุณยายอยู่บ่อยๆ ยิ่งกว่านั้นคุณยายยังจดจำ

ชื่อคนงานเก่าๆ บางคนได้เป็นอย่างดี และยังรู้ว่ารับผิดชอบงานในส่วนไหนด้วย

พระที่ดูแลคนงานอยู่แถวนั้น ก็มักจะได้รับคำทักทายจากคุณยายอยู่เสมอๆ และประโยคที่ได้ยินท่านพูดเป็นประจำคือ “ท่านท่าน... ช่วยยายเป็นหูเป็นตา คอยบอกคอยสอนคนงานด้วย” หรือไม่ก็ “ท่าน ท่าน...ช่วยยายดูแลวัดด้วย” บางทีระหว่างนั่งรถผ่านไป คุณยายก็จะพูดลอยๆ ขึ้นมาว่า “พระองค์นี้ท่านขยัน” เพราะเวลานั่งรถผ่านจะเห็นท่านทำงานอยู่ตลอด

จากนั้นรถสามล้อของคุณยายก็จะเคลื่อนผ่านเข้ามาในเขตสังฆาวาส ซึ่งโดยปกติจะไม่ค่อยอนุญาตให้บุคคลที่ไม่มีกิจธุระจำเป็นเร่งด่วนเข้ามา ข้าพเจ้ามีโอกาสดำเนินเข้ามาในเขตสังฆาวาสทุกซอกซอยก็ตอนมาปั่นจักรยานตามรถสามล้อคุณยายครั้งนั่นเอง

ลึกเข้าไปข้างในจะเป็นโรงนอนเก่า ซึ่งเคยเป็นที่พักของอุบาสก ปัจจุบันคือ อาคารมหาพรหม

เขตสังฆาวาสด้านในจะมีกุฏิพระหลังเล็กๆ สำหรับแค่พออยู่ ๑ รูป ต่อ ๑ หลัง สร้างอย่างมั่นคงแข็งแรง กระจายอยู่เป็นจุดๆ หลายหลังทั่วพื้นที่แต่ละหลังจะมีถนนเล็กๆ ผ่านเชื่อมโยงถึงกัน พระที่อยู่

ข้างในนี้ส่วนใหญ่จะเป็นพระรุ่นแรก บวชมาตั้งแต่ยังอยู่วัดปากน้ำ หรือ มาอยู่วัดเป็นอุบาสกรุ่นแรกๆ

คุณยายจะจำได้อย่างแม่นยำว่า กุฏิหลังไหนพระรูปไหนอยู่ นี่ กุฏิพระหมู (พระครูสังฆรักษ์รังสฤษฎ์ อิทฺธิจินตโก) นี่กุฏิพระพิพัฒน์ (พระครูปลัดพิพัฒน์ จิตสุโท) ฯลฯ บริเวณรอบๆ กุฏิแต่ละหลัง ก็จะมีการดูแลรักษาความสะอาด และเก็บกวาดไปมาเป็นอย่างดี

จากบริเวณกุฏิพระ อาคารภavana รถสามล้อของคุณยายก็จะมา ออกตรงถนนเส้นที่ผ่านหน้าอาคารสองชั้นพอดี จากนั้นก็ค่อยๆ เคลื่อน ผ่านกลับมายังที่พัก ใกล้เคียง ๙ โมงซึ่งสายมากแล้ว แต่บรรยากาศ สองข้างทางที่รถคุณยายเคลื่อนผ่าน ยังคงสดชื่น ร่มรื่น ด้วยร่มเงาของ ต้นไม้ตลอดแนวสองข้างทาง

ข้าพเจ้าสังเกตว่า คุณยายดูมีความสุขและเบิกบานใจยิ่งนักยาม ที่ท่านได้นั่งรถสามล้อตรวจวัด ภาพที่ท่านพบเห็นจากหน้าวัดถึงท้ายวัด เป็นเหมือนภาพที่ทำให้ท่านได้ตามตรึงระลึกนึกถึงสิ่งที่ท่านตั้งใจทุ่มเท แรงกาย แรงใจ และระลึกถึงบุญกุศลทั้งหลายที่ท่านได้ทำมา เพราะ สิ่งนั้น สิ่งนี้ ตรงนั้น ตรงนี้ที่ท่านผ่านพบล้วนเริ่มต้นมาจาก “ฝีมือ คุณยาย” ผู้ก่อกำเนิดวัดพระธรรมกาย

แม้ในบางครั้งขณะนั่งรถสามล้อ พบเห็นอะไรที่รกรุงรังไม่เข้าที่เข้าทาง ซึ่งทำให้ท่านต้องเหน็ดเหนื่อยในการคอยบอก คอยสอน คอยจ้ำจี้จ้ำไช แต่ในความเหนื่อยนั้นคุณยายท่านมีความภาคภูมิใจ ที่ได้ตามดูแลรักษาสมบัติพระศาสนาอย่างดีที่สุด เพื่อให้คนรุ่นหลังๆ ได้ใช้กันต่อไป ดังจะได้ยินจากคำพูดของท่านที่ว่า

“ใครทำอะไร ต้องตามดูแลรักษา ไ้คนดูแลรักษานี้สำคัญ ดุเลิยายสร้างวัดยังตามดูแลรักษา ยายทำไว้ให้หมด ต่อไปในอนาคต ไม่มียาย ไม่มีหลวงพ่อก็คอยแต่ซ่อมแซม อันไหนผุ อันไหนพัง”

ไม่ว่ารถสามล้อของคุณยายจะไปทางไหน ไม่ว่าที่แห่งนั้นจะห่างไกลจากสายตาผู้คน หรือมีผู้คนสัญจรผ่านไปผ่านมาเป็นประจำก็ตาม สถานที่แห่งนั้นก็จะมีแต่ความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงามเสมอ

แม้ช่วงหลังเมื่ออายุมากขึ้น ท่านจะเปลี่ยนจากการนั่งรถสามล้อมาเป็นนั่งรถกอล์ฟไฟฟ้า ผ่านไปเฉพาะถนนสายใหญ่ๆ โดยไม่ได้แวะดูรายละเอียดในแต่ละจุดนานๆ เหมือนเมื่อก่อน แต่สิ่งที่เหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลงคือ ระหว่างที่คุณยายนั่งรถชมวัดนั้น สายตาของท่านที่มองไปตามที่ต่างๆ นั้น ยังเต็มไปด้วยความสุข ความปิติ และภาคภูมิใจ จนอดไม่ได้ที่ท่านจะพูดออกมาว่า

“วัดยายสวย เพราะใจยายสวย ใจยายสะอาดบริสุทธิ์ ชาตินี้ ยายสร้างวัด ชาตินี้ต่อไปยายก็จะมาสร้างวัดอีก เก็บเอาคนที่เคยสร้าง บุญกับยายไปด้วย เก็บเอาไปให้หมด”

ตรวจคร้ว

นอกจากท่านจะนั่งรถสามล้อไปตรวจบริเวณต่างๆ รอบวัดแล้ว กิจวัตรประจำวันอีกอย่างหนึ่ง คือ การเดินไปตรวจดูความเรียบร้อยที่ คร้ว และบริเวณต่างๆ รอบที่พักในรัศมีที่ท่านพอจะมีกำลังแข็งแรง เดินไปถึง

คร้วกับคุณยายเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ เพราะคร้วเป็นแหล่ง หุงหาเสปียงเลี้ยงท้องของคนทั้งวัด คุณยายจะให้ความสำคัญกับ เรื่องนี้มาก เพราะ “กองทัพเดินด้วยท้อง” ข้าพเจ้ามักจะได้ยินคุณยาย อธิษฐานอยู่เสมอๆ ว่า

“ขอให้บุญกุศลช่วยข้าพเจ้า ถ้าหากข้าพเจ้าจะมีข้าทาส บริวารหญิงชายเท่าไร ก็ขอให้มีสมบัติให้เขากินเขาใช้ไม่รู้จัก หมดสิ้น มีมาร้อยให้เลี้ยงได้ทั้งร้อย มีมาล้านให้เลี้ยงได้ทั้งล้าน”

คุณยายจึงมักเดินไปดูที่คร้วทุกวัน วันละหลายครั้ง แล้วแต่ โอกาส ตอนเช้าบ้าง สายบ้าง บ่ายบ้าง เย็นบ้าง บางวันก็ไปดูครบทั้ง

๔ เวลาเลย และด้วยสาเหตุอีกประการหนึ่ง คุณยายบอกว่า “หลวงพ่อบอกว่า ‘ยาย..ยาย.. ดูครัวให้ดี’...ยายก็เลยเข้าครัวทุกวัน”

สำหรับคุณยายไม่ว่าท่านจะได้รับมอบหมายงานใดจากหลวงพ่อก็จะทำหน้าที่นั้นอย่างเต็มที่ สุดกำลังความสามารถ

เมื่อมาถึงครัวหน้า คุณยายก็จะเดินดูความเรียบร้อยก่อน ๑ รอบ ท่านมักสอนเสมอๆ ว่า

“ข้าวของต้องจัดต้องวางให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ถ้าเราทำอะไรเป็นระเบียบเรียบร้อย สอนคนอื่นก็สอนได้ ทำอะไรเราต้องทำให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ชาติต่อไปเราไปเกิด เราก็จะทำอะไรได้เรียบร้อย ได้พบได้เจอแต่สิ่งที่ดีเรียบร้อย”

ข้าวของเครื่องใช้ทุกชิ้นในครัวจะถูกจัดวางไว้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นที่เป็นทาง เป็นสัดส่วน เป็นหมวดหมู่ ไม่ว่าจะเป็นจาน ชาม ช้อน แก้วน้ำ ฯลฯ ภาชนะอันไหนของพระของฆราวาส จะถูกจัดแยกโดยชัดเจน ไม่นำมาปะปนกัน

การที่ข้าพเจ้ามีโอกาสดูตามคุณยายไปในที่ต่างๆ ยิ่งทำให้ข้าพเจ้าสังเกตเห็นความเป็นสุดยอด ความพิเศษ และไม่ธรรมดาของท่าน

สายตาของคุณยายที่กวาดมองไปตามที่ต่างๆ นั้น เฉียบไวและแหลมคม แม้มองไปแค่ปราดเดียว คุณยายก็จะเก็บรายละเอียดต่างๆ ได้หมด ทั้งด้านหน้า ด้านข้าง ด้านล่าง ด้านบน ข้าพเจ้าแอบนึกเปรียบเทียบอยู่ในใจว่า “ตาคุณยายเหมือนเรดาร์เลย” ไม่ว่าท่านมองไปทางไหน หันไปทางไหน ก็จะจับรายละเอียดแม้จุดเล็กๆ น้อยๆ ได้ทุกที ความสกปรก รกรุงรัง ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่อาจเล็ดลอดสายตาคุณยายไปได้เลย ช่างผิดกับสายตาของข้าพเจ้าที่ต้องมองแล้วมองอีกหลายครั้ง กว่าที่จะเห็นอะไรได้เท่ากับคุณยายที่มองเพียงครั้งเดียว

นอกจากนี้ตาภายในของท่านก็ทำหน้าที่ได้ไม่แพ้กัน ไม่มีใครปิดบังอะไรคุณยายได้เลย คำว่าผักชีโรยหน้าจึงไม่มี

ที่ครัวยามาจะมีตู้สเตนเลสสูงขนาดเท่าเอว เป็นแถวเรียงยาวอยู่จำนวนหลายตู้ ทั้งอยู่ในห้องโถงและนอกห้องโถง ตรงที่จัดเตรียมอาหารก็จะมีตู้สเตนเลสตั้งเป็นแถวเรียงยาว ๒ แถว ทำมุมตั้งฉากกัน ภายในตู้จะมีภาชนะถ้วยชามต่างๆ วางเรียงซ้อนกันอยู่ อย่างเป็นหมวดหมู่ และเป็นระเบียบเรียบร้อย คุณยายเล่าว่า

“เมื่อก่อนจะมีชั้นไม้สำหรับวางคว่ำถ้วยชาม วันดีคืนดีก็มีหามาขายเขาเยี่ยวใส่ ยายก็เลยไปบอกบุญตู้สเตนเลสเขามา”

เนื่องจากตู้สแตนเลสมีหลายใบ บานประตูปิดเปิดก็มาก หลังจากเปิดตู้ก็ต้องจับปิดให้ถูกตำแหน่ง ถูกเหลี่ยม ถูกมุม จึงจะปิดสนิท บางทีเปิดปิดตู้ด้วยความเร่งรีบ ทำให้มีผู้ปิดตู้ไม่สนิท หากพบตู้ไหนปิดไม่สนิท ท่านก็จะคอยขยับปิดใหม่ให้สนิททุกครั้ง อีกทั้งต้องคอยตักเตือนเรื่องการปิดตู้ให้สนิทอยู่เสมอๆ

“ปิดอย่างนี้เดียวประตูก็พังเร็ว ต้องปิดให้สนิท ถ้าปิดไม่สนิทเดียวพวกแมลงสาบก็เข้าไปซุกไปเหยียบไล่ เดียวเราก็ต้องเอาถ้วยขามไปใช้ ไปไล่ของกิน”

พร้อมๆ กันนั้น ท่านก็จะสาธิตวิธีปิดเปิดตู้ให้ดู

“เวลาปิดเปิดให้ระวัง คู่มือมันตรงๆ ก่อนแล้วถึงปิด”

ลิ้นชักตู้สแตนเลสก็เช่นกัน ขณะปิดลิ้นชัก ถ้าไม่ระวังผลักเข้าไปแรงก็จะเสียงดัง คุณยายท่านก็จะคอยสอน คอยทำให้ดูเป็นตัวอย่าง

“ให้ปิดเบาๆ ทำอะไรให้เบาไม้เบามือ ทำอะไรไม่เบาไม้เบามือเดียวของก็พังเร็ว”

คุณยายท่านจะคอยบอกคอยสอน ให้รู้จักใช้ข้าวของอย่างระมัดระวังที่สุด แม้แต่บนหลังตู้สแตนเลสมียอยขีดข่วนเพียงเล็กน้อย ท่านก็ไม่ได้มองผ่าน ท่านจะเรียกทุกคนที่ทำงานในที่นั้นให้มาดู และจะ

คอยตักเตือนให้ทุกคนช่วยกันดูแลรักษา ระมัดระวัง และหาวิธีป้องกันไม่ให้มีรอยขีดข่วนนั้นเกิดขึ้นอีก เช่น ถ้ามีข้าวของวางอยู่บนหลังตู้ ห้ามลากสิ่งของนั้นไปมา ให้ใช้วิธียกของขึ้น และหากจะเตรียมอาหาร จะหันจะตัดอะไรก็ตาม ต้องหาถาดรองเชียงทุกครั้ง และให้ไปทำในพื้นที่ที่ใช้สำหรับจัดเตรียมอาหารเท่านั้น

ที่ครัวของคุณยายจะมีพิเศษอีกอย่างหนึ่งที่ไม่ค่อยจะพบเห็นที่ไหน คือ ชั้นวางของสเตนเลส ซึ่งมีล้อสำหรับใช้ลากเข็นเคลื่อนย้ายไปมาได้ เดิมที่เป็นชั้นไม้ซึ่งเปื่อยและผุพังง่าย จึงได้ดัดแปลงทำเป็นชั้นสเตนเลสซึ่งทนทานกว่า รถเข็นชั้นสเตนเลสนี้จะมีอยู่หลายคัน แต่ละคันจะมีชั้นวางของอยู่ ๓ - ๔ ชั้น นำมาใช้งานต่างๆ ได้ เช่น ใช้เป็นที่วางกล้วย วางผลไม้ หรือวางผักผักที่ล้างเสร็จแล้ว ก่อนที่จะนำผักมาประกอบอาหาร แต่ที่เห็นใช้บ่อย คือ ใช้เคลื่อนย้ายภาชนะ และใช้เป็นที่คว่ำตากจาน ชาม หรือภาชนะทั้งหลายหลังจากล้างเสร็จแล้ว

สำหรับภัตตาหารของพระที่ฉันเสร็จแล้ว อาหารที่เหลือก็จะถูกนำมาถ่ายใส่ภาชนะ เพื่อให้คนนำไปรับประทาน ส่วนถ้วย จาน ชาม ภาชนะของพระที่ฉันเสร็จ จะถูกรวบรวมวางบนชั้นสเตนเลสที่มีล้อเข็น จากนั้นก็จะลากรถเข็นนี้ไปยังบริเวณอ่างล้างจานซึ่งอยู่ข้างหลัง ขณะนำภาชนะลงอ่างล้าง ก็จะมีเอาลงเป็นชุดๆ เช่น ชุดจาน ชุดถ้วย

ชุดชาม ชุดช้อน ฯลฯ เวลาเอาขึ้นตากบนชั้น ก็ตากเป็นชุดๆ แล้วคว้าเรียงอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย จากขนาดเล็กไปใหญ่ เพื่อสะดวกในการจัดเก็บ เป็นแถวของจาน แถวของถ้วยชาม แถวของถาด ฯลฯ ช้อนก็จะคว้าตากทีละคันเรียงเป็นแถว เสร็จแล้วก็ลากรถเข็นชั้นสแตนเลสที่มีภาชนะคว้าตากอยู่ ไปจอดตากไว้ในที่ที่มีแดด เมื่อแห้งแล้วก็ลากรถเข้าที่ร่มเพื่อเก็บภาชนะเข้าตู้ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

เนื่องจากชั้นวางของสแตนเลสมีล้อยากไปมาได้ บางทีก็ถูกลากไปครีวทางข้างหลังบ้าง ดังนั้นเวลามาที่ครัว พอเห็นชั้นสแตนเลส คุณยายมักจะบอกว่า “นับดูสิว่าที่ครัวนี้มีกี่คัน อยู่ครบหรือเปล่า ลากไปที่ไหนแล้วต้องนำมาเก็บที่เดิม”

คุณยายจะละเอียดรอบคอบ คอยตรวจตรา ดูแลรักษาสมบัติทุกชิ้นทุกชนิดอย่างดีที่สุด

ถ้าวัดเราเปรียบเหมือนครอบครัว ก็คงเป็นครอบครัวที่ใหญ่มาก มีสมาชิกในครอบครัวมาก มีข้าวของเครื่องใช้มากมาย มีคุณยายทำหน้าที่เป็นแม่บ้านอย่างดีเยี่ยม ยากจะหาผู้ใดเสมอเหมือน ท่านวางระบบจัดเก็บข้าวของให้เป็นระเบียบเรียบร้อย **หยิบก็ง่าย หายก็รู้ ดูก็งามตา** เมื่อสิ่งของใดหายไปก็รู้จักหา เมื่อของใดชำรุดเสียหายก็รู้จักซ่อมแซม และรู้จักประมาณในการใช้ของให้พอเหมาะพอดี สิ่ง

ที่คุณยายทำให้ดูเป็นตัวอย่างนั้น ล้วนเป็นเหตุปัจจัยที่จะทำให้รักษา
ครอบครัวหรือตระกูลให้มั่นคง และยังยืนยาวนาน

นอกจากนี้ท่านยังได้เมตตาอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัว
คือพวกเราให้ประพฤติปฏิบัติตามท่านอยู่เสมอๆ โดยไม่เหน็ดเหนื่อย
ในการพร่ำสอน

แต่บางครั้งท่านก็อดไม่ได้ที่จะพูดด้วยความเป็นห่วงคนรุ่นหลัง
ตามลักษณะนิสัยของผู้สูงอายุว่า “ดิฉันที่ยายอายุยืน คนรุ่นใหม่จะ
รักษามันได้หรือเปล่า ถ้าไม่มียาย”

นอกจากเรื่องความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และ
การดูแลรักษาข้าวของ สมบัติพระศาสนาแล้ว อีกเรื่องหนึ่งที่คุณยาย
ไม่ชอบเป็นนักหนา และมักจะคอยตักเตือนอยู่เสมอๆ คือ เรื่องการ
คุยกัน หรือเอะอะเสียงดังในขณะทำงาน หากพบเจอที่ใด ท่านจะเดิน
เข้าไปตักเตือนทันที

การตักเตือนของท่านมีหลายรูปแบบ บางครั้งท่านจะเดินผ่าน
พร้อมกับทักทายว่า “คุยอะไรกันอยู่” หรือ “บ่นอะไรกันอยู่” แค่นี้
ก็เป็นที่รู้กัน ทุกคนจะเจียบสนิททันที แต่มีบางครั้งก่อนที่คุณยายจะ
เดินเข้าไปถึงในครัว เสียงพูดคุยกันก็ดังมาตามอากาศ จนแม้คุณยาย
เดินเข้าไปในครัวแล้ว ก็ยังคุยกันอย่างออกรสชาติ โดยไม่มีใครรู้ว่า

คุณยายเดินเข้ามา ท่านจะเดินไปยังต้นเสียงและตักเตือน ตัวเข้มเป็น
รายตัวไปเลยก็มี

คุณยายมักจะสอนเสมอๆ ว่า

“เวลาทำงาน ให้ตั้งใจทำงาน

อย่าทำไปคุยไป

เวลาคุยมันต้องคิด ใจมันก็ไปติดอยู่กับเรื่องที่คุย

ไหนจะต้องทำงาน รีบทำให้เสร็จ

ทำเสร็จแล้วถึงคุย”

ท่านจะเข้มงวดเรื่องนี้มาก ถ้าพบเมื่อไรก็จะเข้าไปตักเตือนทันที
โดยเฉพาะหากได้ยินเสียงอะอะมะเหิงมาจากทางไหน คุณยายจะเดิน
ตรงไปทางนั้นก่อนเป็นอันดับแรก

ความเป็นคนเอาจริง ทำอะไรทำจริง ไม่ละทิ้งไปง่ายๆ ไม่สำเร็จ
ไม่เลิกرا และไม่เบื่อหน่ายในการพร่ำสอน ทำให้คุณยายเป็นที่เคารพ
รัก และยำเกรงของทุกๆ คน

ที่ครัว คุณยายเปรียบเหมือนเป็นสัญลักษณ์แห่งความสะอาด
ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความเงียบสงบ ความมีสติและสำรวม
ระวัง เพราะทุกครั้งที่คุณยายเดินเข้ามาในครัว จากพนักงานและ
เด็กวัดผู้เผลอสติ ทำงานไปคุยกันไปก็จะพากันปิดปากเงียบสนิท มี

สติตั้งใจทำงานที่อยู่ข้างหน้า จากพนักงานและเด็กวัดผู้ไม่ระมัดระวัง วางข้าวของโครมคราม ระวังบ้าง ไม่ระวังบ้าง ก็จะพากันทำด้วยความ ระมัดระวัง วางของแต่เบาไม้เบามือ ข้าวของทุกอย่างจะถูกวางอย่างเป็นที่ เป็นทาง อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย และสะอาดสะอ้าน

แม้คุณยายจะคอยเข้มงวดกวดขันในเรื่องต่างๆ อยู่เสมอ แต่ทุกคนที่ได้อยู่ใกล้ชิดคุณยายจะมีความรู้สึกเดียวกัน คือ สัมผัสได้ถึง กระแสแห่งความเมตตา ปราบปรามดี ความเป็นธรรมชาติ เป็นกันเอง และไม่ถือตัว ทุกคนจึงเคารพรักท่านอย่างที่สุด ไม่มีความรู้สึกกลัว แต่เป็นความอบอุ่นใจที่ได้อยู่ใกล้ๆ คุณยาย นอกจากนี้ท่านยังจำชื่อผู้มาช่วยงานทุกคนที่ครัวได้อย่างแม่นยำ และรู้จักไปถึงอุปนิสัยของแต่ละคนด้วย

ตรงมุมสุดตู้สเตนเลสข้างประตูของครัวด้านที่อยู่ฝั่งแห้งก้นน้ำ จะมีเก้าอี้หวายตัวสูงของคุณยายตั้งอยู่ เวลาไปที่ครัว หลังจากตรวจดูความเรียบร้อยแล้ว ท่านก็มักจะมานั่งพักที่เก้าอี้ตัวนี้ ซึ่งทำให้มองเห็นบรรยากาศการทำงานทุกอย่างในครัว มุมนี้กำลังปอกและจัดผลไม้ มุมนั้นกำลังจัดเตรียมสำหรับสำหรับถวายพระ มุมโน้นกำลังปรุงอาหาร อยู่หน้าเตา ใครเดินแวะเข้ามาที่ครัวก็จะมองเห็นคุณยายมาแต่ไกล

บางครั้งเจ้าภาพนำอาหารมาถวายพระ คุณยายก็จะเมตตาพูดคุย
ทักทายด้วยเป็นอย่างดี

คุณยายมักจะนั่งที่ครัวหน้าสักพัก และถ้าไม่เหนื่อยมากท่านก็
จะเดินต่อไปที่ครัวหลังซึ่งเป็นครัวที่ใช้เตรียมอาหาร สำหรับเลี้ยงพระ
เลี้ยงคนทั้งวัด ตลอดจนทำอาหารเลี้ยงสาธุชนที่มาวัดในวันอาทิตย์
จึงมีอุปกรณ์ข้าวของเยอะแยะมากมาย รวมทั้งวัตถุดิบต่างๆ ที่ใช้ในการ
เตรียมอาหาร ภาชนะที่ใช้ก็จะมีแต่ขนาดใหญ่ๆ ทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็น
กระทะ หม้อ กะละมัง ฯลฯ

นอกจากบริเวณที่ใช้จัดเตรียมอาหารแล้ว ยังมีพื้นที่สำหรับใช้
ล้างภาชนะพวกหม้อ กะละมัง ฯลฯ ภาชนะทั้งหลายที่ถูกส่งไปตาม
จุดต่างๆ ก็จะถูกรวบรวมนำกลับมาล้าง และคว่ำตากเรียงเป็นทิวแถว
ที่ครัวนี้

เมื่อคุณยายมาที่ครัวหลัง ท่านก็จะเดินดู บางครั้งก็เดินลุยเข้าไป
ในพื้นที่ที่เขากำลังเตรียมประกอบอาหาร หรือกำลังล้างภาชนะซึ่ง
เฉอะแฉะ แต่ท่านก็มีได้รังเกียจ บางทีพนักงานใหม่คุยกันเสียงดัง ล้าง
หม้อล้างกะละมังเสียงดังโครมคราม ใช้ข้าวของไม่ระมัดระวัง ทิ้งๆ
ขว้างๆ ส่วนใหญ่ท่านจะบอกกับหลวงพี่อธิจิตโกหรือเจ้าหน้าที่
ผู้ใหญ่ที่อยู่ประจำ ให้ช่วยดูแลอบรม บอกสอนพนักงาน คุณยายบอกว่า

“เด็กพวกนี้ยังไม่รู้จักอะไร นึกว่าไม่ใช่ของตัวเอง จะทำอะไรก็เลย ไม่รู้จักกรรมดะวัง ไม่รู้จักประหยัด ไม่รู้จักรักษาให้ช่วยกันสอนช่วยกันเตือน หม้อ กะละมังก็เหมือนกัน ถ้าไม่ระวังทำเสียงดังโครมคราม มันก็บวบก็พังเร็ว”

คุณยายมาที่ครัวหลังบ่อย หลวงพี่อิทธิจินตโกหรือที่คุณยายเรียกว่า “พระหมู” จึงจัดหาโต๊ะ เก้าอี้ชุดหนึ่งสำหรับคุณยาย โดยตั้งไว้ใกล้ๆ โต๊ะทำงานของหลวงพี่และของเจ้าหน้าที่ที่ครัวซึ่งตั้งเรียงแถวกันอยู่

โต๊ะคุณยายจะเหมือนโต๊ะตัวอื่นๆ แต่เก้าอี้ของคุณยายจะพิเศษกว่าเก้าอี้ตัวอื่น คือเป็นเก้าอี้หมุนได้ มี ๔ ขา เพื่อความปลอดภัยและมั่นคงในขณะที่คุณยายนั่ง ถ้าเดินมาที่ครัวหลังท่านก็มักจะแวะมานั่งพักที่เก้าอี้ตัวนี้

โต๊ะทำงานชุดนี้ถือว่าเป็นที่นั่งของที่ปรึกษาภิกษุติตมศักดิ์สูงสุดของครัวทีเดียว เพราะเมื่อท่านเดินตรวจดูความเรียบร้อยแล้วมานั่งที่เก้าอี้ตัวนี้ หรือในระหว่างที่ท่านนั่งเก้าอี้ตัวนี้แล้วมองรอบๆ ท่านก็จะมีคำชี้แนะดีๆ ให้หลวงพี่และเจ้าหน้าที่ที่ครัวเสมอๆ เพื่อพัฒนาปรับปรุงงานครัวให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

* เก้าอี้ในครัวนั้นมี ๓ ขาทุกตัว ยกเว้นเก้าอี้ของคุณยาย

บางทีขณะพักนั่งท่านก็จะหมุนเก้าอี้หันหน้าออกไปมองถนนที่ผ่านครัว ซึ่งเมื่อก่อนไม่ค่อยจะมีรถผ่านไปมาเท่าใดนัก รถที่มารับประทานอาหารในครัวส่วนใหญ่ก็จะเป็นรถซาเล้ง ถ้าเป็นรถยนต์ คุณยายท่านจะให้จอดรอไว้ข้างนอก แล้วจึงขนอาหารออกไปขึ้นรถ

เวลา ๑๐ โมงเช้า เป็นเวลาที่คุณยายจะต้องไปอาบน้ำ ท่านจะดูนาฬิกา พอ ๑๐ โมงปุ๊บ ท่านจะลุกกลับไปห้องเลขานุการ โดยไม่ต้องเตือน แม้ท่านไม่รู้หนังสือ อ่านตัวเลขไม่ออก แต่ท่านดูนาฬิกาได้ถูกต้องแม่นยำ โดยการดูเข็มสั้น เข็มยาว และนับที่ช่องเอา คุณยายเล่าให้ฟังว่า สมัยท่านเป็นเด็กอยู่นครชัยศรีไม่มีนาฬิกา ท่านดูเวลาจากตำแหน่งของดวงอาทิตย์ ตอนเที่ยงดวงอาทิตย์จะอยู่ตรงหัวพอดี

คุณยายเป็นคนตรงต่อเวลา ท่านจะจัดสรรเวลาในแต่ละวันอย่างชัดเจนว่า เวลานี้ทำอะไร เวลานั้นทำอะไร และจะเป็นกิจวัตรสม่ำเสมอเช่นนี้ในทุกๆ วัน

ใช้เงินที่เขาจบหัวมา

ตรงกำแพงระหว่างครัวหน้ากับครัวหลัง จะมีประตูเลื่อนสแตนเลสสำหรับปิดเปิด เมื่อก่อนตรงกำแพงฝั่งครัวหลังด้านที่ติดประตูสแตนเลสจะมีแค่กระดานยกพื้นขึ้นมาเตี้ยๆ สำหรับใช้วางของ

พวกวัตถุดิบที่ใช้ทำอาหาร เช่น ถูกระسوبใส่หอม ใส่กระเทียม พวกมะนาว พวกผักต่างๆ

บางครั้งขณะที่คุณยายเดินผ่าน ท่านจะเหลือบมองไปเห็นพวกกลีบกระเทียมเล็กๆ ที่เต็กลงๆ ทำร่วงหล่นอยู่ตามพื้น ท่านก็จะบอกให้ข้าพเจ้าเก็บขึ้นมาทันที สายตาคุณยายเฉียบไวเช่นนี้เสมอ ข้าพเจ้าย่อตัวก้มลงเก็บกระเทียม ๓-๔ กลีบ ที่หล่นอยู่บนพื้นขึ้นใส่ในกระสอบเหมือนเดิม

ท่านบอกว่า “จะใช้ข้าวใช้ของอะไร ต้องระมัดระวัง อย่าใช้ทั้งๆ ขว้างๆ เราใช้ของ ใช้เงินที่เขาจบหัวมา ใช้ไม่เป็น เดี่ยวจะต้องไปใช้หนี้เขาข้ามภพข้ามชาติ”

ข้าพเจ้าประทับใจมากที่คุณยายสอนว่า “เราใช้เงินที่เขาจบหัวมา” เพราะเป็นประโยคที่สะกิดใจ ฟังแล้วทำให้ข้าพเจ้าได้ขบคิดอะไรหลายๆ อย่างที่ยังนึกไม่ถึงในตอนแรก... วัตถุอยู่ได้ด้วยศรัทธาของญาติโยม เงินทุกบาททุกสตางค์ที่เราทำบุญ ต่างหามาด้วยความเหนื่อยยาก ก่อนถวายเขาจบหัวอธิษฐานแล้วอธิษฐานอีก โดยหวังจะได้บุญกุศล และถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ เราจะหยิบจะจับจะใช้อะไร ก็ข้าวของที่เขาทำบุญมาทั้งนั้น เราจึงต้องใช้ข้าวของและปัจจัยทุกอย่างด้วยความระมัดระวัง

คำสอนของคุณยายที่ว่า “เราใช้เงินที่เขาจบหัวมา” จึงเป็นประโยชน์ที่ได้กวดอย่างข้าพเจ้า มักจะนำมาใช้เตือนสติ เตือนใจตนเองอยู่เสมอๆ ในการที่หยิบจับใช้ปัจจัยสิ่งของต่างๆ ตามที่ได้รับการอบรมสั่งสอนต่อๆ กันมา และตามกำลังสติปัญญาเท่าที่จะสอนตัวเองได้ว่า อันไหนควรไม่ควร

คุณยาย คือสุดยอดของต้นแบบ ข้าพเจ้ายังไม่เคยเห็นบุคคลใดที่จะใช้และรักษาสมบัติพระศาสนาได้อย่างประหยัด คุ่มค่า คุ่มราคาได้เท่ากับคุณยายเลย

คุณยายจะพูดเสมอๆ ว่า

“ใช้เงินไม่เป็น ก็เป็นขี้ข้าเงิน

ใช้ไฟไม่เป็น ก็เป็นขี้ข้าไฟ

ใช้น้ำไม่เป็น ก็เป็นขี้ข้าน้ำ”

ท่านจะใช้สอย จะทำอะไร ด้วยความระมัดระวัง อย่างมีสติ รู้จักพิจารณาอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สิ่งของต่างๆ ใช้น้ำ ใช้ไฟ ฯลฯ และนอกจากท่านจะทำให้ดูเป็นตัวอย่างแล้ว ท่านยังเมตตา คอยบอก คอยสอนคนที่อยู่รอบข้างเสมอๆ อย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย หรือเบื่อหน่าย

การใช้ห้องน้ำ – ห้องส้วม

ข้าพเจ้าเหมือนเด็กวัดคนอื่นๆ ที่หากมีโอกาสท่านก็จะจับมือ จูงแขน พาเดินเข้าไปในห้องน้ำ เพื่อสอนถึงวิธีการใช้ห้องน้ำห้องส้วม ข้าพเจ้าประทับใจคำสอนของคุณยายมาก คงไม่มีอาจารย์ที่ไหนสอน ลูกศิษย์ลูกหาในทุกเรื่องได้อย่างละเอียดลออถึงเพียงนี้ และคำสอนของท่านยังทำให้ข้าพเจ้ามองเห็นถึงความมีสติรู้จักคิดพิจารณา และ ดวงปัญญาอันสว่างไสวของท่านที่ยากนักจะหาผู้ใดเสมอเหมือน

คุณยายสอนว่า “ทำอะไรก็แล้วแต่ ต้องมีสติคิดพิจารณาไป ด้วย มันถึงจะได้ดี” ท่านจะสอนตั้งแต่ “เวลาจะนั่ง (ส้วม) ต้องนั่งให้ ตรงช่อง เวลาจะตักน้ำขึ้นมาราดต้องตักให้พอดีชั้น ถ้าตักน้อยมันก็ราด ไม่ลง ถ้าตักจนเต็มชั้นเวลายกขึ้นขึ้น น้ำก็จะหกออกมา ทำให้ห้องน้ำ เปียกแฉะ ต้องตักเพียงค่อนข้าง เวลายกน้ำขึ้นก็ต้องยกขึ้นให้พอดี ไม่ สูงไม่ต่ำเกินไป แล้วค่อยเทลงไปอย่างนี้ น้ำก็ไม่หกกระเด็นออกมา”

คุณยายค่อยๆ ตะแคงขันเทน้ำพร้อมทั้งลดระดับชั้นลงมาเรื่อยๆ ขณะเท จนชั้นคว่ำน้ำหมด ท่านก็จะสับัดชั้นเล็กน้อยเพื่อให้หยดน้ำ หลุดออกจากชั้นจนหมด ก่อนที่จะหงายชั้นขึ้นมา ท่านเมตตาแนะนำ ว่า “เสร็จแล้วปิดก๊อกน้ำ เอาแต่พอดีๆ ปิดหลวมไปน้ำมันก็ยิ่งหยด

ตึ๊งๆ ปิดแน่นเกินไปวงแหวนยางในก็อมน้ำมันก็พังเร็ว ต้องปิดแต่พอดีๆ ไม่แน่น ไม่หลวม”

คุณยายสอนพร้อมทั้งทำให้ดูด้วยความคล่องแคล่ว แลดูท่านมีความสุข และยินดียิ่งนักที่ได้สอน ได้ถ่ายทอดสิ่งต่างๆ เหล่านี้ให้คนรุ่นหลังนำไปประพฤติปฏิบัติตาม

ข้าพเจ้ายืนน้อมตัวมองดูคุณยายสาธิตวิธีใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยความเลื่อมใสศรัทธา แม้แต่จังหวะ ลีลา ท่าทางการตักน้ำราดส้วมของคุณยายช่างกลมกลืนงดงาม ดูเหมือนว่างานหยาบของท่าน จะทำให้กลายเป็นงานละเอียดได้หมดทุกอย่าง

ข้าพเจ้ามาไม่ทันตอนที่คุณยายถือน้ำกับสก็อตช์-โบรด์สอนเติก้วัดพาขัดล้างห้องน้ำห้องส้วม แต่ข้าพเจ้ามาทันได้ขัดห้องน้ำห้องส้วมตามคำสอนของคนรุ่นเก่า ที่ได้รับการถ่ายทอดคำสอนมาจากคุณยายอีกต่อหนึ่ง

ข้าพเจ้ายังจำการมาวัดครั้งแรกของตนเองได้ดี ความประทับใจอย่างหนึ่งที่มีรู้ลืม คือความสะอาดของห้องน้ำตรงหลังกอไผ่ข้างอาคารประชาสัมพันธ์ (หินอ่อน) ซึ่งสะอาดชนิดที่ข้าพเจ้าคิดว่าตรงพื้นที่ว่างในอาคารห้องน้ำแห่งนี้สะอาดจนสามารถเข้าไปนั่งเล่นได้ แถมยังมีลม

พัดผ่านเย็นสบาย ไม่มีกลิ่นของห้องน้ำโชยมาให้เสียบรรยากาศ และข้าพเจ้ายิ่งประทับใจมากขึ้น เมื่อรุ่นพี่ชวนมารับบุญ “ชุดวิมาน”

ในช่วงนั้นวันอาทิตย์ยังจัดพิธีกรรมอยู่ที่ศาลาจาทุมหาราชิกา ตอนบ่ายหลังจากฟังเทศน์เสร็จ ก่อนแยกย้ายกันกลับบ้าน จะมีบุญต่างๆ ให้รับกันมากมาย เช่น บุญแจกน้ำดื่ม บุญเซ็ดเสื้อเซ็ดผ้าพลาสติก ฯลฯ หนึ่งในนั้นคือ “บุญชุดวิมาน”^{*} เป็นชื่อบุญที่เพราะมาก ฟังแล้วอยากทำทันที ความจริงก็คือ การชุดห้องสุขานั่นเอง

เมื่อเราไปรับบุญ “ชุดวิมาน” รุ่นพี่ก็สอนวิธีล้าง และเล่าถึงอานิสงส์ให้ฟังเสร็จสรรพ พร้อมทั้งบอกเคล็ดลับว่า “ยิ่งล้าง (คอห่าน) ลึก ยิ่งตริกใส”

ทุกคนอยู่ในท่าเตรียมพร้อม คือม้วนขาแกงเข็นเล็กน้อย แล้วไปรับอุปกรณ์ที่ทางแผนกบุญสถานจัดเตรียมไว้ให้ คือ ขัน ซึ่งมีน้ำผงซักฟอกละลายอยู่ พร้อมสก็อตช์-โบรด์ เราพากันเข้าไปจับจองห้องน้ำกันคนละหนึ่งห้อง

จะว่าไปแล้วบุญนี้ก็เป็นที่นิยมทำกัน เพราะจำนวนคนที่รับบุญเยอะกว่าจำนวนห้องน้ำ คนที่ไม่ได้ชุดห้องน้ำก็ไปชุดพื้นที่หน้าห้องน้ำบ้าง

^{*} คือบุญชุดห้องน้ำ หลวงพ่อธัมมชโยตั้งชื่อใหม่ว่า “บุญชุดวิมาน”

ไปขัดอ่างล้างหน้าที่อยู่รอบๆ ห้องน้ำบ้าง ทุกคนรับบุญกันอย่างขยัน
ขันแข็ง ช่วยกันคนละไม้ละมือด้วยความเบิกบาน สีหน้าของแต่ละคน
เต็มไปด้วยรอยยิ้ม

ข้าพเจ้าลงมือขัดตั้งแต่ผนังห้องน้ำลงมาถึงพื้นตรงฐาน
เหยียบส้วม ตรงขอบ ตรงซอกเล็กซอกน้อยขัดหมด แล้วค่อยๆ ขัด
ลงไปในโถส้วม แล้วล้างลึกลงไปในคอห่าน “**ยิ่งล้างลึก ยิ่งตรึงใส**”
ในยุคแรกๆ ใช้มือเปล่าๆ ไม่มีถุงมือ ใจของข้าพเจ้าตอนนั้นไม่มีความ
รังเกียจเลย ใครๆ เขาก็ทำกันทั้งนั้น คิดแต่ว่าจะเอาบุญ และห้องน้ำ
ที่นี่ก็สะอาดสะอาดน่าขัด น่าถู เสร็จแล้วก็ใช้ขันที่อยู่ในห้องน้ำ
ตักน้ำเปล่าราดฟองผงซักฟอกที่ปกคลุมอยู่จนหายไปหมด เหลือแต่
ห้องน้ำและโถส้วมที่สะอาดเอี่ยมอ่อง

ข้าพเจ้าขัดล้างห้องน้ำเสร็จ พร้อมกับใจที่คิดว่าวิมานของ
ข้าพเจ้าคงจะสว่างไสว ข้าพเจ้านั่งรถกลับมหาวิทยาลัยด้วยความ
รู้สึกโปร่งเบาสบาย ใจอímและปลื้มอยู่ในบุญ ...มีหลายสิ่งหลายอย่าง
ที่ข้าพเจ้าไม่เคยทำ ก็ได้ทำที่วัดแห่งนี้ มีหลายสิ่งหลายอย่างที่ข้าพเจ้า
ไม่คิดว่าจะทำได้ก็ทำได้ ณ วัดแห่งนี้

นอกจากนี้ ข้าพเจ้ายังเคยได้ฟังการถ่ายทอดคำสอนของคุณยาย
เรื่องการใช้ห้องน้ำมาจากพี่อารีพันธ์ว่า “เวลาจะอาบน้ำให้นั่งอาบ แล้ว

ค่อยๆ ตักน้ำราดตัว จะได้ไม่เกิดเสียงดังขณะอาบน้ำ และน้ำก็จะไม่กระเด็นเปียกแฉะไปไกล เมื่ออาบน้ำเสร็จแล้ว ให้ใช้ผ้าแห้งเช็ดผืนงห้องน้ำให้แห้ง” ไม่เคยมีใครสอนข้าพเจ้าเช่นนี้มาก่อนเลย

เรื่องต่างๆ เหล่านี้เป็นเรื่องที่ทำกันเป็นประจำ เป็นปกติในชีวิตประจำวัน วันละหลายๆ ครั้ง แต่ใครเล่าที่จะรู้จักคิดพิจารณาและทำได้ละเอียดลออถึงเพียงนี้

เป็นบุญของพวกเรายิ่งนัก ที่มีครูบาอาจารย์เช่นท่านที่เป็นแบบอย่าง และคอยชี้แนะ สั่งสอนแม้ในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ แต่เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงจิตใจที่ใสสะอาดบริสุทธิ์ของท่าน

ในรัศมีที่คุณยายเดินไปถึง

นอกจากที่คร่ำแล้ว คุณยายยังชอบเดินไปดูความเรียบร้อยต่างๆ บริเวณรอบๆ กุฏิ วันละหลายรอบ คุณยายจะมีได้ฤกษ์เดียว จึงใช้เป็น ที่เก็บถังอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งอุปกรณ์สำหรับใช้ทำความสะอาด เช่น ไม้วาดชนิดต่างๆ มีทั้งไม้วาดดอกหญ้า ไม้วาดทางมะพร้าว ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีบันไดอะลูมิเนียมที่พับเก็บได้วางรวมอยู่ใต้ถุนกุฏิด้วย

ขณะคุณยายเดินไปดูความเรียบร้อยของกุฏิ บางที่ท่านก็ขึ้นไปดูข้างบนกุฏิ หรือบางที่ท่านก็จะเดินดูบริเวณรอบๆ กุฏิ สายตาของท่านมักจะเหลือบมองเห็นอะไรที่เป็นจุดเล็กๆ น้อยๆ ที่คนทั่วไปมองผ่านอยู่เสมอ

ไม่ว่าวัดที่วางรวมกันอยู่ใต้ถุนกุฏิตรงทางขึ้นบันได จะถูกจัดให้เป็นหมวดหมู่ หันหัวหันด้ามไปทางเดียวกัน และด้ามทุกด้ามจะต้องถูกจัดเรียงให้อยู่ในแนวตรงกัน เมื่อท่านเห็นข้าพเจ้าจัดเสร็จเรียบร้อย ท่านจะบอกว่า

“เออ...อย่างนี้แหละ ข้าวของต้องเก็บให้เรียบร้อย เกิดก็ภาพก็ชาติ เราก็คงจะได้เจอแต่สิ่งที่เรียบร้อย”

บันไดอะลูมิเนียม ๒ อันก็เช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นบันไดสั่นหรือบันไดยาว จะมีตัวหนังสือเขียนติดไว้ว่า “บันไดกุฏิคุณยาย” คุณยายบอกว่ายายให้เขาเขียนตัวหนังสือติดไว้ไม่ใช่เพราะหวง แต่เขียนไว้ให้รู้ว่า หากใครเอาไปใช้ที่ไหนแล้วจะได้เอามาเก็บที่เดิมถูก หรือเวลาบันไดหายไป ใครเห็นวางทิ้งไว้อยู่ที่ไหนเขาจะได้เอามาเก็บได้ถูกที่

“ข้าวของเอาไปใช้นะ ใช้ได้ แต่ใช้แล้ว ต้องเอาไปเก็บไว้ที่เดิม”

คุณยายท่านจะละเอียดรอบคอบในการดูแลรักษาสมบัติพระศาสนาเช่นนี้เสมอ

ที่หลังกุฏิคุณยายตรงรางน้ำฝน จะมีตุ่มอยู่ ๑ ใบ รางน้ำไว้จนเต็มตุ่มมีฝาปิดด้วย ฟังจากที่เล่ามาว่าสมัยก่อนคุณยายจะอาบน้ำจากตุ่มใบนี้ เมื่อก่อนฝาปิดตุ่มเป็นอะลูมิเนียมเก่าๆ จึงมีรอยบุบบวมเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งช่วงหน้าฝนมักจะมีน้ำขังอยู่ที่ฝาตุ่มตรงที่มีรอยบุบบวม แม้เป็นน้ำเพียงเล็กๆ น้อยๆ เท่านั้น แต่คุณยายไม่เคยดูเบา ทุกครั้งที่เดินผ่านท่านจะเหลียวไปดูอยู่เสมอว่ามีน้ำขังอยู่ที่ฝาตุ่มหรือเปล่า ถ้ามีท่านจะคอยเปิดฝาตุ่ม และเทน้ำที่ฝาตุ่มออกเสมอทุกครั้งที่ท่านเดินผ่าน

จุดเล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้ คุณยายไม่เคยมองข้าม และไม่เคยเบื่อหน่ายที่จะทำเลย ถ้าท่านทำสิ่งใดแล้ว ท่านก็จะทำเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ

ถัดจากตุ่มน้ำไปอีกไม่กี่ก้าว จะมีราวตากผ้าชีวรีวสำหรับใช้เช็ดกุฏิ ซึ่งเป็นอีกจุดหนึ่งที่คุณยายมักจะหยุดแวะดูความเรียบร้อยเกือบทุกครั้งที่ได้เดินผ่าน ตามปกติที่ราวตากผ้าชีวรีวจะมีผ้าตาก ทั้งผืนเล็ก ผืนใหญ่ ผืนบาง ผืนหนา คุณยายก็มักจะแวะเข้าไปดู ไปจัดตรงนั้น ดึงตรงนี้ ให้ผ้าทุกชิ้นตากอย่างเป็นระเบียบสวยงาม ท่านจะดึงให้เรียงตรงให้ชายผ้าเสมอกันทุกผืน ผ้าชีวรีวที่กุฏิคุณยายจะถูกซักอย่างสะอาดมาก จน

ข้าพเจ้าแอบนึกข้าๆ ในใจว่า สงสัยจะสะอาดกว่าผ้าเช็ดตัวเราซะอีก คุณยายไม่เคยดูถูกว่าเป็นผ้าขี้ริ้ว แต่ท่านจะให้ความสำคัญและดูแลรักษาเป็นอย่างดี แม้จะเป็นของต่ำต้อยแต่เมื่อได้อยู่ในความดูแลของคุณยายแล้ว ของนั้นจะมีรัศมีเปล่งประกายดึงดูดตาดึงดูดใจผู้พบเห็น ว่า “ใครนะช่างทำอะไรได้ละเอียด ประณีต งดงามเช่นนี้”

ข้างๆ ห้องเลขาฯ จะมีห้องน้ำ ๒๐ ห้อง แม้ในวันธรรมดาที่ไม่ค่อยมีคนมาใช้มากนัก เปิดไว้เพียง ๒-๓ ห้อง คุณยายก็ไม่เคยที่จะละเลย ถ้ามีโอกาสท่านจะแวะเดินเข้าไปตรวจดูความสะอาดของห้องน้ำแต่ละห้องเสมอ สิ่งที่ท่านคอยบอกคอยสอนเป็นประจำ คือ การตักน้ำราดส้วม และการดูแลห้องน้ำอย่าให้เปียกและ การเปิดปิดก๊อกน้ำ ถ้ามีขันลอยอยู่ในอ่าง คุณยายก็จะหยิบขึ้นมาคว่ำไว้ที่ขอบอ่าง แต่ส่วนใหญ่ที่ท่านพบ คือ มักจะมีคนเปิดไฟทิ้งไว้ ท่านก็จะคอยตามไปปิดไฟทุกดวงอยู่เสมอ

บางครั้งคุณยายท่านเดินดูโน่น ดูนี้ จนเลยไกลไปถึงกุฏิหลวงพ่อตัตตชีโว ซึ่งอยู่ตรงทางแยกประตู ๓ (กุฏิหลังเก่า) ท่านจะเดินดูรอบๆ บริเวณกุฏิ ทุกอย่างดูเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่เมื่อท่านเดินไปทางหลังกุฏิ เห็นมีพื้นที่ว่าง ท่านก็จะให้หาหน่อกล้วยมาลงปลูกไว้ ช่วงที่ปลูกต้นกล้วยใหม่ๆ คุณยายจะเดินมาดูแลเกือบทุกวัน แม้ระยะทางจาก

กฤติคุณยายมาถึงกฤติหลวงพ่อก็จะไกลเมื่อเทียบกับอายุในวัย ๘๐ กว่า แต่ด้วยอุปนิสัยของท่านที่เมื่อทำอะไรได้ไว้แล้ว จะต้องตามดูแลรักษาไม่ละทิ้งไปง่ายๆ ต้นกล้วยก็เช่นเดียวกัน ท่านก็จะตามไปดู ตามไปรดน้ำ

บางครั้งคุณยายเดินมาพบสามเณรกำลังรับบุญเก็บกวาดใบไม้รอบๆ กฤติหลวงพ่อก็ทักตื๊ว ท่านก็จะยกมือพนม แล้วบอกสามเณรว่า “สามเณร สามเณรอย่าให้ยายบาปนะ มาเอาบุญกับยาย ช่วยรดน้ำต้นกล้วยให้ยายด้วยนะ” แต่เนื่องด้วยพื้นที่บริเวณนั้นพื้นดินแข็งกลายเป็นดินปนหิน ต้นกล้วยจึงไม่ค่อยงามเท่าไร

บางวันเสร็จจากตรวจงานที่ครัวหน้าเมื่อนั่งพักพอหายเหนื่อยแล้ว คุณยายก็จะเดินดูพื้นที่บริเวณรอบๆ เลียบเลาะเลยไปทางศาลาลอยน้ำ (ซึ่งเคยสร้างคร่อมคูน้ำติดกับศาลาจากตุฯ เพื่อใช้เป็นสถานที่รองรับสาธุชนที่มาปฏิบัติธรรมเป็นจำนวนมากขึ้นๆ จนศาลาจากตุฯ ไม่พอรองรับ ปัจจุบันได้รื้อถอนไปแล้ว) ผ่านมาทางห้องน้ำตรงข้างอาคารประชาสัมพันธ์ (หินอ่อน) คุณยายก็อดไม่ได้ที่จะแวะเข้าไปเปิดตรวจดูทั้งห้องน้ำชาย ห้องน้ำหญิง เสร็จแล้วจึงแวะเข้าไปในอาคารประชาสัมพันธ์ เพื่อพูดคุยกับหลวงพี่สุวิชาโก (พระครูวินัยธรสุวิทย์ สุวิชาโก) ซึ่งดูแลอยู่ที่นั่นและถือเป็นโอกาสที่คุณยาย

จะได้นั่งพักไปในตัว ระหว่างนั้นคุณยายก็จะเล่าเรื่องราวต่างๆ ที่ได้ไป
พบกับไอ้เลอะๆ เทอะๆ มา

“ท่าน...ยายต้องไปพบกับพวกที่ชอบทำอะไรเลอะๆ เทอะๆ มา
ทั้งวัด คนทางโลกเท่าไรนะเขาเกษียณยาย ๘๐ ปีแล้วยังไม่ได้หยุดเลย”

หลังจากที่ได้พูดคุย และฟังเสียงหัวเราะอันเป็นเอกลักษณ์อีก
ทั้งคำพูดที่รู้ใจของหลวงพี่ ทำให้คุณยายได้ผ่อนคลาย และเมื่อนั่งพัก
จนหายเหนื่อยแล้ว ท่านก็จะเดินกลับโดยใช้เส้นทางที่ผ่านทางด้าน
อาคารดาวดิงส์

อาคารดาวดิงส์นี้ก็เช่นเดียวกัน ถ้าคุณยายเดินผ่าน ท่านมักจะ
แวะเข้าไปหยุดยืนดูตรงกระดานที่เขียนกฎระเบียบของวัดไว้ แล้วชี้
ไปที่แผ่นกระดานและพูดขึ้นว่า

“อ่านให้ยายฟังหน่อย เขาเขียนว่าอย่างไร”

ข้าพเจ้าก็อ่านให้คุณยายฟัง ตั้งแต่ “ศูนย์พุทธจักรฯ เป็นบุญ
สถานของพุทธศาสนิกชนทุกท่าน เป็นสถานที่ต้องการความสงบ
สะอาด เรียบร้อย และสำรวม อันเป็นเอกลักษณ์ของพุทธศาสนา ฉะนั้น
โปรดช่วยกันจรรโลงพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป ด้วยการปฏิบัติ
ตามกฎระเบียบต่อไปนี้อย่างเคร่งครัด...”

จนบรรทัดสุดท้ายเขียนว่า “บัณฑิตย่อมรับรู้ และปฏิบัติตาม”

คุณยายบอกว่า

“ยายเป็นคนวางกฎวินัย ยายไม่รู้หนังสือ

แต่สร้างวัดให้เขาอยู่ วางแผน วางกฎวินัย

ไม่รู้ทำได้อย่างไร ช่างในมันสอน บุญเก่ายายคงเยอะ”

แล้วท่านก็ค่อยๆ เดินกลับที่พัก...

นี่คือภาพกิจวัตรบางส่วนบางตอนของคุณยายในวัย ๘๐ กว่าปี ท่านช่างขยันขันแข็ง เอาการเอางาน ไม่เคยนิ่งเฉยดูตาย หรือปล่อยเวลาให้ผ่านไปอย่างไรประโยชน์เลย

สิ่งที่คุณยายทำนั้นมากมายนัก เมื่อเทียบกับวัยและสังขารของท่านซึ่งร่วงโรยไปทุกขณะ แต่ด้วยดวงใจอันกล้าแกร่งที่ไม่เคยเหี่ยวเฉาโรยรา ท่านจะทำอย่างเต็มที่และเต็มกำลังที่ท่านจะทำได้ โดยไม่กลัวความลำบากเหนื่อยยากใดๆ บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้าต้องคอยถามท่านว่า “คุณยายเหนื่อยไหมคะ” คุณยายจะตอบด้วยคำพูดซ้ำๆ ทีละคำด้วยความหนักแน่นและชัดเจนชัดคำ อย่างไม่ยอมแพ้และไม่ยอมพัก ว่า “เหนื่อยแต่ยายสู้” หรือไม่ก็ตอบว่า...

“เหนื่อย แต่ยายอดทนเอา”

เป็นคำตอบสั้นๆ แต่สะท้อนเข้าไปในใจของข้าพเจ้าอย่างไม่รู้
ลืม เพราะข้าพเจ้ารู้สึกว่ นี่คือคำตอบที่เปี่ยมไปด้วยความหมายอัน
ยิ่งใหญ่ของ...

“คุณยาย” ผู้มีแต่คำว่า “สู้ และ อดทน”
แม้กาลเวลาจะผ่านไปนานเท่าไรก็ตาม
แต่คำว่าสู้และอดทนไม่เคยห่างหายไปจากใจของคุณยายเลย
คุณยายจึงเป็นสุดยอดแบบอย่าง
สุดยอดของวีรสตรียอดนักสู้ ผู้ทรหดอดทน
ที่อยู่ในใจของข้าพเจ้าเสมอมาและตลอดไป...

กฎระเบียบของศูนย์พุทธจักรปฏิบัติธรรม

ศูนย์พุทธจักรฯ เป็นบุญสถานของพุทธศาสนิกชนทุกท่านเป็นสถานที่
ที่ต้องการความสงบ สะอาด เรียบร้อย และสำรวม อันเป็นเอกลักษณ์ของ
พุทธศาสนา ฉะนั้นโปรดช่วยกันเกรงใจพุทธศาสนา ให้เจริญรุ่งเรือง สืบไป
ด้วยการปฏิบัติตามกฎระเบียบดังต่อไปนี้ อย่างเคร่งครัด คือ

๑. ห้ามสูบบุหรี่ตลอดจนไม่ให้นำสิ่งเสพติดมีเมาให้โทษทุกชนิดเข้ามา
๒. ห้ามนำสินค้าหรือของใดๆ เข้ามาจำหน่าย
๓. ห้ามเร่ร่อนและแจกใบฎีกา ทุกชนิด
๔. ห้ามอ่านหรือนำ น.สพ. หรือสิ่งตีพิมพ์ที่ทำให้อารมณ์เข้ามา
๕. ห้ามเปิดวิทยุ เครื่องกระจายเสียง และ เทปบันทึกเสียงเพลง
๖. ห้ามโฆษณาชวนเชื่อ หาเสียงใด ๆ การพูดเฉพาะคำที่เป็นจริงและเกิดประโยชน์
๗. ห้ามร้องรำทำเพลง หรือแสดงการละเล่นทุกชนิด
๘. ห้ามเกี่ยวข้องกับพราสีและทำน่ายทาบทำไสยศาสตร์
๙. ห้ามปล่อยสัตว์ ภายในบริเวณก่อนได้รับอนุญาต
๑๐. โปรดแต่งกายให้สุภาพ เรียบร้อย และไม่ละม่อมมือละม่อมเท้าตลอดจนไม่
นอนเล่นภายในบริเวณวัด อันเป็นภาพไม่เกตุ

“บัณฑิตย่อมรักบว्र และปฏิบัติตามระเบียบวินัย”

ต้นไม้

“นี่...ต้นทรงบาดาล ยายให้เขาเอามาปลูก”

คุณยายชี้ให้ข้าพเจ้าดูต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ริมน้ำ เป็นไม้พุ่มทรงใหญ่มีดอกสีเหลือง ข้าพเจ้าเพิ่งรู้ว่า ต้นไม้ชนิดนี้ชื่อทรงบาดาล และในเวลาต่อมาข้าพเจ้าก็รู้จักชื่อของต้นไม้ต่างๆ อีกมากมาย

การที่ข้าพเจ้าเดินตามคุณยาย ทำให้ข้าพเจ้าทราบว่า ท่านรักต้นไม้และชอบปลูกต้นไม้ยิ่งนัก

วัดของคุณยายในแผ่นดินผืนแรก พื้นที่ ๑๙๖ ไร่ เต็มไปด้วยพันธุ์ไม้มากมายหลากหลายชนิด ซึ่งดูเหมือนว่าคุณยายจะคุ้นเคยกับต้นไม้เหล่านี้เป็นอย่างดี

ตรงริมถนนหน้ากุฏิของคุณยายจะมีต้นแก้วปลูกเรียงรายอยู่เป็นต้นแก้วที่ใหญ่มาก ประมาณว่าอายุของต้นแก้วคงเกือบเท่าอายุ

ของวัด คุณยายมักจะบอกพี่อุ้ม (ปัจจุบัน คือ พระอุ้ม ยติสฺสโร) ว่า “อย่าไปแตะต้องตัดแต่งอะไรต้นแก้วเชียวนะ” เนื่องจากว่าหลวงพ่ót่านก็รักต้นไม้เช่นกัน ครั้นเวลาต้นแก้วออกผลสีแดง คุณยายก็จะบอกว่า “เก็บเอาเมล็ดมันไว้ให้ยายด้วย ยายจะเอาไปปลูก”

ตรงทางเดินเข้ากุฏิคุณยายจะมีต้นไม้ใหญ่สูงชะลูดเรียงคู่กันอยู่ฝั่งละ ๒ ต้น ชื่อต้นแก้ว ตามปกติข้าพเจ้าจะไม่ค่อยได้แหงนมองดูต้นและใบของมันเท่าใดนัก ต่อเมื่อช่วงฤดูออกดอกและดอกร่วงหล่นลงมาเต็มพื้น จึงได้แหงนหน้าขึ้นไปมองว่า ดอกนั้นมาจากไหน เมื่อถึงช่วงออกดอกผลิใบต้นแก้วจะสวย เวลาดอกร่วง พื้นที่เป็นบริเวณนั้นก็จะถูกปูด้วยดอกไม้เล็กๆ สีขาวอมชมพูม่วงเต็มไปหมด ต้นแก้วนี้คุณยายบอกว่า หลวงพ่ót่านเอามาปลูก

บริเวณรอบๆ กุฏิคุณยาย จะมีพันธุ์ไม้หลายอย่าง ทั้งไม้หอมชนิดต่างๆ เช่น ลำดวน บุนนาค พิกุล มีซุ้มการเวก มีต้นมะม่วงใหญ่อยู่หลังกุฏิ คุณยายบอกว่า “มะม่วงเจ้าคุณทิพย์ ยายเอามาปลูกไว้” ช่วงออกผลก็จะนำมาถวายพระหรือนำไปให้สาธุชนรับประทาน บางครั้งจะพบมะม่วงบางผลร่วงลงมาที่พื้นด้วยฝีมือของกระรอกที่วิ่งซุกซนอยู่ทั่วไป คุณยายมักจะบอกให้เก็บมารวมๆ กันไว้ บางครั้งท่านก็บอกว่า “เดี๋ยวทำมาให้ยายกินด้วยนะ”

ข้าพเจ้าคิดว่า ท่านคงไม่ได้อยากลิ้มรสความอร่อยของมะม่วงนั้น แต่คงอยากลิ้มลองรสชาติแห่งความสำเร็จของผลผลิตที่ท่านปลูกด้วยสองมือของท่านเอง ทำให้มะม่วงลูกนั้นเป็นผลผลิตที่น่าลิ้มลอง และมีรสชาติหอมหวานเสมอสำหรับผู้ที่ได้ลงมือปลูกด้วยตนเอง

ต้นไม้อีกหนึ่งชนิดหนึ่งที่ข้าพเจ้าไม่นึกว่าจะได้พบในบริเวณหลังกุฏิ คุณยาย ปกติคุณยายมักจะเดินดูบริเวณรอบๆ กุฏิ นานๆ ครั้งจึงจะเห็นท่านเดินลึกเข้าไปถึงริมน้ำ บ่ายวันหนึ่ง ท่านชวนข้าพเจ้าเดินไปทางนั้น เหมือนท่านจะมีญาณหยั่งรู้ว่าพืชพันธุ์อีกชนิดหนึ่งของท่านออกผลผลิตแล้ว เนื่องจากเป็นเส้นทางที่ไม่ค่อยมีผู้สัญจรไปมา ข้าพเจ้าจึงคอยดูพื้นทางเดินให้ท่านอย่างระมัดระวังเป็นพิเศษ พลันสายตาก็เหลือบไปเห็นมะตูม ๒ ลูก หล่นอยู่ที่พื้นหญ้า ข้าพเจ้าก้มลงเก็บขึ้นมา คุณยายบอกว่า “มะตูมนี้ยายเอามาปลูกไว้เอง” เมื่อกลับมาที่ห้องเลขานุการ พร้อมมะตูม พี่อารีพันธุ์บอกว่า “เดี๋ยวเอาไปให้ที่ครัวเขาเผาทุบให้แตกเอาลงต้ม แล้วรินเอาน้ำมะตูมมาให้คุณยายดื่ม”

ครั้นเดินไปทางห้องเลขานุการ หน้าห้องจะมีต้นต้นหยงปลูกเป็นแถว เรียงรายไปจนสุดถนนหน้ากุฏิหลวงพ่อทวดตชีโว ต้นต้นหยงเป็นต้นไม้ใหญ่ขนาดกลาง มีใบเล็กๆ ประกอบกันเป็นก้าน เวลาผลิใบใหม่ๆ ดู

นุ่มนวล สีเขียวสดใสดึงเวลาใบร่วงก็ไม่ทำให้รกรกพื้นเหมือนไม้อื่น เพราะใบเล็กละเอียดจนผสมกลมกลืนเข้ากันกับพื้นดินได้เป็นอย่างดี

ช่วงนั้นพื้นส่วนใหญ่หน้าห้องเลขฯ จะเป็นดินยังไม่ได้ปูด้วยหินเหมือนปัจจุบัน เมื่อดันหยงจากฝักที่ร่วงลงพื้นจะค่อยๆ งอกออกมาจนเห็นต้นกล้าเล็กๆ โผล่พื้นดินขึ้นมาเสมอ พอต้นกล้าเขียวแข็งแรงขึ้น คุณยายมักจะบอกให้ขุดนำไปใส่ถุงชำไว้ ด้านหลังห้องเลขฯ จึงมีกลุ่มถุงต้นกล้าต้นหยงหลายถุงวางเรียงรายกันอยู่

คุณยายมักจะเดินไปดูและบอกว่า “รดน้ำต้นไม้ให้ยายด้วยนะ” หรือไม่ก็ “เอ! เราจะเอาต้นไม้พวกนี้ไปลงปลูกไว้ตรงไหนดี”

จากห้องเลขฯ เดินผ่านศาลาดุสิต ด้านข้างศาลาจะมีกลุ่มต้นโมก ซึ่งมักจะออกดอกสีขาวเล็กๆ ดูน่ารัก มีกลิ่นหอมอ่อนๆ ฝักอ่อนสีเขียวเข้มมีลักษณะคล้ายกรรไกร ฝักที่แก่จะเป็นสีน้ำตาล เมื่อปริแตกออกมา ที่เมื่อดจะมีขนฟูๆ ปลิวลอยไปตามลม บางครั้งเมื่อคุณยายเดินผ่านต้นโมก ท่านก็จะเอื้อมมือไปจับหรือโน้มกิ่งลงมาดูใกล้ๆ คุณยายจะเรียกต้นโมกว่า ต้นกรรไกร

ส่วนด้านตรงข้ามจะมีต้นพุท ๒-๓ ต้น คุณยายให้พี่ประดิษฐ์เอามาปลูกไว้ ช่วงที่ปลูกใหม่ๆ ทุกครั้งที่เดินผ่านคุณยายก็จะแวะดูว่ามีใครรดน้ำหรือเปล่า ดอกพุทเป็นดอกไม้อีกหนึ่งชนิดหนึ่งที่คุณยายชอบ ที่

คุณยายตรงบริเวณก่อนจะขึ้นบันไดก็มีต้นพุทธรักษาใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง มีดอกเยอะ คุณยายมักจะเดินไปรอบๆ เพื่อชื่นชมดอกพุทธรักษาที่ออกใหม่

ที่ครัวยามาด้านแท็งก์น้ำ ข้าพเจ้ายังจำได้ดีถึงต้นกล้วยกอแรกที่คุณยายชี้ให้ข้าพเจ้าดู แม้เวลาผ่านมาถึง ๑๐ ปีแล้ว ปัจจุบันต้นกล้วยกอนั้นก็ยังอยู่ คุณยายบอกว่า “ยายชอบปลูกต้นกล้วย เวลามันออกลูกแล้วเอามากินได้ เมื่อตัดเครือออกแล้วตัดต้นเก่าทิ้ง ต้นใหม่ก็จะแตกหน่อขึ้นมาแทน”

อีกประการหนึ่ง ต้นกล้วยจะช่วยคลุมดินไว้ไม่ให้วัชพืชขึ้น คุณยายจะมีภาษาของท่านว่า “ปลูกกล้วยไว้ปราบไถ่เปาะแป๊ะ” ไถ่เปาะแป๊ะของคุณยายคือต้นต้อยตึงนั่นเอง เวลาฝักมันโดนน้ำก็จะดังเปาะแป๊ะๆ จะเห็นได้ว่าบริเวณวัดในเขตกำแพง ๑๙๖ ไร่ จะมีกอกล้วยกระจายอยู่ทั่วไป ไม่ว่าชอกมุมไหนที่พอจะมีที่ว่าง คุณยายก็จะให้เอากล้วยไปลงปลูกไว้

พูดถึงต้นเปาะแป๊ะหรือพวกหญ้าวัชพืชทั้งหลาย ถ้าเห็นที่ใดท่านก็จะถอนทิ้งทันที แม้แต่ต้นไม้ที่เป็นเถาที่ขึ้นรกรกเลื้อยพันต้นไม้อื่น เช่น ต้นตำลึง ถ้าไถ่ล่อยอดเลื้อยพันติดที่ไปพันต้นเข็มบ้าง ต้นแก้วบ้าง คุณยายก็ไม่เอาไว้ ท่านจะตรงดิ่งเข้าไปถอนทิ้งทันทีโดยไม่ลังเล แม้ท่านจะรับประทานแกงจืดตำลึงอยู่บ่อยๆ ก็ตาม เวลาเดินตามท่าน ข้าพเจ้า

จึงต้องคอยมองซ้ายแลขวาให้ดี จะได้ถอนต้นเหล่านี้ให้ทันก่อนที่ท่าน
จะลงมือถอนเอง เพื่อจะได้ช่วยเบาแรงท่าน

ที่ริมโค้งน้ำข้างอาคารดาวดึงส์จะมีต้นมะยมยืนคู่กันอยู่ ๒ ต้น
ท่านบอกว่า “ยายเอามาปลูกไว้” คงเป็นมะยมพันธุ์ดี เพราะมีรส
เปรี้ยวเพียงเล็กน้อย ออกลูกเป็นพวงดกทุกปี มีอยู่ครั้งหนึ่งคุณยาย
เดินมา เห็นมีลูกดกเต็มไปหมด จึงให้เด็กๆ ที่ครัวมาช่วยกันเก็บ ท่าน
ยืนดูเด็กๆ ช่วยกันเก็บด้วยความเบิกบาน บางคนเอาตะกร้อสอยเก็บ
บนต้น บางคนก็คอยเก็บลูกที่หล่นลงมาตามพื้นหญ้า บางคนก็คอย
เอากะซอนซ้อนลูกที่ตกลงไปในน้ำขึ้นมา รวมๆ แล้วได้มะยมเป็น
กระป๋อง คุณยายก็จะมอบให้ “คุณเล็ก” เอากลับไปให้ครัว เพื่อแปรรูป
มะยมในรูปแบบต่างๆ แจกจ่ายกันรับประทานต่อไป

บริเวณวัดพระธรรมกายมองไปทางไหนก็มีแต่ความร่มรื่น นี่
ต้นประดู่ยายปลูก ฝั่งโน้นติดกำแพงไกลน้ำเป็นต้นกระถินณรงค์ หลังโบสถ์
มีต้นกันเกราซึ่งเมื่อออกดอกส่งกลิ่นหอม และต้นอื่นๆ อีกเยอะแยะ
มากมาย...เคยได้ฟังพระอาจารย์รุ่นบุกเบิกวัดท่านเทศน์ให้ฟังว่า กว่า
จะเหลือเป็นต้นไม้ที่ขึ้นให้เห็นกันอยู่ทุกวันนี้ ผ่านการปลูกแล้วปลูก
อีกไม่รู้กี่รอบ บางต้นปลูกแล้วก็ตายเพราะดินเปรี้ยวบ้าง บางต้น
ปลูกแล้วก็โดนไถกลบทิ้งเพราะการก่อสร้างบ้าง แต่คุณยายก็ยังคงนำ

ลูกศิษย์ลูกหาลงปลูกต้นไม้ครั้งแรกแล้วครั้งเล่าอย่างไม่ย่อท้อหรือหมด
กำลังใจ

ข้าพเจ้านึกในใจว่า บนพื้นที่แผ่นดินผืนแรก ๑๙๖ ไร่นี้ มีพื้นดิน
ตรงไหนบ้างหนอที่คุณยายไม่เคยเหยียบย่างย่างเท้าไป มีต้นไม้ต้นไหน
บ้างหนอที่คุณยายไม่รู้จักคุ้นเคย

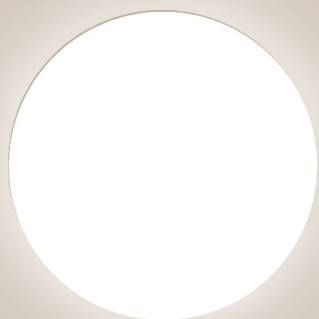
ต้นไม้ทั้งหลายเหล่านี้ปลูกด้วยหยาดเหงื่อ แรงกาย แรงใจ และ
ด้วยความรัก โดยหวังว่าในวันข้างหน้าจะเติบโตใหญ่ แดกกิ่งก้านสาขา
ออกดอกผลให้ร่มเงาและความร่มเย็นแก่ผู้ที่ได้มาพักพิงอาศัย

“จู้กกู้ จู้กกู้ ” เสียงนกเขาร้อง

คุณยายบอกว่า “วัดเราต้นไม้เยอะ นกกามันยังได้มาอาศัย ถ้า
อยู่ที่อื่นมาร้องจู้กกู้จู้กกู้อย่างนี้ ลูกเขาจับไปขายใส่กรงหมดแล้ว”

“...ยายเป็นเช่นโพธิ์พฤกษ์	ให้ระลึกและพึงพา
ศิษย์ดั่งสกุณา	ได้อาศัยใต้บาร์มี”

คุณยายรับแขก

ตามปกติ คุณยายจะมารับแขกทุกวันอาทิตย์ในช่วงบ่าย ถ้าเป็นวันอาทิตย์ธรรมดาท่านจะรับแขกที่ห้องเล็กในครัวยามา ส่วนวันอาทิตย์ต้นเดือนเนื่องจากคนเยอะมาก ท่านจะมารับแขกที่ห้องโถงใหญ่ของครัวยามาและทุกวันเสาร์ที่ ๓ ของเดือน คุณยายจะนำนั่งสมาธิคุณบุญปล่อยปลาให้กลุ่มบุญแก้วที่ศาลาตุสิต

แขกที่เข้าไปกราบคุณยายจะมีทุกอาชีพ ทุกเพศ ทุกวัย ตั้งแต่เด็กแบบาะที่คุณพ่อคุณแม่อุ้มพามา

“คุณยายขา ช่วยตั้งชื่อให้ลูกหนูด้วยนะคะ”

“คุณยายขา ช่วยตัดผมไฟให้ลูกหนูด้วยนะคะ” ฯลฯ

ไปจนถึงผู้สูงอายุที่เดินไม่ไหว ลูกหลานต้องช่วยพยุงหรือพานั่งรถเข็นมา

ทุกคนที่มีโอกาสเข้ามากราบคุณยาย คงประทับใจในภาพที่ คุณยายเดินตัวตรงก้าวเท้าเข้ามาในห้อง พร้อมด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใสมีมิตรไมตรี ยกมือพนมทักทายกับทุกคนอย่างเป็นกันเอง ก่อนที่จะนั่งลงบนเก้าอี้ข้างหน้าต่างท่านจะมีโต๊ะสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดเล็ก ความสูงประมาณหัวเข่าตั้งอยู่

คุณยายจะต้อนรับพูดคุยกับทุกคนด้วยความเมตตาเสมอ กันหมด โดยไม่ถือตน ไม่เลือกชั้นวรรณะ เพศ วัย คำพูดของคุณยายที่ พูดคุยกับแขกนั้น ล้วนแสดงให้เห็นถึงดวงปัญญาอันสว่างไสวของท่าน เป็นคำพูดง่ายๆ เป็นกันเอง เต็มไปด้วยความปรารถนาดี ให้กำลังใจ และตรึงใจผู้ที่ได้เข้าไปกราบ ประดุจว่าคุณยายมองเห็นทุกท่านที่เข้า มากราบได้อย่างทะลุปรุโปร่ง

คุณยายมักจะแนะนำให้ทุกคนทำแต่ความดี ให้รักบุญกลัวบาป ท่านมักพูดเสมอว่า

“เกิดเป็นมนุษย์นี้ประเสริฐสุด ให้รู้จักทำบุญ ทำทาน คน เราตายไปแล้วเอาอะไรไปไม่ได้ เอาไปได้แต่บุญกับบาป ทำบุญก็ แยกบุญเอาไป ทำบาปก็แยกบาปเอาไป คนเราตายไปแล้วไม่สูญ มีดวงบุญ ดวงบาป”

บางครั้งท่านก็ทักทายกับผู้มาใหม่ด้วยประโยคที่ชวนให้คิด

“...ดีแล้วที่รู้จักเข้าวัด ถ้าเราไม่เข้าวัดตอนเป็นนี้ ตอนตายเขาก็ห้ามเข้าอยู่ดี จะเข้าตอนเป็นหรือตอนตาย”

คุณยายจะเมตตากับเด็กๆ มาก บางครั้งเด็กๆ ตามคุณพ่อคุณแม่มากราบคุณยาย ท่านก็จะจับมือจับแขนดึงตัวเข้ามาหาบ้าง จับแก้มบ้าง เอามือลูบหัว เสนอผมหรือดึงหางจุกหางเปียเบาๆ ในบางครั้งด้วยความเอ็นดู พร้อมทั้งยิ้มเบิกบาน อารมณ์ดี ท่านมักจะพูดกับเด็กๆ ว่า “อย่าชุนนะ เดี่ยวพ่อแม่จะเขี่ยนเอา”

เด็กบางคนคุณยายก็บอกว่า “ต้องเอามายกให้เป็นลูกยายจะได้เลี้ยงง่าย” คุณยายเคยเล่าให้ฟังว่า “คนโบราณบอกว่าเด็กที่มีบุญมาเกิดพ่อแม่จะเลี้ยงยาก ต้องเอาไปยกให้เป็นลูกคนอื่น ยายก็เหมือนกัน ตอนเด็กๆ เลี้ยงยาก พ่อแม่ต้องเอาไปยกให้เป็นลูกคนอื่น”

เด็กบางคนพอคุณยายบอกว่า “เอามายกให้เป็นลูกยายนะ” ก็ร้องงอแงขึ้นมา คุณยายก็ยิ้มอย่างเมตตาและบอกกับเด็กว่า “ยกให้เป็นลูกยายเฉยๆ แต่ฝากให้พ่อแม่เลี้ยงไว้”

ครั้งมีเด็กรุ่นหนุ่มๆ มากราบคุณยาย ท่านก็มักจะชอบถามว่า “เคยบวชกันแล้วหรือยัง?” เด็กหนุ่มบางคนก็ตอบว่า “เคยบวชธรรมทายาทมาแล้วครับ” บางคนก็ตอบว่า “ยังครับ” ท่านก็เมตตาแนะนำว่า “เกิดเป็นผู้ชายต้องบวช ถ้าไม่บวชเขาเรียกว่าเป็นคนดิบ

ไปบวชให้ได้พรรษารับผ้ากฐินก่อนแล้วค่อยสึก” จะมีเด็กหนุ่ม
กลุ่มหนึ่งชอบมาราบคุณยายเป็นประจำ ซึ่งท่านก็มักจะถามเช่นนี้
เป็นประจำเช่นกัน

บางคนมาราบคุณยาย พร้อมด้วยรูปถ่ายของพ่อแม่พี่น้อง
ญาติสนิทมิตรสหายที่ตนเองรัก ซึ่งจากโลกไปด้วยสาเหตุนานาประการ
เพื่อขออำนาจบุญบารมีของคุณยายช่วยคุ้มครองดูแลถึงให้บุคคล
ทั้งหลายเหล่านั้นได้ไปอยู่ในที่สบายไม่ต้องทนทุกข์

“คุณยายคะ พ่อหนูเสียชีวิตเมื่อวันเสาร์ที่แล้ว หนูเอารูปคุณพ่อ
มาขอให้คุณยายช่วยด้วยค่ะ”

บางท่านก็มาพร้อมด้วยรูปถ่ายขาวดำเก่าเก็บ เหมือนผ่านกาล
เวลามาหลายสิบฤดูกาล

“คุณยายครับ ผมเอารูปคุณพ่อมาขอให้คุณยายช่วยดู ไม่ทราบ
ว่าท่านอยู่ที่ไหน สุขสบายดีหรือเปล่า ท่านเสียชีวิตไปนานแล้วตั้งแต่
ผมยังเด็ก”

พร้อมทั้งส่งรูปถ่ายที่เขียนรายละเอียดต่างๆ ไว้ที่หลังภาพให้
คุณยาย แล้วหันมาบอกกับพี่อาร์พินธุ์ว่า มีรูปอยู่ใบเดียวจะขอคืนด้วย

อาทิยัตถ์มา เขากราบคุณยายอีกครั้งพร้อมทั้งบอกชื่อนามสกุล เพื่อขอรับภาพคิน พื่อาริพันธ์ก็หยิบรูปถ่ายส่งให้คุณยาย คุณยายมอง รูปถ่ายก่อนที่จะยื่นส่งให้แก่ผู้้นั้น พร้อมกับบอกว่ายายช่วยให้ไปอยู่ที่สบายแล้ว แล้วชายหนุ่มผู้้นั้นก็กราบลาคุณยายไป

บางท่านมาพร้อมโฉนดที่ดินแผ่นใหญ่ที่ถ่ายเอกสารมา พร้อมเขียนรายละเอียดต่างๆ มาอย่างเรียบร้อยครบถ้วน พับโฉนดแผ่นใหญ่ใส่ในถาด มาถึงก็วางถาดไว้ที่โต๊ะคุณยาย แล้วก็พนมมือกราบเรียนว่า “คุณยายตอนนี้ลูกเดือดร้อนเรื่องการเงิน มีที่ดินอยู่ผืนหนึ่งอยู่แถว... ขอบุญบารมีคุณยายช่วยให้มีคนมาซื้อ ให้ลูกขายที่ดินได้ด้วยเถิด...จะได้นำเงินมาใช้หนี้ใช้สิน ทำบุญทำทาน” คุณยายก็รับมาพร้อมทั้งบอกว่า “แล้วยายจะช่วย”

ต่อมาไม่นานนักเขาได้กลับมากราบคุณยายอีกครั้ง พร้อมทั้งของปัจจัยในถาด หน้าซองนั้นเขียนว่า

เมื่อวันที่...ลูกมากราบขอบุญบารมีคุณยายให้ลูกขายที่ดินได้ตอนนี้ขายที่ได้แล้ว ลูกและครอบครัวขอกราบขอบพระคุณคุณยาย และนำปัจจัยมาร่วมทำบุญอุทิศกับคุณยายจำนวน...

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ลูก...

จากปากต่อปากของคนที่มาขอให้คุณยายช่วยแล้วเสร็จแล้ว
เล่าต่อๆ กันไป ทำให้มีคนนำโฉนดที่ดินบ้าง แผนที่บ้านบ้าง ตึกแถว
บ้าง มาขอให้คุณยายช่วยอยู่บ่อยๆ ใครนำมาให้คุณยายช่วย ท่าน
ก็เมตตารับไว้ทุกคนและมักมีเหตุอัศจรรย์เกิดขึ้นกับผู้ที่มาขอบารมี
คุณยายอย่างคาดไม่ถึงอยู่เสมอ

บางคนมาราบคุณยายด้วยสีหน้าวิตกกังวล มีความทุกข์อย่าง
ไม่รู้จะไปหาที่พึ่งที่ไหนแล้ว เข้ามาราบคุณยายพร้อมด้วยน้ำรูปถ่าย
ของมารดามาด้วย

“คุณแม่หนูเป็นมะเร็ง คุณหมอบอกว่าเป็นขั้นสุดท้ายแล้ว”
คุณยายรับรูปถ่ายมาดู แล้วค่อยๆ พูดว่า

“มะเร็งนี้ใครเป็นแล้วหายยากนะ ให้แม่เขาสวดมนต์ไหว้พระ
ทำบุญทำทาน จะได้เป็นบุญติดตัวไป ถ้าแม่เขาสวดไม่ไหวก็สวดให้
แม่เขาฟัง” พร้อมทั้งพูดให้กำลังใจว่า “ช่วยตอนเป็นไม่ได้ ช่วยตอน
ตายก็ได้”

คุณยายมักพูดอยู่เสมอว่า มะเร็งนี้ใครเป็นแล้วหายยาก แล้วท่าน
ก็จะพนมมือยกขึ้นอธิษฐานเสมอๆ ว่า “ไอ้โรคนี้อย่าให้ข้าพเจ้าหรือ
ใครๆ ได้พบเจอเลย ให้มันสูญหายไปจากโลก ตกขอบทะเลไปเลย”

บางคนมาหาคุณยายด้วยความเร่งรีบ “คุณยายคะ วันนี้คุณแม่จะผ่าตัดหัวใจ คุณแม่อายุเยอะแล้ว เกรงว่าจะเป็นอันตราย หนูเลยมาราบเรียนคุณยาย ขอบุญบารมีคุณยายคุ้มครองให้แม่หนูปลอดภัยด้วยค่ะ”

คุณยายตอบไปว่า “ให้แม่ของคุณนี่ก็ถึงแต่บุญกุศล มันมีหยาบกับละเอียด พวกหมอก็รักษาแบบหยาบที่เราเห็นกันอยู่ (คือการรักษาด้วยยา หรือเครื่องมือทางการแพทย์ทั้งหลาย) ต้องมีส่วนละเอียดช่วยด้วย คือ บุญกุศลที่เราได้ทำมา ให้แม่ของคุณนี่ถึงบุญ แล้วยายจะช่วย”

แล้วแขกผู้นั้นก็กราบลาคุณยาย เพื่อที่จะรีบไปเฝ้าคุณแม่ที่โรงพยาบาลต่อ

บางคนถูกคนใกล้ชิดโกงมาไม่ทราบจะทำอย่างไรจึงจะได้เงินคืนก็มาหาคุณยาย กราบขอให้คุณยายช่วย คุณยายท่านก็รับฟังและให้คำพูดที่เป็นข้อคิด ข้อเตือนใจ ด้วยประโยคสั้นๆ แต่เก็บไว้ใช้ได้ตลอดว่า “เชื่อก็เชื่อได้ แต่อย่าเพิ่งไว้วางใจ”

แขกบางท่านก็มาแลกเปลี่ยนเหื่อความคาดหวัง แต่ไม่เกินความจริง เช่น มีสุภาพสตรีท่านหนึ่งดูจากหน้าตาคาดว่าอายุประมาณ ๔๐ กว่าปี ทำทางเป็นคนโง่งน่าง พุดจาฉะฉานเข้ามาราบคุณยาย

สตรีผู้นั้นเล่าให้คุณยายฟังว่า “เมื่อก่อนดิฉันปวดหลังไปหาหมอมา
ทั่ว ใครเชื่อว่าที่ไหนดีก็ไปมาหมด แต่ก็ยังไม่หายปวดหลังสักทีจนได้
มาทราบคุณยาย มาคราวที่แล้วคุณยายเอามือลูบหลังให้ พอดิฉันกลับ
บ้านไปแล้วหายปวดหลังเลย มาคราวนี้อายากจะขอให้คุณยายช่วยนวด
ที่ไหล่ที่แขนให้อีก”

คุณยายท่านก็หัวเราะเล็กน้อยและตอบแขกผู้นั้นไปว่า “ยาย
นวดไม่เป็น” โดยไม่ฟังเสียงสตรีท่านนั้นก็กระเถิบตัวหลบโตะตัวเตี้ยๆ
ที่ตั้งอยู่หน้าคุณยาย อ้อมไปด้านหลังเข้ามาหาคุณยายใกล้ๆ แล้วก็พูด
ว่า “คุณยาย แค่อุ้มจับๆ ให้อีกได้ค่ะ” พร้อมๆ กับกุกุกจ้อจ้อหลังใน
ท่าเตรียมพร้อมให้คุณยายนวดให้เต็มที่ มือก็ยังพนมไว้ หน้าก็หันไป
ทางแขกผู้อื่นที่รอกทราบคุณยายอยู่ คุณยายท่านก็เมตตาหัวเราะน้อยๆ
แล้วเอื้อมมือไปบีบเบาๆ ที่หัวไหล่ของสตรีผู้นั้นแล้วก็พูดว่า “เฮ้อ! ขอให้
หาย” เขาก็ปีติทราบขอบพระคุณ แล้วยิ้มหน้าบานเดินออกจากห้องไป

ข้าพเจ้านึกขำในกริยาท่าทางที่เอาจริงเอาจังของสตรีท่านนั้นที่
เข้ามาทราบคุณยาย แต่สิ่งที่เขาพูดนั้นไม่เกินจริงเลย มือของคุณยาย
มีพลังมากมายมหาศาล ทั้งพลังภายนอกและพลังภายใน ผู้ใดที่เคย
ประสบด้วยตัวเองจะสัมผัสถึงพลังนี้ได้ดี แค่เพียงคุณยายจับมือหรือ

ลูบหัวเบาๆ พลั้งแห่งความชุ่มเย็น ความเป็นสิริมงคลก็แผ่ไปทุกชุมชน
ทุกส่วนของร่างกาย

แขกที่มากราบคุณยายมีสารพัด ทุกประเภท ทุกรูปแบบ
คุณยายก็พูดคุยได้กับคนทุกประเภท ทุกรูปแบบ โดยที่ทุกคนจะสัมผัส
ได้ถึงความบริสุทธิ์จริงใจ ความเมตตา ปราบปรามที่ดีที่ท่านมีต่อทุกคนโดย
เสมอกัน พวกเขาจะกลับไปพร้อมกับความหวังและกำลังใจ ด้วยความ
คิดที่ว่าบุญเท่านั้นเป็นที่พึ่งของเรา เพราะคุณยายจะสอนให้คิดถึงแต่
บุญกุศลและสิ่งที่ดีงาม ทุกสิ่งสำเร็จได้ด้วยอำนาจของบุญกุศล ท่าน
มักจะให้พรเสมอๆ ว่า **“คิดปราบปรามสิ่งใดก็ขอให้สำเร็จทุกประการ
ด้วยอำนาจแห่งบุญกุศล”**

ประมาณว่าแขกที่มากราบคุณยาย ส่วนใหญ่จะมากกราบขอพร
ขอบุญบารมีให้คุณยายช่วยเป็นส่วนใหญ่ อีกส่วนหนึ่งก็เป็นพวกที่มา
กราบขอบคุณคุณยายที่ช่วยให้สมปราบปรามในสิ่งที่ขอและทำให้เขา
มีชีวิตที่ร่มเย็นเป็นสุข แขกอีกส่วนหนึ่งคือคนที่มากกราบคุณยายเป็น
ประจำแทบทุกอาทิตย์ นำโน่นนำนี่มาถวายคุณยาย บางคนไม่มีเรื่อง
อะไรก็ขอเพียงได้มากกราบและเห็นหน้าคุณยาย บางท่านกราบคุณยาย
เสร็จแล้วยังไม่กลับ ถอยไปนั่งอยู่หลังห้อง นั่งเฝ้าฟังคุณยายคุยกับ
แขกจนหมดห้องแล้วจึงกลับอย่างนี้ก็มี

ช่วงอาทิตย์หลังงานกฐินหรืองานผ้าป่า คุณยายก็จะแจก ล็อกเกอร์ให้คุณยายให้แก่ผู้ที่ร่วมทำบุญกองกฐินหรือกองผ้าป่า ที่นำ บัตรมารับ คุณยายจะหยิบ “ล็อกเกอร์” วางใส่มือผู้รับและมักจะ พูดว่า “เอายายไปอยู่ด้วยนะ” ผู้ใดที่เอาคุณยายไปอยู่ด้วย (ที่ใจ) เสมอๆ ก็มักจะพบกับอานุภาพความศักดิ์สิทธิ์ของล็อกเกอร์อยู่เสมอ

คุณยายจะรับแขกด้วยความยิ้มแย้มสดชื่นเบิกบานแจ่มใส ไม่ว่า อากาศจะร้อนเพียงใด โดยเฉพาะวันอาทิตย์ต้นเดือนจะมีคนมาราบ คุณยายเยอะแยะมากมาย ต่างก็มานั่งรุ่มล้อมรอกราบคุณยายแน่นห้อง เต็มไปหมด ช่างๆ ที่นั่งคุณยายแม้มีพัดลมตัวเล็กๆ เปิดให้ลมพัดผ่าน ระบายอากาศ แต่ก็ไม่อาจช่วยให้คลายความร้อนได้

กระดาศพิษชูแผ่นแล้วแผ่นเล่าที่ข้าพเจ้าส่งให้พี่อารีพันธุ์เพื่อขับ เหมื่อที่ซึมออกมาอย่างไม่ขาดสาย ตามหน้าผากและข้างหูของคุณยาย

ถ้วยยาหอมที่ขงเสร็จแล้ว ถูกนำมาตั้งไว้ข้างๆ เพื่อรอให้พี่ อารีพันธุ์หาจังหวะเอาให้คุณยายดื่ม บางครั้งตั้งไว้จนยาเย็นต้องไปขง เปลี่ยนแก้วใหม่มา

แต่คุณยายก็ยังคงรับแขก ด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส ด้วยความ ยินดีในหน้าที่นี้ยิ่งนัก...หน้าที่ของการเป็นกัลยาณมิตร เป็นผู้นำบุญ และเป็นเนื่อนาบุญให้แก่ทุกๆ คน

จนเมื่อแขกคนสุดท้ายเดินออกไป คุณยายจึงลุกขึ้นเดินออกจากห้องไปพร้อมพี่อาร์พันธุ์ ก่อนที่จะออกจากประตู คุณยายก็ไม่ลืมที่จะหันหลังกลับมาบอกข้าพเจ้าซึ่งกำลังเก็บข้าวของดูความเรียบร้อยของห้องอยู่ว่า “อย่าลืมปิดไฟและดึงปลั๊กพัดลมออกด้วยนะ” คุณยายท่านจะประหยัดและละเอียดรอบคอบในการใช้สิ่งของเช่นนี้เสมอ

ข้าพเจ้ายังจำได้ มีหลายครั้งที่ภาพของคุณยายในวัย ๘๐ กว่า จะย่างเข้า ๙๐ ก่อนที่จะออกไปรับแขก หรือหลังจากรับแขก ท่านต้องทานยาหอมและนอนอยู่บนเตียง เพราะหน้ามีดมีนศิริระ แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นอุปสรรคสำหรับท่านเลย เพราะด้วยความที่เป็นนักสู้ผู้ทรหดอดทน ด้วยความที่เป็นผู้ทำอะไรก็ทำอย่างสม่ำเสมอ ถ้าไม่มีเหตุสุดวิสัยจริงๆ ท่านจะลงรับแขกเป็นประจำทุกวันอาทิตย์ และท่านมักถามด้วยความเมตตาว่า “เขามาคอยยาวนานแล้วหรือยัง ไม่อยากให้คนที่ตั้งใจมารายบายผิดหวังกลับไป ลงไปให้เขาเห็นสักหน่อยก็ยังดี”

นอกจากคุณยายจะรับแขกทุกวันอาทิตย์แล้ว ในวันธรรมดาก็มักมีคนมารายบายคุณยาย บางคนมีเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจ บางคนมีเรื่องปัจจุบันทันด่วนต้องรีบมาก่อนวันอาทิตย์ ส่วนใหญ่จะมาดักกรอในช่วง

ที่ท่านเดินออกมาจากที่พักเพื่อไปตรวจคร้ว หรือบริเวณใกล้เคียง ซึ่งหากคุณยายพบ ท่านก็จะเมตตาพูดคุยและช่วยเหลือทุกคนไป

ครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน ขณะที่คุณยายเดินข้ามฝั่งจากกุฏิกลับมาที่ห้องเลข๓ มีน้องผู้หญิงคนหนึ่ง อายุคงประมาณ ๒๐ ปีต้นๆ ไม่ทราบว่ามีมาจากทางไหน เดินตรงดิ่งเข้ามาหาคุณยายในทันทีที่เห็น

คุณยายถามซ้ำๆ ว่า “มีอะไร” น้องคนนั้นตอบคุณยายด้วยคำถามว่า “คุณยายว่างหรือเปล่าคะ อยากขอเชิญคุณยายไปคุยทางโน้น (ศาลาดุสิต)” พร้อมทั้งทำตาแดงๆ เนื่องจากคุณยายไม่ค่อยสบายเป็นหวัดยังไม่หายดี ข้าพเจ้าจึงรีบเข้าไปกระซิบบอกน้องผู้นั้นไปว่า “คุณยายไม่ค่อยสบาย คงไม่สะดวกที่จะไป ขอให้คุ้ยสั้นๆ ตรงนี้ก็แล้วกัน”

แต่คุณยายซึ่งมีปกตินิสัยเป็นผู้มีเมตตาสงสารทุกคนอยู่แล้ว ท่านเดินนำไปที่ศาลาดุสิตเพื่อนั่งรับฟังเรื่องราวจากน้องผู้นั้น ข้าพเจ้าอดเป็นห่วงสุขภาพท่านไม่ได้ ได้แต่นึกในใจว่า “คุณยายท่านคงออกมาโปรดน้องคนหนึ่งที่เขามีความทุกข์อยากจะมาพึ่งคุณยาย” น้องผู้หญิงคนนั้นมีปัญหาครอบคร้ว อยู่ในครอบครัวที่แตกแยก ต้องอยู่กับแม่เลี้ยงเล่าเรื่องให้คุณยายฟังไป ร้องไห้ไป

คุณยายนั่งรับฟังนานพอสมควร และได้เมตตาเตือนสติให้กำลังใจว่า “การได้เกิดเป็นคนเป็นของยาก ที่เป็นอย่างนี้เพราะเป็นกรรมเก่า เป็นผลเนื่องจากอดีตที่เราทำมา เพราะฉะนั้นเราต้องอดทนทำความดีเรื่อยไป อดทนไปเถอะอีกไม่กี่ปีก็ตายแล้ว”

น้องผู้นั้นยังเล่าให้คุณยายฟังอีกว่า เคยมีแม่ชีมาดูให้และบอกว่าเมื่อชาติก่อนเขาเคยเกิดเป็นลิง

คุณยายรับบอกว่า “อันนั้นไม่สำคัญ ชาติก่อนเราเกิดเป็นอะไร ไม่สำคัญ ที่สำคัญตอนนี้เราเกิดมาเป็นคน ให้เร่งทำความดีจะได้เป็นบุญกุศลติดตัวไป ให้รีบๆ เรียนให้จบแล้วหางานทำ จะได้มีเงินเดือน ไม่ต้องไปพึ่งคนอื่นเขา ยายหนังสือตัวเดียวก็ไม่รู้ แต่ได้มาสร้างวัดให้เขาอยู่ ยายสู้มาตลอด กว่าจะได้ไปอยู่วัดปากน้ำก็ต้องไปทำงานอยู่ที่บ้านเขา ทำทุกอย่าง กวาดบ้าน ถูบ้าน ริดผ้าของคนนั้นคนนี้ ยายไม่ท้อเลย เกิดเป็นคนมันต้องอดทน ใครจะพูดจะว่าอะไรก็อดทนเอา”

คุณยายทั้งปโลบ ทั้งให้กำลังใจ และชี้ทางสว่างให้ แล้วน้องคนนั้นก็ลากลับไป ข้าพเจ้าไม่ทราบว่ ปัจจุบันน้องคนนี้มีชีวิตเป็นอยู่อย่างไร แต่ข้าพเจ้านั่นใจว่า ถ้าน้องคนนั้นได้ประพฤติปฏิบัติตามที่คุณยายชี้แนะ น้องคนนั้นจะประสบความสำเร็จ สามารถฟันฝ่าเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ของชีวิตไปได้อย่างแน่นอน

แม้คุณยายจะไม่ค่อยสบาย
แต่ท่านไม่ได้กังวลใจกับเรื่องความเจ็บป่วย
มากไปกว่าเรื่องที่ว่า
ทำอย่างไรจึงจะช่วยเหลือผู้คน
ที่มาขอพึ่งให้พ้นทุกข์ได้
ความเมตตาของคุณยายนี้
ยิ่งใหญ่สุดที่จะประมาณ
มิให้โดยถ้วนทั่วแก่ทุกคน
โดยไม่เลือกชั้นวรรณะ
ไม่ว่าเขาผู้นั้นจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ เศรษฐี หรือยาก
เมื่อได้มาพบพานแล้วก็จะได้รับความเมตตาจากท่าน
โดยถ้วนหน้าเสมอกัน...
สมดังชื่อคุณยายจันทร์
ดวงจันทร์วันเพ็ญ...
สาดแสงเหลือนวลเย็นตาเย็นใจแก่ทุกคนที่ได้พบเห็น
ไม่ว่าเขาผู้นั้นจะเป็นจักรพรรดิ
คหบดี คนสามัญธรรมดา ยาก หรือขอทาน
ก็มีสิทธิ์ได้ยลแสงอร่ามเหลือนวลงดงามแห่งดวงจันทร์
โดยถ้วนทั่วเสมอกัน

“การได้เกิดเป็นคนเป็นของยาก
ที่เป็นอย่างนี้เพราะกรรมเก่า
เป็นผลเนื่องจากอดีตที่เราทำมา
เพราะฉะนั้นเราต้องอดทนทำความดีเรื่อยไป
อดทนไปเถอะ อีกไม่กี่ปีก็ตายแล้ว”

ปรนิมมิตวสวัตดี

ชื่อสวรรค์ทั้ง ๖ ชั้น ได้ถูกนำมาตั้งเป็นชื่ออาคารต่างๆ ภายในวัด ตั้งแต่อาคารจาทุมหาราชิกา ดาวดึงส์ ยามา ดุสิต นิมมานรดี รวมทั้งอาคารปรนิมมิตวสวัตดี ซึ่งเป็นชื่อของสวรรค์ชั้นที่ ๖ ที่น้อยคนจะรู้จัก และเรียกชื่อนี้เหมือนอาคารอื่นๆ อาจเพราะเป็นชื่อที่เรียกยาก และป้ายชื่อถูกบดบังด้วยหมู่แมกไม้ แต่ทุกคนจะรู้จักและเรียกชื่ออาคารนี้จนติดปากว่า “กุฏิคุณยาย”

กุฏิคุณยายจะตั้งอยู่เป็นหลังแรกในเขตสังฆาวาส อยู่ใกล้โรงทานหรือครัว เดินไปมาได้สะดวก ถ้าดูตามพื้นที่ในเขตแผ่นดินผืนแรกของวัด กุฏิคุณยายผู้เป็นศูนย์รวมใจของทุกคนในเขตบุญสถานแห่งนี้ จะตั้งอยู่ประมาณจุดกึ่งกลางของพื้นที่พอดี ห้อมล้อมไปด้วยต้นไม้ใหญ่เล็ก และพรรณไม้หอมนานาชนิด เช่น แก้ว พิกุล ลำดวน การเวก ฯลฯ ไม่มีรั้วหรือขอบเขตอาณาบริเวณ มีเพียงแผ่นป้ายที่วางกันไว้ตรงทางเดินเข้ากุฏิว่า “ห้ามเข้าภายในบริเวณกุฏิ”

ลักษณะของกุฏิจะเป็นกุฏิชั้นเดียว รูปทรงเรียบง่าย มีใต้ถุนเตี้ยๆ มีบันได ๒ ชั้น สร้างด้วยความมั่นคงแข็งแรง ที่บนผนังตรงประตูเข้ากุฏิ จะมีแผ่นป้ายเขียนติดไว้ว่า

ถนัด และโมลี คอมนตร์

สร้างอุทิศให้

พระยาพิพากษาสัตยาธิปัตย์

พ.ศ. ๒๕๑๘

ช่วงที่ข้าพเจ้าเริ่มไปช่วยงานฟิอารีพันธุ์ คุณยายจะพักอยู่ที่กุฏิ เฉพาะช่วงกลางคืน ส่วนช่วงกลางวัน ท่านจะมาพักอยู่ที่ห้องข้างล่างที่อยู่ตรงข้ามกุฏิ ซึ่งมักจะเรียกกันว่า “ห้องเลขาฯ” ข้าพเจ้าจะมาช่วยรับบุญในช่วงพลัดกลางวัน ทำหน้าที่อุปฐากรับใช้ท่านอยู่ที่ห้องเลขาฯ นี้

ระหว่างพักอยู่ที่ห้องเลขาฯ คุณยายมักชอบเดินไปดูความเรียบร้อยที่กุฏิเสมอๆ ข้าพเจ้าจึงมีโอกาสดูตามท่านเข้าไปในเขตบริเวณกุฏิด้วย ก่อนหน้านี้ข้าพเจ้าเคยแต่เดินผ่านกุฏิคุณยาย ความรู้สึกที่มีต่อคำว่า “กุฏิคุณยาย” เมื่อได้ยินหรือทุกครั้งที่ได้เดินผ่าน จะรู้สึกว่าสถานที่แห่งนี้เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่พักอาศัย เป็นที่นั่งสมาธิเจริญภาวนาของบุคคลผู้เป็นครูบาอาจารย์ ผู้มีธรรมะสูง

ไม่ว่าจะเป็นดวงแก้ว ล็อกเกตหรืออะไรก็แล้วแต่ ที่นำขึ้นไปไว้บนกุญ
คุณยายแล้ว จะถือว่าเป็นสิริมงคลและเป็นของศักดิ์สิทธิ์ยิ่งนัก ดังจะ
เห็นได้จากอานุภาพทั้งหลายที่ได้ประสบ และนำมาเล่าสู่กันฟัง

ด้านหลังของกุญ จะมีมุดตั้งเก๊าให้คุณยายนั่งพัก เป็นเก๊าอี๋ห่วย
ตัวเก๊าๆ ซึ่งถ้าหากท่านมานั่งตรงนี้จะมองเห็นวิวทิวทัศน์ทางฝั่งน้ำพอดิ

ระหว่างคุณยายขึ้นไปดูความเรียบร้อยบนกุญ เมื่อส่งคุณยาย
ขึ้นบนกุญแล้ว ข้าพเจ้ามักจะยืนรออยู่ข้างล่าง ไม่ได้เข้าไปข้างในด้วย
บางครั้งก็ได้ยินเสียงท่านพูดคุยด้วยดังผ่านออกมา บางครั้งเห็นขึ้นไป
แล้วเงียบไปนาน ข้าพเจ้าก็จะส่งเสียงถามท่าน “คุณยายทำอะไรอยู่
คะ” บางครั้งคุณยายก็เรียกให้ขึ้นไปช่วยหาสิ่งของ ข้าพเจ้าก็ได้แต่บ่าย
เบี่ยงและกราบเรียนให้ท่านลงมา คิดเอาเองว่า เรายังเป็นเด็ก เพิ่งมา
ใหม่ และบนกุญคุณยายเป็นสถานที่สำคัญ คงยังไม่ถึงเวลาที่เราควรจะ
ขึ้นไป คุณยายท่านเดินออกมาและมีคำพูดบางประโยค ซึ่งเหมือนกับรู้
และหยั่งเข้าไปในใจของข้าพเจ้าได้อย่างทะลุปรุโปร่ง ทำให้ข้าพเจ้าปิติ
ใจและยิ่งเพิ่มความเคารพรัก และเลื่อมใสศรัทธาในตัวท่านมากยิ่งขึ้น

จนกระทั่งวันหนึ่ง ข้าพเจ้าก็มีโอกาสขึ้นไปบนกุญ จำได้ว่าวันนั้น
พี่อาร์พันธุไม่ค่อยสบาย ตามปกติพี่อาร์พันธุจะเป็นผู้รับบุญอุปัฏฐาก

คุณยายช่วงกลางคืน วันนั้นจึงให้ข้าพเจ้าไปช่วยรับบุญช่วงกลางคืน ด้วย ได้นัดเวลาให้ข้าพเจ้าขึ้นไปบนกุฏิตอน ๓ หุ่

พอถึงเวลา ๓ หุ่ ข้าพเจ้าก็ขึ้นไปบนกุฏิ อุดต้นต้นจนหัวใจ ขยายพองโตไม่ได้ พยายามเอาใจจรดศูนย์กลางกายไว้ตลอด ตั้งแต่ก้าวขึ้นบันไดกุฏิ ที่ระเบียงหน้ากุฏิมีไฟดวงเล็กๆ เปิดไว้ พอให้มองเห็นทาง แต่พอเปิดประตูเข้าไปในกุฏิ ไม่มีไฟดวงไหนเปิดไว้เลย มีแต่แสงสลัวๆ จากไฟตามถนนที่ส่องลอดเข้ามาตามช่องหน้าต่างที่เปิดแง้มไว้นิดๆ บรรยากาศดูเงียบสงบ ข้าพเจ้าจึงต้องเดินและทำทุกอย่างด้วยความระมัดระวังเป็นที่สุด เพราะเกรงว่าจะส่งเสียงดังรบกวนคุณยาย ซึ่งขณะนั้นท่านนอนหลับตาอยู่บนเตียงแล้ว

ห้องนอนของคุณยายเป็นห้องเล็กๆ มีเตียงตั้งอยู่ ข้างผนังห้อง มีชั้นวางของเล็กๆ เหลือพื้นที่อีกเล็กน้อยทางด้านข้างและปลายเตียงพอเป็นทางเดินเท่านั้น

สำหรับผู้สูงอายุ การใช้เตียงจะสะดวกต่อการนอนและลุกนั่งมากกว่าการนอนกับพื้น เตียงของคุณยายเป็นเตียงแบบเรียบง่าย เกลี้ยงๆ เป็นแผ่นกระดานไม้อัดหนาๆ แผ่นใหญ่แผ่นเดียว วางบนโครงเหล็กสแตนเลส ๔ ขา ความสูงของเตียงอยู่ในระดับที่เมื่อคุณยายนั่งแล้ววางเท้าเหยียบพื้นพอดี

ที่นอนของคุณยายเป็นที่นอนบางๆ มีแผ่นรองนอนสีขาวปูทับอีกที ที่หัวเตียงข้างหมอนจะมีพัดที่ทำจากไม้ไผ่จักสานและไฟฉายวางอยู่ ไม่มีเครื่องปรับอากาศ หรือเครื่องทำความเย็นใดๆ (ในขณะนั้น)

ข้าพเจ้าเลือกหาหมอนอนที่พอจะได้ยินเสียงหากท่านลุกขึ้นมาเป็นบรรยากาศที่แปลกใหม่สำหรับข้าพเจ้า บรรยากาศช่างเงียบสงัดสงบ ชวนให้สำรวมระวัง และเอาใจจรดศูนย์ไว้ตลอดเวลา ข้าพเจ้ารู้สึกตัวเองนอนหลับ แต่ขณะเดียวกันก็จะได้ยินเสียงทุกครั้งที่คุณยายลุกขึ้นมา โดยไม่ต้องมีใครปลุกเรียก

ในช่วงกลางคืน ปกติคุณยายจะลุกขึ้นมาเข้าห้องน้ำหลายครั้งด้วยความที่ท่านเป็นผู้ที่เกรงใจผู้อื่นเสมอ ท่านก็จะลุกขึ้นเอง โดยไม่ปลุกเรียกใคร เป็นหน้าที่ของพวกเราที่ต้องหิว ทันทิที่ที่ได้ยินเสียงคุณยายขยับพลิกตัวจะลุกขึ้น เราต้องรีบลุกขึ้นมาก่อนที่ท่านจะลุกเดินไปเอง

ครั้งแรกของการมารับบุญช่วงกลางคืน ข้าพเจ้าไม่ได้นำอุปกรณ์สำคัญในการทำหน้าที่คือไฟฉายไปด้วย เนื่องจากคุณยายไม่ชอบให้เปิดไฟโดยไม่จำเป็น ไฟฉายจึงเป็นอุปกรณ์ที่ต้องใช้อยู่เสมอในช่วงกลางคืน พี่อารีพันธุ์ซึ่งนอนป่วยอยู่ที่พื้นข้างๆ เพียงคุณยาย จะมีไฟฉาย

อยู่ข้างตัวเช่นเดียวกัน ทันทีที่คุณยายลุก พี่อาร์พินธุ์จะรีบเปิดไฟฉาย
วางแผนพื้นส่องทางเดินให้คุณยาย

คุณยายยังแข็งแรง ลูกเหินเดินเองได้สะดวก ข้าพเจ้าจึงได้แค่
เพียงเดินตามท่านทุกฝีก้าวในระยะที่พร้อมจะคว้าจับท่านได้ทุกเมื่อ
ด้วยความมีสติและระมัดระวัง คอยดูพื้นที่ทางเดินให้ท่าน ไม่ให้ไป
สะดุดหรือชนอะไร

ในตอนกลางคืน คุณยายจะสวมหมวกอีกแบบหนึ่งซึ่งไม่คุ้นตา
เป็นหมวกไหมพรม ถักเป็นตาข่ายใหญ่ๆ บางๆ สวมไว้เพื่อไม่ให้ศีรษะ
เย็นเกินไป เป็นภาพแปลกใหม่สำหรับข้าพเจ้า ใบหน้าท่านดูสงบนิ่ง น่า
เกรงขาม ในความรู้สึกของข้าพเจ้า **ดูเหมือนว่าท่านกำลังอยู่กับงาน
ละเอียดตลอดเวลา ท่านจะทำอะไรทุกอย่างด้วยความแน่วแน่ มีสติ
ระมัดระวัง ไม่มีเสียงดัง บรรยาการรอบๆ ดูเงียบสนิท**

ข้าพเจ้าพยายามเอาใจจดจ่ออยู่ไว้ตลอดเวลา ไม่ใช่เพราะกลัว
ว่าท่านจะรู้ว่าข้าพเจ้าคิดอะไรอยู่ แต่เพราะเกรงว่าจะทำอะไรให้เป็น
ที่รำคาญหรือไม่ถูกใจท่าน การที่เอาใจจดจ่ออยู่ตลอดเวลาทำให้
ข้าพเจ้ามีสติ เกิดความสำรวมระวัง และรู้จักช่างสังเกต ทำให้เกิด
ความมั่นใจ รู้จังหวะและขั้นตอนในสิ่งที่ควรจะทำ สิ่งที่จะควรจะทำ

จากเตียงนอนของคุณยาย เดินมาไม่ถึงก้าวก็ถึงห้องน้ำ ข้าพเจ้าจะรีบเปิดสวิตช์ไฟที่หน้าห้องน้ำให้ ท่านจะตักน้ำราดสั้วมและทำอะไรทุกอย่างด้วยตัวเอง ข้าพเจ้าอยากจะช่วยตักน้ำราดสั้วมให้ท่าน แต่ท่านก็ทำเองทุกครั้งไป และทุกครั้งหลังจากเข้าห้องน้ำ ท่านจะเดินไปที่ซิงก์น้ำที่อยู่ข้างๆ หยิบแก้วสเตนเลสใบเล็กๆ มีหูจับ ดูจากสภาพแก้วใบนี้คงผ่านการใช้งานมาเป็นเวลานานแล้ว ท่านจะรองน้ำจากก๊อกกลั้วปาก ๒-๓ ครั้ง แล้วบ้วนน้ำทิ้ง ก่อนเดินกลับไปเตียงนอน

เมื่อท่านเอนหลังลงนอนแล้ว ไม่ว่าจะหลับหรือยังไม่หลับ ท่านจะนอนนิ่งๆ ไม่มีการพลิกขยับตัวไปมา มีแต่มือขวาเท่านั้นที่พอจะสังเกตเห็นการเคลื่อนไหว หากท่านยังไม่หลับ ท่านมักจะวางมือขวาไว้บริเวณตรงท้อง ข้าพเจ้าประมาณว่าน่าจะเป็นแถวศูนย์กลางกาย บางครั้งจะเห็นนิ้วของท่านขยับวนไปวนมาบริเวณนั้น เหมือนกำลังนอนนึกตรึกอะไรอยู่ บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้าเห็นท่านทำปากขมุขมิบ เหมือนกำลังพูดอะไรอยู่ ข้าพเจ้าพยายามมองดูที่ปาก และเงี่ยหูฟังว่า คุณยายพูดอะไร แต่ข้าพเจ้าไม่ได้ยินเสียงนั้นเลย

คุณยายพูดอะไรหนอ? และพูดอยู่กับใคร?

การมารับบุญช่วงกลางคืนในวันแรกของข้าพเจ้าผ่านไปด้วยดี คุณยายลุกขึ้นมาเข้าห้องน้ำประมาณ ๓-๔ ครั้ง ในเวลาต่อมาข้าพเจ้า

ก็มีโอกาสมารับบุญในตอนกลางคืนอีก จากนั้นๆ ครึ่งก็เป็นบ่อยครั้งขึ้น บางครั้งข้าพเจ้ามารับบุญก่อนช่วงที่คุณยายจะนอน ทำให้ได้เห็นและสัมผัสถึงความเมตตาอันยิ่งใหญ่ของคุณยายที่ท่านมีให้กับทุกๆ คน...เป็นความเมตตาอันยิ่งใหญ่สุดที่จะประมาณ

ก่อนปิดไฟนอน คุณยายจะมีการบ้านแทบทุกคืน การบ้านของท่าน คือการช่วยเหลือลูกหลานทั้งหลายที่มาขอพึ่ง ขอพร ขอบุญบารมีกับท่าน ช่วงก่อนนอน พี่อาร์พันธุจะนำรูปถ่าย หรือข้อความทั้งหลายที่มีคนมาขอบุญบารมีมาอ่านให้คุณยายฟัง ถ้ามีรูปถ่ายก็จะอ่านรายละเอียดแล้วเอารูปถ่ายให้ท่านดู

คุณยายจะฟังว่า คนนั้นคนนี้มาขอให้ยายช่วยอะไรด้วยความตั้งใจและใส่ใจ ตั้งแต่คนแรกจนถึงคนสุดท้าย ดังจะสังเกตได้จาก ถ้าตอนไหนท่านสงสัยในรายละเอียดก็จะถามพี่อาร์พันธุอีกครั้ง ก่อนที่ท่านจะเข้าที่เตียงธรรมะช่วยอย่างเอาจริงเอางัง บางครั้งก็นิ่งเงียบไปสักพัก แล้วท่านก็จะซักถามในรายละเอียดขึ้นมาอีก จึงทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกประทับใจมากในความเมตตาของคุณยายที่มีให้ต่อทุกคน

ใครมีเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจมาขอบุญบารมีกับคุณยาย ท่านจะเมตตาช่วยเหลืออย่างจริงจัง จริงใจ โดยถ้วนทั่วเสมอกันหมด โดยไม่เลือกว่าคนคนนั้นจะเป็นใคร คนเก่าหรือคนใหม่ รู้จักหรือไม่รู้จัก ฯลฯ

ใครที่มาถึงคุณยายแล้ว ท่านจะช่วยทุกคนอย่างเต็มที่ ข้าพเจ้าไม่
สงสัยเลยว่า ใครๆ ต่างก็มาหาคุณยาย ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนไกลแสนไกล
ก็มาราบมาหาคุณยายเพื่อให้ท่านช่วย

ต่อมา...ข้าพเจ้าเริ่มจะได้ยินเสียง ขณะที่คุณยายทำปาก
ขมุบขมิบในยามค่ำคืนดึกดื่น เป็นกระแสเสียงแห่งมหาเมตตาที่ท่าน
มีให้แก่มวลมนุษย์และสรรพสัตว์ทั้งหลายนั่นเอง

ในระหว่างที่ท่านนอนนิ่งๆ เงียบๆ ท่ามกลางความมืดสลัว
ข้าพเจ้าพอที่จะมองเห็นคุณยายยกมือพนมขึ้นจรดศีรษะครั้งแล้วครั้ง
เล่า พร้อมกับมีเสียงพูดอธิษฐานดังแว่วขึ้นมาว่า

“ใครมาขออนุญขานมียาย

ขอให้เขาสำเร็จทุกคน

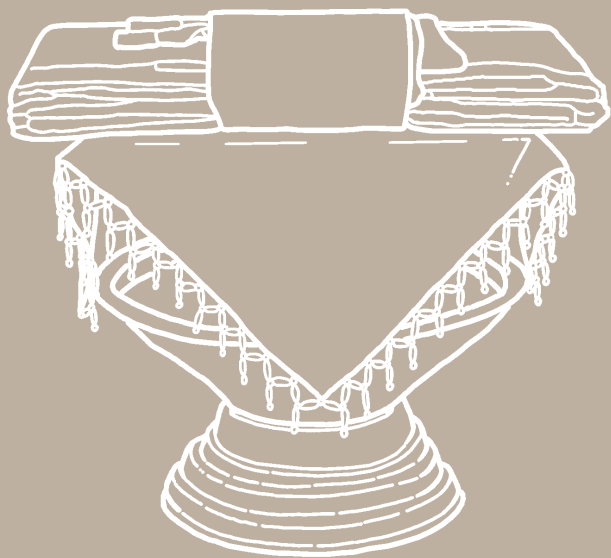
ด้วยอำนาจแห่งบุญกุศล”

นั่งเงียบไปอีกสักพัก คุณยายก็ยกมือพนมจรดศีรษะอธิษฐานขึ้น
มาอีก **“ใครมาขออนุญขานมียาย ขอให้เขาสำเร็จทุกคน...”**

ความเมตตาของท่านยิ่งใหญ่สุดที่จะประมาณ

บุญอันใดหนอที่ทำให้ได้มารู้จักบุคคลเช่นท่าน...

ลมหายใจ ของคุณยาย

“พอคุณยายลงน้ำหนักสมาธิ บุคลิกผู้หญิงชาวบ้านธรรมดาๆ ก็เปลี่ยนไปทันที ท่านั่งตัวตั้งตรงของท่านสง่างาม มั่นคงเฉียบขาด เหมือนทวนของขุนพลที่ปักผงาดอยู่บนบรรณ...”

ข้อความข้างต้นนี้ เป็นข้อความตอนหนึ่งจากหนังสือ “เล่าเรื่องยาย” ที่หลวงพ่อดัตตชีโวเขียนบรรยายถึงความรู้สึกประทับใจในครั้งแรกที่เห็นท่านั่งสมาธิของคุณยาย เมื่ออ่านข้อความตอนนี้แล้ว ทำให้ข้าพเจ้านึกถึงภาพยอดนักรบผู้องอาจ ผึ่งผาย สง่างาม ฮึกเหิม และห้าวหาญ พร้อมทั้งจะออกรบกับข้าศึก ไม่ว่าจะมาในรูปแบบไหน นี่กระมัง คือ ท่านั่งสมาธิของคุณยาย ผู้มุ่งมั่นที่จะรบกับข้าศึก คือกิเลส กองน้อย กองใหญ่ทั้งหลายให้สิ้นเชื้อไม่เหลือเศษ

แม้กาลเวลาจะผ่านมานานจนคุณยายสูงอายุแล้ว แต่ท่านั่งสมาธิของท่านก็ยังคงตั้งตรง มั่นคง สง่างามเช่นเดิม

ข้าพเจ้ามีโอกาสนั่งสมาธิกับคุณยายครั้งแรกที่ศาลาดุสิต ช่วงนั้น
ในทุกวันเสาร์ที่ ๓ ของเดือน คุณยายจะมารับแขก และคุณบุญปล่อย
ปลาให้กลุ่มบุญแก้ว ที่ศาลาดุสิตในช่วงบ่าย

คำพูดที่ท่านนำมานั้น เป็นคำพูดที่สั้นๆ กระชับได้ใจความ มี
ทั้งคำอธิษฐานและให้พร ท่านจะพูดด้วยความไพเราะ และมีทางเสียง
ปกติท่านจะนำนั่งไม่นานประมาณ ๑๕-๓๐ นาที

พอคุณยายเริ่มนำนั่งสมาธิ หลับตาแล้ว ท่านมักจะพูดว่า

“นั่งเข้าที่กัน ยายจะคุณบุญให้

ตอนนี้ตั้งใจนั่งสมาธิกันนะคะ

ให้เรานึกถึงบุญกุศลที่เราได้ทำมา

นึกถึงบุญที่เราได้ปล่อยสัตว์ปล่อยปลา

อธิษฐานให้ร่มเย็นทุกอย่าง

ให้ร่างกายแข็งแรง อย่าเจ็บ อย่าไข้

ให้หมดเคราะห์ หมดโศก ให้ทำมาค้าขึ้น

จะไปไหนมาไต่ ขอให้ปลอดภัย อัคคีภัย โจรภัย

ภัยทุกชนิด ขอให้พ่ายแพ้ไปหมด

ให้ปราศจากคนพาล

ให้เห็นธรรมะใสๆ กันทุกคนเลยนะคะ” ฯลฯ

แล้วท่านจะบอก “ให้นึกสัมมา อะระหัง สัมมา อะระหัง อยู่
ในใจ” หลังจากนั้นสมาธินิ่งเงียบไปสักพักใหญ่ ก่อนเลิกนั่งท่านจะพูด
ขึ้นว่า

**“พักกันได้แล้ว โมทนาสาธุ ขอให้ได้บุญเยอะๆ คิดปรารภ
สิ่งใดก็ขอให้สำเร็จ ด้วยอำนาจของบุญกุศล โชคดีนะคะ”**

สิ้นเสียงคุณยาย ก็มีเสียง “สาธุ” ดังพร้อมกันจากผู้ที่มาราบ

บางอาทิตย์คุณยายนั่งแล้วนิ่งเงียบไปนานกว่าปกติ
ยังไม่ได้ยินเสียงท่านพูดคำว่า “พักกันได้แล้ว...” สักที ด้วยความสงสัยว่า
วันนี้ทำไมท่านนั่งนาน ข้าพเจ้าจึงค่อยๆ ลืมตาขึ้นมาดู มองเห็นคน
ที่นั่งอยู่ข้างหน้าข้าพเจ้า บางคนตัวโงก โยกเอนไปมา บางคนเอียงซ้าย
บางคนเอียงขวา บางคนมองไม่เห็นศีรษะ ข้าพเจ้ามองไปที่คุณยาย...
ใบหน้าท่านดูสงบนิ่ง ท่านั่งของท่านยังมั่นคง ตั้งตรง สง่างาม ไม่โงก
ไปข้างหน้า หรือเอนเอียงไปทางซ้ายขวา ประหนึ่งจะบอกให้เรารู้ว่า
นี่แหละ คือ ท่านั่งของคนจริง มั่นคง ไม่เหละและเหละโอนเอน นี่แหละ
คือท่าของผู้ตื่น ตื่นจากกิเลส เครื่องผูกมัดตรึงทั้งหลาย

ข้าพเจ้าเคยได้ยินท่านพูดว่า

“เวลานั่งสมาธิ ยายไม่ชอบนั่งหลับ ถ้า่วง ยายจะลุกไปเดินไปเข้าห้องน้ำ ล้างหน้าล้างตาให้หาย่วง แล้วถึงมานั่งต่อ ยายไปแอบเห็นเขานั่ง บางคนนั่ง เตียวก็โงก...จิก เตียวก็โงก...จิก นั่งแบบนี้มันจะไปเห็นอะไร”

คุณยายรักการนั่งสมาธิ และให้ความสำคัญกับการทำสมาธิมาก ท่านรู้สภาวะจิตใจของมนุษย์ปุถุชนคนทั่วไปเป็นอย่างดี แต่สิ่งที่ท่านตอกย้ำสอนพวกเราเสมอ คือ ให้มีความพากเพียร ให้เอาจริงในการนั่ง

“การทำสมาธิ นึก สัมมา อะระหัง ก็ได้บุญแล้ว

การได้ธรรมกายนี้ ไม่ใช่ของง่ายๆ

ใจเรามันวิ่งไปทั่วรอบโลก ต้องดึงมันเข้ามา

ให้หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกาย เหนือสะดือ ๒ นิ้วมือ

เรื่องอื่นอย่าไปคิด ทิ้งมันให้หมด

พอใจหยุดใจนิ่ง มันจะสว่างอยู่ในท้อง

ทำใจให้หยุดให้นิ่ง นึกถึงองค์พระให้ใส”

“การได้ธรรมกายนั้น ขึ้นอยู่กับบุญเก่าด้วย

ให้เราขยันนั่งสมาธิ แม้ว่าชาตินี้จะไม่เห็น

ถ้าเราเกิดใหม่ ชาติต่อไปก็จะได้มานั่งอีก

นั่งต่อไปเรื่อยๆ ใจมันคุ่น

ธรรมะต้องเอาจริง ทำจริงๆ จังๆ มีความเพียร”

คุณยายเป็นสุดยอด “คนจริง” ท่านหนึ่ง ความเป็นคนจริงและความพากเพียรของท่าน ทำให้ท่านมีธรรมะอันละเอียดลึกซึ้ง จนได้รับคำชมจากหลวงปู่วัดปากน้ำว่า “ลูกจันทร์นี่ หนึ่งไม่มีสอง”

คุณยายเคยเล่าให้ฟังว่า “เมื่อก่อนยายอยู่วัดปากน้ำ นั่งสมาธิกลางวัน ๖ ชั่วโมง กลางคืน ๖ ชั่วโมง”

คุณยายนั่งสมาธิในสถานที่ที่เรียกว่า “โรงงานทำวิชา”

“ในโรงงานทำวิชา ยายเป็นหัวหน้าเวร ๒ ระหว่างฝั่งแม่ชีกับฝั่งพระ จะมีผนังกันไว้ไม่ให้มองเห็นกัน มีทางเข้าออกกันคนละทาง ยายจะคอยฟังเสียงเวลาหลวงปู่วัดปากน้ำสั่งงาน ยายได้นั่งเดี่ยวขาดรู้”

พอได้ยินคำว่าขาดรู้ ข้าพเจ้าหูผึ่งและสนใจคำว่า “ขาดรู้” ขึ้นมาในทันที คุณยายบอกว่า “ขาดรู้คือ ทั้งข้างนอกหมด ไม่เอาอะไรเลย ใจติดอยู่แต่กับธรรมะข้างใน” (ใจหยุดนิ่งสนิทสมบูรณ์ ๑๐๐%)

คุณยายยังเล่าถึงบรรยากาศในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ตอนเครื่องบินมาทิ้งลูกระเบิดให้ฟังว่า ที่โรงงานทำวิชาในช่วงนั้น ประตุ

จะมีบุญแจคล่องไว้ ไม่ให้คนข้างในออกไปไหน พอเสียงหอนมา พวก
ผู้หญิงที่นั่งอยู่ด้วยกันบางคนก็ตกใจกลัว วิ่งไปมา แต่คุณยายไม่
นึกกลัวอะไร คิดว่าจะวิ่งหนีไปไหนก็ออกไปไม่ได้อยู่ดี ท่านก็เลยนั่ง
สมาธิ หลับตาเข้าที่แก้ไขในละเอียด ตามที่ได้รับมอบหมายมา **ผู้ที่มี
จิตใจหนักแน่นมั่นคงย่อมไม่หวั่นไหว แม้ภัยจะมา**

คุณยายรักและมีความสม่ำเสมอในการนั่งสมาธิมาก แม้ช่วงแรก
ที่ย้ายมาอยู่วัดพระธรรมกาย งานจะหนักและมากมายเพียงใด แต่ท่าน
ก็ไม่เคยที่จะละเลยการนั่งสมาธิ ท่านเล่าว่า

**“ตอนเช้า ยายกินข้าวเสร็จแล้วนั่งสมาธิ ก่อนที่จะลงไปช่วย
เขาปลูกต้นไม้ ปลูกเสร็จ ๕ โมงเย็น ขึ้นมาอาบน้ำนั่งสมาธิต่อถึง
๔ ทุ่ม ถึงจะได้นอน”**

จวบจนในวัย ๘๐ กว่าปีของท่าน หลังที่ตั้งตรงอยู่ตลอดเวลา
เริ่มจะปวดจะเมื่อย เมื่อนั่งนานๆ ขาที่เคยนั่งสมาธิ หรือนั่งพับเพียบ
ได้ทีละนานๆ ก็เริ่มตึง เหยียดงอไม่ค่อยสะดวกเช่นเดิม คุณยายมักพูด
เกี่ยวกับเรื่องสังขาร และตักเตือนให้พวกเราไม่ประมาทในความเป็น
หนุ่มเป็นสาวอยู่เสมอๆ ว่า

**“เดี๋ยวนี้ยายแก่แล้ว
นั่งเดี๋ยวเดี๋ยวก็เมื่อย เลยนอนดั่งธรรมะไป**

ตอนนี้เรายังไม่รู้หรอก
ถ้าเราแก่แล้ว เราก็คงรู้อย่างไร
เมื่อไหร่ ปวดเอว ตอนนี้ป็นสาวเรายังไม่รู้หรอก
เมื่อก่อนยายนั่งธรรมะ
กลางวัน ๖ ชั่วโมง กลางคืน ๖ ชั่วโมง
จะทำอะไรก็รีบๆ ทำ เตี้ยแถมมา จะทำไมไหว”

แม้สังขารจะมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา แต่คุณยายไม่เคยให้ความเสื่อมไปของสังขารมาเป็นอุปสรรคต่อการทำใจหยุดใจนิ่ง แม้ว่า
จะนั่งนานๆ ไม่ได้ แต่ยามท่านเอนหลังพัก ท่านก็นอนดั่งธรรมะ ตรีก
ระลึกถึงบุญกุศลอยู่ตลอดเวลา

“เตี้ยนี้ ยายนั่งธรรมะนานๆ ไม่ได้
เตี้ยนี้นอนดั่งธรรมะ นึกถึงบุญกุศลไปเรื่อย”

หลังจากท่านนั่งรถสามล้อไปตรวจวัด หรือเดินไปตรวจที่ครัว
กลับมาแล้ว ถ้าเหนื่อยมาก ท่านก็จะกลับมาเอนหลังพักที่ห้องเลขา
การเอนหลังพักของท่านไม่ใช่การนอนหลับพักผ่อนเหมือนผู้สูงอายุ
ทั่วไป ...ดูเหมือนว่าท่านจะนอนนิ่งๆ แต่ท่านก็ไม่ได้นอนหลับ...

ขณะคุณยายเอนหลังพัก ท่านจะชอบความสงบเงียบมาก ถ้า
มีเสียงที่ดังผิดปกติขึ้นมา ท่านมักจะถามว่าเสียงอะไร หรือไม่ก็ลืมตา

ขึ้นมาดู แม้ท่านไม่ได้พูดอะไร แต่ก็เป็นที่ของเราที่จะต้องทำให้
ทุกอย่างในห้องเจียบที่สุด ไม่ว่าจะเดินจะนั่งก็ต้องสังเกต เลือกลง
เลือกนั่งตรงบริเวณที่แผ่นกระดานแน่นๆ จะได้ไม่มีเสียงเอี๊ยดอ๊าด
บางครั้งในห้องเจียบจนได้ยินเสียงนาฬิกาที่แขวนอยู่บนผนัง เสียงดัง
ตึกๆ ๆ ข้าพเจ้ามองดูลู่วางแล้วคิดในใจว่า ถ้าคุณยายถามว่าเสียง
อะไร เราคงต้องหาเก้าอี้ป็นขึ้นไปปลดนาฬิกาที่แขวนอยู่ลงมาถอด
ถ่านออกเป็นแน่แท้

ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเอนหลังพักของท่านเป็นเพียงการเปลี่ยน
จากท่านั่งสมาธิ มาเป็นนอนทำสมาธิแทน ตามสภาพร่างกายสังขาร
ของท่านซึ่งย่างเข้าสู่วัยชราแต่ไม่ว่าจะนั่งทำสมาธิ หรือนอนทำสมาธิ
ญาณทัศนะของคุณยายยังคงเที่ยงตรงเช่นเดิม

บ่อยครั้งหลังจากที่คุณยายเดินไปตรวจครัวแล้วกลับมาเอนหลัง
พัก ขณะคุณยายนอนหลับตานิ่งๆ เจียบๆ นิ้วชี้ นิ้วกลางของมือข้างขวา
ที่ท่านมักชอบวางพาดไว้ที่ท้อง ขยับไปมาเป็นบางจังหวะ ข้าพเจ้านั่งอยู่
ที่ปลายเตียง นวดขาและเท้าให้ท่าน ด้วยใบหน้าเจิดด้วยรอยยิ้มน้อยๆ
ที่สามารถชักชวนคุณยายกลับมาพักได้ ก่อนที่ท่านจะไปพบเห็นจุดที่
เลอะๆ เทอะๆ ซึ่งจะทำให้ท่านต้องเหนื่อย ในการทำหน้าที่อุปฐาก
คงไม่มีอะไรที่ทำให้เรารู้สึกอึดใจในการทำหน้าที่ได้เท่ากับการดูแล

รับใช้ให้ท่านได้รับความสะดวกสบาย ปลอดภัย และได้พบแต่สิ่งที่ทำให้ท่านมีแต่ความสบายกาย สบายใจ

แต่ทันใดนั้นเอง ใบหน้าที่เจือด้วยรอยยิ้มของข้าพเจ้าก็ต้องเริ่มหุบลง เมื่อคุณยายพูดขึ้นมาว่า “เดี๋ยวยายจะลุกไปดูที่คอกขยะสักหน่อย” ท่านพูดถึงคอกขยะที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกับครัว ซึ่งตอนนั้นยังไม่ค่อยเรียบร้อย ช่างๆ คอกขยะมีข้าวของเก่าๆ ที่ผูกกองเต็มไปหมด ไม่มีอะไรมาปิดบังฉนวนทึบของคุนยายได้เลย

ท่านบอกว่า “พอทำใจนิ่งๆ เจียบๆ สักพัก มันเห็นในที่” ไม่ว่าข้าพเจ้าจะหาเหตุผลใดๆ มาอ้าง เพื่อชักชวนให้ท่านเอนหลังพักให้หายเหนื่อยก่อนแล้วจึงไป แต่ท่านบอกว่า “ไม่ได้หรอก ยายคิดอะไรแล้วต้องทำเลย” สุดปัญญาที่ข้าพเจ้าจะทัดทานท่านไว้ได้

บางวันข้าพเจ้าเข้ามารับบุญอุปัฏฐากคุนยายด้วยใจที่ไม่ค่อยสดชื่น เบิกบาน เพราะมีเรื่องที่ครุ่นคิดกังวลอยู่ในใจตามประสาน้องใหม่ที่ยังมีอินทรียังไม่กล้าแกร่ง ในขณะที่อยู่กับท่าน คุนยายถามอะไร คำ ข้าพเจ้าก็ตอบคำ แล้วกลับมาวนเวียนคิดเรื่องของตัวเองที่กังวลอยู่ในใจต่อ แต่แล้วจู่ๆ คุนยายก็ถามคำถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องใดๆ ที่ท่านถามมาก่อน แต่กลับถามเรื่องที่เกี่ยวเนื่องตรงกับเรื่องที่ข้าพเจ้าคิดอยู่ในใจ พร้อมทั้งให้ข้อคิดเตือนใจว่า “อย่าคิดไปไกล อย่าทำเรื่อง

เล็กให้เป็นเรื่องใหญ่” เพียงเท่านั้นเอง ความคิดกังวลที่อยู่ในใจของข้าพเจ้าก็หลุดหายไปทันที กลักลับกลายเป็นความอบอุ่นใจ สดชื่น เบิกบาน สว่างไสว ขึ้นมาแทนที่ และนี่ก็ชื่นชมว่า คุณยายอาจารย์ของเรานี้เก่งที่สุดเลย

ขณะที่คุณยายเอนหลังหลับตา นอนนิ่งๆ พักอยู่ ท่านมักจะพูดหรือมีคำถามในเรื่องทั่วไปขึ้นมาเป็นช่วงๆ คำถามของท่านมักหนีไม่พ้นเรื่องวัด เรื่องกฐิน ผ้าป่า เรื่องหลวงพ่อ ซึ่งช่วงนั้นหลวงพ่อท่านจะขึ้นไปปฏิบัติธรรมที่เชียงใหม่บ่อย คุณยายก็มักจะถามว่า หลวงพ่อท่านไปเชียงใหม่ได้กี่วันแล้ว วันไหนกลับ ฯลฯ

แต่คำถามที่คุณยายมักจะถามบ่อยกว่าคำถามใดๆ คือ ยายเป็นประธานกฐินกี่ครั้งแล้ว ประธานผ้าป่ากี่ครั้งแล้ว วันหนึ่งคุณยายไม่ได้ถามครั้งเดียว แต่เกือบทุกครั้งที่ท่านเอนหลังพัก พอเอนหลังหลับตาทำใจนิ่งๆ ไปสักพัก ท่านก็มักจะถามว่า “ยายเป็นประธานกฐินกี่ครั้งแล้ว ประธานผ้าป่ากี่ครั้งแล้ว ช่วยนับไว้ให้ยายด้วย ยายไม่รู้หนังสือ” และท่านมักอธิษฐานตามสมบัติอยู่เสมอๆ ว่า “ขอให้กองกฐิน กองผ้าป่า มีคนมาทำบุญเยอะๆ”

คุณยายเป็นประธานใหญ่ทอดกฐินครั้งแรก เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๑ และเป็นประธานทอดผ้าป่าครั้งแรกตอน

ฉลอง ๒๐ ปีวัดพระธรรมกาย ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และต่อมา คุณยายก็ได้เป็นประธานใหญ่กองกฐิน กองผ้าป่าทุกงาน ถ้านับจนถึง วันที่ท่านละสังขารในวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓ คุณยายได้เป็น ประธานใหญ่ทอดกฐิน ๑๐ ครั้ง ทอดผ้าป่า ๒๐ ครั้ง

คุณยายเล่าให้ฟังถึงตอนที่ได้เป็นประธานกฐินครั้งแรกว่า “ยาย คิดมาหลายปีแล้ว ตั้งใจอยากจะเป็นประธานทอดกฐินสักครั้ง ยาย เลยไปขอหลวงพ่อกว่า ‘หลวงพ่อก ยายอยากเป็นประธานทอดกฐิน สักครั้งหนึ่ง’ พอหลวงพ่อบุญญาต ยายก็บอกบุญใหญ่ เจอหน้าใคร ก็บอกหมด อยากให้เขาได้บุญกับยาย อยากเก็บเอาเขาไปให้หมด ตอนนีหลวงพ่อกท่านก็เลยให้ยายเป็นประธานใหญ่ไปทุกๆ งาน ทั้ง กฐิน ผ้าป่า”

กฐินครั้งแรกของคุณยาย ข้าพเจ้ายังจำภาพของคุณยายผู้เป็น สดุดียอดกัลยาณมิตร สดุดียอดผู้นำบุญได้เป็นอย่างดี ตอนนั้นข้าพเจ้า ยังไม่ได้มาอยู่วัด ก่อนงานกฐินหลายสัปดาห์ เช้าหนึ่งของวันอาทิตย์ ข้าพเจ้าเดินเข้ามาในวัด พอรถสามล้อคุณยายกำลังจะเคลื่อนผ่านมา ข้าพเจ้าก็นั่งลงพนมมือไหว้อยู่ข้างทาง ซึ่งตามปกติรถสามล้อจะค่อยๆ เคลื่อนผ่านข้าพเจ้าไป

แต่วันนี้รณมาหยุดจอตตรงจุดที่ข้าพเจ้านั่งพนมมืออยู่ มือที่
คุณยายเคยพนมรับไหว้ทักทายตามปกติ ก็เปลี่ยนเป็นมือที่กวักรเรียก
และดึงข้าพเจ้าให้เข้ามายืนอยู่ใกล้ๆ ตาของคุณยายเป็นประกายสดใส
ยิ้มของคุณยายกว้างและเบิกบานกว่าปกติ แล้วท่านก็พูดกับข้าพเจ้าว่า
“หลวงพ่อย้ายเป็นประธานทอดกฐิน วันที่เท่าไรนะ (หันไปถาม
พี่ประดิษฐ์) วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๑ ให้ช่วยยายบอกบุญด้วย
นะไอ้หลาน ไปบอกเพื่อน พ่อ แม่ พี่น้องเรา จะได้มาเอาบุญกับยาย”

คงเนืองว่าอีกหลายวันกว่าจะถึงงานกฐิน หรือไม่ท่านก็คงรู้จาก
ข้างในว่าข้าพเจ้าเป็นคนขี้ลืม ท่านจึงย้ำกับข้าพเจ้าอีกว่า “อย่าลืมนะ
ช่วยยายบอกบุญ แล้วไปหาสมุดเขียนไว้ว่าวันที่... ยายจันทร์เป็น
ประธานทอดกฐิน ไปเขียนไว้จะได้ไม่ลืม เรารู้หนังสือนี้”

ข้าพเจ้าหีบสมุดเล่มเล็กๆ ในกระเป๋าขึ้นมาเขียนไว้ตามที่
คุณยายบอกทันที แล้วรอสถาปณณ์ของคุณยายค่อยๆ เคลื่อนผ่านไป
ข้าพเจ้าเดินจากมาด้วยความปิติดีใจอย่างที่สุดที่คุณยายเมตตาจอตรด
สถาปณณ์บอกบุญกับข้าพเจ้า และตั้งใจว่าจะช่วยคุณยายบอกบุญอย่าง
เต็มที่เพราะอยากได้บุญกับคุณยาย

ความปิติของข้าพเจ้ายังไม่หยุดอยู่เท่านั้น เมื่อเดินไปที่ครัวหลัง
เพื่อช่วยเตรียมอาหารเลี้ยงสาธุชนมือเพล ขณะข้าพเจ้านั่งอยู่บนตั่งตัว

เตี้ยๆ ง่วนอยู่กับการหั่นผัก ช่วยกันกับพี่ต่าย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ประจำ
คูแลอยู่ที่ครัวหลังในช่วงนั้น พอเงยหน้าขึ้นมาอีกทีก็เห็นคุณยายยืน
อยู่ แล้วท่านก็ค่อยๆ นั่งลงบนเก้าอี้ตัวเตี้ยๆ ที่อยู่ข้างๆ ข้าพเจ้านึกไม่
ถึงว่าจะพบคุณยายในลักษณะง่ายๆ เป็นกันเองเช่นนี้ และยังได้พบ
คุณยายในลักษณะใกล้ชิดอย่างนี้ถึง ๒ ครั้ง ในเวลาห่างกันเพียงไม่กี่
ชั่วโมง ข้าพเจ้าเริ่มนั่งไม่ติดตั่งตัวเตี้ย เพราะรู้สึกว่าคุณยายไปนั่งเสมอ
ท่าน อยากจะลงจากตั่งมานั่งที่พื้น แต่ก็ไม่ได้ทำ เพราะพื้นบริเวณนั้น
เฉอะแฉะไปหมด อีกทั้งเห็นพี่ที่ครัวนั่งคุยกับคุณยายอย่างเป็นปกติ
เหมือนกับคุ้นเคยกับการมาอย่างนี้ของคุณยาย

คุณยายยังคงเบิกบานอยู่กับการบอกบุญงานกุฐินอย่างไม่รู้จัก
เหน็ดเหนื่อยหรือเบื่อหน่าย จนข้าพเจ้าอดนึกไม่ได้ว่า ลมหายใจของ
คุณยายคงจืดจ่อ มุ่งมั่นอยู่แต่กับงานกุฐิน ซึ่งเป็นกุฐินครั้งแรกของ
คุณยาย เป็นกุฐินครั้งประวัติศาสตร์ ที่ทุกคนต่างร่วมแรงร่วมใจกัน และพา
กันหลังไหลมาจากทั่วทุกสารทิศ

ไม่ใช่งานบุญกุฐินครั้งนี้ครั้งเดียว แต่เป็นอีกหลายๆ ครั้งใน
เวลาต่อๆ มา ไม่ว่างานกุฐิน งานผ้าป่า คุณยายก็จะทำหน้าที่ยอด
กัลยาณมิตร ยอดผู้นำบุญได้อย่างเยี่ยมยอด หาผู้ใดเสมอเหมือนมิได้
ใจของท่านเกาะเกี่ยวอยู่กับบุญกุศลตลอดเวลา ไม่ว่าจะพบเจอใคร

คุณยายก็อยากให้เขาได้บุญไปกับคุณยายทุกๆ คน กับพระที่อยู่ในวัด
คุณยายก็มักจะบอกกับท่านว่า

“ให้ท่านช่วยไปโปรดญาติโยม
เกิดมาเป็นคน เราต้องทำบุญทำทาน
คนเราเกิดมาแล้วต้องตาย
ตายไปก็เอาไปได้แต่บุญกับบาป
ให้ช่วยยาย ช่วยไปโปรดญาติโยม”

ชีวิตของบุคคลท่านหนึ่ง ที่ทุกลมหายใจเข้าออกเกาะเกี่ยวอยู่
แต่กับบุญกุศลและความดีงาม ชีวิตของท่านผู้นั้นจะเป็นชีวิตที่งดงาม
สักเพียงใด

“ใจยายมันไปไกล
คิดแต่ทำอะไรจึงจะสร้างควมดี
ตายไปแล้ว เอาอะไรไปไม่ได้
เพราะฉะนั้น ยายจึงสร้างแต่ควมดี
สร้างวัดให้เขาอยู่ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า
เก็บเอาแต่บุญไป”

ยายไม่รู้หนังสือ...

ก้อขอไม่กระดิก

คุณยายเดินถือซองสีขาวที่มีคนนำมาถวายระหว่างทาง เข้ามาที่ห้องเลขฯ ท่านนั่งพัก พร้อมกับหยิบซองนั้นขึ้นมาพิจารณาดู ข้าพเจ้ามองตามซองในมือท่าน มีตัวหนังสือเขียนอยู่บนซอง ๓ บรรทัด

คุณยายถือซองในลักษณะตัวหนังสือกลับหัวกลับหางก่อนที่จะยื่นซองนั้นมาให้ข้าพเจ้า พร้อมกับถามว่า “เขาเขียนว่ายังไง”

ข้าพเจ้ารับซองนั้นมาอ่านให้คุณยายฟังด้วยความเต็มใจอย่างที่สุด ขณะเดียวกันก็เกิดความรู้สึกสะท้อนขึ้นมาในใจ คิดเองตามประสาของคนที่มีปัญญาแค่ทางอึ่งว่า “คุณยายท่านจะอึดอัดใจขนาดไหนหนอที่อ่านหนังสือไม่ออก ถ้ามีคนมาอ่านให้ท่านฟังทุกๆ ผิดๆ ท่านจะรู้หรือเปล่าหนอ”

ทันใดนั้นเอง ข้าพเจ้าก็ต้องหยุดความคิดที่กำลังพุ่งไปไกลในทันที เมื่อคุณยายพูดว่า...

“ยายเป็นคนซื่อ ไม่รู้หนังสือ
ทำอะไรด้วยความบริสุทธิ์
ยายอธิษฐาน เกิดมาก็ภพก็ชาติ
ขอให้พบแต่คนดีมีศีลธรรม
ยายไม่กลัวคน เพราะใจยายบริสุทธิ์
ยายเอาบุญกับความดีสู้”

เหมือนคุณยายจะอ่านความคิดของข้าพเจ้าได้อย่างทะลุปรุโปร่ง และตอบข้อสงสัยในใจของข้าพเจ้าได้อย่างแจ่มแจ้งโดยไม่ต้องถาม ทำให้ข้าพเจ้ายิ่งรู้สึกชื่นชม ยิ่งเคารพเลื่อมใสศรัทธาในตัวท่านว่า คุณยายนี้สุดยอดจริงๆ

แม้คุณยายจะอ่านหนังสือทั่วๆ ไปไม่ออก แต่ท่านสามารถอ่านหนังสือเล่มที่อ่านยากที่สุดในโลก คือ ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละคนได้อย่างทะลุปรุโปร่ง ชัดเจนแจ่มแจ้ง และแม่นยำด้วยญาณทัศนะ ไม่มีใครสามารถปิดบังสิ่งใดท่านได้เลย

ความรู้ของท่านไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแขนงใดแขนงหนึ่ง แต่รอบรู้ไปทั้งหมด ความรู้ของท่านไม่มีคำว่าตกยุคตกสมัย สามารถนำมาใช้ปฏิบัติได้ตลอดเวลาและทันสมัยอยู่เสมอ อีกทั้งยังมีแต่จะนำพาให้ชีวิตมีแต่ความสุข ความร่มเย็น ด้วยเหตุนี้เองคุณยายผู้ไม่รู้หนังสือจึง

มีลูกศิษย์ลูกหาทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา ทุกสาขาวิชา ไม่ว่าจะ
จะเป็นดอกเตอร์ หรือนิสิตนักศึกษา แพทย์ พยาบาล ฯลฯ ต่างมาหา
คุณยายด้วยความเคารพ นอบน้อม และถือเอาคุณยายผู้ไม่รู้หนังสือ
เป็นครูบาอาจารย์เป็นแบบอย่างอันดีงาม

คุณยายไม่เคยมีปมด้อยเรื่องไม่รู้หนังสือ เพราะใจของคุณยายใส
บริสุทธิ์มาก มากจนสามารถชนะความรู้สึกนึกคิดทั้งหลายเหล่านั้นได้

“ยายไม่กลัวใคร เพราะใจยายบริสุทธิ์”

คุณยายจึงยืนอยู่ในทุกที่ได้อย่างกล้าหาญ อดทน ผึ่งผาย
สง่างาม ไม่มีความวิตก หวาดหวั่น ระแวง หรือเก้อเขิน แม้แต่ในที่ที่
ไม่มีใครรู้จักว่าคุณยายคือใคร รู้จักแต่เพียงว่าคุณยายเป็นแม่ชีสูงอายุ
ท่านหนึ่ง เมื่อคุณยายได้พูดคุยกับเขาเหล่านั้นแล้ว ข้าพเจ้าสังเกตเห็นว่า
เขาเหล่านั้นล้วนแต่ชื่นชมและชื่นชอบคุณยาย แม้กับฝรั่งต่างชาติ ต่าง
ภาษา คุณยายก็ยังทักทายได้อย่างไม่เก้อเขิน... ด้วยรอยยิ้ม ภาษาแห่ง
มิตรไมตรี

แต่กระนั้นคุณยายก็ไม่ประมาท ท่านมักจะมองเห็นทางมาแห่ง
บุญ อธิษฐานเต็มส่วนที่พร่องให้เต็มอยู่เสมอ

“ชาตินี้เสียอย่างเดียว ยายไม่รู้หนังสือ

ยายไม่รู้หนังสือ... กอซ้อไม่กระดิก ๑๓๗

ถ้ารู้ ยายจะทำอะไรได้เยอะกว่านี้

มีอะไรยายจะนอตๆ ไว้หมด (คุณยายพูดเป็นภาษาอังกฤษ
“นอต” ของคุณยาย คือ note = จดบันทึก)

ยาย...หนังสือก็ไม่รู้สักตัว

แต่ยายงกบุญ ข้างในท่านสอน

อันไหนบุญ อันไหนบาป รู้หมด”

“เกิดมาขอให้ข้าพเจ้าได้เรียนหนังสือ จบปริญญาตรี ปริญญาโท ดอกเตอร์ไปเลย”

เมื่อข้าพเจ้ามารับบุญช่วยทำหน้าที่อุปฐากใ้ใหม่ๆ ช่วงที่ว่างเพื่อรื้อฟื้นจะแนะนำให้ข้าพเจ้าอ่านหนังสือให้คุณยายฟัง (ที่ห้องเลขานจะมีหนังสืออยู่ชุดหนึ่ง ส่วนใหญ่เป็นหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องของวัด เรื่องของคุณยาย เช่น หนังสือ “๒๐ ปี วัดพระธรรมกาย” หนังสือ “เดินไปสู่ความสุข” หนังสือ “เล่าเรื่องยาย” ซึ่งเขียนโดยหลวงพ่อดัตตชีโว หนังสือ “ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของวัดพระธรรมกาย” เขียนโดยอุบาสิกากถวิล วัฑิรางกุล ฯลฯ)

เมื่อมีโอกาส ข้าพเจ้ามักหยิบหนังสือเหล่านี้ขึ้นมาอ่านให้คุณยายฟัง ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณยายมีความสุขมากที่ได้ฟังเรื่องราวทั้งหลายเหล่านี้ ดูเหมือนว่าคุณยายจะรับรู้ และมีอารมณ์ร่วมกับทุกเหตุการณ์ที่อ่านให้ฟัง

ท่านจะเข้าใจในทุกประโยคทุกข้อความ โดยไม่ต้องอธิบายเพิ่มเติม แต่กลับเป็นคุณยายที่มักมีเรื่องเล่าเสริมเพิ่มเติม หรือเล่าในรายละเอียดต่างๆ ให้ฟังซ้ำอีกรอบหนึ่งจากปากของท่านเอง จึงมักมีการอ่านให้ท่านฟังสลับไปกับการพูดคุย

ผิดกับเมื่อนำหนังสือต่างๆ ไปมาอ่านให้คุณยายฟัง ข้าพเจ้าจะต้องอ่าน และคอยจับประเด็น สรุปเป็นภาษาง่ายๆ ถ่ายทอดให้คุณยายฟัง แต่ถึงกระนั้น บางครั้งคุณยายอาจมีคำถามที่คาดไม่ถึง เช่น ถามว่า “สิ่งแวดล้อมคืออะไร” “ถ่ายทอดสดมันเป็นอย่างไง” ฯลฯ

หนังสือที่นำมาอ่านให้คุณยายฟัง จึงมักเป็นหนังสือที่เกี่ยวกับวัด เกี่ยวกับหลวงพ่อดังสอง เกี่ยวกับคุณยาย ซึ่งไม่ว่าจะอ่านให้ฟังกี่ครั้งๆ ท่านก็ยังคงมีความสุขในการฟัง และไม่เบื่อหน่ายที่จะได้ฟัง หนังสือบางเล่ม นอกจากท่านมีความสุขที่ได้ฟังแล้ว ยังสังเกตเห็นถึงความเบิกบานเป็นพิเศษ เมื่อท่านได้ฟังข้อความบางตอน บางประโยค เช่น หนังสือ “เล่าเรื่องยาย” ที่หลวงพ่อดัตตชีโวเขียนเป็นตอนๆ มีอยู่หลายตอนที่คุณยายฟังแล้วมีรอยยิ้ม และเสียงหัวเราะน้อยๆ ด้วยความเบิกบาน เช่น ตอนหลวงพ่อดัตตชีโวเขียนปรารภเหตุน่า

ນ່ວງກາເທ

ພາຍຈິຕລິຕເຈັບ	ຈຽນຍາຍ
ຈູງ ຕິນຍ໌ມວຍມັຍຍາຍ	ເມີດຸລິ
ກ່ນສຽງ ວັດນະໄຮນມາຍ	ເຈດີຈຽນ
ຄວ່າເສັ້ນກໍາ ມາຍລັງ	ຈູກລັມແຮມມັ

ນະໂດກຣັມກັດ	ທາກ
ຢືມມັຍ ຈຽນກັດ	ເອຍຍັຍ
ຍັຍ ວັດມັຍ ແສນມາ	ມາກມັຍ
ມາຍນະ ມັກກໍເລນັຍ	ຕິນຍ໌ ຈຽນມາຍ

ກວາຍພຽກສັກັຍ	ມາຍ
ມາຍ ແສນນິພາຍກັຍ	ກ່ວຍຍັຍ
ມາຍເຈດີ ແສນຍັຍ	ຕິນຍັຍ
ຍອມແສນມາຍນະ ກັຍ	ລັງຍັຍ ສັຍມາຍ

ກາຍຍັຍ ກັຍ

ໂອ ດັກມາຍນະ ວັດ

ข้อความข้างต้น แม้จะเป็นโคลงสี่สุภาพ ศัพท์บางคำยากแก่การเข้าใจ แต่คุณยายฟังเข้าใจทุกข้อความอย่างแจ่มแจ้ง ทั้งความหมายโดยตรง และความหมายโดยนัยที่แฝงอยู่ พออ่านจบประโยคสุดท้าย “...ล่ำลึง สั้หารมาร” คุณยายจะหัวเราะน้อยๆ พร้อมกับพูดว่า “ยายเอาชะอยู่ กว่าจะทำหันลงได้”

หรือไม่ว่าจะเป็นตอนหลวงพ่อตัดศิโรไปพบคุณยายที่บ้านธรรมประสิทธิ์ ตอนดอกไม้พญามาร ตอนปลูกต้นกล้วยเอาไว้ให้เตะ คุณยายจะหัวเราะด้วยความเบิกบานเหมือนกับว่า ภาพในครั้งอดีตยังคงแจ่มชัดอยู่ในความทรงจำของคุณยาย

มีอีกเรื่องหนึ่งที่มักนำมาอ่านให้คุณยายฟัง คือ “ดวงจันทร์ในดวงใจ” ซึ่งเป็นการรวบรวมเรียบเรียงเรื่องราวของคุณยายตั้งแต่เมื่อครั้งวัยเด็กจนถึงได้มาสร้างวัด ลงในจดหมายข่าวกัลยาณมิตร ฉบับฉลองวัด ๒๐ ปี ที่มีหน้าปกเป็นรูปคุณยายยืนยิ้มอุ้มพานผ้าไตร โดยเฉพาะเรื่องราวบางตอนของท่านในช่วงวัยเด็ก คุณยายจะเบิกบานทุกครั้งที่ได้ฟัง ท่านมักจะเล่าเสริมเพิ่มให้ฟังอีกครั้งด้วยความมีชีวิตชีวา

เช่น เมื่ออ่านถึงตอน “สัตว์ทุกตัว ยายรักเหมือนกันหมด” คุณยายท่านก็จะเล่าถึงสัตว์ที่ท่านเลี้ยงไว้ ท่านยังจำชื่อและลักษณะของสัตว์เหล่านั้นได้อย่างแม่นยำ ไม่ว่าจะเป็นควาย ชื่อไอ้แอ่น หลัง

มันแฉ่ๆ หรือสุนัขไอ้เซียว ตัวมันสีเซียว ฯลฯ ท่านมีเมตตาต่อสัตว์เลี้ยงทุกตัว คอยหาข้าวหาน้ำให้กินเป็นอย่างดี

หรือเมื่ออ่านถึงตอน “เพื่อนๆ รักและชอบเล่นกับยาย...” ท่านก็บอกว่า “ยายมีเพื่อนเยอะ เพราะยายไม่ขัดใจใคร และไม่อยู่ข้างใคร เล่นได้กับเขาหมด” แล้วท่านพูดถึงชื่อเพื่อนบางคน “ป่านนี้มันยังอยู่ หรือตายไปหมดแล้วก็ไม่รู้”

หรือเมื่ออ่านถึงตอนเล่นน้ำขึ้นน้ำลง “น้ำขึ้นเพื่อนมันก็ดึงหุยายขึ้น น้ำลงมันก็ดึงตึงหูลง น้ำขึ้นน้ำลงๆ ดึงหุยายขึ้นๆ ลงๆ จนเป็นแผล” แหวตาของท่านยังระลึกถึงความสนุกสนานเมื่อครั้งวัยเด็กพร้อมกับเอื้อมมือมาจับที่หูข้าพเจ้า “เพื่อนมันดึงหุยายขึ้นๆ ลงๆ อย่างนี้ จนหุยายตรงนี้เป็นแผล” ท่านเอานิ้วชี้ไปตรงชอกตึงหุ

“ยายชอบว่ายน้ำ ตอนนี้เห็นน้ำแล้ว ก็ยังอยากลงไปว่าย” สายตาของท่านทอดมองไปที่โค้งน้ำแถวอาคารดาวดิงส์ คงเพราะคุณยายไม่ได้ว่ายน้ำมานานแล้ว ท่านจึงพูดขึ้นว่า “ไม่รู้ว่าจะลงไปว่ายแล้วมันจะลืมหือเปล่า”

ความเบิกบานและรอยยิ้มที่ใบหน้าของท่าน เมื่อพูดถึงชีวิตในวัยเยาว์ ทำให้อดนึกไม่ได้ว่า ท่านคงเป็นเด็กที่ร่าเริงแจ่มใส อารมณ์ดี ความชอบสนุกสนาน และสนุกสนาน แสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญ เฉลียว

ฉลาด ความเป็นธรรมชาติ ความเป็นอิสระกว้างใหญ่อย่างไม่มีขีดจำกัด
ทั้งหมดนี้คงได้หล่อหลอมเข้ามาในใจของท่านตั้งแต่ในเยาว์วัย จวบจน
กระทั่งวันนี้ ที่ท่านได้กลายมาเป็นคุณยายผู้บริสุทธิ์ ใส เป็นธรรมชาติ
และมีน้ำใจกว้างใหญ่ไพศาลสุดที่จะประมาณ

หนังสืออีกเล่มหนึ่งซึ่งจัดทำในโอกาส “ครบรอบ ๘๐ ปี คุณยาย
อาจารย์อุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง” เป็นหนังสือที่มีภาพประกอบเป็น
ส่วนใหญ่ ภายในเล่มจะมีบทความที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดมชโย
เขียนกล่าวถึงคุณยาย ด้วยตัวอักษรลายมือหลวงพ่เอง มีข้อความว่า...

วันแรกที่สมมุติ กันนี้ที่เล่าว่า วันแรกที่พี่ที่รัก
ได้อะไรมาที่พี่ที่รัก ที่ถูกมาอยู่ที่นี่ ในกับงาน พกมาที่รัก.

ตลอดวัน ตลอดคืน ตลอดปี และ ตลอดไป

เป็นสิ่งที่ทุกคนได้พบเห็นมา แล้ว 30 ปี ที่ได้

" อยู่กับคุณ "

จ: พี่รักเป็นรักที่ถูกต้อง ที่ได้ตามรักนี้มา ทุก
วัน และ ได้เจอสิ่งใหม่ ๆ ที่รักมาเป็น คน: คนที่
จะรักตลอดไปแบบนี้ ได้เจอเป็นคนที่คน ๆ หนึ่งมา
ไว้ที่ ที่ถูกมา ได้กับพี่มา เป็นความรัก

ความรัก " แล้ว " รัก " รัก "

แล้ว เธอทุกคนจะ อธิบาย ว่า เธอทุกคนที่รัก
ผู้เป็น มรดก ของทุกคน ที่เธอทุกคน

" เป็นสิ่งที่รัก "

ในใจ: มาเจอเธอได้ " อยู่ ในใจที่รัก " แล้วเธอ
และในใจ: " อยู่ อยู่ เป็น รัก มาเจอเธอ เธอทุกคนที่รัก "

๑๕. ๑๕

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความนี้ให้คุณยายฟัง ท่านนั่งฟังอย่างตั้งใจ สีหน้าและแววตาเหมือนท่านกำลังย้อนนึกไปถึงภาพเหตุการณ์เมื่อครั้งที่ท่านรับเด็กหนุ่มคนหนึ่งไว้เป็นลูกศิษย์ และเฝ้าคอยประคับประคอง จนมาเป็นพระเดชพระคุณหลวงพ่อัมมชโยในปัจจุบันนี้

หลังจากอ่านให้ท่านฟังเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าก็นำหนังสือเล่มนั้นไปให้คุณยายเปิดดูภาพทีละหน้าๆ เมื่อเปิดหน้าแรกเป็นภาพหลวงพ่อัมมชโย คุณยายก็เอามือชี้ไปที่ภาพ “นี่หลวงพ่อัมมะ” แล้วก็ชี้ไปหน้าข้างๆ ซึ่งเป็นลายมือของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ “นี่หลวงพ่ท่านเขียนเอง ยายจำตัวหนังสือท่านได้” ข้าพเจ้าได้แต่สงสัยในใจว่า คุณยายไม่รู้หนังสือ แต่ทำไมท่านจึงจำลายมือของหลวงพ่อได้

อะไรที่เกี่ยวกับหลวงพ่อ คุณยายมักจะจดจำได้อย่างแม่นยำ คุณยายบอกว่า “หลวงพ่ท่านอ่านหนังสือเก่ง มีหนังสือเต็มตู้” เวลาที่ข้าพเจ้าเปิดหนังสือที่มีรูปภาพต่างๆ ของวัดให้ท่านดู ท่านมักจะชี้ไปที่ภาพ “นี่...หลวงพ่อัมมะ” แม้แต่รูปภาพเก่าๆ ของหลวงพ่อ ซึ่งเป็นภาพเล็กๆ ที่ถ่ายทอดนั้ใส่ชุดนักเรียนสมัยเรียนอยู่ที่สวนกุหลาบ คุณยายก็ยังจำได้อย่างแม่นยำ “นี่...รูปหลวงพ่อัมมะ ท่านเรียนอยู่ที่สวนกุหลาบ”

บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้าเห็นคุณยายหยิบหนังสือที่วางไว้ ซึ่งมีทั้งภาษาไทยภาษาอังกฤษขึ้นมาเปิดดูท่านจะค่อยๆ เปิดดูทีละหน้า ท่านไม่ได้ดูที่ตัวหนังสือ แต่จะดูที่รูปภาพ แล้วค่อยๆ พิจารณา ก่อนที่จะเปิดผ่านไปทีละหน้าๆ

แม้คุณยายไม่รู้หนังสือ แต่ท่านจะช่างสังเกต และนำสิ่งต่างๆ มาคิดพิจารณาได้อย่างยอดเยี่ยม คุณยายมักจะมีมุมมองที่สว่างไสว และกว้างไกล ไกลไปถึงภพชาติเบื้องหน้า ท่านสามารถนำสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวมาสอนตัวเองได้เสมอในทุกๆ เรื่อง

ภาพที่เห็นคุ้นตาอีกภาพหนึ่ง จึงเป็นภาพที่คุณยายมักยกมือขึ้นพนม พร้อมกับคำพูดอธิษฐานต่างๆ นานา แล้วลงท้ายคำอธิษฐานด้วยประโยคว่า “...ไปทุกภพทุกชาติตราប់กระทั่งเข้าสู่นิพพาน”

คำอธิษฐานมีทั้งคำอธิษฐานที่ท่านมักอธิษฐานเป็นประจำ เช่น “ขอให้ปราศจากคนพาล ขอให้หูดี ตาดี โรคภัยไข้เจ็บอย่าได้มี ฯลฯ” และคำอธิษฐานตามเหตุต่างๆ ที่ประสบพบเห็น

เมื่อพบเหตุการณ์ใด หรือปรารถนาเหตุการณ์ใด คุณยายสามารถนำมาอธิษฐานได้หมด และท่านจะยกมือขึ้นพนมอธิษฐานทันทีเลย

เช่น เมื่อพบเห็นคนอ้วนมากๆ คุณยายพิจารณาแล้วก็ยกมือ
อธิษฐานทันทีเลยว่า “ขออย่าให้เราอ้วนอย่างนี้เลย ให้พอดีๆ”

หรือเมื่อได้ฟังข่าวที่มีการฆ่ากันตาย คุณยายก็บอกว่า “นี่...
ชาติก่อนคงเคยไปทำกรรมฆ่าเขามา ชาตินี้ก็เลยมาถูกเขาฆ่า” แล้ว
คุณยายก็ยกมือพนมอธิษฐาน “เกิดมาขอให้เราอย่าไปฆ่าใคร และ
ใครก็มาฆ่าเราไม่ได้ ถ้ามันจะเข้ามาใกล้ ขอให้มันเขยิบๆ ออกห่าง
เข้ามาใกล้ไม่ได้”

คำอธิษฐาน และสิ่งที่ท่านนำมาพิจารณาแต่ละเรื่องนั้น
ล้วนทำให้ข้าพเจ้ามองเห็นถึงดวงปัญญาอันสว่างไสวและเฉียบแหลม
ของท่าน

แม้คุณยายไม่รู้หนังสือ...ก็ขอไม่กระดิก
แต่ความรู้หนังสือ
ไม่สามารถปิดกั้นดวงปัญญาอันสว่างไสวของท่านได้เลย
มีแต่ยังทำให้มองเห็นว่าท่านเป็นบุคคลพิเศษที่ไม่ธรรมดา
และมีดวงปัญญาอันสว่างไสว สุดที่จะประมาณ
...สว่างไสว และเจิดจ้า
พอที่จะส่องนำให้เห็นทางเดินออกจากกองทุกข์
เพื่อไปสู่ฝั่งแห่งมรรคผลนิพพานได้อย่างแจ่มแจ้ง
ชัดเจนในทุกแง่ทุกมุม

ยายไม่รู้หนังสือ...ก็ขอไม่กระดิก ๑๔๗

อย่าไปทำ ตาวานกับใครนะ

คุณยายเป็นผู้ที่มองเห็นโทษของการครองเรือน และมองเห็นประโยชน์แห่งการประพฤติพรหมจรรย์ ท่านจึงมักพณมมืออธิษฐานว่า

“เกิดมาขอให้ได้ประพฤติพรหมจรรย์

ได้อาศัยท้องเขามาเกิด

ได้เกิดในครอบครัวที่มีศีลธรรม เป็นสัมมาทิฐิ”

ท่านเป็นผู้ที่สอนตัวเองได้มาตั้งแต่สมัยเด็กๆ

“สมัยเด็กๆ ยายเห็นพ่อแม่ทะเลาะกันแล้ว ยายคิดไม่อยากมีครอบครัว”

ในช่วงแรกที่ข้าพเจ้ามารับบุญช่วยงานอุปัฏฐากคุณยาย ตอนเย็นๆ หลังจากนั่งรถสามล้อเสร็จ คุณยายมักจะเดินไปเปลี่ยนอิริยาบถ หรือไปนั่งพักที่บ้านครัวหลัง (เป็นห้องเล็กๆ ในอาคารที่อยู่ด้านหลังของครัว) ที่นี้มักจะพบ “น้ำเล็ก” มานั่งอยู่เป็นเพื่อนคุณยาย

น้ำเล็กเป็นคนโสดวัย ๕๐ กว่าปี มีฝีมือทางด้านการทำอาหาร
อร่อย และเป็นคนที่ขยันขันแข็งมาก เดิมทีเมื่อมาวัดครั้งแรกๆ
น้ำเล็กเป็นเจ้าภาพที่มักนำอาหารมาถวายพระที่วัดอยู่เสมอๆ คุณยาย
จะเรียกว่า “คุณเล็ก” ต่อมาก็เข้ามาช่วยรับบุญทำอาหารที่วัดในช่วง
อบรมธรรมทายาทบ้าง ช่วงวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์บ้าง จนปัจจุบันได้
มาอยู่ประจำที่วัดช่วยทำอาหารเลี้ยงพระ และหยิบจับงานทุกอย่างที่
พอจะช่วยได้ เหมือนเด็กวัดคนหนึ่ง

“คุณเล็กตินะ ไม่แต่งงาน เป็นสาวโสดเหมือนยาย
อยู่คนเดียวเหมือนนกน้อย
คิดจะบินไปไหนก็บินไปได้
เหาะไปไหนก็เหาะไปได้
แต่งงานแล้วมันยุ่ง
ไหนจะห่วงลูก ห่วงผัว หาข้าวให้กิน”

ที่บ้านครัวหลังนี้จะมีพี่อุปาสิกาอีกท่านหนึ่งเป็นผู้ดูแล พี่
อุปาสิกาท่านนี้เข้ามาช่วยงานตั้งแต่สมัยเริ่มสร้างโบสถ์ เมื่อเรียนจบ
แล้ว คุณยายเมตตาให้ทำงานอยู่ที่ธนาคารแห่งหนึ่งที่รังสิต ตอนเย็น
เลิกงานกลับวัดหลังจากทำภารกิจส่วนตัวเสร็จแล้ว พี่ท่านนี้มักเข้า
มานั่งอยู่เป็นเพื่อนคุณยาย ผลัดเปลี่ยนให้พี่อาร์พันธ์ได้ไปทำภารกิจ
ส่วนตัว

ข้าพเจ้ามักได้ยินคุณยายบอกพี่ท่านนี้บ่อยๆ ว่า

“ไอ้ไล่ส้ เราอย่าไปทำตาวานกับใครนะ”

บางครั้ง คุณยายก็ค่อยๆ เซยคางพี่เขาขึ้นมาเหมือนผู้ใหญ่อื่นดู ลูกหลาน แล้วมองเข้าไปในดวงตา ถามยี้มๆ ว่า “เราไปทำตาวานกับใครมาหรือเปล่า”

คุณยายไม่ได้ถามครั้งเดียว แต่ถามอยู่บ่อยๆ ด้วยความเมตตา และยังบอกอีกว่า “มีสตางค์อย่าใช้หมด ให้แบ่งทำบุญทำทาน และแบ่งเก็บฝากอาคาร (ธนาคาร) ไว้ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยจะได้มีเงินซื้อหยุกซื้อยา”

ข้าพเจ้าคิดเอาเองว่า ที่คุณยายถามบ่อยๆ คงเป็นเพราะคุณยายเป็นห่วง เพราะพี่เขาทำงานอยู่ข้างนอกวัด และท่านยังมองไปถึงวันข้างหน้าว่า ถ้าอยู่ตัวคนเดียว ต้องมีปัจจัยส่วนหนึ่งเก็บไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน

ครั้นในเวลาต่อมา คุณยายก็บอกกับข้าพเจ้าว่า

“ไอ้ตัวเล็ก เราอย่าไปทำตาวานกับใครนะ”

คุณยายไม่ได้บอกครั้งเดียว แต่บอกอีกหลายๆ ครั้ง จนประโยคนี้ดังก้องแจ่มชัดอยู่ในใจของข้าพเจ้า และวันเวลายิ่งทำให้ข้าพเจ้าซาบซึ้งในคำสอนประโยคนี้มากขึ้น หลังจากตอนแรกๆ ฟังแบบยี้มๆ ว่า

คุณยายพูดภาษาถิ่นสมัย เนื่องจากยังไม่รู้นัยสำคัญของประโยคดังกล่าว

คุณยายมักสอนเสมอว่า

“อย่าไปทำตาหวานกับใครนะ

ผู้หญิงกับผู้ชาย มันรู้กันด้วยลูกกะตา

มองกันไป มองกันมา

เดี๋ยวมันก็ช็อตกัน มันรู้กันเอง”

คุณยายท่านคงไม่เคยทำตาหวานกับใครหรอก แต่ท่านคงเคยเห็นคนทำตาหวานกัน ท่านรู้ทั้งหมด จึงได้นำมาสอนพวกเรา

ท่านยังเล่าให้ฟังถึงสมัยท่านเป็นสาวว่า

“สมัยยายเป็นสาว มีหนุ่มมาเกี้ยว

มีผู้ชายมาคุยอย่างโน้นอย่างนี้

ยายก็บอก ‘ไม่รู้นี่’

อย่าไปตำ อย่าไปว่าเขา เดี่ยวเขาจะแกล้งเอา

บอก ‘ไม่รู้นี่’ ตัดบทไปเลย

ถามบ่อยๆ เดี่ยวมันก็เลิกไปเอง

อย่าไปทอตสะพานให้เขา มันขึ้นอยู่กับเรา”

ที่วัดมีกฎระเบียบและข้อควรปฏิบัติมากมาย ทั้งระหว่างอุบาสกกับอุบาสิกา ทั้งระหว่างพระกับอุบาสิกาหรือญาติโยม ซึ่งระเบียบข้อควรปฏิบัติทั้งหลายเหล่านั้น ล้วนแต่เป็นไปเพื่อเอื้ออำนวยต่อการประพฤติพรหมจรรย์

แต่ในเรื่องของดวงตา เป็นเรื่องที่ทุกคนต้องรู้จักสอนตัวเอง ไม่มีใครมาออกกฎระเบียบข้อบังคับกับเราได้ นอกจากตัวของเราเอง ไม่มีใครมีเวลามาคอยสังเกต และคอยตักเตือนเราได้เท่ากับตัวของเราเอง

ดวงตาสื่อความหมายต่างๆ แทนคำพูดได้ ไม่ว่าจะเป็นสายตาที่ผู้อื่นมองเรา หรือสายตาที่เรามองผู้อื่น “ดวงตาเป็นหน้าต่างของดวงใจ” การมองตากันเพียงแวบเดียว อาจมีความหมายมากกว่าคำพูดร้อยคำพันคำ

คำสอนของคุณยายที่ว่า “อย่าไปทำตาวานกับใครนะ” จึงเป็นคำสอนที่สอนให้เรารู้จักตัดไฟแต่ต้นลม โดยการสำรวมระวังในการใช้สายตา ให้มองแต่สิ่งที่ควรจะมอง สิ่งไหนไม่ควรมองก็อย่าไปมอง

**“ผู้หญิงกับผู้ชาย มองกันไปมองกันมา
เดี๋ยวมันก็ช็อตกัน มันรู้กันด้วยลูกกะตา”**

การรู้จักตัดไฟแต่ต้นลมนั้นทำให้ไฟมอดดับ ไม่ลุกลามบานปลาย
จนยากที่จะแก้ไข

คุณยายมักสอนให้ลูกศิษย์ลูกหาทำการประพาดิพรหมจรรย์
และคอยหาโอกาสพร่ำสอนตักเตือนไม่ให้ออกนอกถิ่นนอกทางไปจาก
เป้าหมายที่ทุกคนตั้งใจไว้

ในกลุ่มอุบาสกก็เช่นเดียวกัน ถ้าคุณยายมีโอกาสปบเจอ ท่านก็
จะเมตตาตักเตือน ในวันเสาร์ก่อนอาทิตย์ขึ้นตอนเช้าช่วงเช้าจะมีกลุ่ม
อุบาสกมาช่วยกันพัฒนาวัด เก็บกวาดเศษใบไม้ กิ่งไม้ บริเวณ
ใกล้ๆ กุฏิคุณยาย หรือเขตปิ่นธุแฉะลาดูสิต ช่วงนี้เป็นช่วงที่อุบาสก
มักจะได้พบเจอคุณยาย เพราะท่านจะต้องเดินผ่านบริเวณนั้นไปที่ครัว
หรือไม่ท่านก็จะนั่งอยู่ในห้องเลขาฯ มองอุบาสกทำงานเจียบๆ แต่
บางครั้งท่านก็อดที่จะเดินออกไปดู หรือไปบอกไปสอนไม่ได้ คุณยายมอง
แวบเดียวก็จะรู้ว่า คนไหนขยัน คนไหนขี้เกียจ คนไหนกวาดใบไม้เป็นคน
คนไหนกวาดใบไม้ไม่เป็น โดยดูจากการจับไม้กวาด การวางทางของ
ไม้กวาดว่า เอาข้างไหนขึ้นข้างไหนลง

ขณะคุณยายเดินออกไป มักจะมีอุบาสกเข้ามาพนมมือไหว้
คุณยาย จากแรกๆ ๒-๓ คน พอคุณยายหยุดยืนคุย คนอื่นๆ ก็ค่อยๆ มา
รวมล้อม บรรยาการศุภอุบอุ่นเป็นกันเอง มีเสียงหัวเราะเป็นระยะๆ

เป็นความเมตตาที่คุณยายมีให้กับเด็กวัด ท่านจะบอกจะสอน หรือ บางทีก็หักทลายเรื่องทั่วไป

“พวกเราเป็นหนุ่มยังแข็งแรงอยู่ มีอะไรก็รับๆ ทำไป ทำให้มันเสร็จ อย่าซีเรียจ”

แม้แต่เรื่องเก็บกวาดใบไม้ ท่านก็สอนอย่างละเอียด ขนาดว่า ตอนเก็บเอาใบไม้ใส่ถุงไปทิ้ง ก็ให้เก็บเอาแต่ใบไม้ อย่าเก็บเอาดินของวัดติดไปด้วย

บางครั้งคุณยายจะเอามือชี้ไปที่ละคนๆ แล้วบอกว่า **“อย่าแอบหนีไปเที่ยวชน ระวังพวกยักษ์ฉินจะจับเอาไปกิน”**

อุบาสกที่อยู่วัดมานานก็มักจะขอพรกับคุณยายว่า “ขอให้ผมได้บวชเร็วๆ” คุณยายก็ตอบว่า “แล้วแต่หลวงพ่อ ท่านให้บวชเมื่อไรก็ได้บวชเมื่อนั้นแหละ”

คุณยายท่านแน่วแน่ในการประพฤติพรหมจรรย์มาก ท่านมักจะบอกว่า **“เราอย่าไปแต่งงานนะ เวลาตายแล้วไม่ต้องกลัวไม่มีใครเอาไปเผา เตียวเขาเหมีน เขาก็หามเอาไปทิ้งเอง ยายคิดอย่างนี้”**

แม้คุณยายเป็นสตรี ก็เป็นสตรีเพียงร่างกาย แต่จิตใจนั้นแข็งแกร่งหนักแน่น มันคงเยี่ยงบุรุษอาชาไนย ท่านจะมีความสงบนิ่ง

อย่าไปทำตาวานกับใครนะ ๑๕๔

เฉย ไม่ยินดียินร้าย ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งใดง่ายๆ อุปนิสัยของอัสตริที่เป็นอุปสรรคต่อการประพาดิพรหมจรรย์ หรือการประพาดิปฏิบัติธรรม ไม่มีในใจท่านเลย

ถ้าจะหาบุคคลผู้เป็นแบบอย่างในการประพาดิพรหมจรรย์ คุณยาย คือ สูดยอตแบบอย่างท่านหนึ่งในทุกๆ ด้าน

ทางกาย คุณยายจะสำรวมระวังในการปฏิบัติต่อพระภิกษุสงฆ์เป็นอย่างดี ท่านจะวางตัวได้อย่างพอเหมาะพอดีในทุกที่ ทุกสถานการณ์

ทางวาจา ท่านจะพูดแต่คำจริง พูดแล้วเกิดประโยชน์น้อมนำใจไปแต่ในเรื่องบุญกุศล ไม่มีการพูดเอาหน้า พูดประจบประแจง หรือพูดนินทาว่าร้ายใคร

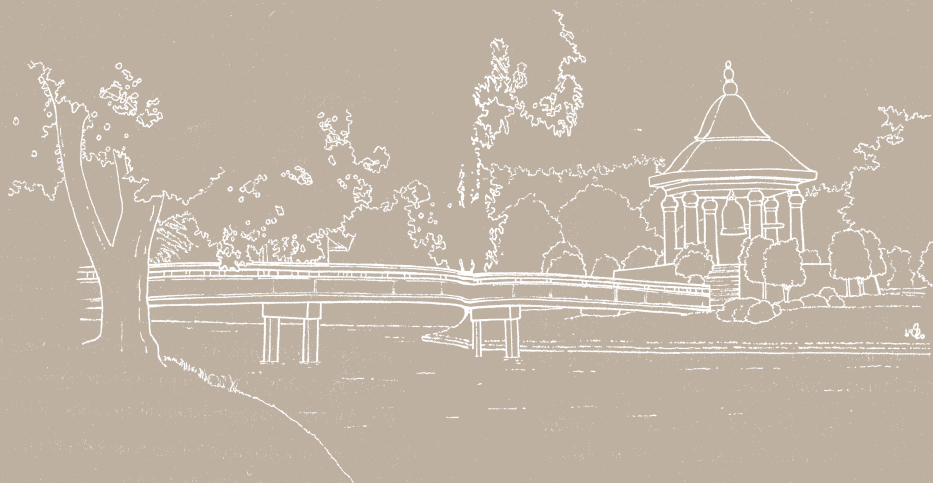
ทางใจ คุณยายมีใจอยู่แต่ในเรื่องบุญเรื่องกุศล และหมั่นปฏิบัติเจริญภาวนา

“ยายคิดอยู่อย่างเดียวว่า จะเอาบุญไปเยอะๆ เรื่องอื่นไม่คิด”

ตลอดเวลาที่ได้อยู่ใกล้ชิดคุณยาย
มีความรู้สึกหนึ่งที่ข้าพเจ้าสัมผัสได้
และรู้สึกอยู่ในใจเสมอว่า

คุณยายท่านเป็นผู้ที่มีบุญมาก
เป็นผู้ที่สั่งสมบุญเก่ามาดี
ท่านสามารถสอนตัวเองได้ในทุกๆ เรื่อง
อุปนิสัยต่างๆ ของคุณยายจึงล้วนแต่เป็นอุปนิสัย...
ที่น้อมนำไปสู่ความหลุดพ้น และมรรคผลนิพพาน
แม้กระนั้นท่านก็ยังหมั่นเพิ่มพูนสั่งสมบุญกุศล
และฝึกฝนตนเองอย่างไม่หยุดหย่อน
อีกทั้งยังเป็นต้นบุญต้นแบบ
เฝ้าอบรมพร่ำสอนลูกศิษย์
อย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย และเบื่อหน่าย

รู้คุณคน

ความกตัญญูกตเวทิต เป็นเครื่องหมายของคนดี

กตัญญู หมายถึง รู้คุณ ใครทำดีกับเรา เรารู้คุณ

กตเวทิต หมายถึง การตอบแทนคุณ

พระสารีบุตร อัครสาวกเบื้องขวาได้รับการยกย่องจากพระพุทธองค์ว่า เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายในทางมีปัญญามาก เนื่องด้วยพระสารีบุตรมีคุณธรรมพิเศษอีกประการหนึ่ง คือเป็นผู้เลิศด้วยความกตัญญูกตเวทิต

คุณยาย คือสุดยอดของบุคคลผู้มีความกตัญญูกตเวทิตท่านหนึ่ง

ข้าพเจ้าเคยฟังคุณยายเล่าถึงความตั้งใจอย่างยิ่งของท่านที่จะไปตามหาพ่อที่ล่องลับไปแล้ว เพื่อขอขมาลาโทษ ด้วยแรงแห่งความมุ่งมั่น พากเพียรตั้งใจ และแรงแห่งความกตัญญูรู้คุณทำให้ท่านตามหาจนได้

พบกับพ่อ และได้ตอบแทนพระคุณโดยใช้วิชาธรรมกายไปช่วยพ่อซึ่งจุ่มผุดจุ่มโผล่* อยู่ในนรกขึ้นมา

ข้าพเจ้าเคยฟังคุณยายเล่าถึงตอนที่ได้พยาบาลดูแลคุณยายทองสุข ผู้เป็นครูสอนธรรมะคนแรก และเป็นคนพาคุณยายมาอยู่ที่วัดปากน้ำ คุณยายทองสุขป่วยเป็นมะเร็งที่มดลูกในระยะสุดท้าย ท่านก็ได้ดูแลพยาบาลคุณยายทองสุขอย่างดีที่สุด โดยไม่ได้รังเกียจน้ำเลือดน้ำหนองที่มีกลิ่นเหม็นคละคลุ้ง ท่านดูแลพยาบาลอย่างไม่เห็นแก่เห็นดีแก่เหน้อย

คุณยายใช้คำว่า “ยายทำจนสุดฤทธิ์” เนื่องเพราะคุณยายทองสุขท่านเป็นผู้มีพระคุณ และเมื่อท่านละจากไป คุณยายก็เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงจัดงานศพให้อย่างสมเกียรติ และดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

กับหลวงปู่วัดปากน้ำ คุณยายก็ได้ทำหน้าที่ศิษย์ที่มีความกตัญญู กตเวทีต่อครูบาอาจารย์อย่างที่สุด โดยการเคารพเชื่อฟังปฏิบัติตามคำสอนของท่าน อีกทั้งยังมีความเพียรตั้งใจเพื่อจะได้แตกฉานในวิชาธรรมกาย เมื่อแตกฉานแล้วก็ประกาศคุณของครูบาอาจารย์โดยการสืบทอดและเผยแผ่วิชาธรรมกาย

* เป็นคำพูดของคุณยายที่ท่านเล่าตอนไปช่วยพ่อในนรก

แม่ในวัยเด็กที่กำลังวิ่งซุกซนในท้องนา กับสัตว์เลื้อย (ควาย) ที่ท่านจงออกไปเลี้ยงทุกเช้า และใช้งานไถนาในหน้าฝน เมื่อสัตว์เลื้อยนั้นแก่ตัวและทำนาไม่ไหว ฟันไม่มี ท่านก็ยังเลี้ยงไว้ ไม่ฆ่า ด้วยเห็นคุณที่สัตว์นั้นได้เคยทำประโยชน์ให้ คุณยายจะเป็นคนคอยไปหาหญ้าอ่อนๆ มาป้อนใส่ปากให้มันกินทุกวัน จนกระทั่งมันตายไปเอง ฯลฯ

เรื่องต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องแห่งความประทับใจในความกตัญญูรู้คุณของคุณยาย ที่ข้าพเจ้าได้ฟังมาจากเรื่องราวในอดีตของท่าน และยังเมื่อข้าพเจ้าได้มาใกล้ท่าน ก็ยิ่งเห็นถึงอหิยาศัยแห่งความเป็นผู้มี ความกตัญญูรู้คุณของท่าน ซึ่งล้วนแต่เป็นภาพอันงดงามที่ประทับอยู่ในใจของข้าพเจ้าเสมอมา

ยิ่งเมื่อข้าพเจ้าได้มีโอกาสติดตามคุณยายไปยังสถานที่ต่างๆ ภายใต้วัด ก็มักจะได้ยินคุณยายเอ่ยถึงชื่อท่านผู้ใหญ่ว่านั่นท่านนี้อยู่เสมอ ด้วยความขอบคุณและนึกถึงคุณ ตั้งแต่หน้าวัดถึงท้ายวัด คุณยายจะจำได้หมดว่า แต่ละสิ่งแต่ละอันมีความเป็นมาอย่างไร ใครเป็นคนให้ความอุปถัมภ์ช่วยเหลือ หรือย้ายไปบอกบุญใครมา ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกทั้งในความสามารถในการจดจำของคุณยาย

“แผ่นดินผืนนี้ ให้คุณหวิน (อุบาสิกาถวิล วัตรางกุล) ไปขอ จะเอาสัก ๕๐ ไร่ เขาให้หมดผืน ๑๙๖ ไร่”

“ประตุน้ำวัดให้ตาทริ ที่ชอบออกแบบโบสถ์หัวแหลมๆ
ออกแบบให้”

“แถวนี้ ไปขอเรื่อกรมชลฯ ให้มาช่วยขุด”

“ศาลานี้ ให้เจ้าของคอกม้ามาสร้าง”

“ดาวดิงส์ ให้อารีพันธุ์บอกบุญคุณอุปสมาสร้าง”

“หอรระฆัง ให้ไอ้เปียไปบอกที่บ้านมาสร้าง”

“สองชั้น คุณพวง – คุณเรณูสร้าง”

“หลังนี้ คุณสายหยุด – คุณมณฑา”

...และอีกหลายต่อหลายชื่อ

คุณยายมักกล่าวถึงชื่อต่างๆ ข้างต้นด้วยความนึกถึงคุณที่ได้มา
ช่วยยายสร้างวัด และท่านมักจะบอกว่า “ขอให้เขาได้บุญกับยาย
เยอะๆ ทุกคน” แล้วท่านก็มักจะปิดท้ายประโยคด้วยคำพูดยิ้มๆ ว่า

“ยายนะขอเก้ง ขอจนเป็นวัด

ก่อนไปขอ เราก็คิดก่อนว่า เราจะขอมาทำอะไร

เขาก็ได้บุญ เราก็ได้บุญ

กับคนที่มิบุญคุณแล้วยายไม่เคยลืม”

ข้าพเจ้าประทับใจทุกครั้ง เมื่อเห็นคุณยายพบคนเก่าคนแก่ หรือ
ลูกศิษย์ลูกหารุ่นเก่าๆ แม้คุณยายจะไม่ได้พูดออกมาโดยตรง แต่สังเกต

จากแววตา กิริยาท่าทาง และการพูดคุยที่มีรสชาติแห่งความคุ้นเคย เป็นกันเอง ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณยายดีใจที่ได้พบ และยังระลึกถึงท่านเหล่านั้นเสมอ

ครั้งหนึ่งในวันอาทิตย์ช่วงบ่าย หลังจากคุณยายรับแขกที่ครัวยามาเสร็จ ระหว่างเดินกลับที่พัก คุณยายพบคุณป้าถวิล (อุบาสิกาถวิล วัตรารกุล) ซึ่งกำลังรอกกราบพระเดชพระคุณหลวงพ่อดมขโยอยู่ที่ศาลาตุสิด คุณยายรีบยกมือไหว้ทักทายพร้อมด้วยรอยยิ้ม ต่างฝ่ายต่างเดินเข้ามาหากัน คุณยายเอามือทั้งสองของท่านจับที่มือของคุณป้าถวิลที่ยังพนมค้ำอยู่ เขย่าเล็กน้อย ให้ความรู้สึกว่าได้พบ คุณยายเมตตาพูดคุยทักทายถามถึงทุกข์สุข ก่อนที่จะเดินกลับที่พัก และเมื่อคุณยายกลับถึงที่พักแล้ว ท่านจึงพูดถึงความในใจว่า

“ยายเป็นคนเคารพบุญคุณคน

ยายเจอคุณหวินที่ศาลา

ยายเห็นแกแล้วอยากไหว้แก

นึกถึงความดีของแก

คนเขามีบุญคุณ ยายไม่เคยลืม”

ดวงใจของคุณยายช่างใสบริสุทธิ์ ไม่ได้เจือด้วยทิฐิมานะ หรือความถือตัวใดๆ มีแต่ความอ่อนน้อมถ่อมตน นึกถึงความดีของ

ผู้นั่งอยู่เสมอ คุณยายจึงอยู่ในใจและครองใจลูกศิษย์มาทุกรุ่น ทุกยุค
ทุกสมัยอย่างไม่เสื่อมคลาย

ข้าพเจ้าได้มีโอกาสพูดคุยกับคนรุ่นเก่าๆ เช่น ป้าแข่ง ที่คุณยาย
ชอบเรียก “คุณแข่ง” ผู้ดูแลเรื่องเย็บจีวรถวายพระ ป้าไข่มุกต์ที่ชอบ
ถักหมวกและผ้าพันคอไหมพรมมาถวายคุณยาย ซึ่งคุณยายบอกว่า
“หมวกนี้ ป้าไข่มุกต์แก่อีกให้ใช้ดี ใช้เท่าไรไม่ขาดสักที” และท่านก็ใช้
หมวกใบนี้เป็นประจำ แม้ภายหลังจะดูเป็นสีออกเก่าๆ แต่พอเปลี่ยน
ใบใหม่ให้ใช้ คุณยายเป็นต้องถามหาใบเก่าทุกที

อีกท่านคือน้าพิกุล ซึ่งเป็นหลานสาวแท้ๆ ของคุณยาย เป็นลูก
ของพี่สาวคนโต (ยายเจ้าะ) น้าพิกุลจะเข้ามาหาคุณยายเป็นประจำ
ทุกเดือน เพื่อมาปลงผม และถือโอกาสกราบเยี่ยมท่านไปด้วย
คุณยายท่านมักจะถามด้วยความเมตตาและเกรงใจว่า เดินทางมา
อย่างไร ลำบากหรือเปล่า เพราะน้าพิกุลต้องนั่งรถเมล์มาหลายต่อ น้า
พิกุลก็จะตอบคุณยายว่า “ไม่ลำบากหรอก หนูตั้งใจจะมาเยี่ยมคุณยาย
ทุกเดือนจนกว่าหนูจะเดินไม่ไหว”

ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณลูกศิษย์ลูกหาคนเก่าๆ นั้น เคารพรักคุณยาย และ
เคารพคำบอกคำสอนของคุณยายอย่างที่สุด ไม่ใช่เคารพอย่างเดียว แต่
ท่านเหล่านั้นยังได้นำมาประพฤติปฏิบัติตามอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง

ความรู้สึกนึกขอบคุณ และอยากตอบแทนคุณ โดยให้เขา “ได้บุญกับยายเยอะๆ” มีอยู่ในใจของคุณยายเสมอ ไม่ว่าเขาผู้นั้นจะเป็นใคร

เมื่อมีใครมาช่วยเหลือเอื้ออำนวยความสะดวก ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ให้ท่าน ท่านมักจะแสดงความรู้สึกขอบคุณอย่างจริงใจกับทุกๆ คน

ไม่ว่าคุณยายจะไปที่ไหน ข้าพเจ้ามักเห็นคุณยายยกมือไหว้ไปหมด ทั้งเป็นการไหว้ทักทาย และไหว้เพราะรู้สึกขอบคุณ

คุณยายยกมือไหว้แม้กระทั่งยาม และไม่ว่าจะเป็นยามในวัด หรือนอกวัดก็ตาม นอกจากเป็นการไหว้เพื่อทักทายแล้ว ยังเป็นการแสดงความรู้สึกขอบคุณที่เขาเหล่านั้นช่วยอำนวยความสะดวก เปิดที่กั้นถนนให้รถคุณยายผ่านเข้าไป บางครั้งคุณยายยังเมตตาต่อยามเหล่านั้น ถามข้าพเจ้าว่า “มีขนมอะไรให้เขาหรือเปล่า”

บางครั้งคุณยายออกไปหาหมอหรือไปทำธุระนอกวัด ระหว่างทางต้องแวะรับประทานอาหาร ก็มักจะมีเจ้าภาพช่วยจัดเตรียมและเอื้ออำนวยความสะดวกต่างๆ ให้คุณยาย ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเจ้าภาพเจ้าของบ้าน หรือลูกจ้างในบ้านที่ช่วยจัดเตรียมอาหารและเอื้ออำนวยความสะดวกให้คุณยาย ท่านก็จะยกมือพนมไหว้ เหมือนเป็นการขอบคุณและบอกว่า “ให้ได้บุญกับยายเยอะๆ” เหมือนกันหมด และ

ก่อนกลับ ท่านก็มักจะแสดงความขอบคุณ และให้ศีลให้พรเป็นการ
อำลา

หากคุณยายมีภารกิจออกนอกวัด ก็จะมีพี่อุปาสกที่รับหน้าที่
ขับรถให้คุณยายเป็นประจำ แต่บางครั้งพี่อุปาสกท่านนั้นไม่อยู่ ต้องหา
ผู้อื่นมาแทน ก่อนจะลงจากรถ ข้าพเจ้ามักจะเห็นคุณยายหันไปทาง
คนขับรถ ยกมือพนมไหว้ให้ศีลให้พร และขอบคุณแล้วขอบคุณอีกที่ได้
มาเอาบุญกับคนแก่ ขับรถให้ยาย

ตามปกติคุณยายจะชอบทำอะไรด้วยตนเอง และมักเกรงใจที่
ต้องมีคนไปช่วยทำธุระในเรื่องส่วนตัวให้ท่าน แม้แต่กับข้าพเจ้าซึ่งเป็น
เด็กที่มาอุปฐากรับใช้ท่านด้วยความเต็มใจ ก็สัมผัสได้ถึงความรู้สึก
นึกขอบคุณที่คุณยายมีให้ต่อข้าพเจ้าอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นด้วยคำพูด
คำสอน คำให้พร หรือแววตาของท่าน เช่น

เมื่อข้าพเจ้ารินน้ำใส่แก้วมาให้ท่านดื่ม ท่านก็จะรับแก้วไปพร้อม
กับพูดว่า “สาธุ”

เมื่อข้าพเจ้าชงยาหอมให้ท่าน ท่านก็จะรับไปพร้อมกับให้พรว่า
“ไอ้ตัวเล็ก ให้เราได้บุญกับยายเยอะๆ นะ”

หรือเมื่อข้าพเจ้านวดฝ่าเท้าให้ท่าน ท่านก็จะพูดด้วยความ
เกรงใจว่า

“เรานะ นวดทำให้ยาย นวดเสร็จแล้วต้องไปล้างมือนะ
ทำยายสกปรก เหยียบพื้น มีขี้ดินขี้เท้า”

หรือเมื่อข้าพเจ้าพาคุณยายไปห้องน้ำ ท่านก็จะพูดว่า

“ให้เราได้บุญกับยายเยอะๆ นะ เอาบุญกับคนแก่ ตอนแก่เฒ่า
มาเราก็จะมีคนดูแล” ฯลฯ

จะหาใครเป็นเช่นท่าน

ใจของคุณยายคิดแต่จะขอบคุณและตอบแทนคุณผู้อื่น
ที่ได้ทำแม้สิ่งเล็กๆ น้อยๆ ให้ท่าน

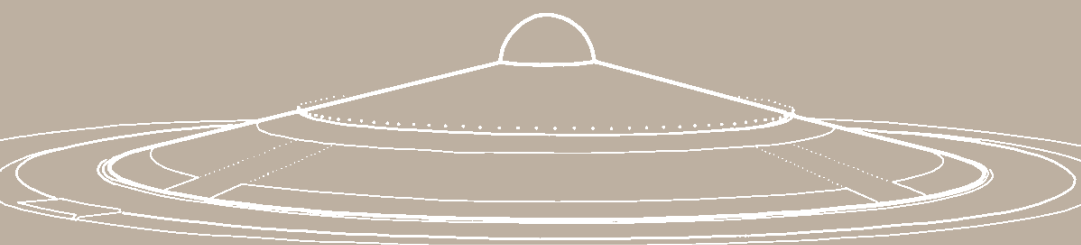
แต่ท่านไม่เคยคิดเลยว่า

คุณที่ท่านทำแก่ผู้อื่นนั้นมากมายเหลือล้น

และยิ่งใหญ่เพียงใด

ยากนักที่ใครจะตอบแทนพระคุณของท่านได้หมด

คุณยาย กับพระเจ้าเจตีย์

คุณยายเป็นผู้ที่รักธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นแม่น้ำ ท้องทุ่งนา
ท้องฟ้า และดวงตะวัน คุณยายเล่าให้ฟังถึงชีวิตในวัยเด็กว่า “ยายชอบ
ดูดวงอาทิตย์ เวลามันขึ้น มันทก ดวงแดงกลมโต ยายคิดอยากเดิน
ไปให้ถึง” จวบจนกระทั่งท่านอย่างเข้าสู่ช่วงปัจฉิมวัย ดวงตะวันกลมโต
ก็ยังคงอยู่ในใจของคุณยาย

ตอนเย็นๆ ถ้าวันไหนคุณยายไม่ได้นั่งรถสามล้อ พี่อาร์พินธุ์มัก
จะพาคุณยายนั่งรถไปดูดวงอาทิตย์ที่ลานธรรม (ปัจจุบันคือบริเวณ
พื้นที่สภากาชาดไทยสาธิตหลังใหม่) บางครั้งข้าพเจ้ามีโอกาสติดตาม
ไปด้วย ทุกครั้งที่ไปลานธรรม คุณยายจะสดชื่น เบิกบาน ชื่นชมให้ดู
ดวงอาทิตย์ ดวงแดงกลมโต ยามใกล้ตกดินยิ่งในช่วงฤดูหนาว ดวงอาทิตย์
จะดวงใหญ่กลมโตเป็นพิเศษ ภาพที่มักเห็นคู่กับดวงอาทิตย์ตอนที่จะลา
ลับขอบฟ้า คือ ภาพฝูงนกกำลังบินกลับรัง คุณยายมักจะพูดลอยๆ
ขึ้นมาว่า “หมดไปอีกวันหนึ่งแล้ว”

บางครั้งพี่อาร์พันธุ้จะพาคุณยายนั่งรวนรอบลานธรรมรอบใหญ่ เพื่อดูบรรยากาศโดยรอบ ถ้าวันไหนอากาศดี ผู้คนไม่เยอะ ก็ จะจอดรถไว้ และพาคุณยายเดินออกกำลังกายรอบๆ ลานธรรมด้าน ในสุด บางครั้งก็พาคุณยายเดินตามสนามหญ้าทางลาดเนินขึ้นไปบน ลานธรรม ตอนเย็นๆ แดดอ่อนๆ มีลมพัดมาเอื่อยๆ ใจสดชื่น เบิกบาน

**“จากนามาเป็นวัด
สารพัดยายจัดหา
ทุ้งโล่งสุดขอบฟ้า
เหลียวมาเป็นลานธรรม”**

เสียงคุณยายเอื้อนเอ่ยบทกลอนอย่างมีท่วงทำนอง เป็นจังหวะ เฉพาะตัวไม่เหมือนใคร เปล่งออกมาด้วยความเบิกบานและภาคภูมิใจ ข้าพเจ้ามักจะได้นิกลอนบทนี้อยู่บ่อยๆ จนอยากจะเรียกว่าเป็นเพลง คุณยาย เพราะตามปกติคนทั่วไปเวลาอารมณ์ดี มีความสุข เบิกบานใจ ก็มักจะฮัมเพลงที่ตนเองชอบออกมา เป็นเพลงใดก็ได้แล้วแต่เหตุการณ์ อารมณ์ และยุคสมัย

แต่เพลงของคุณยายไม่เหมือนใคร ข้าพเจ้าได้นิกลอนคุณยายท่อง กลอนบทนี้ตั้งแต่เริ่มเข้ามาอุปฐากรับใช้ท่าน จนกระทั่งถึงก่อนที่ท่าน จะไม่สบาย คุณยายก็ยังท่องกลอนบทนี้ คงไม่มีใครท่องกลอนบทนี้ได้

ความรู้สึกและไพเราะเช่นท่านอีกแล้ว ทุกครั้งที่ท่องกลอนนี้ ดูท่านจะมีความสุข เบิกบานใจ และภาคภูมิใจ ท่านมักจะพูดถึงที่มาของกลอนบทนี้ว่า “ไม่รู้ใคร มันเอายายมาร้อง” คงสืบเนื่องมาจากกลอนยายครั้งแรก ที่มีคนแต่งกลอนบูชาธรรมคุณยายว่า

“ลมเลาะละลือรุ่ม	แสงสีรุ้งทุ่งคลองสาม
สดสวยด้วยสีคราม	เป็นฤกษ์งามจะพลันแปลง
สองแขนแสนขยัน	ยายฝ่าฟันอย่างกล้าแกร่ง
ร่างเล็กมีเรียวแรง	สร้างวัดใหญ่แจ่มทุกสิ่ง
คุณยายทุ่มชีวิต	ยอมอุทิศแม้เป็นหญิง
ศิษย์เห็นยายเอาจริง	มีอาเงินนอนอุรา
จากนามาเป็นวัด	สารพัดยายจัดหา
ทุ่งโล่งสุดโค้งฟ้า	บัดเดี๋ยวมาเป็นลานธรรม
มีน้อยมีเป้าหมาย	วัดพระธรรมกายขนานนาม
เป็นวัดคนใจงาม	ประพฤติตามอย่างวัดไทย
เหน็ดเหนื่อยหลายสิบปี	กว่าวัดนี้จะเติบโตใหญ่
ผู้อยู่เบื้องหลังไซ้	คือคุณยายของพวกเรา”

คุณยายท่านคงได้ฟังและจดจำเอาบางตอนมาดัดแปลงเป็นภาษาง่าย ๆ ของท่านเอง เป็น

“จากนามาเป็นวัด
ทุ่งโล่งสุดขอบฟ้า

สารพัดยายจัดหา
เหลียวมาเป็นลานธรรม”

ในขณะนั้นพื้นที่ ๒,๐๐๐ ไร่ ยังเป็นทุ่งโล่ง มีเพียงบริเวณ
ลานธรรมเท่านั้นที่ใช้งานเป็นพื้นที่ประกอบพิธีกรรม เวียนประทักษิณ
จุดประทีปมาฆบูชา หรือตักบาตรในช่วงเช้า ซึ่งในวันมาฆบูชาทุกปี
คุณยายจะมาร่วมพิธีทั้งช่วงเช้า ช่วงบ่าย และช่วงค่ำซึ่งมีการจุด
มาฆประทีป

นับเป็นความทรหดอดทนและเป็นความเมตตาอย่างยิ่งที่
คุณยายวัย ๘๐ กว่าปีต้องมานั่งคุมบุญให้กับทุกๆ คน ตลอดทั้งวัน
ท่ามกลางสภาพอากาศหลายแบบ ตอนบ่ายอากาศร้อน ตอนค่ำมีพิธี
จุดมาฆประทีป คุณยายนั่งในพื้นที่กลางแจ้งไม่มีที่กันกำบัง มีทั้งหมอก
และน้ำค้าง แต่คุณยายไม่เคยปริปากบ่น มีแต่ความสดชื่น เบิกบาน
ที่ได้เห็นภาพผู้คนมากมายจากทั่วสารทิศมาร่วมพิธีในงานบุญใหญ่ และ
ได้เห็นภาพประทีปโคมไฟสว่างไสวไปทั่วลานธรรม

ต่อมา พื้นที่บริเวณ ๒,๐๐๐ ไร่ เริ่มมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง
บริเวณด้านหลังลานธรรมมีการขุดดิน ถมดิน ปรับพื้นที่เพื่อเตรียม
การก่อสร้าง

เมื่อมีโอกาสป็ออาร์พันธุ์ยังขับรถพาคุณยายมาชมที่ลานธรรม แต่ในครั้งนี่พิเศษกว่าครั้งไหนๆ ข้าพเจ้าจึงได้จัดบันทึกภาพเหตุการณ์วันแห่งความประทับใจนั้นไว้ และได้คัดลอกนำมาให้อ่านเป็นบางตอน

๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๔

...วันนี้คงเป็นวันที่ประทับใจไปอีกนานแสนนาน ป็ออาร์พันธุ์เอารถมารับคุณยายที่ครัวหลังจะพาไปลานธรรม คุณยายดูสดชื่นเบิกบาน

...ป็ออาร์พันธุ์ขับรถไปทางด้านหลังของลานธรรม ทางกองดินที่เขากำลังมีการขุด บุกเบิก ปรับพื้นที่ เพื่อเตรียมการสร้างพระเจดีย์ พื้นที่บริเวณนั้นเต็มไปด้วยกองดินสีดำสุดลูกหูลูกตา แต่ละกองใหญ่สูงท่วมหัว ระหว่างกองดินบางช่วงมีช่องทางพอที่จะให้รถวิ่งเข้าไปได้ ตรงกลางพื้นที่มีธงสีแดงเป็นสัญลักษณ์ปักอยู่ เพื่อบอกตำแหน่งที่จะสร้างพระเจดีย์...

ข้าพเจ้าดีใจมากที่ได้มาสถานที่แห่งนี้พร้อมกับคุณยายและป็ออาร์พันธุ์ ณ ผืนดินแห่งนี้จากทุ่งนาฟ้าโล่งในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ก็จะเป็นบุญสถานอันยิ่งใหญ่ ขอให้คุณยายมีสุขภาพแข็งแรง ได้อยู่ดูเห็นความสำเร็จของ ๒,๐๐๐ ไร่ ที่สำเร็จครบทุกอย่าง...

คุณยายกับพระเจดีย์ ๑๗๓

พี่อาร์พันธุ์ขับรถวนรอบลานธรรมอีก ๒ รอบ พอแดดอ่อนก็พา
คุณยายเดินขึ้นไปบนลานธรรม คุณยายเดินตรงไปที่พระประธานสีขาว
องค์ใหญ่ ซึ่งตั้งเด่นเป็นสง่าอยู่บนลานธรรม เมื่อมาถึงหน้าองค์พระ
คุณยายนั่งลงตรงแผ่นไม้ที่ทำเป็นขั้นๆ ซึ่งมี ๒-๓ ขั้น ก่อนจะขึ้น
ไปถึงองค์พระ คุณยายกราบ ๓ ครั้ง แล้วท่านพนมมือขึ้น มองไปที่
พระประธานสีขาวองค์โต คุณยายพูดอธิษฐานกับพระพุทธรูปว่า

“หลวงพ่อกุ ช่วยยายบอกบุญกองผ้าป่าด้วย
ให้ได้กองเยอะๆ เงินเข้าเยอะๆ
เอามาให้พวกเขาใช้สร้างพระเจดีย์
ขอให้ยายแข็งแรง ตอนนี้อายไม่ค่อยมีแรง...”

แม้ไม่มีใครบอกท่านว่าการสร้างพระเจดีย์ต้องใช้งบประมาณ
เท่าใด แต่คุณยายทราบดี ท่านจะอธิษฐานตามสมบัติอยู่ตลอดเวลา
ช่วงนั้นคุณยายมักปรารภว่า

“ขุดขึ้นดินแล้ว ขุดขึ้นดินอีก
เมื่อไรพระเจดีย์จะขึ้นสักที
ยายจะทันได้เห็นหรือเปล่า”

พร้อมๆ กับยกมืออธิษฐานว่า

“ขอให้เงินไหลมาเทมา

ให้ได้สร้างพระเจดีย์เสร็จไวๆ”

คุณยายยังเล่าให้ฟังอีกว่า

“ยายมีพระธาตุเยอะ ของยายทองสุขให้มา
ยายเอาให้หลวงพ่อกับไว้
แล้วมีคนเอามาให้หลวงพ่อกับอีกเยอะ
หลวงพ่อบอกว่า จะเอาไว้ใส่ในพระเจดีย์
ไม่รู้เมื่อไรพระเจดีย์จะเสร็จ
ยายจะทันเห็นพระเจดีย์หรือเปล่าก็ไม่รู้
สาธุ ขอให้เงินไหลมาเทมา
ให้ได้สร้างพระเจดีย์เสร็จไวๆ”

จวบจนกระทั่งในเวลาต่อมา วันศุกร์ที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๘
คุณยายได้ไปร่วมพิธีตอกเสาเข็มต้นแรกสร้างมหาธรรมกายเจดีย์ วันที่
๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ไปร่วมพิธีเทคอนกรีต ฐานรากธรรมกาย
เจดีย์ และยังได้ไปร่วมพิธีตอกเสาเข็มต้นสุดท้ายมหาธรรมกายเจดีย์ใน
วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๙

พระเจดีย์เริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา พร้อมๆ กับสุขภาพสังขาร
ของคุณยายเริ่มอ่อนแอลง แต่ถึงกระนั้นเมื่อมีโอกาส พี่อารีพันธุ์จะ
พาคุณยายไปนมัสการอธิษฐานกับพระเจดีย์ และดูความคืบหน้าของ

คุณยายกับพระเจดีย์ ๑๗๕

พระเจดีย์เป็นระยะๆ กระทั่งประดิษฐานองค์พระธรรมกายภายนอก
สำเร็จเรียบร้อย

ในวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งมีพิธีฉลองมหาธรรมกาย
เจดีย์ ครั้งที่ ๑ มีพระภิกษุสามเณรจากทั่วสังฆมณฑลมาร่วมงานเป็น
จำนวนเรือนแสน มีสาธุชนล้นหลามจากทั่วสารทิศทั้งในประเทศ
และต่างประเทศ พื้นที่ลานธรรมรอบมหาธรรมกายเจดีย์รอบใน เต็ม
ไปด้วยสีเหลืองของผ้ากาสาพัสตร์ รอบนอกโอบล้อมด้วยชุดสีขาว
ของเหล่าสาธุชน เป็นภาพอันน่าปิติและน่าตื่นตาตื่นใจแก่ผู้ที่ได้พบเห็น
คุณยายได้มีโอกาสนั่งรถไปชมภาพอันเป็นทัศนียาตรียะด้วยตัวท่านเอง

แม้ในวันนี้ท่านได้ละสังขารจากพวกเราไปแล้ว
พื้นที่ ๒,๐๐๐ ไร่ เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา
แม้ว่าท่านยังไม่ทันได้เห็นความสำเร็จ
เสร็จสมบูรณ์ครบทุกอย่าง
แต่คุณยายก็ยังทันได้มีส่วนร่วมวางรากฐาน
แห่งความสำเร็จไว้ให้ครบหมดทุกอย่าง
แม้แต่มหาวิหารพระมงคลเทพมุนีที่กำลังจะก่อสร้าง
คุณยายก็ได้ไปร่วมในพิธีตอกเสาเข็มต้นแรกและต้นสุดท้าย
คงคอยแต่ให้พวกเราลูกหลานสมัครสมานสามัคคี

ร่วมแรงร่วมใจทำต่อไปให้สำเร็จจนเสร็จครบทุกอย่าง
และช่วยกันดูแลทำนุบำรุง อารงรักษาสิ่งต่างๆ เหล่านี้
ให้อยู่คู่วัดพระธรรมกายต่อไปตราบนานเท่านาน

บ้านธรรมบาล

กุฏิ คุณยายหลังใหม่ถูกสร้างขึ้นในพื้นที่ผืนใหม่ ๒,๐๐๐ ไร่ บริเวณใกล้หมู่บ้านปฏิบัติธรรม*ซึ่งอยู่ข้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้วยความเห็นชอบของทุกๆ ฝ่าย ที่อยากให้คุณยายได้อยู่ในที่พักอาศัยอันเหมาะสม เอื้ออำนวยต่อสุขภาพร่างกายสังขารของท่านเมื่อย่างเข้าสู่ปัจฉิมวัย ด้วยความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจ ร่วมปัจจัยของลูกศิษย์ลูกหาที่ใกล้ชิดและผู้ใจบุญทั้งหลาย จึงได้สำเร็จเป็นกุฏิหลังใหม่ขึ้นมา

เมื่อกุฏิหลังใหม่สร้างเสร็จเรียบร้อยดีแล้ว หลวงพ่อธัมมชโย ได้ตั้งชื่ออันเป็นมงคลให้กุฏิหลังใหม่นี้ว่า “บ้านธรรมบาล” แปลว่า บ้านที่มีธรรมเป็นเครื่องคุ้มครอง และกำหนดให้ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นวันขึ้นกุฏิหลังใหม่ซึ่งในวันนั้นพระเถระผู้ใหญ่ของวัดได้มาเจริญพระพุทธมนต์ คุณยายและเจ้าภาพได้ร่วมกันถวายภัตตาหารเพล

* เดิมใช้เป็นสถานที่นั่งสมาธิและฝึกอบรม ปัจจุบันสถานที่นี้คือ บริเวณที่ก่อสร้างอาคาร ‘หนึ่งไม่มีสอง’

ถวายดวงแก้ว ปัจฉัยและไทยธรรม และได้มีการปล่อยปลาที่ทำน้ำหน้า
กุฏิหลังใหม่ด้วย

บ้านธรรมบาลหรือกุฏิคุณยายหลังใหม่นี้ ได้ถูกออกแบบให้
สอดคล้องกับลักษณะการใช้งานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และการทำ
กิจวัตรประจำวันของคุณยายให้มากที่สุด

ลักษณะอาคาร สร้างเป็นอาคารคอนกรีตแข็งแรง ยกพื้นเตี้ยๆ
ชั้นเดียว ๒ หลัง แต่ละหลังห่างกันเล็กน้อย มีระเบียงทางเดินและ
หลังคาเชื่อมติดกัน เพื่อให้มีพื้นที่ในชายคาสำหรับคุณยายได้เดินออก
กำลังกาย ทางขึ้นกุฏิฝั่งที่พักของคุณยายไม่มีขั้นบันได แต่จะเทพื้นทำ
เป็นแบบลาดเอียง เพื่อสะดวกในการเดินและใช้รถเข็น จะมีที่จอดรถ
อยู่ติดทางขึ้นกุฏิ

ที่กุฏิหลังใหม่นี้จะมีรั้วโปร่งๆ และคูน้ำ ๒ ข้างกันเป็นอาณา
บริเวณ เพื่อให้คุณยายได้มีความเป็นส่วนตัว และป้องกันการรบกวน
จากบุคคลภายนอก

ด้านหน้ากุฏิจะเป็นคูน้ำกว้าง มีการสร้างทำน้ำ และทำขั้นบันได
เป็นทางลงไป เพื่อให้คุณยายเดินลงไปปล่อยปลา หรือเลี้ยงปลาได้

บริเวณพื้นที่รอบๆ ภูมิ จะมีถนนรอบ เพื่อความสะดวกในการนำรถมาจอดรับส่งคุณยาย และยังได้ใช้เป็นทางให้ท่านได้เดินออกกำลังกาย บริเวณพื้นที่ที่เหลือ ล้อมรอบด้วยต้นไม้ใหญ่ทั้งหลาย ทั้งต้นไม้ใหญ่ที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ เช่น ต้นทองกวาวดอกสีแสดสดใส และต้นไม้ใหญ่ที่ขุดล้อมเอามาปลูก มีต้นไม้หอมชนิดต่างๆ เช่น ต้นพุท ต้นโมก ต้นแก้ว ต้นประยงค์ ต้นปีบ ต้นจันทร์ ต้นสัตบรรณ ฯลฯ

ต้นสัตบรรณนี้เป็นต้นไม้ใหญ่ ช่วงหลังๆ ออกดอกทุกปี ดอกเป็นช่อสีขาวอมเขียวอ่อนๆ กลิ่นหอมแรงฟุ้งกระจายไปทั่วพื้นที่ นอกเหนือจากนี้จะเป็นสนามหญ้าทั้งหมด ดูเขียวข่ม สดชื่น สบายตา

ตอนเช้าๆ ประมาณ ๖ โมงกว่าๆ อากาศกำลังสดชื่นปลอดโปร่ง พี่อาร์พินธุ์จะพาคุณยายลงมาสูดอากาศบริสุทธิ์และเดินออกกำลังกายรอบๆ ภูมิตามทางเดินข้างล่าง คุณยายจะเดินสลับกับการหยุดยืนพัก พร้อมทำท่ากายบริหาร พี่อาร์พินธุ์จะทำท่ากายบริหารให้คุณยายดู พร้อมกับนับไปด้วย คุณยายก็จะนับและทำตาม ท่ากายบริหารส่วนใหญ่เป็นท่าแกว่งแขนเบาๆ ท่ายกแขนชูเหนือศีรษะ ยกขึ้นยกลง เสร็จแล้วท่านก็จะค่อยๆ เดินต่อไป ระหว่างเดินท่านก็จะดูความเรียบร้อยบริเวณรอบๆ ภูมิ รวมไปถึงต้นไม้ต่างๆ ไม่ว่าต้นไม้ต้นไหนออกดอกออกผล โดยเฉพาะดอกไม้ที่มีสีสดใส ท่านจะมองเห็นและชี้ชวน

ให้ดู พร้อมทั้งถามว่า ดอกอะไร บางครั้งท่านจะกลับมาพร้อมด้วย ดอกลีลาวดีที่ร่วงอยู่ตามพื้น ดอกชงโคสีชมพูอมม่วงของต้นที่อยู่ข้างหลัง หรือไม่ก็ผลมะยมของต้นที่อยู่ข้างรั้ว ตามปกติคุณยายจะเดินวนรอบ กุฏิ ๑ รอบใหญ่ แล้วขึ้นมานั่งพักก่อนที่จะรับประทานอาหารเช้า แต่ถ้าไม่เหนื่อยมาก ท่านก็จะเดินถึง ๒ รอบ

หลังจากรับประทานอาหารเช้าหรือเพล ท่านจะนั่งพักสักครู่ หนึ่ง แล้วก็ออกมาเดินย่อยอาหาร แต่เป็นการเดินรอบๆ บริเวณ ระเบียบกุฏิข้างบน ซึ่งจะเป็นระเบียบรอบตัวอาคาร มีราวสแตนเลส ล้อมรอบระเบียบ

บ้านธรรมบาลนี้จะอยู่ในทำเลที่อยู่ใกล้พระเณรมาก เพราะอยู่ติดกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม ถัดไปทางทิศเหนือก็เป็นจุดตั้งพระเวลาดพระเณรเดินไปฉัน หรือเดินไปรับบิณฑบาตทั้งขาไปและกลับ ท่านก็จะเดินเป็นกลุ่มเป็นแถวตามแนวทิวสนผ่านกุฏิคุณยาย ที่กุฏิคุณยายจะมีหน้าต่างและประตูเป็นกระจก เมื่อเปิดม่านออกจะเห็นรอบนอกได้อย่างชัดเจน รวมทั้งบรรยากาศที่มีพระเณรเดินผ่านไปมา คุณยายจะชอบมองพระเณรที่เดินผ่านไปมา สายตาของคุณยายดีมาก แม้พระเณรเดินอยู่ไกลๆ อีกฟากหนึ่ง คุณยายก็มองเห็นแต่ไกล ท่าน

มักพนมมียอกไห้ว หรือไม่กี่ค่อยๆ เอนนิ้วขึ้นับพระณรที่เดินผ่านไปทีละรูปว่ามีกิริยา คุณยายชอบการนับมาก

ตอนเช้าบางวัน คุณยายจะออกมาใส่บาตรที่ตรงประตูรั้วหน้ากุฏิ อาหารที่ใส่เป็นพวกขนมหรือของแห้ง ขณะคุณยายใส่บาตร ท่านจะค่อยๆ หย่อนของใส่ลงไปใส่บาตรด้วยความสำรวมระวังและเคารพในทาน อีกทั้งจะเป็นผู้เคารพในการทำทานทุกๆ อย่าง ท่านทำให้ดูและยังได้เมตตาสอนว่า “จะทำบุญทำทานอะไรเล็กๆ น้อยๆ ก็ให้**จบอธิษฐานทุกครั้ง**” และหนึ่งในคำอธิษฐานที่ข้าพเจ้ามักจะได้นิมนต์คุณยายอธิษฐานเสมอๆ และบ่อยๆ คือ “ขอให้ปราศจากคนพาลไปทุกภพทุกชาติ トラบเข้าสู่พระนิพพาน”

เมื่อหย่อนของใส่ลงในบาตรแล้ว คุณยายก็ยกมือไห้วพระแต่ละรูปด้วยความเคารพ จนพระรูปสุดท้ายเดินผ่านไป คุณยายจึงค่อยลดมือลง พระที่ท่านมารับบาตรจากมือคุณยายคงปีติไม่น้อย ทุกรูปเดินมาอย่างสำรวมระวัง มาหยุดยืนอยู่ตรงหน้าคุณยาย ค่อยๆ น้อมก้มตัวเล็กน้อยเปิดฝารับบาตรจากคุณยาย ลักษณะท่าทางและสหายตาของพระแต่ละรูป เหมือนจะบอกว่า “ขอให้คุณยายได้บุญกับพระเยอะๆ” พระบางรูปพอคุณยายใส่บาตรเสร็จแล้ว ก็ให้พรคุณยาย มี

คำให้พรหลายอย่าง แต่ที่เหมือนกันทุกรูปคือ “ขอให้คุณยายมีสุขภาพแข็งแรงอายุยืนยาว”

เนื่องจากที่กุฏิคุณยายอยู่ติดกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม จึงมักเห็นสามเณรน้อยเดินผ่านไปมา จุดเด่นของสามเณรที่ดึงดูดสายตาคุณยายอีกอย่างคือ กลุ่มสามเณรไปทางไหน เสียงเจี๊วจ๊าวหยอกล้อกันมักตามมา และสามเณรมักทำงานกันอย่างสนุกสนาน ขยันขันแข็ง แม้จะมีพระพี่เลี้ยงคอยเข้มงวดกวดขันในเรื่องต่างๆ แต่ก็ยังคงมีเสียงที่บ่งบอกให้รู้ว่าเป็นลักษณะของผู้ที่เยาว์วัย

คุณยายท่านเมตตาและเอ็นดูต่อสามเณร ช่วงที่ท่านแข็งแรง ถ้ามีโอกาสท่านจะนำซ็อกโกแลต ลูกอม หรือไอศกรีมไปถวายสามเณรที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมด้วยตัวท่านเอง ในช่วงวันเด็กซึ่งทางโรงเรียนพระปริยัติธรรมเรียกว่า “วันสามเณร” สามเณรจะมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งในบางปีคุณยายยังได้มีโอกาสนำของไปถวาย และกล่าวถ้อยคำเล็กๆ น้อยๆ กับสามเณรที่อาคารแก้วดวงธรรม ทุกปีท่านจะส่งของรางวัลไปร่วมให้สามเณรได้จับฉลากกัน

ขณะคุณยายนำของไปถวายสามเณรน้อยเหล่านั้น ดูท่านมีความสุข ท่านจะยิ้มกว้างเห็นฟัน แววตาแจ่มใส เบิกบานเป็นประกาย คำที่

ท่านมักพูดและบอกเตือนสามเณรอยู่เสมอคือ “เณรอย่าชนนะ เดี่ยวจะถูกละเลยเอา”

แววตาที่เบิกบานแจ่มใสเป็นประกายของท่าน ทำให้ข้าพเจ้านึกย้อนไปถึงภาพชีวิตของท่านในวัยเด็ก เมื่อครั้งยังเป็นเด็กหญิงชานาอยู่กับธรรมชาติและท้องทุ่ง คุณยายเป็นเด็กที่ร่าเริง เบิกบาน แจ่มใส สนุกสนาน ชุกชวน จนในบรรดาพี่น้องทั้งหลาย คุณยายถูกพ่อตีมากที่สุด แม้กาลเวลาผ่านมานานแต่แววตาที่ร่าเริง เบิกบาน แจ่มใสของคุณยายก็ไม่ได้จางหายไป ยิ่งช่วงที่ท่านอายุมากขึ้นๆ ก่อนที่จะถึงช่วงท้ายของชีวิต ยิ่งรู้สึกว่าคุณเป็นผู้สูงอายุที่เบิกบาน แจ่มใส และอารมณ์ดี ไม่ว่าจะพูดคุยกับผู้ใดใบหน้าของท่านมักมีแต่รอยยิ้มและเสียงหัวเราะน้อยๆ

ช่วงตอนเย็นๆ พอแดดร่มลมตกแล้ว คุณยายจะลงมาเดินออกกำลังกาย ยืดเส้นยืดสายรอบกุฏิข้างล่างอีก บางวันท่านก็เดินลงไปที่ทำน้ำข้างหน้าเพื่อนั่งเลียงปลา ช่วงหลังท่านไม่ค่อยมีแรง เดินไปได้ไม่ไกลก็เหนื่อย จึงใช้การนั่งรถเข็นแทน แต่ท่านก็ยังแวะเวียนมาเลียงปลาอยู่เสมอ อุปนิสัยมักเข็นรถคุณยายไปใกล้ๆ ริมฝั่งน้ำ แล้วช่วยกันบิขนมปังก้อนโต ให้เป็นชิ้นขนาดพอดี ส่งให้ท่านโยนลงไปเลียงปลา

โดยส่งขนมปังใส่มือข้างซ้ายของท่านบ้าง ข้างขวาบ้าง เพื่อเป็นการ
ให้ท่านออกกำลังกายไปในตัวด้วย

คุณยายจะโยนขนมปังกระจายไปตามจุดต่างๆ อย่างทั่วถึง ตรง
ไหนยังไม่ได้แม่ไก่กลท่านก็พยายามออกแรงเพื่อที่จะโยนขนมปังไปให้ถึง
และยังชวนให้พวกเราช่วยกันโยนขนมปังลงไปเลี้ยงปลาด้วย คงเหมือน
น้ำใจของคุณยายที่มีความเมตตาสงสาร และแผ่ไปให้กับทุกๆ คน

ช่วงเย็นหลังจากท่านลงมาเดินออกกำลังกายรอบๆ บริเวณ
กุฏิ บางครั้งจะเห็นสามเณรช่วยกันพัฒนารอบๆ โรงเรียนพระปริยัติ
ธรรมด้วยความขยันขันแข็ง สลับไปกับการหยอกล้อกันบ้างในบาง
โอกาส สามเณรบางรูปกวาดเศษใบไม้ บางรูปตาดยหญ้าถอนหญ้าใกล้
กับบริเวณข้างรั้ว และเลยไปถึงหน้าประตูรั้วกุฏิคุณยายด้วย เวลา
คุณยายเดินผ่าน สามเณรก็มักหยุดมองดูคุณยายด้วยความสนใจ วันไหน
ถ้าคุณยายผ่านไปเห็นสามเณรกำลังช่วยกันทำงานอยู่ท่านก็จะถวาย
ไอศกรีมแก่สามเณร

ครั้งหนึ่งในช่วงเย็น ขณะนั้นคุณยายไม่ค่อยมีแรงต้องนั่งรถเข็น
ซึ่งต้องมีอุปัฏฐากติดตามอย่างน้อย ๒ คน คนหนึ่งเป็นคนเข็นรถ
อีกคนหนึ่งคอยเดินไปพร้อมกับคุณยาย ให้ท่านเห็นหน้าและคอย
พูดคุยกับท่านบ้าง พาท่านออกกำลังกายบ้าง เมื่อรถเข็นคุณยายผ่าน

มาทางประตูรั้วข้างหน้า เห็นสามเณรน้อยกำลังช่วยกันกวาดใบไม้อยู่
ตรงบริเวณรั้ว รถเข็นของคุณยายก็ไปหยุดจอดอยู่ตรงลานถนนแถวๆ
ประตูรั้ว แล้วประตูรั้วซึ่งปกติปิดไว้ก็ถูกเปิดออก เพื่อให้สามเณรได้เข้า
มา ข้าพเจ้ารีบวิ่งขึ้นไปเอาช็อกโกแลตมาให้คุณยาย สามเณรทั้งหมดมา
ยืนเข้าแถว บางรูปสวมรองเท้า บางรูปมาแบบเท้าเปล่า

ข้าพเจ้ามองเห็นแวตาทิแจ่มใส เมตตา เอ็นดูที่คุณยายมีต่อ
สามเณร ท่านจะนำเอาช็อกโกแลตซึ่งมีหลากหลายรูปแบบเป็นถุๆ เป็น
แท่ง เป็นกล่องบ้าง ถวายสามเณรทีละรูป แล้วยกมือไหว้จนครบทุก
รูป ขณะเดียวกันข้าพเจ้าก็มองเห็นความปิติใจของสามเณรในอิริยาบถ
ต่างๆ กัน บางรูปยิ้มกว้าง บางรูปจ้องมองดูคุณยายแบบตาแทบไม่
กะพริบ บางรูปรับของจากคุณยายแล้วก็ยื่นกลับตาพริ้ม

แต่ที่ประทับใจข้าพเจ้ามากคือ พอรับช็อกโกแลตจากคุณยาย
เสร็จครบทุกรูปแล้ว สามเณรรูปเล็กๆ วิ่งกำลังซุกซนพากันซุบซิบ
ปรึกษารื้อกันเล็กน้อย ก่อนที่จะยื่นเรียงแถวกันอย่างเป็นระเบียบ
เรียบร้อย รูปที่สวมรองเท้าอยู่ก็ถอดรองเท้าออก สามเณรน้อย
ประมาณ ๑๐ รูป พร้อมใจกันยกมือพนม และสวดมนต์ให้พรคุณยาย
เป็นภาษาบาลีบทยาวอย่างตั้งอกตั้งใจ

คุณยายซึ่งนั่งอยู่บนรถเข็น พนมมือรับพรจากเหล่าสามเณรด้วย ใบหน้าประดับด้วยรอยยิ้ม ข้าพเจ้าได้แต่นึกในใจว่า อะไรหนอที่ทำให้ สามเณรน้อยรูปเล็กๆ วัยกำลังซุกซน รู้จักคิด รู้จักทำ โดยไม่มีพระ พี่เลี้ยงหรือสามเณรรุ่นพี่คอยบอกคอยกำกับ คงเป็นเพราะกระแสแห่ง ความเมตตาปรารถนาดีและความเคารพของคุณยายที่มีต่อสามเณร เหล่านี้กระมัง ที่ทำให้สามเณรน้อยเหล่านั้นซาบซึ้งใจ จึงรู้จักคิดหา วิธีที่จะตอบแทนคุณ ยายให้คุณยายได้บุญเยอะๆ เทือกเถาเหล่ากอ ของสมณะรูปน้อยๆ นี้ จึงได้พร้อมเพรียงกันน้อมนำบทสวดอำนวยพร ที่กลั่นมาจากใจใสๆ ของทุกๆ รูปมอบแด่คุณยาย

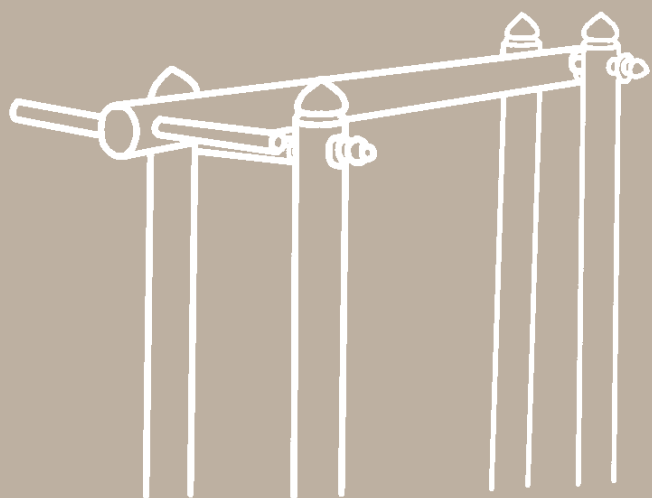
นอกจากนี้คุณยายยังเป็นขวัญและกำลังใจให้กับพระเณรที่เรียน บาลีทุกรูป ช่วงใกล้จะสอบ คุณยายมักจะมีปากกา ลูกอม ช็อกโกแลต ไปถวายพระเณร ลูกอมและช็อกโกแลตส่วนใหญ่ได้มาจากญาติโยมที่ นำมาถวายคุณยาย เหมือนจะรู้ใจคุณยายว่า ท่านจะเก็บช็อกโกแลต หรือลูกอมไว้ถวายสามเณร ดังนั้นเวลาไปไหนมาไหนสาธุชนเหล่านั้น จึงมักมีลูกอมหรือช็อกโกแลตแบบแปลกๆ มาถวายคุณยาย ทั้งจาก เมืองนอก เมืองไทย ใครนำมาถวาย คุณยายก็เก็บๆ ไว้ เพื่อรวบรวม มาถวายพระเณรทุกรูปได้อย่างทั่วถึง

ปากกาก็เช่นเดียวกัน ไม่ใช่ปากกาธรรมดา เพราะปากกาชุดที่นำไปถวายนี้ ฤๅกว้างไว้ที่หัวเตียงคุณยายหลายวัน ก่อนที่จะนำไปถวายพระเณร เพื่อให้ท่านนำไปใช้ในการเขียนสอบ

แม้เมื่อพระภิกษุสามเณรท่านประสบความสำเร็จในการเล่าเรียน สอบได้ ป.ธ.๙ คุณยายก็ยังมีของถวายเพื่อแสดงมุทิตาจิต พร้อมทั้งอวยพรด้วยคำที่ทำให้พระ ป.ธ.๙ ที่ไปรับของจากท่านในวันนั้น ต้องยิ้มกว้างว่า “ให้ท่านได้เป็นเจ้าของกันทุกรูปเลยนะ”

ชีวิตของคุณยายเต็มเปี่ยมไปด้วยการเป็นผู้ให้
ผู้ให้...ย่อมเป็นที่รัก
ไม่ว่าจะอยู่ที่แห่งไหน...
คุณยายจึงเป็นที่รัก และเป็นที่รวมใจของทุกคน
ไม่ว่าจะอยู่ที่แห่งไหน...
คุณยายคือขวัญและกำลังใจของทุกคน

สุขภาพ ของคุณยาย

โดยปกติ คุณยายเป็นผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง กระฉับกระเฉง แคล่วคล่องว่องไว ขณะอายุ ๘๓ ปี หลังของท่านยังตั้งตรง หูดี ตาดี กล้ามเนื้อผิวพรรณยังเต่งตึง ปฏิภาณไหวพริบในการพูดคุยโต้ตอบก็เป็นเยี่ยม หากไม่ทราบอายุของท่านมาก่อน อาจประมาณคาดเดาว่า ท่านอายุ ๖๕ - ๗๐ ปี ช่วงที่ข้าพเจ้าเข้ามารับใช้ท่านจนถึงเกือบปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งในระหว่างนั้นคุณยายยังพักอยู่ที่ภูมิลำเนาเดิม (ปรินมิตตวสวัตติ) ข้าพเจ้ายังไม่เคยเห็นคุณยายเจ็บไข้ได้ป่วยถึงขนาดต้องเข้าโรงพยาบาลเลย จะมีก็แต่ไปเพื่อตรวจสุขภาพทั่วไป

แต่ภายใต้อิทธิพลทางอันแข็งแรงของคุณยาย ท่านมักจะมีความไม่สบายเล็กๆ น้อยๆ ที่เกิดขึ้นบ่อยๆ ซึ่งเป็นปกติของผู้สูงอายุทั่วไป คือ คุณยายมักจะมึนศีรษะ และปัสสาวะบ่อย นอกจากนี้ยังมี

ปัญหาเกี่ยวกับความยืดหยุ่นและการทำงานของกล้ามเนื้อ เช่น ยกแขน
ไม่ค่อยขึ้น นั่งขัดสมาธิ นั่งพับเพียบไม่ค่อยถนัด

คุณยายมักมีน้ืนศีรษะบ่อยๆ เวลามีน้ืนศีรษะท่านมักบอกว่า “มัน
มีน้ืนๆ กึ่งๆ” พร้อมๆ กับบอกสาเหตุว่า “หมอเขาบอกว่ายายเลือดน้อย”
เมื่อท่านมีน้ืนศีรษะ พวกเราก้ก็มักขงยาหอมมาให้ท่านดื่ม และให้นอน
พักน้ืนๆ นวดมือ นวดเท้าให้ท่าน อาการก้ทุเลาลง นอกจากนี้
ในบางโอกาสยังมีการรักษาแบบใช้หมอนวดแผนโบราณ

เมื่อถามถึงอาการของท่านว่า เป็นอย่างไรบ้าง ท่านก้จะมีมาตรา
วัดเปรียบเทียบกับของท่านที่ทำให้เข้าใจได้ง่าย เช่น “บาทน้ืนเหลือสล้ิง
น้ืน” เป็นต้น

มีอยู่ช่วงหนึ่ง แขนคุณยายยกไม่ค่อยขึ้น คือพอยกได้แต่เวลา
ยกแขนใส่เสื้อ หรือยกแขนชูขึ้น จะยกได้ไม่สูง คุณหมอแต่ละท่านได้
แนะนำวิธีปฏิบัติ เพื่อการรักษาด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน พี่อารีพันธุ์ก้นำ
วิธีรักษามาปฏิบัติกับคุณยาย ท่านก้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ปฏิบัติ
ตามอย่างสม่ำเสมอ มุ่งมั่น พากเพียรที่จะให้หายเป็นปกติ

ช่วงนั้นมีการติดตั้งซ้กรอกไว้ที่ห้องเลขาฯ เพื่อให้คุณยายได้
บริหารไหล่และแขน โดยที่เชือกทั้งสองข้างของซ้กรอกผูกห้อยยางน้ืนๆ

ไว้ให้คุณยายสอดมือเข้าไปจับ พอมือหนึ่งดึงซักรอกลง ข้างหนึ่งก็ชูสูงขึ้น แล้วดึงขึ้นลงสลับกัน คุณยายท่านขยันดึงซักรอกทุกวัน

ด้านหลังห้องเลขหา มีที่บริหารแขน ซึ่งพี่อารีพันธุ์ให้ช่างไม้ของวัดช่วยทำให้ มีลักษณะเหมือนอุปกรณ์บริหารร่างกายที่มีในสวนสุขภาพ หรือสวนสาธารณะต่างๆ เป็นแท่นไม้ มีไม้ท่อนกลมๆ ขนาดพอสมควร วางพาดอยู่ตรงกลาง มีที่ให้เอามือสองข้างจับ แล้วยกเหยียดแขนทั้งสองชูขึ้น คุณยายก็จะเดินออกไปยกขึ้นยกลงทุกวัน วันละประมาณ ๑๐-๑๕ ครั้ง คุณยายท่านนับของท่านเอง ยกขึ้นยกลงนับเป็น ๑ ครั้ง ท่านประมาณของท่านเองว่ากี่ครั้ง ถ้าปกติก็ยก ๑๕ ครั้ง แต่ถ้าเหนื่อยก็ประมาณ ๑๐ ครั้ง พร้อมกับบอกว่า “เฮ้อ!... พอก่อน”

นอกจากนี้ในช่วงเย็น พี่อารีพันธุ์จะนำลูกประคบมาประคบที่ช่วงไหล่และแขนให้คุณยายทุกวัน

ด้วยความมุ่งมั่น สม่ำเสมอ และอยากให้อาการของคุณยายหาย จนในที่สุดแขนทั้งสองข้างก็หายเป็นปกติ แม้ในช่วงวัยใกล้ ๙๐ ปี แขนท่านยังยกชูขึ้นได้สูง และยังออกกำลังกายทำยกแขนขึ้นยกแขนลงได้วันละหลาย ๆ ครั้ง

คุณยายเอาใจใส่ต่อสุขภาพของท่านเป็นอย่างดี ถ้าสิ่งไหนเป็นผลดีต่อสุขภาพ ท่านก็ทำสิ่งนั้น ไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหาร การบริหารร่างกาย ท่านก็ทำอย่างสม่ำเสมอ

สำหรับเรื่องอาหาร พี่อาร์พินธุ์จะดูแลให้คุณค่าทางโภชนาการครบหมู่ เหมาะสมกับวัยและสภาพร่างกายของท่าน ตอนเช้าเป็นข้าวต้มและกับข้าว มีอาหารเสริมบ้าง พวกเลซิดิน จมูกข้าวสาลี (wheat germ) รำข้าว งาดำ ฯลฯ ตอนเพลเป็นข้าวสวย

เมนูอาหารหลักๆ ของคุณยาย คือ ปลา ผักผัก แกงจืด และผลไม้ ท่านชอบเกลี้ยข้าวใส่ช้อนของท่านเอง พี่อาร์พินธุ์จะคอยตักกับข้าวใส่ในช้อนข้าวให้คุณยาย ท่านก็จะยกช้อนข้าวใส่ปากทุกคำ โดยไม่มีการปฏิเสธ ยกเว้นถ้าตักกับข้าวใส่ในช้อนให้ท่านมากเกินไป ท่านจะเขี่ยออก บอกว่าเดี๋ยวมันจะเค็ม (คงเป็นเพราะคนรุ่นก่อนๆ จะเน้นหนักไปทางรับประทานข้าวมากกว่ากับข้าว)

ข้าพเจ้าไม่เคยได้ยินคุณยายติชมในเรื่องรสชาติของอาหารว่า อันนี้อร่อย อันนี้ไม่อร่อย อันนี้ชอบ อันนี้ไม่ชอบเลย มีแต่บอกว่า **“อะไรกินได้ ยายกินได้หมด”** คุณยายเป็นคนอยู่ง่ายกินง่าย ตลอดเวลาที่ผ่านมาท่านไม่เคยบอกว่า อยากทานสิ่งนั้นสิ่งนี้ สุดแล้วแต่ลูกศิษย์ลูกหาจะจัดหาให้ ต้องอาศัยวิธีสังเกตเองจึงจะรู้ว่า คุณยาย

ชอบอะไร ซึ่งไม่บ่อยนักที่ท่านจะถาม “อันแดงๆ นี่เขาเรียกว่าอะไร” คุณยายชี้ไปที่จานหมี่กรอบ ก็คาดเดาเอาเองว่า คุณยายคงจะชอบ ก็ จะตักหมี่กรอบให้ท่านอีก

ในงานผลไม้ที่ครัวมักจัดให้หลายชนิด หั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ให้พอดี คำเคี้ยวได้ คุณยายก็จะเอาส้อมจิ้มรับประทานของท่านเอง เราก็ต้อง คอยสังเกตว่า อย่างไหนท่านจิ้มบ่อย สังเกตว่าท่านชอบจิ้มไปที่ชิ้น ขาวๆ คือ สาลี่

ในเรื่องการบริหารร่างกาย นอกจากท่าแกว่งแขน ยกแขนที่ พื่อาริพันธุ์พาคุณยายออกกำลังกายเป็นประจำแล้ว ยังมีท่ากายบริหาร ที่ท่านชอบทำ เช่น ท่านั่งเอาขาเหยียดไปข้างหน้า แล้วก้มลงเอานิ้วมือ แตะที่ปลายเท้า ซึ่งคุณยายท่านทำได้ดี ชนิดที่ว่าคนหนุ่มสาวยังสู้ไม่ ได้เลย กล้ามเนื้อของท่านยืดหยุ่นดีมาก ท่านจะค่อยๆ เอามือไถไปที่ หน้าขา แล้วโน้มตัวลงไปเรื่อยๆ จนเอามือแตะที่ปลายเท้า ไม่ใช่แค่นั้น คุณยายยังเอามือทั้งมือจับที่นิ้วเท้าได้เลย ท่านเรียกท่านี้ว่า “โยกเยก” บางครั้งคุณยายทำไปพร้อมกับพูดเป็นกลอนว่า “โยกเยกเอ๋ย น้ำท่วม เมฆ กระต่ายลอยคอ หมาหางงอ กอดคอโยกเยก”

นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์เพื่อสุขภาพที่มีลูกศิษย์ลูกหานำมาถวาย คุณยายซึ่งท่านก็หมั่นใช้เป็นประจำ

ที่บนกุฏิตรงระเบียง มีที่นวดฝ่าเท้า ทำจากปล้องไม้ไผ่ผ่าครึ่งซีก เวลาคุณยายขึ้นไปบนกุฏิ ก่อนลงจากกุฏิทุกครั้ง ท่านก็มักเดินแวะไปเหยียบปล้องไม้ไผ่อันนี้ โดยเอามือจับที่ราวระเบียง ใช้ฝ่าเท้าวางบนส่วนนูนๆ ของปล้องไม้ไผ่ผ่าซีกแล้วขยับเท้าไปมา

ที่ห้องเลขขา จะมีกะลาตัวผู้ที่หัวแหลมขัดมันอยู่ ๑ คู่ วางคว่ำอยู่บนผ้าขนหนูผืนหนา คุณยายก็จะเอามือจับที่ใต้ทานข้าวแล้วขึ้นไปเหยียบบนกะลา หัวแหลมๆ ของกะลาก็พอช่วยนวดเท้าได้บ้าง

ไม่ว่าคุณยายจะทำอะไร ท่านจะทำได้ด้วยความสม่ำเสมอ ไม่ละทิ้ง เลิกراไปง่ายๆ ข้าพเจ้าประทับใจในความสม่ำเสมอของท่านมาก ช่วงนั้นคุณยายเอามือแช่น้ำทะเลทุกวัน เพราะที่เล็บมือบางเล็บของคุณยายมีลักษณะเห็นเป็นสีขาวกินเข้าไปในเนื้อเล็บ ทำให้ระหว่างเนื้อเล็บเป็นโพรงเล็กๆ มีลักษณะคล้ายเป็นเชื้อรา แต่เมื่อแพทย์ตรวจหาสาเหตุก็ไม่พบว่าเป็นอะไร

คุณยายบอกว่า “สมัยอยู่นครชัยศรี ยายทำนา เล็บมันก็เลยไม่ค่อยดี” รักษามานานแล้ว แต่ไม่หายสักที มีคนแนะนำให้เอาน้ำไปแช่น้ำทะเล จะรักษาให้หายได้ ท่านจึงได้ลองใช้วิธีนี้ดู ที่ได้ถุนภูมิมีแกลลอนน้ำทะเลอยู่ เวลาจะใช้ก็ไปรินน้ำทะเลใส่ขันมา คุณยายท่าน

ขยันเอานิ้วแช่น้ำทะเลเป็นประจำทุกวันในระหว่างเวลาช่วงสายๆ ที่ท่านนั่งพัก

แต่มีอยู่วันหนึ่ง ช่างมาซ่อมถนนที่ทรุด โดยยกถนนขึ้นแล้วพ่นทราย เครื่องพ่นทรายเสียงดังมาก จึงต้องย้ายไปอยู่บ้านที่ครัวหลัง เป็นการชั่วคราว ข้าพเจ้านึกว่าวันนี้คุณยายคงดื่มน้ำทะเลเป็นแน่แท้ ทันทีที่สิ้นสุดความคิด คุณยายพูดขึ้น “ให้ถือเอาขันใส่น้ำทะเลไปด้วย จะได้แช่ให้มันหายๆ”

ข้าพเจ้าได้แต่นึกชื่นชมท่าน ถ้าท่านทำสิ่งใดแล้ว ท่านต้องทำอย่างสม่ำเสมอ เปี่ยมด้วยความมุ่งมั่นและเอาจริง ท่านจึงได้ชื่อว่า “คนจริง”

แม้ว่าคุณยายจะดูแลสุขภาพสังขารของท่านเป็นอย่างดี แต่ข้าพเจ้าเห็นว่า เวลาท่านทำงาน ท่านจะทำแบบทุ่มชีวิต อย่างเต็มที่เต็มกำลัง โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากลำบาก ไม่ว่าจะเหน็ดเหนื่อยเพียงใด ท่านก็ไม่เคยย่อท้อ ไม่มีสิ่งใดมาหยุดยั้งความมุ่งมั่นแน่วแน่ของท่านได้ นอกจากความสำเร็จ เวลาท่านทำสิ่งใดท่านก็จะทำจนกว่าจะสำเร็จ ถ้าไม่สำเร็จก็จะไม่หยุดยั้ง ไม่เลิก

คุณยายเริ่มมีอาการมีน้ีรชะบ่อยขึ้น โดยเฉพาะช่วงที่ฝนตก อากาศจะขึ้นเพราะที่กุฏิคุณยายมีต้นไม้ปกคลุมหนาแน่น จึงต้องย้าย ที่พักจากกุฏิมาที่อาคารดาวดึงส์

อาคารดาวดึงส์ในขณะนั้นเป็นที่ทำงานของแผนกเสียง มี อุปกรณ์เครื่องไม้เครื่องมืออยู่หลายอย่าง แต่ยังมีห้องที่ว่างพอให้ คุณยายใช้เป็นห้องนอนได้ จึงใช้เป็นที่พักชั่วคราวก่อนที่จะย้ายมาอยู่ที่ บ้านธรรมบาล

ช่วงหลังๆ นี้ สังเกตว่าคุณยายบ้วนน้ำลายบ่อย จนต้องหา กระโถนบ้วนน้ำลายมาให้ท่านใช้เป็นประจำ นอกจากนี้ท่านยังมี น้ำหนักเพิ่มขึ้นจากเดิมมาก ทั้งๆ ที่รับประทานอาหารเป็นปกติเท่าเดิม ใบหน้าของท่านดูอึมเิบแจ่มใสอยู่ตลอดเวลา ผู้ที่ได้เข้าใกล้ท่านก็มัก จะมีแต่รอยยิ้มและความอบอุ่น แต่ในขณะเดียวกันเรี่ยวแรงของท่านก็ เริ่มถดถอยลง ท่านมักจะพูดว่า “ยายไม่ค่อยมีแรง” และบางครั้งท่าน ก็พูดถึงการจากไป

“ยายอายุเยอะแล้ว

ยายเตรียมพร้อมทุกอย่าง

ทำบุญทำทาน ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า

ถึงเวลาก็ไป”

ท่านมักพูดถึงการเตรียมพร้อมของท่านอยู่บ่อยๆ “ถึงคราวหมดอายุขัยก็ขอให้ไปโดยง่ายสบาย” ข้าพเจ้าก็ได้แต่นึกว่า ที่คุณยายชอบพูดเพราะท่านเป็นผู้ไม่ประมาท แต่คงอีกนานกว่าจะถึงเวลาที่ท่านจะจากไป เพราะคุณยายท่านยังดูสดชื่น แจ่มใส เหมือนคนมีสุขภาพดี แม้จะไม่ค่อยมีแรงบ้างในบางครั้ง

ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๙ อาการเหนื่อย ไม่มีแรงของคุณยายปรากฏชัดมากขึ้น บางครั้งคุณยายท่านจะมีอาการเหมือนคนเป็นลม ช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และปี พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงเป็นช่วงที่คุณยายเข้าๆ ออกๆ โรงพยาบาลอยู่หลายครั้ง โดยเฉพาะช่วงเดือนกันยายนถึงพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นช่วงที่คุณยายใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่โรงพยาบาล เพื่อพักรักษาตัว ตรวจเช็คร่างกายและดูอาการ เพราะที่โรงพยาบาลจะมีเครื่องมือและบุคลากรทางการแพทย์ครบทุกอย่าง การไปโรงพยาบาลของคุณยายมักจะไปแบบเจียบๆ เพราะไม่ต้องการให้ผู้ใดทราบ เพื่อท่านจะได้พักรักษาตัวอย่างเต็มที่

ระหว่างนอนพักอยู่ที่โรงพยาบาล หลวงพ่อธัมมชโยได้ไปเยี่ยมคุณยายที่ห้องพัก ขณะนั้นคุณยายกำลังนอนให้น้ำเกลืออยู่ที่เตียง ทันทีที่คุณยายเห็นหลวงพ่อ มือทั้งสองของคุณยายก็ค่อยๆ ขยับยกพนมมือ

ไหว้ พระเดชพระคุณหลวงพ่อบอกคุณยายว่า “ยายนอนตั้งธรรมะ
ซ้อนองค์พระไปเรื่อย ๆ เลยนะยาย” คุณยายพยักหน้ารับ

นอกจากนี้หลวงพ่อยังได้เล่าเรื่องเก่าๆ ให้คุณยายฟังถึงตอนที่
ท่านเจอคุณยายที่บ้านธรรมประสิทธิ์และตอนที่หลวงพ่อไปเยี่ยมคุณยาย
เมื่อคุณยายอายุ ๕๓ ปี ขณะนั้นคุณยายป่วยหนักอยู่โรงพยาบาล
แถวสุขุมวิท ท่านเล่าว่า ท่านไปเยี่ยมคุณยายซึ่งนอนป่วยอยู่ ไปนั่ง
สมาธิอยู่หน้าเตียง และถามคุณยายว่า “อย่างนี้แล้ว ทำอย่างไรต่อ”
คุณยายตอบ หลวงพ่อถาม คุณยายก็ตอบอยู่อย่างนี้ ท่านมุ่งมั่นอยู่กับ
การเรียนธรรมะกับคุณยาย

คุณยายนอนลืมหันตาฟังหลวงพ่อเล่า แวดตาของท่านเหมือนกำลัง
ย้อนระลึกถึงภาพในอดีต มีรอยยิ้มน้อยๆ ปรากฏที่ริมฝีปากของท่าน

ก่อนพระเดชพระคุณหลวงพ่อกลับ ท่านได้ให้กำลังใจกับ
อุปัฏฐากทุกคน ให้ทุกคนทำหน้าที่และเอาบุญกับคุณยายอย่าง
เต็มที่ และท่านยังพูดว่า “กายคุณยายเปรียบเหมือนพระเจดีย์
เคลื่อนที่ เพราะเป็นที่สถิตอยู่ของพระธรรมกายนับพระองค์ไม่ถ้วน”

อาการของคุณยายดีขึ้นตามลำดับ เมื่ออาการดีขึ้น คุณยายท่าน
ก็มักจะบอกว่า “ยายจะกลับบ้าน” “ยายจะกลับวัด” ต้องช่วยกัน
โน้มน้าวให้ท่านพักรักษาตัวให้หายดีก่อนแล้วถึงกลับ

เมื่อคุณยายอาการดีขึ้นจนเป็นที่น่าพอใจแล้ว จึงพาท่านกลับมาพักที่วัด ณ บ้านธรรมบาล แต่น่าแปลกใจว่า แม้จะกลับมาอยู่วัดแล้ว บางครั้งคุณยายก็ยังพูดว่า “ยายจะกลับบ้าน...ยายจะกลับบ้าน” อยู่เช่นเดิม

หลวงพ่อบัณฑิตทั้งสองรูปมักจะหาโอกาสมาเยี่ยมคุณยายเสมอ เมื่อหลวงพ่อดัมขโยมาเยี่ยมคุณยาย ท่านมักจะมีแต่เรื่องบุญกุศล มีแต่ถ้อยคำที่เป็นสิริมงคลมาเล่าให้คุณยายฟัง และมักอวยพรให้คุณยายมีอายุยืน มีสุขภาพแข็งแรง หายจากโรคร้ายไข้เจ็บ คุณยายจะพนมมือรับคำหลวงพ่อบัณฑิตเป็นระยะๆ ด้วยดวงตาที่สว่างสดใส ในช่วงงานบุญต่างๆ เช่น งานกฐิน ผ้าป่า หรือวันคล้ายวันเกิดของหลวงพ่อบัณฑิต คุณยายก็จะเตรียมซองปัจจัยไว้ เพื่อนำมาถวายทำบุญกับหลวงพ่อบัณฑิตด้วย

หลวงพ่อบัณฑิตทั้งสองรูปก็เช่นเดียวกัน เวลาท่านมาเยี่ยมคุณยาย ท่านมักจะเดินตรวจตรารอบๆ ห้องก่อนเป็นอันดับแรก ดูว่าปิดเปิดหน้าต่างเป็นอย่างไร อากาศถ่ายเทระบายพอหรือเปล่า ท่านจะรอบรู้ในทุกๆ เรื่อง และจะหมั่นสอนอยู่เสมอในเรื่องการจัดการดูแลให้สภาพห้องของคุณยายมีอากาศถ่ายเทได้ดี ตอนไหนควรเปิดหน้าต่าง ตอนไหนควรปิดแอร์ ลมจะเข้าทางไหน ออกทางไหน ท่านจะสอนให้สังเกตทุกอย่าง เวลาท่านพบหน้าคุณยาย ท่านจะมาพร้อมด้วยรอยยิ้ม และ

เสียงที่ดังฟังชัด ท่านมักจะถามคุณยายว่า “ยาย วันนี้รับข้าวได้เยอะหรือเปล่า” “ยาย วันนี้นอนหลับดีหรือเปล่า” ฯลฯ

เมื่อดูจากภายนอก ลักษณะของคุณยายจะดูเหมือนว่าท่านมีสุขภาพแข็งแรงเป็นปกติ ใบหน้าอímเอิบ ผ่องใสมาก แต่เมื่อท่านลุกเดิน ก็จะสังเกตได้ว่าเรี่ยวแรงของท่านถดถอย

คุณยายพูดถึงการกลับบ้านบ่อยขึ้น “ยายจะกลับบ้าน...ยายจะกลับบ้าน” พี่อาร์พินท์ก็จะบอกว่า “บ้านคุณยายอยู่ที่นี่” และจะขอคุณยายวันละหลายๆ รอบทุกๆ วันว่า “ขอให้คุณยายแข็งแรง อยู่ไปจนถึงฉลองพระเจดีย์นะคะ”

เมื่อฉลองพระเจดีย์ครั้งที่ ๑ ผ่านไป พี่อาร์พินท์ก็ขอกับคุณยายอีกว่า “ขอให้คุณยายแข็งแรง อยู่จนฉลองพระเจดีย์ครบ ๓ ครั้งเลยนะคะยาย”

แต่สิ่งที่ไม่มีความเป็นไปได้สำหรับกำลังศึบคลานใกล้เข้ามาๆ ทุกขณะ โดยที่คำร้องขอใดๆ ก็ไม่อาจทัดทานไว้ได้

เพื่อความไม่ประมาท คุณยายได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดมากขึ้น และอยู่ในสายตาของผู้ดูแลตลอด ๒๔ ชั่วโมง มีพยาบาลวิชาชีพมาช่วยเฝ้าในตอนกลางคืน และตอนกลางวันเป็นบางวัน มีอุปกรณ์

เพิ่มขึ้นเป็นทีมงานใหญ่ คอยผลัดเปลี่ยนกันรับบุญ ผลัดละ ๓-๔ คน เป็นอย่างน้อย เมื่อใดที่คุณยายมีอาการผิดปกติแม้เพียงเล็กน้อย ก็จะรีบเชิญคุณหมอมารวดูอาการทันที

ข้าพเจ้าประทับใจความทุ่มเทในการทำหน้าที่ของแต่ละคนมาก ทุกคนตั้งใจและเต็มใจดูแลปรนนิบัติรับใช้คุณยายอย่างดีที่สุด ไม่ใช่เพียงเพราะเป็นหน้าที่ แต่ทำด้วยหัวใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความเคารพ รักท่านอย่างที่สุด อะไรที่คิดว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับท่าน ไม่ว่าจะต้อง เสียเวลาหรือมีรายละเอียดปลีกย่อยเพิ่มเติมมากขึ้นเพียงไร ทุกคนก็เต็มใจพร้อมที่จะทำ ทุกคนเข้าใจความหมายของคำว่า “ความอดทน ไม่มีขีดจำกัด ทุกคนสามารถปรับเขตแดนของความอดทนขึ้นไปได้ไม่มี สิ้นสุด ขอเพียงแต่มีใจที่เปี่ยมด้วยความรักและศรัทธา”

“คุณยาย คือ ศูนย์รวมใจ และอยู่ในใจของทุกๆ คน”

เมื่อคุณยายท่านยังมีสุขภาพแข็งแรง ท่านเป็นสุดยอดของครูบา อาจารย์ หาผู้ใดเสมอเหมือนมิได้ ท่านเป็นตัวอย่างด้วยการทำให้ดู และคอยบอกคอยสอนลูกศิษย์ลูกหาให้ทำแต่ความดี สังคมบุญบารมี อีกทั้ง คอยชี้แนะสิ่งที่ถูก แกไขสิ่งที่ผิดให้อย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย

เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ คุณยายก็เป็นผู้สูงอายุที่มีเมตตา ผ่องใส อารมณ์ดี อบอุ่น และน่าเข้าใกล้ที่สุด ท่านจะเกรงใจทุกคนที่อยู่รอบ

ข้าง ท่านชอบที่จะพึ่งตนเองมากกว่าที่จะเรียกขอให้ใครช่วย ทุกคนที่ได้เข้าใจว่าคุณยายจะรู้สึกอบอุ่น และรักคุณยายอย่างที่สุด

เมื่อท่านอยู่ในสถานะที่เจ็บไข้ได้ป่วย คุณยาย คือ ผู้ป่วยที่น่าเข้าไปปรนนิบัติรับใช้เป็นที่สุด เพราะท่านเป็นผู้ป่วยที่มีความอดทนอย่างยากจะหาผู้ใดเสมอเหมือน พวกเราก็รู้สึกเหมือนกันว่า ไม่ว่าจะเจ็บป่วยของเสียใดๆ ที่ออกมาจากร่างกายของท่าน ก็เป็นเหมือนของสะอาด ไม่มีใครรังเกียจ ทุกคนมีแต่รีบเข้าไปรับใช้ทำให้คุณยายอย่างดีที่สุด คุณยายจึงเป็นผู้ป่วยที่มีกลิ่นหอม และสะอาดอยู่ตลอดเวลา

เหนือสิ่งอื่นใด คุณยายคือบุคคลที่ยิ่งใหญ่ด้วยคุณงามความดี ส่วนบุคคลที่ยิ่งใหญ่ด้วยอำนาจนั้น พอหมดอำนาจทุกอย่างก็พลอยเสื่อมสลายหายไป แต่บุคคลผู้ยิ่งใหญ่ด้วยคุณงามความดีนั้น ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง ยังคงดงามอยู่ในใจของทุกคนตลอดไป ทุกคนพร้อมที่จะทำทุกอย่างเพื่อท่าน โดยที่ท่านไม่ต้องร้องขอ

แม้วันเวลาจะผ่านไป
สังขารของท่านย่อมเสื่อมไปตามกาลเวลา
แต่ความมีอำนาจและทรงพลังอันยิ่งใหญ่
จากคุณงามความดีของคุณยายไม่เคยเสื่อมไป
ยังคงดงามส่องประกายอยู่ในใจของทุกๆ คน
ตลอดไป...ตราบนานเท่านาน

ภาพสุดท้าย

นานแล้วที่คุณยายไม่ได้เข้าไปใช้บริการในสถานที่ที่เรียกว่าโรงพยาบาล ครั้งสุดท้ายที่ข้าพเจ้ามาโรงพยาบาลกับคุณยาย คือเมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๐ แต่แล้ว...กลางดึกของคืนวันอังคารที่ ๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้าพเจ้าได้มาโรงพยาบาลกับคุณยายอีกครั้ง และด้วยความหวังว่าคุณยายจะหายกลับไปดังเช่นทุกครั้ง... แต่ทว่าครั้งนี้ไม่เป็นดังเช่นที่คิดเสียแล้ว

เช้าวันเสาร์ที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓ ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังเตรียมอาหารเช้าสำหรับพี่ๆ และพยาบาลที่เฝ้าคุณยายอยู่ห้อง C.C.U. ด้วยความหิว...แอปเปิลที่ปอกขึ้นสุดท้ายถูกหยิบเข้าปาก ช่างเป็นแอปเปิลที่หอมหวานและกรอบอร่อย รสชาติแห่งความโอชะยังแผ่ซ่านอยู่ในประสาทสัมผัส

ขณะเดียวกันนั่นเอง พี่อาร์พันธุซึ่งเฝ้าคุณยายอยู่ที่ห้อง C.C.U. ก็เปิดประตูแล้วเดินเข้ามาด้วยดวงตาที่แดงก่ำ พร้อมทั้งบอกข้าพเจ้า ด้วยประโยคบางประโยค...ไม่เหลือความรู้สึกหิว และรสชาติแห่งความอร่อยใดๆ อยู่เลย มีแต่ความรู้สึกตื้อ เหมือนมีอะไรมาจุกแน่นอยู่ที่ลำคอ

ข้าพเจ้าวางมือจากงานทุกอย่าง แล้วเดินตรงไปที่ห้อง C.C.U. เปลี่ยนรองเท้าสำหรับเข้าห้อง C.C.U. รีบเดินเข้าไปหาคุณยายจับที่แขนท่านที่ยังคงมีโออุ่นๆ ท่านนอนหลับตาอยู่ แม้ใบหน้าจะคูิดโรยเล็กน้อย แต่ก็ยังดูดีในความรู้สึกของข้าพเจ้า...ไม่มีวีแวว... ข้างข้างขัดแย้งกับคำวินิจฉัยของคุณหมอที่ตรวจเช็กร่างกายด้วยเครื่องมือทางการแพทย์ ข้าพเจ้าพูดหลายสิ่งหลายอย่างกับคุณยายด้วยดวงใจ และสุดท้ายหวังว่าจะมีปาฏิหาริย์และสิ่งอัศจรรย์อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นกับท่าน พร้อมกับปลุกความรู้สึกฮึดสู้ให้เกิดขึ้นกับตัวเอง

พี่อาร์พันธุมอบหมายงานให้ข้าพเจ้ากลับไปเอาของหลายอย่างที่วัด โดยไม่รอช้า ข้าพเจ้ารีบลงมาข้างล่าง เดินไปที่หน้าโรงพยาบาล เรียกแท็กซี่ให้ไปส่งที่วัด ระหว่างที่นั่งอยู่ในแท็กซี่ ข้าพเจ้าก็วางแผนต่างๆ ไว้นใจ เพื่อบริหารเวลา จัดการงานทุกอย่างให้เสร็จในเวลาที่รวดเร็วที่สุด เพราะถึงแม้ว่าอีกใจหนึ่งบอกว่ายัง...แต่อีกใจหนึ่งข้าพเจ้า

ก็กลัวว่าระหว่างนั้นจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น เวลาแม่เสียวินาทีที่
ข้าไม่ได้

เมื่อมาถึงวัดแล้ว ข้าพเจ้าก็รีบไปบ้านที่ครัวหลัง เพื่อเอาชุดใหญ่
ของคุณยายที่จะใส่เฉพาะวันอาทิตย์ต้นเดือน หรือวันที่มีงานบุญใหญ่
เป็นชุดสีขาวเสื้อแขนยาว และมีผ้าสไบเฉียงพาดบ่า

การเตรียมชุดให้คุณยายครั้งนี้ไม่เหมือนครั้งไหนๆ หลายปีแล้ว
ที่คุณยายไม่ได้ใส่ชุดเหล่านี้ บางชุดเนื้อผ้าหนา เอาไว้ใส่ตอนอากาศ
เย็น บางชุดเนื้อผ้าเริ่มออกเป็นสีเหลือง เพราะไม่ได้ใช้มานาน ข้าพเจ้า
เลือกชุดที่ดูดีน่าใส่สบายที่สุดออกมา ๑ ชุด พร้อมทั้งผ้าสไบเฉียง
เนื้อผ้าบางเบา ซึ่งมีอยู่ผืนเดียว แต่ยังคงใหม่อยู่เสมอ

ข้าพเจ้ายังจำครั้งสุดท้ายที่คุณยายใส่ชุดนี้ เพื่อไปสภာธรรมกาย
สากลในเช้าวันอาทิตย์ต้นเดือนเมื่อ ๓ ปีก่อนได้ดี พวกเราช่วยกัน
เปลี่ยนชุด คัดเข็มขัด กัดกระดุม ใส่ถุงเท้าให้ท่าน แต่มีสิ่งหนึ่งที่
ท่านทำเอง คือ การฉีกผ้าสไบพาดบ่า มือของท่านจะค่อยๆ จับ
ผ้าเนื้อบางเป็นจีบหลวมๆ ก่อนที่จะฉีกผ้าขึ้นไปพาดบ่า ด้วยความ
พอเหมาะพอดี ช่างเป็นศิลปะ ความประณีตเฉพาะตัว แม้ใครทำให้ก็
ฉีกได้ไม่งามเหมือนท่านทำเอง ข้าพเจ้าเอาชุดคุณยายมาให้หน้าเล็ก
ช่วยรัดทับให้อีกครั้ง

ระหว่างนี้ ข้าพเจ้าก็รีบไปเอาผ้าไตรซึ่งเก็บไว้ที่ดาวดึงส์ เป็นชุดผ้าไตรเนื้อดี ตัดเย็บด้วยฝีมืออันประณีต ที่คุณยายจัดเตรียมและรวบรวมไว้ เพื่อจะได้นำมาถวายพระในเวลาและโอกาสอันเหมาะสม ข้าพเจ้าเลือกเอาชุดที่มีป้ายชื่อเล็กๆ เขียนติดว่า “หลวงพ่อรัญมขโย” ออกมา ๑ ชุด

จากนั้นจึงไปที่ “บ้านธรรมบาล” เพื่อเอาดวงแก้วของคุณยาย ซึ่งส่วนใหญ่จะมีผู้นำมาถวายท่าน ท่านก็จะรวบรวมและนำดวงแก้วออกมาถวายพระเณรทั้งวัด ส่วนใหญ่จะเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิดของท่าน ซึ่งในแต่ละปีจะอยู่ใกล้ๆ ช่วงวันปีใหม่ ในบางครั้งดวงแก้วนี้ก็ยิ่งเผื่อแผ่มาถึงเด็กวัดทุกคนทั้งหญิงชาย และในโอกาสสำคัญต่างๆ ลูกหลานก็มักจะหาสิ่งที่เลิศประเสริฐทั้งหลายมาถวายเพื่อเป็นเครื่องกราบบูชาธรรม น้อมรำลึกถึงพระคุณของคุณยาย หนึ่งในนั้นก็ คือ ดวงแก้วขนาดต่างๆ

ส่วนพระเณร ลูกหลานที่อยู่ในวัดซึ่งเต็มเปี่ยมด้วยใจแต่ไม่ค่อยมีปัจจัย มักตั้งใจถวายของรักที่ตนมีอยู่ เช่น นำดวงแก้วดวงโตที่สุดของตนมาถวายแต่คุณยาย ภาพต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นภาพแห่งความประทับใจของข้าพเจ้า ในการแสดงออกถึงความเมตตาที่ครูบาอาจารย์มีต่อศิษย์ และความเคารพรักอย่างสูงยิ่งที่ลูกศิษย์มีต่อครูบาอาจารย์

ข้าพเจ้าเลือกดวงแก้วดวงใหญ่ที่สุดออกมา ๑ ดวง เป็นดวงแก้ว ขนาดประมาณ ๑๐ เซนติเมตร และสุดท้ายข้าพเจ้าได้ไปเอา “**ถุง สำคัญ**” ที่กุฏิคุณยาย

กลับไปถึงโรงพยาบาลก็เพลพอดิ ข้าพเจ้านำผ้าไตร ดวงแก้ว... และถุงสำคัญใบนั้น เข้าไปให้พี่อารีพันธุ์ที่ห้อง C.C.U. เพื่อให้คุณยาย จบอธิษฐาน สีหน้าของคุณยายยังดูดีในความรู้สึกของข้าพเจ้า...ไม่มี วิว้าวใดๆ เลย...

ข้าพเจ้ากลับมายังห้องพักผู้ป่วย ซึ่งตอนนี้ น่าจะเรียกว่าห้องพัก ของผู้เฒ่าไข่มากกว่า อาหารเช้าที่ข้าพเจ้าเตรียมไว้ให้ทุกคนยังคงวาง อยู่เหมือนเดิม ไม่มีใครแตะต้องอะไรเลยแม้แต่นิดเดียว มันเป็นความรู้สึกที่ทุกคนดีใจ ไม่อยากทานอะไรเลย ข้าพเจ้าเข้าใจความรู้สึกนี้ดี แต่กองทัพต้องเดินด้วยท้อง ทุกคนต้องมีเรี่ยวแรงเพื่อทำหน้าที่ต่อไป ข้าพเจ้าจึงจัดเตรียมอาหารมือเที่ยงสำหรับทุกคนอีกครั้ง

ช่วงบ่ายทุกคนเริ่มปรับสภาพใจ เหตุการณ์จึงเหมือนสงบนิ่ง สีหน้าของคุณยายก็ยังดูดี จนข้าพเจ้าอดนึกในใจไม่ได้ว่าคงยังอีกหลาย เพลา กว่าราตรีอันมีมิดินนั้นจะมาถึง

ตอนค่ำพอมีช่วงจังหวะเวลา พี่อารีพันธุ์ได้มอบหมาย “**ถุง สำคัญ นั้น**” ให้ข้าพเจ้าช่วยจัดการ ก่อนที่พี่อารีพันธุ์จะไปคุ้ยปรึกษาเรื่องราว

ต่างๆ กับพระเดชพระคุณหลวงพ่อตัตตชีโว ซึ่งท่านจะแวะเวียนมาเยี่ยมคุณยายที่โรงพยาบาลเกือบทุกวัน

พี่อารีพันธุ์บอกว่า ลูกสำคัญนี้เป็นลูกของปัจจัยที่ คุณยายตั้งใจเก็บไว้ทำบุญ ท่านเก็บของท่านเอง และมอบให้กับมือพี่อารีพันธุ์ว่า ให้นำปัจจัยนี้ถวายหลวงพ่อ ข้าพเจ้ารับลูกกระดาดนั้นมา แม้สีออกจะซีดเก่าด้วยกาลเวลา แต่ก็ยังดูแข็งแรง มีหูหิ้วเป็นเชือกสีดำ เปิดดูในลูกนั้น มีของสีขาวอมน้ำตาลอ่อนๆ ที่มีตรวมหลายช่องเข้าด้วยกันเป็นตังเล็กๆ หลายตัง ข้าพเจ้าหยิบออกมาทีละตัง ค่อยๆ แกะมัดดอกมาเปิดดูแต่ละช่อง ในแต่ละช่องจะมีปึกธนบัตรที่มัดไว้ด้วยหนังยางอย่างเรียบร้อย ดูประณีต สวยงาม ทำให้ใจของข้าพเจ้ารู้สึกอ่อนโยนยิ่งนัก

เมื่อนึกถึงคุณยาย...ผู้จัดเก็บปัจจัยเหล่านี้ มโนภาพทั้งหลายก็เกิดขึ้นในใจของข้าพเจ้า งานชนิดเดียวกัน แต่...แต่ละคนทำได้ไม่เหมือนกัน แม้แต่การเก็บปัจจัย ยังส่งประกายโดดเด่นของความเป็นคุณยายออกมา ธนบัตรทุกใบคงผ่านการใช้มือของท่านรัดทับให้เรียบ กริบ ตรมุมทั้ง ๔ มุมของธนบัตรไม่มีการหักงอแม้แต่น้อย ก่อนที่จะนำธนบัตรมาซ้อนรวมกัน มัดด้วยหนังยางทั้งสองข้าง ในตำแหน่งที่พอเหมาะพอดี จุดเล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้ก็มากพอที่จะทำให้มัดธนบัตรของ

ท่านไม่เหมือนใคร และที่สำคัญที่สุดท่านทำสิ่งต่างๆ เหล่านี้ด้วยใจ
อันละเอียด ประณีต และงดงาม

หลังจากรวบรวมนับทุกชุดทุกซองในถุงเป็นหนึ่งเดียว กว่าที่จะ
เสร็จก็เกือบเที่ยงคืน ข้าพเจ้านำของทุกอย่างเข้าไปให้พ่อาริพันธุ์เพื่อ
ให้คุณยายจบอธิษฐานอีกครั้ง พลังมองดูหน้าคุณยายก่อนที่ตัวเองจะ
ถือนของกลับออกมา ในขณะนั้นข้าพเจ้าก็ยิ่งรู้สึกว่ ท่านยังดูดี

เกือบตี ๑ ข้าพเจ้าสวดมนต์ นั่งสมาธิ อธิษฐานหลายสิ่งหลาย
อย่างเพื่อคุณยาย ก่อนที่จะล้มตัวลงนอนพร้อมกับความคิดที่ว่า พรุ่งนี้
จะต้องตื่นแต่เช้า กลับวัดไปเอาของ แต่ข้าพเจ้านอนไม่หลับ แม้จะ
เปิด Sound-about เสียงน่านั่งสมาธิของหลวงพ่อเสียบใส่หูข้างหนึ่ง
ไว้ ส่วนหูอีกข้างหนึ่งเอาไว้ฟังเสียงเพื่อมีเหตุการณ์เร่งด่วนใดๆ เกิดขึ้น

ประมาณตี ๓ ข้าพเจ้าได้ยินเสียงคนเปิดประตู เดินเข้ามาใน
ห้อง พี่พยาบาลเดินเข้ามาเรียกข้าพเจ้า การเรียกครั้งนี้ไม่ใช่เรียกเพื่อ
ให้ช่วยหยิบหรือเตรียมสิ่งของใดๆ ให้ ด้วยสัญชาตญาณ ข้าพเจ้ารู้
ทันทีว่า อะไรกำลังจะเกิดขึ้น ข้าพเจ้ารีบตรงไปที่ห้อง C.C.U. สีหน้า
ทุกคนบ่งบอกว่า เวลานั้นใกล้จะมาถึงแล้ว

ที่เตียงคุณยาย ข้าพเจ้าค่อยๆ เอื้อมมือไปจับที่แขนท่าน แต่
สัมผัสครั้งนี้ไม่เหมือนครั้งไหน แม่มือและนิ้วทั้งห้ากำและบีบแขนท่าน

เบาๆ ข้าพเจ้าก็ยังรู้สึกว้ากกว่าสัมผัสนั้นไม่ถึงตัวท่าน จับได้แค่ผิวๆ ของท่านเท่านั้นเอง

พี่อารีพันธุ์นั่งอยู่ข้างเตียง จับมือคุณยายไว้ตลอด คอยเอนหน้าเข้าไปใกล้ๆ หูคุณยาย แล้วพูดถ้อยคำอันเป็นมงคล เป็นบุญกุศลให้ฟังเป็นระยะๆ ก่อนที่จะเปิดเทปนำนั่งสมาธิของหลวงปู่ธัมมชโยให้คุณยายฟัง แม้หลวงพ่อก็ไม่ได้มาเฝ้าอยู่ ณ ที่นี้ แต่ทุกคนรู้ดีว่าคุณยายอยู่ในศูนย์กลางกายของหลวงปู่ตลอดเวลา แม้อยู่ใกล้ก็เหมือนอยู่ไกล เพราะคุณยายไม่เคยหลุดหายไปจากสายตาภายในของหลวงปู่เลย สายตาภายในของท่านคอยสอดส่องดูแล อำนวยอวยพร รวมบุญบารมี แผลส่งมาถึงคุณยายตลอดในทุกที่ทุกแห่งหน

เมื่อพระเดชพระคุณหลวงปู่ทตตชีโวมาถึง คุณยายก็ได้ถวายดวงแก้ว ผ้าไตร ปัจจัยแด่หลวงปู่ ขณะนั้นบริเวณรอบๆ เตียงในห้อง C.C.U ก็ถูกผู้คนนั่งรายล้อม มีคุณหมอตามมาสมทบอีก ๓ ท่าน ข้าพเจ้านั่งอยู่ที่พื้นด้านปลายเตียง ไม่สนใจมองดูสิ่งใดอีกต่อไปแล้ว ได้แต่นั่งหลับตาเอาใจไว้ที่กลางกาย ค่อยๆ นึกภาพคุณยายในอิริยาบถที่ข้าพเจ้าชอบ ค่อยๆ นึกให้ชัดและสวย ได้ยินเสียงพระเดชพระคุณหลวงปู่ทตตชีโวพูดกับคุณยายเป็นระยะๆ ให้คุณยาย “ตั้งเข้า

กลางของกลางไปเรื่อยๆ” น้ำเสียงและการทอดเสียงของท่านเปี่ยมไปด้วยความอ่อนโยนและเคารพอย่างที่สูงสุด

ข้าพเจ้านึกถึงหน้าคุณยายไปเรื่อยๆ ใจของข้าพเจ้ารวมและสงบนิ่งดีมาก จนแทบหนึ่งของความคิด ข้าพเจ้านึกถึงความเมตตาของคุณยายว่า **คุณยายท่านเป็นผู้ให้มาโดยตลอด** แม้ตอนที่ท่านกำลังจะจากไป ท่านยังค้ำชูบุญเอาบุญให้ลูกหลาน เป็นความรู้สึกรู้สึกที่ทำให้ข้าพเจ้าต้องยกแขนเสื้อขึ้นมาปาดน้ำใสๆ ที่คลออยู่ในบาดตาทั้งสอง

ใกล้รุ่งของเช้าวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓ เวลาประมาณเกือบตี ๕ ทุกอย่างในห้องค่อยๆ เงียบเสียงลง จนเงียบสนิท เสียงหลวงพ่อดัดตซีโวยบอกทุกคนว่า **“กราบลาตายซะ”** ทุกคนก้มลงกราบคุณยายเป็นครั้งสุดท้าย แล้วท่านก็บอกว่า **“พวกเราทำหน้าที่กันอย่างดีที่สุดแล้ว อย่าร้องไห้”**

แม้รู้ว่วันนี้จะมาถึง แม้เตรียมใจไว้เป็นอย่างดี แม้จะสวดมนต์ทุกวันว่า เรามีความตายเป็นธรรมดา ยังไม่ล่วงพ้นความตายไปได้ เราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจด้วยกันหมดทั้งสิ้น แม้จะทราบว่า คุณยายท่านสั่งสมบุญบารมีมาอย่างเต็มเปี่ยม การจากไปของท่านเป็นเพียงการย้ายบ้านใหม่เท่านั้นก็ตาม แต่สายใยแห่งความรัก ความผูกพัน ยากนักที่จะตัดขาดได้โดยเร็วพลัน

ข้าพเจ้ามองดูพ้อาริพนธ์ด้วยเข้าใจในความรู้สึกนั้นดี ๑๗ ปีที่ยืนอยู่เคียงข้างคุณยายมาโดยตลอด...ยาวนานกว่าข้าพเจ้ายังนึกพ้อาริพนธ์ค่อยๆ บรรจงเช็ดตัวทำความสะอาด และเปลี่ยนชุดให้คุณยายเป็นครั้งสุดท้าย เมื่อข้าพเจ้าเห็นว่ามีผู้ช่วยพอแล้ว ข้าพเจ้าก็ค่อยๆ ถอยออกมา บอกกับตัวเองว่า ตั้งสติให้ดี มีอะไรที่จะต้องทำต่อไปอีกบ้าง

ข้าพเจ้าไปบอกน้องที่ช่วยขับรถให้เตรียมรถเพื่อพาคุณยายกลับแล้วไปเก็บของที่ห้อง เอาเฉพาะชิ้นที่สำคัญกลับไปก่อน โทรศัพท์กลับวัด ซึ่งข้าพเจ้าบอกแต่เพียงว่า คุณยายจะกลับเข้านี้ให้เตรียมห้องและเตียงให้คุณยาย กลับไปถึงท่านจะพักเลย

คุณยายนั่งรถกลับวัด เหมือนกับทุกๆ ครั้งที่ผ่านมาระหว่างทางกลับวัด เห็นพระท่านกำลังออกเดินบิณฑบาต พ้อาริพนธ์พูดลอยๆ ขึ้นมาว่า “คุณยายท่านเกิดตอนพระออกบิณฑบาต ตอนไปท่านก็ไปตอนพระออกบิณฑบาต” ข้าพเจ้าเคยได้ยินมาเช่นกัน “ท่านเกิดตอนพระออกบิณฑบาต ท่านจึงได้ขยันนัก”

คุณยายกลับมาถึงบ้านใหญ่แล้ว

ภาพคุณยายที่นอนสงบนิ่ง หลับตาพริ้ม ที่ริมฝีปากมีรอยยิ้มแต่พองาม ช่างเป็นภาพที่ดูเหมือนคุณยายนอนหลับสนิทอย่างมีความสุข

ยิ่งนัก จนอดไม่ได้ที่จะทำให้ข้าพเจ้าคอยวนเวียนเข้าไปใกล้ๆ แล้วเอามือจับที่แขนท่าน แล้วพูดเบาๆ ด้วยประโยคที่พูดซ้ำแล้วซ้ำอีกกับท่านว่า “คุณยายคะ คุณยายได้พักแล้วนะคะ ดูเหมือนคุณยายนอนหลับอย่างมีความสุขจังเลย” ก่อนที่จะเลื่อนตัวออกมานั่งพับเพียบหลับตาอยู่ที่ปลายเตียงท่าน

ข้าพเจ้านึกถึงภาพต่างๆ ของคุณยาย แต่ภาพที่โดดเด่นชัดเจนในความรู้สึกของข้าพเจ้าตอนนี้ คือภาพแห่งความเป็นนักสู้ของคุณยาย เป็นภาพของยอดนักรบที่กล้าศึกในสงครามต่อสู้ในสมรภูมิต่างอย่างทรหดอดทน แล้วก้าวเดินออกมาจากสนามพร้อมด้วยชัยชนะถึงเวลาแล้วที่ท่านจะได้พัก

ข้าพเจ้านึกถึงคำพูดคุณยายที่ว่า

“ยายสู้มาตลอด สู้มาจนสุดฤทธิ์
ยังมีชีวิตอยู่เราต้องสู้ เมื่อไรตายแล้วก็พักกัน
ถ้าเราถอย เราก็แพ้เขา แพ้ไฉ่ดำ”

พระเดชพระคุณหลวงพ่อดำมชโยบอกว่า “อิมมของ คุณยาย เป็นอิมที่จากไปของผู้มีชัยชนะ”

ชัยชนะของคุณยาย เป็นชัยชนะที่สะอาด บริสุทธิ์และงดงาม
ยิ่งนัก เป็นชัยชนะที่จะไม่กลับมาพ่ายแพ้อีก เพราะเป็นชัยชนะที่ได้
มาด้วยความบริสุทธิ์และดีงามล้วนๆ

ตอนเย็น หลวงพ่อทัตตชีโว คณะพระเถระผู้ใหญ่ และพี่ถาวร
นำเรือนทองหลังใหม่มาให้คุณยาย ถ้าสิ่งใดทำให้คุณยายได้ หลวงพ่อ
ธัมมชโยจะทำให้คุณยายทันที และทำอย่างดีที่สุด เรือนทองหลังใหม่
ของคุณยายก็เช่นกัน ด้วยคำริของหลวงพ่อ จึงได้เรือนทองที่เหมาะสม
กับฐานะ กับบุญบารมีของคุณยาย

เรือนทองหลังใหม่นี้ ทำมาจากไม้สักที่อบจนแห้งสนิท แต่ละ
ด้านเป็นไม้แผ่นใหญ่แผ่นเดียว หนาประมาณ ๕ เซนติเมตร ปิดทอง
ทุกด้านด้วยฝีมืออันประณีต จินตนาการเป็นเนื้อเดียวกันเหมือนถูกฉาบ
ทาด้วยทองสุกอร่าม ข้างในทุกด้านบุด้วยไม้แก่นจันทร์หอม ซึ่งเป็น
ไม้ที่หาได้ยาก โดยเฉพาะตามขนาดที่ต้องการ แต่ด้วยบุญบารมีของ
คุณยายจึงได้มา เป็นไม้แผ่นใหญ่ มีความหนาประมาณ ๓ เซนติเมตร
ไม้แก่นจันทร์หอมนี้ เป็นไม้เนื้อดีและมีกลิ่นหอมทนนาน จึงเปรียบ
เหมือนเป็นเครื่องหอมที่ใช้สักการะกราบไหว้บูชาสังฆารายกายหายาบ
ของคุณยายตลอดเวลา

สังขารกายหยาบของคุณยายที่มีใบหน้ายิ้มละไม ภายใต้อุ้งมือสีขาวอันเป็นสัญลักษณ์ของการถือศีล ประพฤติพรหมจรรย์ได้ค่อยๆ ถูกพันห่อด้วยผ้าสีขาวเนื้อดี แล้วห่อตามด้วยสำลี ผ้าสีขาวสลับกับสำลี ถูกม้วนพันไปมาหลายรอบ จนเนื้อผ้าม้วนใหญ่หมด นับได้ประมาณ ๔๓ รอบ เสร็จแล้วประพรมด้วยน้ำมันดอกมะลิหอมจนทั่ว ในระหว่างขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้ ได้มีการกล่าวพรรณนาสรรเสริญพระคุณของคุณยายไปด้วย โดยไม่ซ้ำคำกันเลย

สังขารกายหยาบของคุณยายได้ถูกอัญเชิญเข้าไปอยู่ในเรือนทอง ประพรมด้วยน้ำมันดอกมะลิหอมอีกรอบหนึ่งจนชุ่ม แล้วปิดฝาเรือนทองไม้สัก ผนึกฝาทุกด้านให้สนิทแน่น ก่อนที่จะนำเรือนทองชั้นนอกมาครอบไว้อีกชั้น

เรือนทองชั้นนอกนี้ มีลักษณะเป็นกล่องเพื่อครอบสวมเรือนทองไม้สัก มีพื้นชั้นในทำจากแผ่นเงินที่รีดเป็นแผ่นบางๆ และซอยตัดเป็นเส้นๆ นำมาถักทอเป็นกล่อง ที่มีขนาดใหญ่กว่าเรือนทองไม้สักเล็กน้อย ส่วนชั้นนอกทำด้วยทองคำบริสุทธิ์ที่นำมารีดเป็นแผ่นบางๆ แล้วซอยตัดเป็นเส้นที่เล็กละเอียดกว่าเส้นที่ทำจากเงิน นำมาจักสานถักทอจากฝีมือช่างโบราณด้วยความละเอียดประณีต ครอบอยู่ชั้นนอกสุด ที่

ทุกคนมองเห็นเป็นสีทองอร่าม สุกเปล่งปลั่งอยู่ตลอดเวลา ในยามที่ได้
มากราบไหว้สรีระสังขารของคุณยาย

ในเวลาต่อมา เหล่าศิษยานุศิษย์ของคุณยายได้ร่วมใจกันทำ
“ผ้ามหาสุวรรณรัตนภูษา” อันประณีตวิจิตรบรรจง เพื่อน้อมถวายบูชา
ธรรมแด่คุณยาย ผ้ามหาสุวรรณรัตนภูษาเป็นผ้าสำหรับคลุมเรือนทอง
ผืนผ้าทำมาจากทองคำบริสุทธิ์ที่นำมาหลอมทำเป็นเส้นๆ เหมือนด้าย
ไหม แล้วนำเส้นทองคำนี้มาทำเป็นห่วงเล็กๆ นับล้านๆ ห่วง ถักทอร้อย
ต่อกันจนเป็นผ้าผืนใหญ่ ที่ชายผ้าทุกด้านห้อยประดับด้วยรัตนชาติ
ขนาดน้อยใหญ่หลากสีนานาชนิด ผืนผ้าทองคำที่คลุมด้านหน้า
เรือนทอง มีตัวอักษรที่ทำจากทองคำ เขียนจารึกไว้ว่า

ถวาย

มหารัตนอุบาสิกาจันทร ขนนกยูง

ทุกอย่างทำอย่างดีที่สุดด้วยความเคารพรักและความกตัญญู
ต่อคุณยายผู้เปี่ยมด้วยบุญบารมี ผู้เป็นสุดยอดครูบาอาจารย์หาใคร
เสมอเหมือนมิได้ เหมาะสมยิ่งนักกับคุณยาย ผู้มีแต่ความกตัญญู และ
ปฏิบัติต่อครูบาอาจารย์อย่างดีที่สุด เมื่อถึงคราวที่คุณยายละสังขาร
จากไป ลูกศิษย์ลูกหาของท่าน ซึ่งนำโดยพระเดชพระคุณหลวงพ่อ

ธัมมชโย ก็ได้ร่วมแรงร่วมใจ รวมกำลังสติปัญญา เพื่อให้คุณยาย
อย่างดีที่สุด เท่าที่ศิษย์จะพึงกระทำต่อครูบาอาจารย์ผู้มีพระคุณอัน
ยิ่งใหญ่สุดที่จะประมาณได้

ณ เวลานี้ แม้น้ำเนื้อของข้าพเจ้าไม่สามารถมองเห็นคุณยายซึ่งนอนสงบนิ่งอยู่ข้างในนั้นได้แล้ว แต่ตาภายในของข้าพเจ้ายัง
เห็นภาพคุณยายแจ่มชัดดั่งงาม คุณยายไม่ได้จากข้าพเจ้าไปไหน ยังคง
อยู่ในใจของข้าพเจ้านี่เอง

ภาพของท่านจะปรากฏทุกครั้งในเวลาที่ข้าพเจ้านึกถึง และยัง
เมื่อใดใจของข้าพเจ้าผ่องใส ภาพของท่านก็ยิ่งแจ่มชัดแลแสงดงาม

ไม่ว่าท่านจะอยู่ในทิพย์วิมานแดนสวรรค์หรือ ณ ที่ใด
สายตาท่านก็คงสอดส่องมองมาที่ลูกหลานทั้งหลาย
ด้วยรอยยิ้มที่เปี่ยมด้วยเมตตาและให้กำลังใจ
และท่านคงจะยิ้มอย่างมีความสุขยิ่งนัก
ถ้าเราทำอย่างที่ท่านสอน...

คุณยาย...รักบุญกัลยาณิ

คุณยาย...รักการนั่งสมาธิ

คุณยาย...รักหลวงพ่อและลูกหลานทุกคน

คุณยาย...รักวัดพระธรรมกาย ฯลฯ

ข้าพเจ้าถามตัวเองอีกครั้งว่า...

“บุญอันใดหนอที่ทำให้ข้าพเจ้ามาพบคุณยาย

ข้าพเจ้าจะรักษาความมีบุญนั้นไว้

และจะตอบแทนพระคุณท่านได้อย่างไร”

“ยายสู้มาตลอด สู้มาจนสุดฤทธิ์
ยังมีชีวิตอยู่ เราต้องสู้
เมื่อไหร่ตายแล้วก็พักกัน
ถ้าเราถอย เราก็แพ้เขา แพ้ไอ้ดำ”

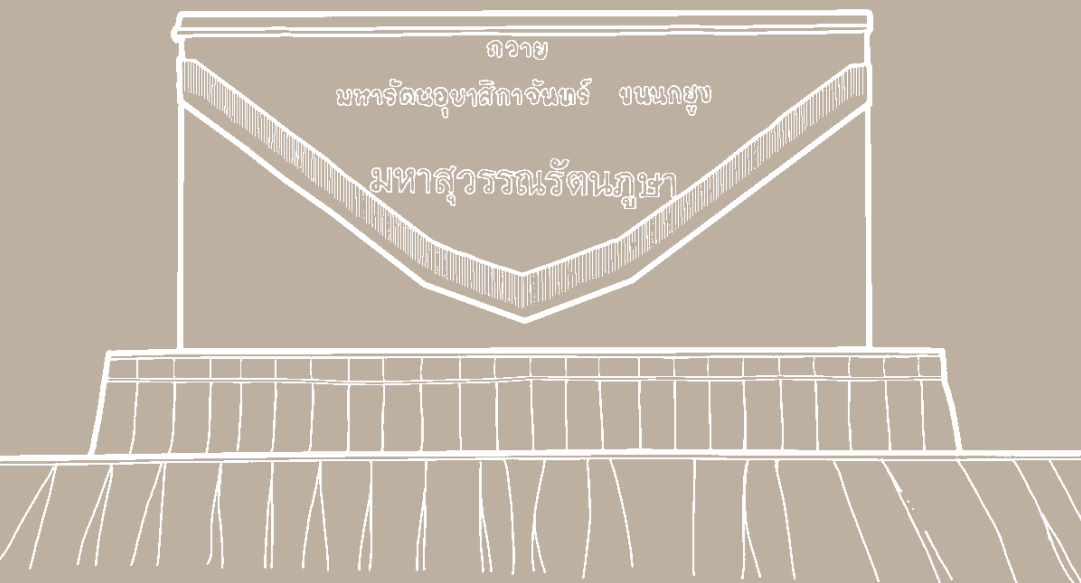
ถวาย

มหาสุวรรณรัตนปัญญา

ถวาย

มหาสุวรรณรัตนปัญญา

มหาสุวรรณรัตนปัญญา

ลูกหลานหลอมรวมใจ

เมื่อคุณยายละสังขารแล้ว สรีระสังขารที่ทอดร่างอย่างสงบนิ่งภายในเรือนทอง ยังคงตั้งอยู่ในห้องนอนของท่านที่บ้านธรรมบาล พวกเราได้ปฏิบัติต่อท่านเหมือนขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ ไม่มีใครกลัวหรือไปไหนห่างไกลจากท่านเลย ต่างพากันหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันไปกราบ ไปนั่งสมาธิอยู่กับคุณยาย โดยเฉพาะพี่อารีพันธุ์ ที่ทั้งนั่งสมาธิและนอนเฝ้าอยู่ข้างๆ เรือนทองไม่ไปไหน เรียกได้ว่าเกือบตลอด ๒๔ ชั่วโมง

ต่อมา เมื่อถึงเวลาอันเหมาะสม หลวงพ่อทัตตชีโวได้เรียกลูกๆ ทั้งหมดในวัด ไม่ว่าจะเป็นพระ เณร อุบาสก อุบาสิกา ให้มาประชุมเป็นการภายในโดยพร้อมเพรียงกัน ที่บริเวณหน้ารัตนบัลลังก์ สภาธรรมกายสากล เพื่อแจ้งข่าวการละสังขารของคุณยาย ทันทิที่ทราบข่าว บางคนยังไม่ทันได้ตั้งตัวและเตรียมใจก็ถึงกับน้ำตาซึมไปตามๆ กัน หลวงพ่อท่านเมตตาให้โอวาทว่า

“...คุณยายท่านไปของท่านดี สมกับเป็นนักปฏิบัติ ไปอย่างที
ทุกคนต้องภาคภูมิใจ ท่านได้ตั้งใจฝึกฝน เตรียมตัวของท่านมาเป็นอย่างดี
ตลอดชีวิตของท่าน และท่านก็พบว่า สุดยอดของการฝึกตัวนี้ไม่มีอะไร
เกินการเจริญสมาธิภาวนา ทำใจหยุดนิ่งตั้งเข้ากลางของกลางไปเรื่อย
พวกเรายาเศร้าโศกเสียใจ ถ้ารักยายต้องขยันทั่งสมาธิให้ได้อย่างยาย
และให้หันกลับมามองตัวเองว่า ต้องฝึกตัว ต้องแก้ไขอะไรบ้าง **เราได้
เตรียมเสบียงไว้พร้อมแล้วหรือยัง** จะได้ตามติดคุณยาย ตามติดหลวงปู่
วัดปากน้ำ และตามติดหมู่คณะสร้างบารมีกันเป็นทีมต่อไปได้...”

นอกจากนี้ท่านยังได้พูดถึงภาพรวมของการจัดงานบำเพ็ญกุศล
สวดพระอภิธรรมของคุณยายว่า “อยากให้ เป็นบรรยากาศของ
งานบุญที่ให้ทุกคนได้มาตามตรีกะลิกนิกถึงบุญทั้งหลายที่ได้ร่วมทำ
มากับคุณยาย และให้ทุกคนได้มาเอาบุญกับคุณยาย โดยนำท่านมา
เป็นแบบอย่างในการเตรียมตัว และฝึกฝนตนเอง” อีกทั้งหลวงพ่อ
ธัมมชโยปรารภว่า **คุณยายรักการนั่งธรรมะ** จึงตั้งใจจะจัดสถานที่ ที่เมื่อ
มาฟังสวดพระอภิธรรมเสร็จแล้วให้เป็นที่นั่งสมาธิได้ด้วย สำหรับลูก
หลานยายที่ต้องการมาปฏิบัติบูชา

บริเวณพื้นที่ด้านหลังรัตนบัลลังก์ที่เคยใช้เป็นที่พักประชุมสัมมนา
MPL (my papa love) ถูกดัดแปลงจัดเตรียมขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่

บำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรม ด้วยความร่วมมือร่วมใจ ช่วยกันระดมความคิดสติปัญญาอย่างเต็มที่ เต็มความสามารถ ภายในเวลาอันจำกัด ห้องฟังสวดพระอภิธรรมขนาดใหญ่สำหรับรองรับสาธุชนเรือนหมื่นที่จะมาฟังสวด ได้ถูกกันเป็นห้องขนาดใหญ่ที่ติดมุ้งลวดโดยรอบ ด้านหน้ามีการสร้างแท่นที่มีความมั่นคงแข็งแรง เพื่อเป็นที่ประดิษฐานเรือนทองของคุณยาย ด้านข้างฝั่งทิศตะวันตกมีการสร้างสแตจขึ้นมาเพื่อเป็นที่สวดพระอภิธรรมของพระภิกษุสงฆ์จำนวนมากถึง ๒๐๐ รูป

บริเวณพื้นที่สำหรับให้สาธุชนมานั่งฟังสวดไปด้วยพรหม การปูในพื้นที่ขนาดใหญ่เช่นนี้และในเวลาอันจำกัดไม่ใช่เรื่องง่ายเลย เพราะต้องใช้พรหมถึง ๑๐,๐๐๐ ตารางหลา อีกทั้งต้องเป็นสี่และลายเดียวกันด้วย ซึ่งโดยปกติทั่วไปต้องสั่งทำเป็นพิเศษและใช้เวลานานในการผลิต แต่ในที่สุดก็สามารถจัดหามาทันใช้งานในราคาที่ถูกกว่าทั่วไปถึงครึ่งหนึ่ง ทุกคนต่างก็พูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “ด้วยบุญบารมีของคุณยาย” จึงได้พรหมนี้มาอย่างอัศจรรย์ ยิ่งกว่านั้นยังเป็นพรหมสีสุภาพและมองดูมีลวดลายคล้ายหางนกยูงรำแพนอีกด้วย

หลังจากนั้นจึงได้ระดมกำลังทั้งเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร อุบาสก อุบาสิกา มาช่วยกันปูและเย็บพรหมแต่ละผืนให้ติดกันเป็นผืนใหญ่

ฝันเดียว เรียกได้ว่าช่วยกันเย็บพัลวันทั้งวันทั้งคืน และสำเร็จเสร็จก่อนงานเพียงไม่กี่ชั่วโมง

บ่ายวันอาทิตย์ที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓ บริเวณบ้านธรรมบาลก็คลาคล่ำไปด้วยผู้คนขึ้นมาอีกครั้ง เมื่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องพร้อมด้วยรถ นำเรือนทองชั้นนอกมาครอบเรือนทองชั้นใน และได้อัญเชิญเรือนทองคุณยายเคลื่อนย้ายไปประดิษฐาน ณ บริเวณที่จัดเตรียมไว้สำหรับงานสวดพระอภิธรรม ซึ่งต่อมาในภายหลังได้เรียกบริเวณนั้นว่า “บ้านแก้วเรือนทองของคุณยาย”

เมื่อรถอัญเชิญเรือนทองมาถึงบริเวณประกอบพิธีกรรม ทีมอุบาสกซึ่งยืนเตรียมพร้อมรออยู่ ค่อยๆ ช่วยกันเคลื่อนย้ายเรือนทองจากรถขึ้นเสลี่ยงเพื่อเข้าสู่ขบวนอัญเชิญ ซึ่งนำขบวนโดยตัวแทนของพระภิกษุสงฆ์ ขณะนั้นข้าพเจ้ามองเห็นผู้คนมารอรับคุณยายเป็นจำนวนมาก บริเวณพื้นที่จัดงานก็ยังมีสาธุชนนั่งกันแน่นเต็มพื้นที่ด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย ในขณะที่ขบวนเคลื่อนผ่าน ทุกคนต่างพากันยืนขึ้นมา ทุกสายตาต่างจับจ้องมองมายังเรือนทองของคุณยาย พร้อมทั้งมือที่พนมไหว้ด้วยความเคารพบูชาและอาลัยรัก บางคนถึงกับร้องไห้ ข้าพเจ้าเดินตามขบวนไปเรื่อยๆ ด้วยความรู้สึกที่ไม่ต่างกัน จึงพยายามเอาใจจดใจจ่อไว้ที่ศูนย์กลางกายตลอดเวลา จนมาถึงแท่น

ที่ประดิษฐาน ขบวนอุบาสกก็ได้เคลื่อนเรือนทองขึ้นไปตั้ง ข้าพเจ้ามีโอกาสนั่งในบริเวณพื้นที่ที่จัดเตรียมไว้สำหรับคณะอุปัฏฐาก ซึ่งอยู่แถวหน้าสุดทางฝั่งทิศตะวันออกใกล้กับบริเวณพื้นที่นั่งของพระภิกษุ และเมื่อมองไปข้างหน้าก็เห็นเก้าอี้นั่งฟังสวดของหลวงพ่อตั่งสองรูป และพระเถระผู้ใหญ่ทั้งหลาย

พิธีกรรมเริ่มขึ้นด้วยการจุดโคมไฟน้ำมันหอมบูชาคุณยาย ซึ่งไฟหอมนี้ไม่เคยมอดดับเลยนับตั้งแต่วันสวดวันแรกจนถึงวันสุดท้ายของการสวด แท่นไฟหอมแท่นใหญ่สุดตั้งอยู่ตรงหน้าเรือนทองของคุณยาย และมีแท่นเล็กอีก ๖ แท่นตั้งเป็นแนวอยู่ทางด้านหลังห้อง ตรงฐานที่ตั้งของแท่นจะมีกระเบี่ใส่ผลสิกรัตนชาติสีต่างๆ การสวดพระอภิธรรมในวันแรกเริ่มขึ้นโดยมีคณะสงฆ์จากวัดพระธรรมกายขึ้นสวดจำนวน ๒๐๐ รูป เมื่อคณะสงฆ์สวดพระอภิธรรมเสร็จแล้ว ตัวแทนสาธุชนซึ่งส่วนใหญ่คั่นหน้าคั่นตาเพราะเป็นลูกศิษย์ลูกหาคุณยายมายาวนาน ได้มาเป็นตัวแทนทอดผ้าบังสุกุล ถวายไทยธรรม โดยมีขบวนของอุบาสิกาเดินเป็นทิวแถวสวยงามอัญเชิญเครื่องไทยธรรมมาให้เจ้าภาพเพื่อน้อมนำไปถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ที่ขึ้นสวด พิธีกรรมจัดขึ้นอย่างเรียบง่าย แต่ดูศักดิ์สิทธิ์ และชวนให้ไตร่ตรองถึงบุญและนึกถึงคุณยาย เพราะทุกคนรักและตั้งใจมาเอาบุญกับคุณยาย หลังจากคณะสงฆ์ให้พรเสร็จจึงเป็นการแสดงธรรม โดยหลวงพ่อดัตตะได้ขึ้นแสดงธรรมเป็นปฐมฤกษ์

พิธีบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมได้ดำเนินไปเช่นนี้ทุกวัน โดยวันอาทิตย์จะสวดในช่วงเวลาประมาณ ๑๕.๓๐ น. หลังพิธีกรรมงานบุญวันอาทิตย์ มีจำนวนพระที่ขึ้นสวด ๒๐๐ รูป ส่วนในวันธรรมดาจะเริ่มสวดเวลาประมาณ ๑๘.๓๐ น. โดยมีพระขึ้นสวดจำนวน ๕๐ รูป หลังสวดเสร็จจะมีพระภิกษุลูกหลานยายหมื่นเวียนผลัดเปลี่ยนกันขึ้นมาแสดงธรรมในเรื่องเกี่ยวกับคุณยาย

ในวันอังคารที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้มีการสวดพระอภิธรรมรอบพิเศษในช่วงบ่ายเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งรอบ เนื่องจากมีคณะพระภิกษุสงฆ์จากวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ นำโดยท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าคลาจารย์ พร้อมด้วยคุณครูตรีธา เนียมขำ และเหล่าอุบาสกอุบาสิกาจากวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ได้มาเป็นเกียรติร่วมในพิธีบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมแต่คุณยาย

ต่อมาทุกวันอาทิตย์ มีการนิมนต์พระเถระผู้ใหญ่ พระสังฆาธิการ พระกัลยาณมิตรจากทั่วสังฆมณฑล ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาร่วมสวดพระอภิธรรมด้วย มีพระเถระมากมายหลายรูปที่เมตตามาร่วมสวด และบ่อยครั้งหลังจากสวดพระอภิธรรมเสร็จ ท่านจะเมตตากล่าวสัมโมทนียกถาชื่นชมถึงหมู่คณะ ทำให้พวกเราได้ปลื้มปิติ มีกำลังใจ และอบอุ่นใจในความเมตตาของท่านทั้งหลายอยู่เสมอ

ข้าพเจ้าไปนั่งฟังสวดในที่ที่เคยไปนั่งเป็นประจำ ถือเป็นงานหลัก ที่จะต้องไปฟังสวดทุกวัน และรอบข้างของข้าพเจ้าส่วนใหญ่ก็ยังเห็น เป็นคนหน้าเดิมๆ ที่มาฟังสวดกันเป็นประจำเช่นกัน ถือว่าเป็นกิจวัตร ประจำวันของแต่ละคนกันไปเลยทีเดียว บรรยาการงานสวดของคุณยาย เป็นบรรยากาศที่เต็มไปด้วยผู้ที่รักคุณยายและตั้งใจอยาก มาเอาบุญกับท่าน นอกจากหน้าเดิมๆ ที่มาเป็นประจำแล้ว ยังมีลูก หลานยายมาจากทั่วสารทิศ ทั้งในประเทศทั่วทุกภาค และจากต่างประเทศ ได้ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนมารวมตัวกันในงานบำเพ็ญกุศลสวด พระอภิธรรม จึงเป็นบรรยากาศงานบุญที่คึกคักไปด้วยผู้คนทุกวัน

ข้างนอกห้องสวดทางฝั่งทิศตะวันออกเป็นบริเวณจุดบริการขนมน้ำปานะ ส่วนฝั่งทางด้านทิศตะวันตกเป็นบริเวณจุดพักค้าง ซึ่งจัดไว้ ให้ผู้มาร่วมงานฟังสวดซึ่งมาจากที่ไกลๆ หรือผู้ที่อยากนั่งสมาธิกับ คุณยายเป็นเวลาต่อเนื่องนานๆ ประเพณีนั่งจนตึก พอรุ่งก็ไปนอน รู้สึกตัวขึ้นมาก็ตุกออกไปนั่งใหม่ ซึ่งข้าพเจ้าก็เคยไปกางมุ้งพักค้างอยู่ บริเวณนั้นเช่นกัน

ที่งานสวดพระอภิธรรมนี้ รุ่นพี่ที่ไม่เคยเจอหน้ากันมากกว่า ๑๐ ปีก็ได้มาพบกันในงาน รุ่นน้องของข้าพเจ้าคนหนึ่งเป็นหญิง ทำงาน เป็นติเลยายอยู่โซนภาคอีสาน เสร็จจากทำงานในวันศุกร์ก็จะรีบขับรถ

มุ่งตรงมาวัดเพื่อมาฟังสวดและนั่งสมาธิกับคุณยาย มีมุ้งและอุปกรณ์
พักค้างอยู่ท้ายรถพร้อมเสร็จสรรพ เสร็จจากงานสวดวันอาทิตย์จึงได้
กลับไปทำงานต่อ ทำเช่นนี้ต่อเนื่องเป็นประจำทุกสัปดาห์จนกระทั่ง
วันสุดท้ายงานคุณยาย ข้าพเจ้ารู้สึกชื่นชมน้องคนนี้นักที่ตั้งใจอยาก
มาเอาบุญกับคุณยายจริงๆ นอกจากนี้ยังมีลูกหลานคุณยายอีกมากมาย
หลายคนที่ตั้งใจมาเอาบุญกับคุณยายอย่างสม่ำเสมอมิได้ขาด แม้ฝนจะ
ตก รถจะติด ก็ไม่เป็นอุปสรรคในการมาฟังสวดงานยายเลย

บรรยากาศของผู้ที่มานั่งสมาธิปฏิบัติบูชาที่บ้านแก้วเรือนทอง
ของคุณยายก็เป็นไปอย่างต่อเนื่อง หลังจากเสร็จพิธีบำเพ็ญกุศลสวด
พระอภิธรรมแล้ว ลูกหลานคุณยายส่วนหนึ่งจะนั่งสมาธิต่อ ทุกครั้งที่
มีโอกาส ข้าพเจ้าชอบมานั่งสมาธิกับคุณยายที่บ้านแก้วเรือนทองนี้
ซึ่งถือว่าเป็นห้องปฏิบัติธรรมขนาดใหญ่ที่มีความโปร่งโล่ง มีลมเข้า
ได้ทุกทิศทาง หันกลับไปข้างหลังก็มองเห็นมหาธรรมกายเจดีย์สีทอง
เหลืองอร่ามสวยงาม (ขณะนั้นวิหารคตยังไม่ได้ดำเนินการก่อสร้าง) เมื่อ
มองไปข้างหน้าก็เห็นรูปคุณยายยิ้มอย่างมีเมตตาตามองมาที่เรา ข้างล่าง
รูปภาพก็เป็นเรือนทองสีสุกอร่ามมีร่างคุณยายอยู่ภายในเรือนทองนั้น
รอบๆ แท่นประดิษฐานประดับประดาด้วยดอกไม้สดสวยงาม ข้าพเจ้า
มักจะเห็นคนเข้าไปกราบคุณยายใกล้ๆ และอธิษฐานนานๆ โดยเฉพาะ

บริเวณพรมแดง ซึ่งถือว่าเป็นจุดที่ได้เข้าใกล้เรือนทองมากที่สุด ทำให้
นึกถึงคำพูดของหลวงพ่อกีกล่าวถึงคุณยายไว้ว่า

“...สรีระร่างของคุณยายเหมือนภูเขาทอง คือเป็นของมีค่า
เพราะเป็นสรีระร่างที่ใช้สร้างบารมี ทั้งเนื้อทั้งตัวมีแต่กลิ่นศีล กลิ่น
ธรรม กลิ่นคุณงามความดี ล้วนบริสุทธิ์ตลอดหมด จึงมีแต่คนอยาก
เข้าใกล้...”

และหลายคนได้พบกับอานุภาพของบุญก็เพราะมานั่งอธิษฐาน
จิตกับคุณยาย หรือมานั่งสมาธิกับคุณยายที่หน้าเรือนทองนี้เอง

ข้าพเจ้าไปนั่งสมาธิรอบไหนก็มักจะมีคนมานั่งสมาธิอยู่
ตลอด ไม่ว่าจะเป็นรอบตึก รอบเข้าตรู รอบบ้าย แม้กระทั่งในช่วงที่
เจ้าหน้าที่มาดูแลทำความสะอาดพรมเสียดังอ้ออิง ก็ยังมีคนมานั่ง
อยู่ข้างๆ ผู้ที่มานั่งนั้น มีทั้งอุบาสก อุบาสิกา เจ้าหน้าที่ที่อยู่ในวัดและ
สาธุชนทั่วไป บางกลุ่มมาอยู่นั่งเนสัชฯ (เนสัชชิกังคะ จัดเป็นธุดงค์
อย่างหนึ่ง หมายถึง การอยู่ในอิริยาบถ ๓ คือ ยืน เดิน นั่ง ไม่เอนกาย
ลงนอน) กันเป็นประจำ อุบาสิกาบางคนก็มานั่งอยู่ประจำ ไปที่ใดก็เห็น
ทุกที่ แต่ที่ข้าพเจ้ารู้สึกประทับใจและนึกชื่นชมอยู่ในใจมาตลอด คือ
พี่อารีพันธุ์ หลังจากฟังงานสวดกลับมาทำภารกิจส่วนตัวเสร็จ ข้าพเจ้าจะ
เห็นพี่อารีพันธุ์เตรียมอุปกรณ์อันได้แก่ อาสนะและมุ้งส่วนตัวหลังเล็กๆ

ที่พับเก็บได้ ไปนั่งสมาธิกับคุณยายเป็นประจำสม่ำเสมอไม่เคยขาด จะกลับมาอีกทีก็ตอนเช้าตรู่ เป็นเช่นนี้เกือบทุกวัน แม้ห้องจะมีมุ้งลวด แต่เนื่องจากเป็นห้องขนาดใหญ่ จึงมีมุ้งเข้ามาบดบังบ้าง หลายคนจึงหา มุ้งส่วนตัวมากางอีกที่เวลานั่งสมาธิ

มีสุภาพสตรีอีกท่านหนึ่งซึ่งข้าพเจ้าไม่รู้จักเป็นการส่วนตัว แต่ มักแอบมองท่านอยู่เป็นประจำ เพราะขยันมานั่งสมาธิกับคุณยายมาก เรียกได้ว่าตลอดช่วงที่มีงานสวดคุณยาย ท่านได้มาปักหลักกางกลด กางมุ้งนอนที่วัดนี้เลย แม้ท่านผู้นี้มีดีกรีเป็นถึงดอกเตอร์สอนหนังสืออยู่ใน มหาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง แต่ก็ละความสละสลวยมาเอาบุญกับ คุณยาย ตอนเช้าบูชาเจตีย์ ถวายภัตตาหารเช้าเสร็จ ข้าพเจ้ามักจะเห็น ท่านขับรถเบนซ์คันสีฟ้าออกไปทำงานอยู่เป็นประจำจนเสร็จสิ้นงาน สวดคุณยาย

เป็นเวลากว่า ๕๐๐ วัน นับจากวันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓ ถึงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่ลูกหลานคุณยายได้มาร่วม เอาบุญกับท่าน บางคนมาฟังสวด บางคนมาถวายไทยธรรม ลูกหลานคุณ ยายที่อยู่ในวัดที่เป็นพระภิกษุก็หมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันมาขึ้นสวดบ้าง แสดงธรรมบ้าง อุบาสกก็ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาช่วยงานพิธีกรรม อุบาสิกาก็มาช่วยถือพาน นอกจากนี้ฝ่ายพิธีกรรมและบุญสถาน

อีกทั้งฝ่ายสาธารณูปการก็มาช่วยกันดูแลสถานที่สวดพระอภิธรรมเป็นอย่างดี ฝ่ายกองส่งเสริมก็จัดเตรียมเครื่องไทยธรรม ปูและเก็บอาสนะ ให้เจ้าภาพผู้เป็นตัวแทนถวายไทยธรรมทุกวัน ทุกคนตั้งใจมาเอาบุญกับคุณยายอย่างแข็งขัน อย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยหรือเบื่อหน่าย แต่กลับมีความรักและผูกพันในสถานที่แห่งนี้

ในขณะเดียวกัน การเตรียมงานของฝ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมในวันสลายร่างคุณยายก็ได้ดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน เรียกได้ว่าทำทุกอย่างให้ดีที่สุด ประณีตที่สุด และที่สำคัญต้องทันเวลา ข้าพเจ้าได้กลับมาทำงานที่กองประณีตศิลป์ ซึ่งมีหลวงพ่ोधิวัจจินตโกเป็นหัวหน้างานอีกครั้ง ซึ่งในหน่วยงานนี้มีส่วนรับผิดชอบทั้งงานของกองโดยตรง เช่น ทำตาลปัตร ทำอาสนะ ฯลฯ และงานที่ต้องทำร่วมกับหน่วยงานอื่นในหลายๆ งาน ซึ่งหนึ่งในงานนั้นคือ การทำมยุรนาวกาศ

มยุรนาวกาศ เกิดจากคำปรารภของหลวงพ่อดัมมชโยที่ตั้งใจจะทำเทวรถเพื่ออัญเชิญเรือนทองของคุณยาย พระที่อยู่กองพุทธศิลป์ก็ได้สเก็ตภาพและถอดแบบออกมาตามคำปรารภของหลวงพ่อดัมมชโย จึงได้เป็นมยุรนาวกาศโมเดลต้นแบบที่มีความยาวประมาณ ๔๐ เซนติเมตร คำว่า “มยุรนาวกาศ” นี้มาจาก ๓ คำรวมกันคือ มยุระ + นาва + อาภาศ

มยุระ คือ นกยูงซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับชื่อของคุณยายจันทร์
ชนนุกยุง

นาวา คือ เรือ หมายถึงเรือที่จะพาเราข้ามฝั่งแห่งรัฐสงสาร ก็
เหมือนกับคุณยายที่เป็นต้นบุญต้นแบบในการสร้างบารมี เพื่อนำพาตน
ให้ข้ามพ้นรัฐสงสาร และชี้แนะชักชวนพวกเราให้ได้ข้ามพ้นตามไปด้วย
กัน จึงได้เลือกใช้เทวรถที่เป็นมยุรนาวากาศนี้ นับว่าเป็นประติมากรรม
นกยูงชิ้นใหญ่มหึมาที่ได้บังเกิดขึ้น ณ ที่แห่งนี้เป็นครั้งแรกของโลกเลย
ก็ว่าได้

จากโมเดลต้นแบบเล็กๆ ได้ถูกทำให้เป็นมยุรนาวากาศขนาด
ใหญ่มหึมา ที่มีความยาวจากหัวถึงหางประมาณ ๓๐ เมตร มีความ
สูงประมาณ ๙ เมตร และมีน้ำหนักถึง ๔๕ ตัน ด้วยการระดมความคิด
สติปัญญา และความร่วมแรงร่วมใจอย่างเต็มกำลังความสามารถ
ของทุกฝ่าย ทางทีมงานพุทธศิลป์ได้ใช้ดินน้ำมันจำนวนมหาศาลปั้น
เป็นต้นแบบเท่าตัวจริง ซึ่งดินน้ำมันสำหรับงานเป็นจำนวนมาก
ขนาดนี้ยากที่จะหาซื้อมาได้เพียงพอ หลวงพ่ออิทธิจิตโกจึงได้ตัดแปลงคิด
สูตรต้มดินน้ำมันเพื่อมาใช้ในการงานปั้นเป็นจำนวนถึง ๑๐ ตัน ทางฝ่าย
ทีมงานกองประณีตศิลป์ได้ถอดแบบออกมาเป็นส่วนๆ และหล่อด้วย
ไฟเบอร์กลาส ก่อนที่จะนำแต่ละส่วนของชิ้นงานมาประกอบกันเป็น

มยุรนาวกาศ ภายใต้โครงสร้างที่แข็งแรงปลอดภัย และมีระบบของ
เครื่องยนต์กลไกเพื่อให้มยุรนาวกาศนี้ขับเคลื่อนไปได้ การทำงาน
เรียกว่าท้าทายความสามารถในทุกขั้นตอน เพราะเป็นงานประติมากรรม
ชิ้นใหญ่ที่ขับเคลื่อนได้อีกทั้งเป็นสิ่งที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นที่ไหนมาก่อน
แต่ด้วยบุญบารมีของคุณยาย และด้วยความตั้งใจที่ทุกคนอยากทำให้
คุณยายเพื่อตอบแทนพระคุณท่าน จึงสามารถฝ่าฟันเอาชนะปัญหา
อุปสรรคต่างๆ มาได้ในทุกขั้นตอน และทุกคนต่างพูดเป็นเสียงเดียวกัน
ว่า “สำเร็จด้วยบุญบารมีของคุณยาย”

เมื่อมยุรนาวกาศเสร็จออกมาเป็นรูปร่างแล้ว ต่อมาก็เป็นขั้นตอน
การทำสีตกแต่งประดับประดาให้สวยงาม แม้ว่ามยุรนาวกาศนี้
จะมีขนาดใหญ่มหึมา แต่ก็มีความละเอียดประณีตในการทำงาน
ทุกขั้นตอน ทั้งการเชื่อมต่อของชิ้นงานที่ไม่มีรอยตะเข็บแลดูเนียนเป็น
เนื้อเดียวกัน ตลอดไปจนถึงการลงสีประดับประดาตกแต่งก็ทำอย่าง
ประณีตสวยงาม จนเสมือนว่ามยุรนาวกาศนี้มีชีวิต และมองดูสวยงาม
ในทุกมุมมอง

ข้าพเจ้ามีโอกาสไปช่วยรับบุญทำมยุรนาวกาศ แม้จะมีผู้อาสา
ไปช่วยรับบุญเป็นจำนวนมาก แต่ทางฝ่ายทีมงานที่ดูแลก็มีการจัดแบ่ง
โซนพื้นที่การรับบุญตามระดับกำลังฝีมือ ซึ่งมีตั้งแต่งานสำหรับผู้มีฝีมือ

อันวิจิตร ไปจนถึงงานตัดกระดาษ แป๊ะเทปกาบ ฯลฯ ข้าพเจ้าได้รับ
บุญป็นขึ้นไปติดเพชรอะคริลิกตรงแววมยุราในส่วนของหางวนอกสุด
รับบุญไปก็หวาดเสียวไป เพราะมองลงไปรู้สึกที่เราอยู่สูงมาก บริเวณ
พื้นที่ทำงานนั่งร้านมาไม่ถึง และขาข้างหนึ่งต้องปีนเกาะอยู่ในส่วนที่
เป็นสโลปของหางนกยูง ข้าพเจ้ารับบุญด้วยความระมัดระวังเพราะกลัว
จะตกลงมา ได้แต่อธิษฐานขอให้คุณยายคุ้มครองให้ปลอดภัย และเชื่อ
ว่าคุณยายดูแลคุ้มครองลูกหลานทุกคนอยู่ตลอดเวลา เพราะไม่ว่างาน
จะเสี่ยงขนาดไหนทุกคนก็ปลอดภัย ไม่ว่างานจะยากจะหินขนาดไหน
ทุกงานก็สำเร็จจุล่งผ่านไปได้ด้วยดี

ช่วงใกล้วันงานเข้ามาทุกฝ่ายต่างเตรียมงานกันอย่างขะมักเขม้น
เรียกได้ว่าแทบไม่ได้หลับไม่ได้นอนกันเลย ข้าพเจ้าช่วยงานอยู่ที่โกดัง
๐๖ (ส่วนงานของกองประณีตศิลป์ ปัจจุบันปรับปรุงเป็นหมู่กุฏิสงฆ์ ๔)
มองไปข้างหลังทางด้านโรงขาว (โรงปั้นพระ ส่วนงานของพี่ถาวร
ปัจจุบันเป็นสถานที่ก่อสร้างอาคารพระผู้ปราบมาร) ที่เยื้องถัดกันไป
ไฟก็ยังเปิดสว่างไสวอยู่ทั้งคืน มองเห็นมีพระเณรมาช่วยกันทำโต๊ะกลม
ที่จะจัดเตรียมไว้ใช้ในวันงานกันอย่างแข็งขันและเสียงดังอีกทีก็แข่งกับ
เวลา เรียกได้ว่าผลิตเองในทุกขั้นตอน จนได้โต๊ะกลมขนาดใหญ่ และ
โต๊ะเคียงขนาดเล็กจำนวนนับ ๑๐,๐๐๐ กว่าตัว มาไว้เป็นโต๊ะฉันและ
ตั้งวางภัตตาหารถวายพระที่มาร่วมงานได้ทันเวลา

บริเวณข้างบ้านแก้วเรือนทองของคุณยายฝั่งทิศตะวันออกก็เช่นกัน หลังจากฟังสวดพระอภิธรรมเสร็จ ก็เปลี่ยนจากการฟังเทศน์มาเป็นการช่วยกันรับบุญพับผ้าไตรจีวร ซึ่งได้จัดเตรียมไว้สำหรับถวายพระที่มาร่วมงานในวันพิธีสลายร่างคุณยาย ซึ่งการพับผ้าไตรก็เป็นอีกงานหนึ่งที่ต้องใช้ความประณีตในหลายขั้นตอน และต้องจัดเตรียมเป็นจำนวนมากนับแสนชุด ต้องอาศัยความร่วมมือแรงร่วมใจ และใช้เวลาอันยาวนานในการจัดเตรียม นอกจากพระภิกษุสามเณรที่ช่วยกันพับแล้ว ก็ยังมีลูกหลานคุณยายมารับบุญช่วยกันพับด้วยบรรยากาศอันอบอุ่น สมัยครสมานสามัคคีในทุกวัน เพราะจีวรต้องช่วยกันพับ ๒ คนจึงจะพับได้ และคนที่พับเป็นก็ต้องคอยสอน คอยดูคนที่มาใหม่ให้พับให้ถูกต้องถูกทาง เพราะถ้าพับผิด พระอาจารย์ที่ตรวจสอบดูแลก็จะส่งกลับมาเพื่อให้แก้ไขใหม่ ทำให้งานล่าช้า นอกจากนี้ยังมีสังฆาฏิ สบง อังสะ ผ้ารัดอก ประคดเอว ที่ต้องนำมาเข้าชุด ต้องมีการบริหารจัดการในการประกอบไตรเป็นอย่างดี จึงจะได้เป็นชุดผ้าไตรที่พับอย่างประณีตสวยงามและครบสมบูรณ์

นอกจากนี้ยังมีการจัดเตรียมตาลปัตร ซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้อีกอย่างหนึ่ง เพราะต้องใช้ในตอนตั้งพัดพิจารณาผ้าบังสุกุลหลังจากสวดมาติกา การประกอบชิ้นส่วนต่างๆ เข้าเป็นตาลปัตรต้องทำด้วยความมีศิลปะและละเอียดประณีตในทุกขั้นตอน ด้วยฝีมือของลูกหลานยาย

ที่ทุ่มเทตั้งใจทำให้คุณยายอย่างดีที่สุด ต้องคัดแล้วคัดอีก จึงได้มาเป็น
ตาลปัตรที่สวยงาม จำนวนถึง ๓๐,๐๐๐ กว่าเล่ม ด้านหน้าปักเป็น
รูปนกยูงรำแพนหาง มีโลโก้ธรรมกายเจดีย์อยู่ตรงกลาง ด้านหลังปัก
ข้อความว่า

พิธีจุดไฟแก้วสลายร่าง

คุณยายอาจารย์

มหารัตนอุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง

วัดพระธรรมกาย จ.ปทุมธานี

๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๕

ทางฝ่ายโภชนาการก็มีการวางแผนเตรียมงานมาเป็นอย่างดี
ไม่ว่าจะเป็นการล้าง จัดเตรียมภาชนะต่างๆ ทั้งหม้อ จาน ชาม
แก้วน้ำ ฯลฯ ซึ่งต้องใช้ภาชนะเป็นจำนวนมหาศาล นอกจากนี้ยังมี
การพับกระดาษทิชชู และจัดเตรียมซ้อนกับส้อมเป็นชุดๆ ไว้ และยังมี
การจัดเตรียมวัตถุดิบต่างๆ ไว้สำหรับการประกอบอาหารต้อนรับพระ
จำนวนนับแสน ซึ่งล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยความตั้งใจ ความร่วมแรง
ร่วมใจ และการจัดการวางแผนที่ดี ได้มีลูกหลานยายผลัดเปลี่ยนกัน
มารับบุญไม่ขาดสาย บางคนมาเป็นประจำจนต้องปักหลักนอนพักอยู่
ช่วยงานที่วัดในช่วงนี้เลย

ในขณะเดียวกัน บริเวณลานมหาธรรมกายเจดีย์ ซึ่งเป็นบริเวณ ประกอบพิธีจุดไฟสลายร่างคุณยาย ได้ถูกจัดเตรียมขึ้นอย่างยิ่งใหญ่สม เกียรติ มีการสร้างเจดีย์น้อยสำหรับประกอบพิธีจุดไฟสลายร่าง โดย จำลองแบบมาจากมหาธรรมกายเจดีย์ แต่ย่อส่วนลงมา จึงเรียกว่า “เจดีย์น้อย” หรือ “เจดีย์ยาย” ตั้งอยู่ด้านหน้ามหาธรรมกายเจดีย์ ในแนวเดียวกันกับสมาธรรมกายสากล ตรงส่วนโดมของเจดีย์น้อยจะ เป็นที่ประดิษฐานเรือนทอง ตรงส่วนฐานของโดมภายในเป็นห้องโถง ใหญ่สำหรับทำพิธีในตอนสลายร่าง มีเตาเผาชนิดทันสมัยไร้มลภาวะ ติดตั้งอยู่หลังห้อง ตรงประตูทางเข้าจะมีระบบกลไกเพื่อเปิดปิดในเวลา ที่จะเคลื่อนย้ายเรือนทองเข้ามาภายในห้อง อีกทั้งยังมีระบบไฮดรอลิก เพื่อเคลื่อนย้ายเรือนทองจากข้างล่างขึ้นไปบนโดมในขณะประกอบพิธี และเคลื่อนย้ายเรือนทองจากโดมลงมาสู่ข้างล่างในขั้นตอนสลายร่าง จริง ส่วนรอบฐานโดมภายนอกได้จัดทำเป็นน้ำตก ๗ ชั้น และมีพื้นที่ ด้านบนที่ออกแบบสำหรับให้จัดดอกไม้ ๗ สี ได้อีกทั้ง ๗ ชั้น ชั้นละสี

บริเวณลานมหาธรรมกายเจดีย์ มีการจัดทำแสดงสำหรับพระ กว่า ๓๐,๐๐๐ รูป ที่จะมารับผ้าบังสุกุลและเครื่องไทยธรรม ซึ่งต้อง อาศัยความทุ่มเททั้งแรงกายและแรงใจเช่นกัน เพราะเป็นงานที่ต้อง ทำอยู่กลางแจ้งท่ามกลางแสงแดดที่แผดเผา และใช้เวลายาวนานหลาย เดือนจึงจะแล้วเสร็จ เมื่อนับความยาวแต่ละสวดที่ทำมาต่อรวมกัน

จะได้ระยะทั้งหมดยาวกว่า ๓๐ กิโลเมตรทีเดียว นอกจากนี้ยังมีการ
ปักโคมไฟแก้วจำนวนนับแสนโคม เตรียมไว้ให้สาธุชนได้จุดเต็มพื้นที่
รอบมหาธรรมกายเจดีย์อีกด้วย

ก่อนถึงวันงาน บรรยากาศเป็นไปด้วยความคึกคักสว่างไสว เรียก
ได้ว่าทั้งวันทั้งคืน ทุกส่วนงานต่างซักซ้อมเตรียมความพร้อมเสมือน
วันจริง ช่วงบ่าย ข้าพเจ้าได้ไปอยู่ในบรรยากาศของการซ้อมเดินของ
อุบาสิกา แต่การเดินให้เป็นจังหวะสวยงามพร้อมเพรียงกัน ก็ต้องมี
การรวมตัวซักซ้อมกันหลายรอบ ทางฝ่ายอุบาสิกก็เช่นเดียวกัน ได้
มีการซักซ้อมที่เข้มข้นมากกว่า เพราะอุบาสิกต้องรับบุญแบกเสลี่ยง
อัญเชิญเรือนทองคุณยายซึ่งมีน้ำหนักมากโข จึงต้องมีทั้งการซ้อมเดิน
การพิตร่างกายซ้อมแบกรับน้ำหนักเท่าเรือนทองของจริงในทุกวัน เพื่อให้
ร่างกายแข็งแรงสามารถแบกรับน้ำหนักไหวและให้เดินได้อย่างสง่า
งาม นอกจากนี้ยังต้องมีการซักซ้อมจังหวะการอัญเชิญเคลื่อนย้ายให้
แม่นยำไม่ให้มีข้อผิดพลาด จึงนับเป็นความภาคภูมิใจครั้งหนึ่งในชีวิต
การสร้างบารมีของพวกเราเลยทีเดียว

ในส่วนของมยุรนาวกาศก็มีการนำออกมาซ้อมขับเคลื่อน
ท่ามกลางความสนใจของทุกสายตา พร้อมกับเกิดข้อสงสัยคล้ายๆ กันว่า
มยุรนาวกาศนี้ขับเคลื่อนไปได้ด้วยวิธีใด...การขับเคลื่อนมยุรนาวกาศ

นี้ผู้ขับจะมองไม่เห็นสิ่งใดภายนอกเลย ต้องอาศัยการมองเห็นทาง
ที่จะขับเคลื่อนไปจากกล้องและจอมอนิเตอร์ที่ติดไว้ภายในรถ ซึ่ง
ผู้ขับมยุรนาวากาศนี้ นอกจากจะต้องมีความชำนาญในการขับรถแล้ว
ยังต้องรู้ระบบโครงสร้างต่างๆ ภายในมยุรนาวากาศเป็นอย่างดี จึงจะ
ขับไปได้อย่างราบเรียบและปลอดภัย

ช่วงคำ ข้าพเจ้ามีโอกาสรับบุญทำความสะอาดภายในห้อง
สลวยร่างที่อยู่ภายในเจดีย์น้อย ในขณะเดียวกัน ภายในอกก็มีการ
ทดสอบแสงเสียง มีการติดตั้งโคมชนวน ทดสอบเปิดน้ำตกธารทอง ๗
ชั้น ซึ่งกว่าจะสำเร็จเป็นน้ำตก ๗ ชั้น ที่มีสีทองเหลืองอร่ามสว่างไสวด้วย
การจัด lighting อันสวยงาม ก็ต้องผ่านการทำงานที่ทุ้มเทและท้าทาย
เพราะการที่น้ำและไฟมาอยู่ร่วมกันต้องดูแลเรื่องความปลอดภัยให้ดี
ส่วนแผนดอกไม้ก็กำลังชะม้กเข้มนกับการจัดดอกไม้สด ๗ สี โดยจัด
เป็นวงรอบเจดีย์น้อยสี่ละชั้น ซึ่งกว่าจะได้เป็นดอกไม้ ๗ สีออกมา ต้อง
ผ่านการศึกษาหาวิธี เรียนรู้และทดลองทำมาอย่างถ้วนถี่ และต้อง
เตรียมการมาเป็นอย่างดี เพราะต้องใช้ดอกไม้สดจำนวนมาก จึงได้
ดอกไม้ ๗ สี มาบูชาประดับประดารอบแท่นสลวยร่างของคุณยายใน
วันนี้

และยังมีส่วนงานต่างๆ อีกหลายส่วนงาน ซึ่งทุกฝ่ายทุกหน่วยงานได้ตั้งใจทุ่มเททำงานกันอย่างเต็มที่เต็มกำลังเพื่อให้งานออกมาดีที่สุด ได้ระดมกำลังความคิด สติปัญญา และศักยภาพของแต่ละคนออกมาอย่างสุดๆ ทำให้ข้าพเจ้าไม่สงสัยเลยว่า เหตุใดพระสารีบุตรจึงเป็นผู้เลิศด้วยปัญญา เพราะท่านมีความกตัญญูตเวที เป็นเช่นนี้เอง

นอกจากนี้ลูกหลานคุณยายจากทั่วสารทิศ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน อาชีพใด บริษัทห้างร้านต่างๆ ถ้าพอจะช่วยเป็นกำลังสนับสนุนในส่วนใดได้ ก็จะมาช่วยสนับสนุน ร่วมแรงร่วมใจอย่างเต็มที่เต็มกำลังในรูปแบบที่ต่างๆ กันไป

ต่างฝ่าย ต่างแผนก ต่างความสามารถ ต่างหน้าที่ ต่างที่มา
แต่ทุกคนมีหัวใจเดียวกัน
คือ ตั้งใจอยากเอาบุญและตอบแทนพระคุณ
แต่คุณยายผู้ให้กำเนิดเกิดก่อวัดพระธรรมกายแห่งนี้
สุดท้ายหลอมรวมเป็นหนึ่ง
ได้เป็นผลงานที่ยิ่งใหญ่ให้ปลื้มปิติประทับอยู่ในใจมีรู้ลึม
งานจะสำเร็จไม่ได้เลย ถ้าขาดความทุ่มเท ร่วมแรงร่วมใจ
ความสามัคคีหลอมดวงใจเป็นหนึ่งเดียว
และงานนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ถ้าขาด

“พระเดชพระคุณพระเทพญาณมหามุณี หลวงพ่ออัมมชโย”

ที่เป็นผู้นำของลูกหลานยาย

ผู้มีสุดยอดหัวใจกตัญญูทเวท

ที่อยากจะตอบแทนพระคุณของคุณยายอย่างสุดหัวใจ

จึงได้ทำทุกอย่าง อย่างดีที่สุด ประณีตที่สุด

เพื่อบูชาคุณของท่าน

วันสลายร่าง

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้ถูกกำหนดให้เป็นวันสลายร่างของคุณยาย ด้วยเหตุที่ว่า วันนี้เป็นวันมรณภาพของหลวงปู่ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ (สด จนทสโร) และเป็นวันที่คุณยายอาจารย์มหารัตนอุบาสิกาทองสุข สำแดงปั้น ละสังขารเช่นกัน จึงได้ถือเอาวันนี้เป็นวันสลายร่างคุณยาย และเป็น**วันรำลึกถึงมหาปูชนียาจารย์**ทั้งสามด้วย

ข้าพเจ้ารู้สึกตัวตื่นขึ้นมาแต่เช้าตรู่ พร้อมกับการได้ยินเสียงรถบัสวิ่งไปมาตลอดเวลา พระภิกษุสงฆ์และสาธุชนจากทั่วสารทิศพากันทยอยเดินทางมาร่วมพิธีจุดไฟแก้วสลายร่างคุณยายอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสายตลอดทั้งคืน และยังคงหลังไหลมาเรื่อยๆ ตรงบริเวณทางเข้าวัด มีการจัดเตรียมที่มัตนอนรับพระภิกษุสงฆ์และสาธุชนทั้งหลายที่มาร่วมงานในวันนี้ด้วยบรรยากาศอันอบอุ่นมีมิตรไมตรี จากนั้นองๆ อาสาสมัครวัยเยาว์หน้าตาสดใส ที่มีรอยยิ้มอันแจ่มใสประทับใจตลอดกาล พร้อมกับการถือป้ายต้อนรับอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ตรงประตู

ทางเข้ามีตราสัญลักษณ์ของงานวันสลายร่างคุณยาย (มีลักษณะเป็นรูปทางนกยูงรำแพนและมีตรามหาธรรมกายเจดีย์อยู่ตรงกลาง) และมีสโลแกนของงานวันนี้ติดไว้ว่า **“ความกตัญญูทเวที เป็นเครื่องหมายของคนดี”**

ทันทีที่ข้าพเจ้ามาถึงสภาธรรมกายสากล ความคิดแรกที่ผุดขึ้นมาในใจคือ “คุณยายช่างเป็นผู้ที่มีบุญบารมีมากจริงๆ” เพราะไม่ว่าจะมองไปทางไหนก็เห็นแต่ผู้คนมากมายเต็มไปหมด ครั้นเมื่อมองไปทางด้านหลังสภาฯ ตรงบริเวณจุดลงทะเบียนและต้อนรับพระที่มาร่วมงาน ก็มองเห็นแต่สีเหลืองของจีวรพระมากมายเต็มไปหมด ทั้งจากพระสังฆาธิการ ๓๐,๐๐๐ กว่าวัดทั่วประเทศ และจากคณะสงฆ์ของพระวัดพระธรรมกายที่คอยต้อนรับปฎิสนัดด้วยความนอบน้อม แอ้มยิ้มอยู่ตลอดเวลา

แต่กว่าจะได้มาต้อนรับพระเถรานุเถระเจ้าคณะพระสังฆาธิการทั้งหลายในวันนี้ คณะสงฆ์วัดพระธรรมกายก็ได้ผ่านงานที่ต้องทดสอบกำลังบุญและกำลังใจอย่างที่ต้องจดจำไปนานและปลื้มไม่รู้ลืม คือต้องแบ่งกระจายกำลังกันออกไปนิมนต์พระเจ้าอาวาสตามวัดต่างๆ ตามรายชื่อของวัดที่มีอยู่ในประเทศไทยจำนวนกว่า ๓๐,๐๐๐ วัด ภายในเวลาอันจำกัด โดยใบฎีกาทุกใบที่นำไปนิมนต์นั้น หลวงพ่อ

ธัมมชโยท่านบรรจงเซ็นชื่อด้วยมือของท่านเองทุกใบ เพื่อที่จะกราบ
นิมนต์พระสังฆาธิการทุกรูปให้ได้มาเป็นเนื่อนาบุญในงานวันนี้ อีกทั้ง
ยังเป็นการรวมคณะสงฆ์จากทั่วสังฆมณฑลครั้งยิ่งใหญ่ อันจะก่อให้เกิด
พลังแห่งความสามัคคีของชาวพุทธต่อไปในอนาคต ไม่
เฉพาะพระและลูกหลานคุณยายที่อยู่ในเมืองไทยเท่านั้น ยังมีพระเถระ
ทั้งหลายที่มาจากต่างประเทศ และลูกหลานยายที่อยู่ทั่วโลกก็ได้
มาร่วมงานนี้ด้วย รวมเป็นพระนับแสนรูป และสาธุชนลูกหลานยาย
เป็นจำนวนมากกว่าแสนคน ทุกรูปทุกคนล้วนมาด้วยจุดหมายเดียวกัน
คือมาร่วมงาน “พิธีบำเพ็ญมหากุศลและจุดไฟแก้วชำระร่าง คุณยาย
อาจารย์มหารัตนอุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง”

ช่วงเช้า หลวงพ่อได้เมตตาทำสมาธิและมีพิธีบูชาข้าวพระ
เพราะตรงกับวันอาทิตย์ต้นเดือนพอดิ มีการกล่าวคำถวายมหาสังฆทาน
และถวายภัตตาหารครั้งยิ่งใหญ่ เนื่องด้วยมีพระภิกษุสงฆ์มาเป็นเนื่อนา
บุญในวันนี้นับแสนรูป ตรงบริเวณพื้นที่ชั้นล่างสภามหาวิทยาลัย ได้
จัดเตรียมพื้นที่ฉันภัตตาหารไว้รองรับ พร้อมด้วยภัตตาหารรสเลิศที่คัด
สรรแล้ว ๖ เมนู คือ ไก่หมักขอส สามมุมน้ำจิ้ม (ลูกชิ้นลวก ๒ ชนิดและ
กุ้งอบเกลือ จัดในงานเดียวกัน พร้อมน้ำจิ้มรสเลิศ) น้ำพริกปาหนุ
ผักสด ต้มยำกุ้ง ปลาท๊อปทิมน้ำตก และผัดโหงก้วย นอกจากนี้ยังมีขนม
และผลไม้คือส้มกับโดนัท ทุกเมนูล้วนทำด้วยความสะอาดประณีต

และจัดอย่างสวยงาม ด้วยความร่วมมือแรงร่วมใจของทั้งเจ้าหน้าที่
อาสาสมัครและผู้นำบุญลูกหลานยายทั้งหลาย ในการผลิต ตักอาหาร
จัดอาหาร และประเคนถวายตามวงฉันต่างๆ จนเป็นที่ประทับใจ
ของพระสังฆาธิการทั้งหลายที่ได้มาเยือนและผู้ที่ได้มาพบเห็น

นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มอาสาสมัครลูกหลานยายอีกกลุ่มหนึ่ง ที่
เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มผู้รักบุญจากทุกสาขาอาชีพและทุกเพศ
ทุกวัย ที่สมัครใจมาร่วมกันสืบสานวัฒนธรรมคุณยายในการรับบุญ
ทำความสะอาดห้องน้ำ ภายใต้ชื่อบุญ “พืมานไสว หทัยสราญ” ก็ได้
สร้างความประทับใจแก่พระภิกษุสงฆ์และสาธุชนผู้ที่ได้มาใช้บริการ
ได้ไม่แพ้กัน เพราะแม้ในขณะนั้นการก่อสร้างสภာธรรมกายสาکถยัง
ไม่แล้วเสร็จสมบูรณ์ ห้องน้ำของพระบางส่วนยังเป็นแบบชั่วคราว พื้น
ห้องน้ำโรยด้วยหินเกล็ด มีเพียงชาแลนสีเขียวกันเป็นขอบเขตว่าเป็น
บริเวณโซนห้องน้ำ ซึ่งมีอยู่หลายจุดกระจายอยู่ทั่วพื้นที่

ได้มีการสร้างบรรยากาศโดยตกแต่งเป็นสวนหย่อมเล็กๆ ให้มี
ความสดชื่นสวยงามในทุกโซน และได้มีการดูแลรักษาความสะอาด
ห้องน้ำเป็นอย่างดี ไม่มีกลิ่นของห้องน้ำ มีแต่กลิ่นอ่อนๆ ของน้ำหอม
โขยมาอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้พระภิกษุสงฆ์เมื่อมาเข้าห้องน้ำเสร็จแล้ว
ยังใช้เป็นที่พักผ่อนคลายอิริยาบถ สนทนาธรรมกันในวันนี้ได้เลยทีเดียว

แม้ห้องน้ำชั่วคราวของสาธุชนที่อยู่บริเวณรอบนอกที่ใช้เป็นเพียง
สังกะสีแผ่นนำมากันเป็นห้องๆ อยู่กลางแจ้งก็ได้รับการดูแลให้สะอาด
มีกลิ่นหอมอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน

“พิมานไสว หทัยสราญ” บุญนี้หลวงพ่อดัมมชโยเป็นผู้ตั้งชื่อ
ให้ ประการเหตุนั้นว่า คุณยายท่านให้ความสำคัญกับการดูแลความ
สะอาดของห้องน้ำมาก เพราะห้องน้ำเปรียบเสมือนห้องรับแขก จึง
อยากให้ได้สืบสานวัฒนธรรมอันดีงามของคุณยายนี้ให้ปรากฏแก่ผู้ได้
มาเยือนซึ่งมีเป็นจำนวนมากที่จะมาในวันสลายร่างนี้ จึงได้มอบหมาย
ให้พี่อารีพันธุ์สร้างทีมขึ้นมาเพื่อเตรียมความพร้อม ตั้งแต่ช่วงก่อนงาน
วันสลายร่าง ได้มีการรวมคน จัดเตรียม และวางแผนการทำงานมาเป็น
อย่างดี เพื่อที่จะได้หมุนเวียนทำความสะอาดห้องน้ำจำนวนมากมาย
นับพันห้องได้อย่างทั่วถึง ภายในเวลาอันรวดเร็ว ตลอดทั้งวัน

ซึ่งในเรื่องการดูแลรักษาห้องน้ำนี้ หลวงพ่อได้เคยให้โอวาท
แก่ลูกๆ ไว้ว่า “อยากให้ลูกทุกคนได้ถือโอกาสฝึกอุปนิสัยของเราซึ่ง
จะเป็นทางมาแห่งบุญ ให้ผู้ที่มาใช้ต่อจากเราไป มีความรู้สึกว่าเป็น
คนแรกอยู่เสมอ คือทั้งอ่างล้างหน้า และห้องน้ำทุกอย่างให้สะอาด
และแห้ง”

ทุกคนที่มาร่วมรับบุญในวันนี้ได้สวมหัวใจสีบานฉวยธรรม
คุณยาย ตั้งใจรับบุญกันอย่างเบิกบานและขยันขันแข็ง โดยไม่ได้นึกว่า
ห้องน้ำนั้นเป็นสิ่งที่สกปรกและน่ารังเกียจเลย อีกทั้งมีการทำงาน
อย่างเป็นระบบระเบียบ ถืออุปกรณ์ทำความสะอาดเดินกันไปเป็น
แถวไล่ทำความสะอาดเป็นโซนๆ หมุนไปเวียนมาเป็นหลายๆ รอบ ทำ
เช่นนี้ตลอดทั้งวัน จนได้รับการชื่นชมกล่าวอนุโมทนาสาธุการตลอดจาก
ผู้ที่มาใช้บริการ พระสังฆาธิการบางรูปได้เมตตาทักทาย ไถ่ถามด้วย
ความประทับใจในทีมงานว่าทำงานอะไรอยู่ที่ไหนถึงได้มาขัดห้องน้ำ
กัน ฯลฯ บางองค์ถึงกับควักของศักดิ์สิทธิ์ในย่ามออกมาให้ ที่สำคัญ
ภาพแห่งความประทับใจเหล่านี้ยังได้สร้างแรงบันดาลใจจนเกิดเป็น
ความตื่นตัวแก่คณะพระสังฆาธิการทั้งหลายในการที่จะนำเอาไปเป็น
แบบอย่างในพัฒนาปรับปรุงห้องน้ำวัดของท่านอีกด้วย

ช่วงบ่ายมีพิธีอัญเชิญไฟแก้ว “ไฟแก้ว” คือไฟที่กำเนิดจากแหล่ง
อันบริสุทธิ์ นำมาใช้เพื่อสลายร่างคุณยาย แทน “มหาวิสุทธิรัตนเตโช”
(แทนไฟแก้ว) ได้ถูกสร้างขึ้นอย่างสวยงาม มีผ้าแดงปูเป็นรัศมีรอบวง
การจุดไฟแก้วทำได้โดยใช้วิธีนำ “แว่นแก้วรวิกานต์” มารับแสงจาก
ดวงอาทิตย์เกิดการรวมแสงที่เลนส์จนเป็นไฟติดที่สายขนวน แล้วผ่าน
ไปจุดลูกติดเป็นเปลวไฟที่แทนมหาวิสุทธิรัตนเตโช โดยมีลูกหลานยาย
ผู้มีบุญจำนวน ๖๔ ท่าน ขึ้นไปเป็นผู้แทนจุดไฟแก้ว

หลวงพ่อก็ให้โอวาทในขณะที่พิธีอัญเชิญไฟแก้ว ซึ่งข้าพเจ้าคัดมาเพียงบางส่วนบางตอนว่า

“...กายของคุณยายอาจารย์เป็นกายที่บริสุทธิ์ เพราะตลอดชีวิตของท่านนั้น ได้ฝึกฝนตัวเอง สอนตัวเอง ละชั่ว ทำแต่ความดี และทำให้บริสุทธิ์ผ่องใสตลอดเรื่อยมา ในประวัติของท่านตั้งแต่อายุ ๒๖ ปี จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายอายุ ๙๒ ปี ท่านสั่งสมแต่บุญบารมีคุณงามความดีตลอดเวลา ท่านสอนตัวของท่านเอง นอกจากสอนคนอื่นแล้วสอนตัวเองตลอดเวลา ฝึกฝนตัวเองไปเรื่อยๆ

...เพราะฉะนั้น ชาติธรรมเห็นจำคิรู้ของท่าน เนื้อหนังมังสา กายวาจาใจของท่านจึงสะอาดบริสุทธิ์ โดยเฉพาะสรีระร่างของท่านที่พ่อแม่ให้มา ท่านเอามาเติมแต่ความบริสุทธิ์ บริสุทธิ์ทั้งกาย ทั้งวาจา ทั้งใจ สิ่งที่ไม่บริสุทธิ์ท่านก็ไม่เอา ห่างไกลจากสิ่งเหล่านั้น ทำหยุดทำนิ่งเรื่อยมาเลย เข้าถึงพระธรรมกาย ได้พระธรรมกายที่ละเอียดช่วยแก้ไขทุกข์มนุษย์ในคราวที่ได้อยู่ทำวิชชากับพระเดชพระคุณหลวงปู่ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และทีมงานของท่าน

...คุณยายอาจารย์ท่านทำความละเอียดอยู่ตลอดเวลา ด้วยอริยาศัยที่เด็ดเดี่ยวเอาจริงเอาจัง แล้วก็มีความที่สันโดษ มั่นคง ไม่คลุกคลีด้วยหมู่คณะ ยินดีปัจจัยตามมีตามได้ ใช้วันเวลาทำความละเอียด

ทำความบริสุทธิ์เรื่อยมาหลายสิบปีทีเดียว แม้เมื่อพระเดชพระคุณ หลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ท่านมรณภาพแล้ว คุณยายก็ยังมีข้อวัตรปฏิบัติประดุจหลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ยังมีชีวิตอยู่ รวมทั้งได้อบรมสั่งสอนลูกหลานผู้มีบุญทั้งหลายที่เข้ามาใกล้ให้ประพฤติดีปฏิบัติชอบ ทำใจหยุดใจนิ่งให้เข้าถึงพระธรรมกาย ให้รักษาศีลให้บริสุทธิ์ ให้สร้างมหาทานบารมี ให้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องนิสัย อริยาศยที่ไม่ดีให้หมดไป เก็บแต่นิสัยอริยาศยที่ดีๆ ดัดไปข้ามภพข้ามชาติ ท่านก็ได้สั่งสอนจนกระทั่งมีลูกหลานเต็มประเทศ กระทั่งล้นประเทศไปทั่วโลก และส่วนหนึ่งจากทั่วโลกและภายในประเทศ ก็ได้เดินทางมาร่วมงานในวันนี้ ...เพราะฉะนั้นไฟนี้จึงไม่ใช่ไฟธรรมดา เป็นไฟแห่งความบริสุทธิ์ ที่เหมาะสมกับธาตุของท่านที่บริสุทธิ์ ความบริสุทธิ์ต่อความบริสุทธิ์จึงจะเหมาะสมกัน”

หลังจากพิธีอัญเชิญไฟแก้ว พระภิกษุสงฆ์และสาธุชนลูกหลาน ยายทั้งหลาย ได้ทยอยเดินไปยังลานมหาธรรมกายเจดีย์เพื่อเข้าประจำพื้นที่นั่ง ในขณะเดียวกัน ข้าพเจ้าและเพื่อนๆ อุบาสิกาก็มารวมตัวกัน เพื่อตั้งแถวร่วมขบวนอัญเชิญเรือนทองจากบ้านแก้วเรือนทองคุณยาย ไปยังมยุรนาวกาศ ในระหว่างการอัญเชิญได้ยินเสียงขับเสภากล่าวถึงคุณยายด้วยถ้อยภาษาที่ไพเราะงดงามว่า

เรือนทองยายเคลื่อนย้าย
สู่มยุรนา
สุกสกาวดั่งจันทร์
เย็นยิ่งธรรมใช้น้อย

นาริรัตน์หนึ่งอ้าง
หลวงพ่อดุสรรวจี
“ลูกจันทร์หนึ่งไม่มี
นำศิษย์พลิกนาสร้าง

หนุนสร้างแต่พระพุทเจ้า
วัดพระธรรมกายตระการ
วิชาแผ่ธรรมลาญ
ยายกลั่นแก้มารคล่อง

ยายกอบบุญหน่อเนื้อ
หลับตื่นใจหยุดกลาง
จวบยายเหนี่ยวล้ำวาง
เก้าสิบสองร่างเร้น

ยาตรา
แหล่ซ้อย
แสงส่อง สรวงฤ
ปกพันพสุธา

เอกรา
เอ๋ยอ้าง
สอง” ขึ้น ชมนา
สู่เนื่อนาบุญ

นฤพาน
เกียรติก้อง
แหล่พ่าย
บ่วงไว้คืนคลาย

พุทธาง-กูรเอย
ห่อนเว้น
กายบ่ ไหวนา
สู่ชั้นดุสิตา

อุบาสิการัตน์ผู้
เอื้อโอบทศุศาสน์สุน-
มนุษย์สุขสังสมบุญ
เทิดเอกราชแก้ว

เพ็ญบุญ
ทศพรแพรว
บุญส่ง
ก่อเกื้อธรรมกาย

สงฆ์ทั้งหลายทั่วพื้น
ถ้อยถึงพุทธมนต์ยิน
กาลสลายรัตนกายอิน-
ทวยเทพทุกชั้นฟ้า

ปฐพี
ย่านหล้า
ทรียู่ ธาตุแฮ
สดับถ้อยสดุดีฯ

แม้เป็นระยะทางสั้นๆ แต่ก็รู้สึกปลื้มปิติใจมากที่ได้มีส่วนร่วมใน
ขบวนอัญเชิญ ข้าพเจ้าอดนึกในใจไม่ได้ว่า ถ้าเราได้เป็นอุบาสกคงดีไม่
น้อย เพราะอุบาสกได้ถือพัฒนกยูงเดินขนาบข้างมยุรนาวากาศตามไป
ส่งคุณยายถึงบริเวณเจดีย์น้อยเลยทีเดียวนะ

เรือนทองถูกเคลื่อนย้ายโดยเสลี่ยงเพื่อขึ้นสู่มยุรนาวากาศ ซึ่งบน
หลังมยุรนาวากาศจะมีส่วนที่เรียกว่า “**ปทุมเจดีย์**” มีลักษณะเป็น
กลีบบัวโดยรอบซ้อนกัน ๗ ชั้น ซึ่งออกแบบมาสำหรับรองรับเรือนทอง
คุณยายโดยเฉพาะ

เมื่อเรือนทองสีเหลืองสุกอร่ามที่ถูกคลุมด้วยผ้าสีแดงสด มีตรา
สัญลักษณ์มหัศจรรย์เครื่องหมายของนักรบกล้า ได้ตั้งเด่น

เป็นสง่าอยู่บนมยุรนาวกาศแล้ว ขบวนอัญเชิญเรือนทองคุณยายจึง
เริ่มเคลื่อนย้ายโดยมีคณะสงฆ์นำขบวน ตามด้วยขบวนธงเกียรดิยศ
ขบวนไฟแก้ว มยุรนาวกาศเคลื่อนตัวไปอย่างช้าๆ โดยมีอุบาสกถือพัด
ขนนกยูงเดินเป็นแถวขนานข้างทั้งซ้ายขวา ด้วยจังหวะการเดินอย่าง
พร้อมเพรียง ทำให้ดูเหมือนมยุรนาวกาศค่อยๆ ลอยเลื่อนไปในนภากาศ
อีกทั้งได้ยินเสียงเพลงขณะเคลื่อนขบวน ที่ฟังแล้วให้ความรู้สึกยิ่งใหญ่
องอาจ ฮึกเหิมและห้าวหาญ ในขณะเดียวกันก็ให้หวนระลึกนึกถึงภาพ
คุณยายผู้เป็นสุดยอดนักรบกล้าแห่งกองทัพธรรม

...ดูยายตั้งคล้ายหมอกจาง แบบบางแต่ทว่าดวงจิต
แข็งแกร่งเกินล้นพ้นคิด อุทิศชีพสร้างโลกงาม
วันวานหยาดเหงื่อยายพร่าง ไหลถึงท่วมทั้งภพสาม
เป็นเหี่ยวแก้วเพชรวาววาม ซายหายมคุณยายไม่ได้เลย
รอยยิ้มจากปากงามสวย เกิดด้วยภูมิใจหลานเอ๋ย
ชีพผ่านสร้างโลกชวนเชย ใช่อยอย่างหญิงทั่วไป
วันนี้ปิดตาลาโลก ไร้ศอกหลับพร้อมยิ้มใส
ภาพดีผากโลกนี้ไว้ มุ่งไปดุสิตบุรี*

* เพลงเหี่ยวแก้ว ประพันธ์โดย ตะวันธรรม

มยุรนาวกาศค่อยๆ เคลื่อนผ่านไปไทม์ท่ามกลางสาธุชน ด้วยความตื่นตาตื่นใจของทุกสายตาในความสวยงามยิ่งใหญ่อลังการ และในขณะเดียวกันทุกคนก็ได้พนมมือกราบไหว้เรือนทองที่เคลื่อนผ่านด้วยความอาลัยรักและชื่นชมในبارมี นี่เป็นโอกาสสุดท้ายแล้วที่จะได้กราบไหว้สรีระกายหยาบของท่าน

ข้าพเจ้าได้เข้าไปในบริเวณพื้นที่นั่ง มองไปรอบๆ ลานพระเจดีย์ มีพระภิกษุสงฆ์จำนวนมากมานั่งบนสแดงเป็นทิวแถวสวยงาม มีสาธุชนลูกหลานยายที่มากันอย่างแน่นขนัดล้นพื้นที่ และการเคลื่อนย้ายเรือนทองที่ดูยิ่งใหญ่สมเกียรติจนทำให้ชนลูก แม้ว่าวันนี้เป็นงานวันสลายร่างของคุณยาย แต่กลับมีความรู้สึกปลื้มปิติ อิ่มใจและอิ่มบุญ ทั้งยังได้นึกเอาบุญนี้น้อมกราบถวายแด่คุณยายผู้เป็นสุดยอดครูบาอาจารย์

มยุรนาวกาศเคลื่อนมาหยุดอยู่ที่ด้านหลังพระเจดีย์น้อย ในระหว่างที่รอการอัญเชิญเรือนทองขึ้นมาประดิษฐานบนเจดีย์น้อย ได้ยินเสียงเทปคุณยายดังขึ้นมา ให้ความรู้สึกเหมือนท่านมาอยู่กับเราที่ตรงนี้ เหมือนท่านมาพูดคุยและสอนลูกหลานว่า

“ทุกคนพยายามตั้งใจนะคะ
เราเกิดมาเป็นมนุษย์นี่ดีที่สุด ไม่มีอะไรจะดีเท่ามนุษย์นะคะ

ประเดี้ยวก็วัน ประเดี้ยวก็คืน ประเดี้ยวก็ปี ชีวิตเราก็ไม่รอแล้วนะ
เกิดมาแล้วต้องสร้างบุญ สร้างกุศล ทำบุญ ทำทาน
เราตายแล้ว เราละโลกไปแล้ว เราเอาอะไรไปไม่ได้
จะเอาไปได้แต่บุญกับบาป

เราก็ทำบุญ ทำทาน ทำแต่ความดีเราละโลกแล้วเราก็เก็บบุญไป
ได้เกิดทุกชาติทุกภพ เราก็จะได้มีสมบัติทำบุญไปทุกชาติทุกภพ
ทำแต่ความดี ความไม่ดีย่าเอา
เพราะฉะนั้นเราตั้งใจทำไว้นะ มันเป็นของเรา
ถ้าเราไม่ทำ มันก็ยังไม่เป็นของเรา

ถ้าเราละจากโลกมนุษย์ไป
ไอ้ที่เราไม่ได้ทำนั้น มันก็เหลือถมแผ่นดิน
ไอ้ที่ทำได้มันก็เป็นของเรานะ
แต่ละคนนี้จะมาเป็นคนกันได้ไม่ใช่ของง่ายนะ
ตายเกิดตายเกิดเคยเกิดเป็นสัตว์มาทุกชนิดแล้ว
ไปใช้กรรมใช้เวรมาทั้งนั้น วัว ควาย ช้าง ม้า กา ไก่
หมู หมา มันก็คนนั้นแหละ
พอมันมีกรรม มันก็ต้องไปเกิดเป็นอย่างนั้น
ใช้กรรมหมดแล้วถึงจะมาเกิดเป็นคน

เพราะฉะนั้น เราเกิดเป็นคนได้ ต้องรักษาความดีเอาไว้
เราจะได้เกิดเป็นคนในทุกชาติๆ นะ ไม่ใช่ตายแล้วสูญ ไม่สูญหรือคณะ
มันสูญแต่กายหายาบ ตัวจริงที่ไปเกิดมาเกิด มันไม่ยอมสูญ

กลับบ้านก็นึกถึงบุญถึงกุศลของเราทุกคนนะ
บุญนี้ ถ้าเรานึกบ่อย ๆ บุญมันจะโตๆ ๆ ขึ้น
บาปก็เช่นเดียวกัน ถ้าเรานึกถึงบาป บาปมันก็จะโตๆ ๆ ขึ้น
ต้องไม่นึกถึงบาป นึกถึงแต่บุญ
พอบุญโตๆ ๆ เข้า บุญเขาก็พาเราไปสู่คติ
ถ้าไปนึกถึงบาป บาปมันโต บาปมันก็พาเราไปทุกข์

จำไว้นะทุกคน สร้างบารมีไม่ใช่ของง่ายนะ
ต้องอดทน ต้องต่อสู้ ยายสู้มาหนักหนา สู้หัวชนฝา
ขอขอบคุณมากๆ นะคะ ทุกคนที่มาร่วมบุญกับยาย
ขอให้ทุกคนได้บุญกันเยอะๆ จะได้ไปกับยายได้นะคะ
ขอให้ทุกคนไปเป็นเศรษฐี เกิดมาให้มีสมบัติติดตัวทุกชาติทุกภพ
ให้มีสมบัติทำบุญทำทาน ไม่รู้จักหมดจักสิ้น

ขอให้ทุกคนเห็นธรรมะใสๆ เห็นธรรมกายได้ให้หมดนี่นะ
เวลาคิดอะไรไม่ออกก็นั่งสมาธิแล้วก็จะคิดออก
ขอให้ทุกคนมีความสุขตลอด ให้อายุยืนๆ อยู่ไปนานๆ
ได้สร้างบุญสร้างกุศลนะคะ จะปรารถนาสิ่งใด ให้สำเร็จทุกประการ

ด้วยอำนาจบุญกุศลที่ทำบุญทำทานนะคะ

แล้วเกิดทุกชาติทุกภพจะได้มาเจอยายอีกนะคะ ยายจะกลับละนะ
แล้วภพชาติต่อไปจะเจอยาย แล้วสร้างบารมีกับยายอีกทุกชาตินะคะ
ขอบพระคุณนะคะ โชคดีนะคะ ยายกลับแล้วนะคะ”

ในระหว่างนั้น ข้าพเจ้าเห็น เรือนทองค่อยๆ เคลื่อนพันขึ้นมาตั้งอยู่
บนโดม เมื่อจบเสียงของคุณยาย และต่อด้วยเพลง “อยู่ตรงนี้”
หลายคนถึงกับปาดน้ำตาด้วยความระลึกรู้ถึงท่าน ในขณะเดียวกัน
ก็อดทั้ง และชื่นชมวิธีการอัญเชิญเรือนทองขึ้นมาประดิษฐานบนโดม
ไม่ได้ “สุดยอดไปเลย คิดและทำได้อย่างไร”

พิธีกรรมในช่วงค่ำได้เริ่มขึ้น โดยมีท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระ
มหารัชมังคลาจารย์เมตตามาเป็นประธานประกอบพิธีสวด
มาติกา และพระเดชพระคุณพระธรรมราชานุวัติ เจ้าคณะภาค ๓ จาก
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เมตตาเป็นประธานนำสวด หลังจาก
นั้น คณะเจ้าภาพแปรแถวทอดผ้าบังสุกุลและถวายเครื่องไทยธรรมแด่
เจ้าคณะพระสังฆาธิการ ๓๐,๐๐๐ วัด โดยพร้อมเพรียงกัน เมื่อทุกคน
กลับพื้นที่นั่งเรียบร้อยแล้ว หลวงพ่อได้นำนั่งสมาธิก่อนพิธีจุดไฟแก้ว
สลายร่าง พิธีกรกล่าวสวดดี และตัวแทนลูกหลานยายขึ้นไปจุดไฟแก้ว
พร้อมกับบทสวดเสริญคุณยาย ทำนองสวดนักรบกล้าแห่งกองทัพธรรม
ที่เพิ่งเคยได้ยินเป็นครั้งแรกและคงเป็นครั้งเดียว เพราะบทสวดแบบนี้

จะใช้เฉพาะในตอนพิธีสลายร่างของนักรบกล้า เมื่อได้ฟังยังฟังทำให้รู้สึกซาบซึ้งและกินใจในทุกคำของบทสรรเสริญ พร้อมๆ กับไฟของโคมประทีปทุกดวงถูกจุดจนสว่างไสวไปทั่วลานธรรม หลังจากพิธีจุดไฟแล้วคณะสงฆ์เมตตาให้พรด้วยความพร้อมเพรียงกัน เสียงกระหึ่มดังไปทั่วลานธรรมกายเจดีย์

หลวงพ่อดมขโยได้กล่าวขอบคุณพระเถรานุเถระ และขอฉันทานมัตถิ เพื่อนำชื่อของทุกรูปที่เมตตาในวันนี้ จารึกที่องค์พระธรรมกายประจำตัว ซึ่งจะประดิษฐานไว้ที่พระมหาธรรมกายเจดีย์ คณะสงฆ์ให้ฉันทานมัตถิ และต่อด้วยเสียงสาธุการของสาธุชนทั่วทั้งลานธรรม ที่พร้อมใจกันปวารณาสันนิษฐานการสร้างองค์พระธรรมกายถวายแด่คณะพระสังฆาธิการ ๓๐,๐๐๐ วัด

พิธีปิดท้ายลงด้วยการจุดพลุระยิบระยับสวยงามอยู่บนท้องฟ้า คว้นของพลุและเทียนชนวนค่อยๆ จางลงพร้อมกับการมองเห็นเรือนทองของคุณยายที่ค่อยๆ ลดระดับจนลับหายไปจากสายตาลงสู่เบื้องล่างภายในเจดีย์น้อย เพื่อเข้าสู่พิธีการการสลายร่างในลำดับต่อไป

นับเป็นการจัดงานสลายร่างอย่างยิ่งใหญ่ ศักดิ์สิทธิ์ สมเกียรติ สง่างาม และประทับใจติดตาตรึงใจ แต่สิ่งที่ยิ่งใหญ่เหนือสิ่งอื่นใดในงานวันนี้คือ ความเคารพเทิดทูน ความกตัญญูกตเวทียของลูกหลานยาย

ทุกคน ซึ่งนำโดยพระเดชพระคุณหลวงพ่อกิมแต่คุณยาย...ผู้ให้กำเนิด
วัดพระธรรมกาย จนเกิดเป็นภาพพลังแห่งศรัทธาของชาวพุทธ และภาพ
ความสมัครสมานสามัคคีรวมเป็นหนึ่งในคณะสงฆ์ในพระพุทธศาสนา
จากทั่วสังฆมณฑล และจากนานาชาติประเทศในทุกภูมิภาค

ณ เวลานี้ สังขารกายหยาบของคุณยายที่ได้ใช้อาศัยสั่งสมคุณ
งามความดี กลั่นกาย วาจา ใจของตนเองให้บริสุทธิ์ผ่องใสมาชั่วชีวิต
ได้ถูกเปลวไฟเผาไหม้สลายไป แต่คุณธรรมความดีงามทั้งหลาย
คุณูปการอันยิ่งใหญ่ของคุณยาย **ผู้เป็นผู้รู้ ผู้สร้าง และผู้สืบสาน**
ไม่เคยสูญสลายหายไปตาม ยังคงอยู่ในใจของลูกหลานเสมอ และชื่อของ
“คุณยายอาจารย์มหารัตนอุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง” จะยังคงอยู่
คู่กับวัดพระธรรมกายตลอดไปตราบนานเท่านาน

อยู่ตรงนี้

โดย ตะวันธรรม

จากแต่เพียงแค่ว่า
กลับคืนสู่พิมาน
ยิ้มก่อนลาจากกาย
ยายกลับบ้านครานี้
จากนี้มีเวลา
ด้วยรัก...ด้วยห่วงใย
หากอยากเป็นเช่นยาย
ลำบากก็จงสู้ทน
ลาก่อน...ลูกหลานยาย
ยายอยู่ที่ตรงนี้

แต่ใจยายอยู่ใกล้หลาน
แดนสราญดุสิตบุรี
ที่อาศัยสร้างชีวิต
บารมีไม่รองใคร
ใกล้แก้วตาทุกที่ไป
ลูกหลานยายทุกๆ คน
ทำอย่างยายเฝ้าเพียรฝึกฝน
ต้องอดทนสร้างบารมี
อย่าร้องไห้...นะคนดี
มองให้ดีที่กลางกาย